

Raport o stanie miasta

20
23

Olsztyn

Opracowanie zbiorowe
na podstawie materiałów komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Olsztyna,
jednostek organizacyjnych Miasta oraz spółek miejskich.

Raport dostępny w wersji elektronicznej na stronie:

umolsztyn.bip.gov.pl

Spis treści

ROZDZIAŁ I. WSTĘP	7
1. Charakterystyka ogólna	9
1.1 Demografia; związki małżeńskie; stopa bezrobocia rejestrowanego	9
1.2 Zbiorcze zestawienie projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych	16
2. Budżet Olsztyna	18
2.1 Wybrane dochody budżetu Olsztyna	18
2.2. Ogólny podział wydatków z budżetu Olsztyna	18
ROZDZIAŁ II. ZADANIA I KOMPETENCJE PREZYDENTA OLSZTYNA	20
1. Gospodarka komunalna	21
1.1 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy	21
1.2 Gospodarowanie nieruchomościami	28
1.3 Targowiska	30
1.4 Cmentarze	32
1.5 Zaopatrzenie w energię ciepłą	35
1.6 Gospodarowanie wodami opadowymi	38
1.7 Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	40
1.8 Gospodarowanie odpadami komunalnymi	44
1.9 Projekty rewitalizacyjne	49
2. Planowanie przestrzenne i budownictwo.....	52
2.1 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	52
2.2 Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy	52
2.3 Pozwolenia na budowę i zezwolenia na realizację inwestycji drogowych	52
3. Transport publiczny i mobilność miejska.....	53
3.1 Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu publicznego	54
3.2 Rower miejski	56
3.3 Strefa Płatnego Parkowania	56

3.4	Utrzymanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich, w tym infrastruktury rowerowej	57
4.	Środowisko	58
4.1	Program Ochrony Środowiska (POŚ)	59
4.2	Program ochrony środowiska przed hałasem	60
4.3	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Olsztyna	60
4.4	Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN)	61
4.5	Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE)	62
4.6	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Olsztyna	62
4.7	Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy miasto Olsztyn	64
4.8	Plan Adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu do roku 2030	64
4.9	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie	65
4.10	Zarządzanie i utrzymanie terenów zieleni	66
5.	Stymulowanie przedsiębiorczości, turystyka i promocja Miasta	68
5.1	Promocja gospodarcza i obsługa inwestora	69
5.2	Promocja miasta na arenie krajowej i międzynarodowej	70
5.3	Promocja turystyki	72
5.4	Współpraca międzynarodowa	74
5.5	Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości	75
5.6	Rozwój usług publicznych	83
6.	Zdrowie i pomoc społeczna	88
6.1	Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna do 2030 roku	90
6.1.1	Obszar I: Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny	91
6.1.2	Obszar II: Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami	95
6.1.3	Obszar III. Efektywna polityka senioralna	102
6.1.4	Obszar IV. Aktywność zawodowa mieszkańców	105

6.1.5	Obszar V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach	106
6.1.6	Obszar VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym	108
6.1.7	Obszar VII. Spójny system polityki społecznej	110
6.2	Działania na rzecz przeciwdziałania bezdomności	111
6.3	Inne działania pomocy społecznej w zakresie wsparcia mieszkańców Olsztyna i obywateli Ukrainy	111
7.	Edukacja	117
7.1	Działalność przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn	119
7.2	Działalność placówek oświatowo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Olsztyn	128
7.3	Działalność jednostek oświatowych prowadzonych przez inne podmioty niż Miasto Olsztyn	131
8.	Sport i rekreacja.....	133
8.1	Działania na rzecz rozwoju sportu i rekreacji	134
8.2	Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Olsztyna	135
8.3	Współorganizacja imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych, udział sportowców reprezentujących Miasto w imprezach i zawodach sportowych	137
8.4	Nagrody, stypendia dla zawodników za osiągnięte wyniki sportowe, dla trenerów i innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej	137
8.5	Działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji	140
8.6	Działania na rzecz rozwoju infrastruktury sportowej oraz sportowo-rekreacyjnej Miasta	141
9.	Kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	142
9.1	Działalność miejskich instytucji kultury	142
9.2	Współpraca miejskich instytucji kultury w ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego	158
9.3	Mecenat Miasta Olsztyna	158
9.4	Pozostała działalność Miasta w zakresie kultury	159
9.5	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	161

10. Komunikacja społeczna i aktywność obywatelska	166
10.1 Konsultacje społeczne	167
10.2 Kampanie społeczno-informacyjne	169
10.3 Olsztyński Budżet Obywatelski	170
10.4 Inicjatywa lokalna	171
10.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi	171
10.6 Wolontariat, w tym wolontariat szkolny	172
11. Bezpieczeństwo	175
11.1 Policja	178
11.2 Straż Miejska	185
11.3 Straż Pożarna	186
11.4 Obrona cywilna, zadania obronne	187
11.5 Pomoc obywatelom Ukrainy	189
12. Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyn.....	191
ROZDZIAŁ III. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI	
STRATEGII ROZWOJU MIASTA OLSZTYNA	195
ROZDZIAŁ IV. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI	
OLSZTYŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	200
1. Stan realizacji projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego	
wyłonionych w roku 2023 do realizacji w roku 2024	201
2. Stan realizacji projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego	
wyłonionych w roku 2022 do realizacji w roku 2023	203
3. Raport ewaluacyjny z przebiegu konsultacji społecznych projektów	
Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego przeprowadzonych w roku 2023	206
ROZDZIAŁ V. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI UCHWAŁ	
RADY MIASTA OLSZTYNA	207
ROZDZIAŁ VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	220
ZAŁĄCZNIK I. RAPORT Z EWALUACJI X EDYCJI	
OLSZTYŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO	247

Rozdział I

WSTĘP

Szanowni Państwo,

w Państwa ręce trafia już siódme wydanie *Raportu o stanie miasta*. Tym razem *Raport* obejmuje działalność samorządową Olsztyna w roku 2023. To bardzo ważny dokument pokazujący zmiany, jakie zaszły w rozwoju olsztyńskiej wspólnoty samorządowej w ciągu minionego roku. Raport, opierając się na precyzyjnych danych liczbowych, wskazuje stojące przed samorządem, priorytetowe zadania i cele, jakie powinny być realizowane w najbliższej przyszłości. Jest to szczególnie ważne w kontekście rozpoczynającej się nowej kadencji, będąc rodzajem drogowskazu, gdzie jesteśmy, co już zostało zrobione i dokąd powinniśmy zmierzać.

Raport o stanie miasta – Olsztyn 2023 jest swoistym kompendium wiedzy na temat funkcjonowania miasta. Pokazuje jak Olsztyn funkcjonuje, jakie obszary życia społecznego są w sposób szczególny wspomagane i na czym skupiona jest działalność samorządowa. Warto zwrócić uwagę, że omawiany w Raporcie rok był jednym z trudniejszych z uwagi na mało przyjazną Olsztynowi politykę rządową uderzającą w dochody miasta oraz duże wydatki, związane ze strategicznymi inwestycjami rozwojowymi. Jednak pomimo tych problemów udało się zamknąć rok wynikami lepszymi niż pierwotnie zakładano.

To wszystko znajdziecie Państwo w *Raporcie o Stanie Miasta – Olsztyn 2023*. Zapraszam do lektury.

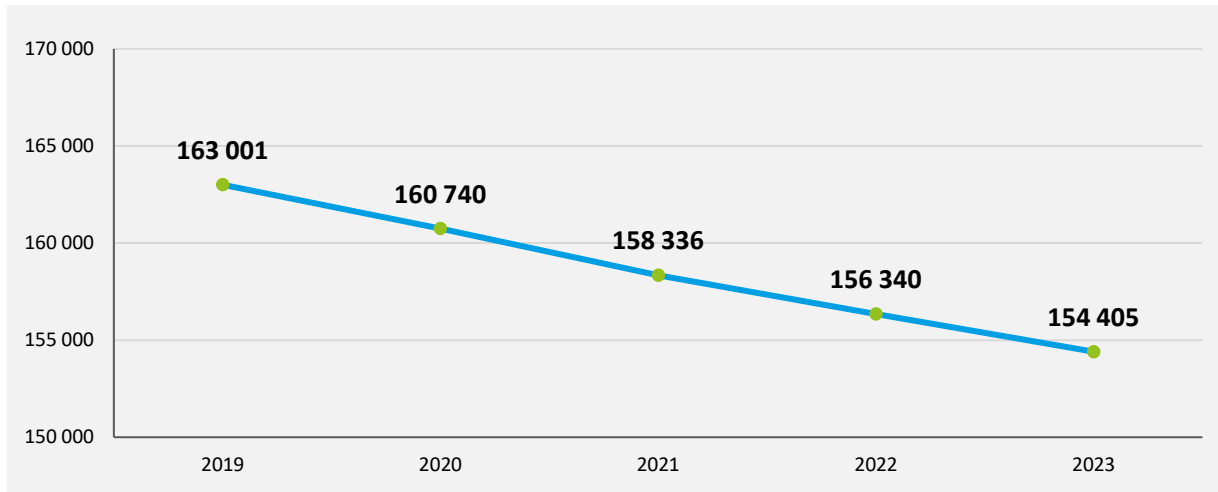
1. Charakterystyka ogólna

1.1. Demografia; związki małżeńskie; stopa bezrobocia rejestrowanego

W roku 2023 w ewidencji prowadzonej przez Urząd Miasta¹, w Olsztynie zarejestrowano meldunek 154 405 osób, w tym 70 711 mężczyzn oraz 83 694 kobiet.²

Liczba mieszkańców Olsztyna w latach 2019-2023

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

¹ stan ludności na dzień 31.12.2023 r. – dane pochodzące z ewidencji prowadzonej przez Urząd Miasta Olsztyna, raport wygenerowano 15.01.2024 r.

² Dane dostępne w bazie meldunkowej Urzędu Miasta Olsztyna różnią się od danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, który w swoich statystykach uwzględnia bilans liczby i struktury ludności w gminach imiennie opracowany w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych, z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia i zgony), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi (za: stat.gov.pl/metainformacje/sownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3913,pojecie.html). Na moment sporządzania Raportu brak danych z GUS o liczbie ludności w 2023 r. Na dzień 31.12.2022 r. wg GUS liczba ludności w Olsztynie wyniosła 168 212 osób, natomiast wg danych UMO – 156 340 osób (meldunek stały i czasowy).

Zmiany demograficzne odnotowane w latach 2019-2023 nie są dla Olsztyna korzystne – rośnie udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Obserwowany jest także ujemny przyrost naturalny.

W roku 2023 liczba zameldowanych spadła o 1,2% (1 935 osób) w stosunku do roku 2022 i o 5,3% (8 596) w porównaniu do roku 2019.

W analizowanych latach 2019-2023, największy wzrost liczby zameldowanych odnotowano w grupie 70-79-latków. W tej grupie w roku 2023 zameldowanych było 16 541 osób (o 28% więcej niż w roku 2019). Tendencję wzrostową zaobserwowano także wśród 10-19-latków (więcej o 3,8%, 591 osób) oraz 40-49-latków (więcej o 7,4%, 1 753 osoby).

W tym samym okresie największy spadek zameldowanych odnotowano w grupie 30-39 latków – mniej o 19,5% olsztynian (w 2023 roku – 21 635 osób, w 2019 roku – 26 873 osoby).

Mieszkańcy zameldowani w Olsztynie na pobyt stały i czasowy w latach 2019-2023 (wg stanu na 31.12)

Wiek	2019	2020	2021	2022	2023 ³
0-9	16 804	16 175	15 404	14 663	13 845
10-19	15 769	15 928	16 035	16 133	16 360
20-29	16 457	15 465	14 822	14 246	13 662
30-39	26 873	25 737	24 497	23 192	21 635
40-49	23 864	24 245	24 673	25 128	25 617
50-59	18 650	18 234	17 943	17 882	18 022
60-69	23 854	23 318	22 593	21 910	21 134
70-79	12 915	13 786	14 651	15 499	16 541
80 i więcej	7 815	7 852	7 718	7 687	7 589
RAZEM:	163 001	160 740	158 336	156 340	154 405

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

Struktura mieszkańców Olsztyna ze względu na płeć nie różniła się znacząco od obserwowanej w innych miastach podobnej wielkości. Była także porównywalna do danych zarejestrowanych w Olsztynie w latach 2019-2023. Olsztynianki stanowiły większość społeczeństwa naszego miasta – 56,2%.

³ stan ludności na dzień 31.12.2024 r., raport wygenerowany w dniu 15.01.2024 r.

Mieszkańcy zameldowani w Olsztynie (pobyt stały i czasowy) według płci i wieku w roku 2023

Wiek	mężczyźni	kobiety	ogółem
	70 711	86 694	154 405
0-9	7 179	6 666	13 845
10-19	8 446	7 914	16 360
20-29	6 756	6 906	13 662
30-39	10 380	11 255	21 635
40-49	12 149	13 468	25 617
50-59	8 181	9 841	18 022
60-69	8 892	12 242	21 134
70-79	6 398	10 143	16 541
80+	2 330	5 259	7 589

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

W roku 2023 mieszkańcy Olsztyna w wieku produkcyjnym stanowili 57% ogółu społeczeństwa (87 883 osoby), z czego 61,4% to mężczyźni (44 049 osób). 25,4% olsztynian stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (39 189 osób), zaś 17,7% (27 333 osoby) – w wieku przedprodukcyjnym.

Mieszkańcy zameldowani w Olsztynie według ekonomicznych grup wieku w roku 2023

Ekonomiczna grupa wieku	mężczyźni	kobiety	ogółem
wiek przedprodukcyjny ⁴	14 140	13 193	27 333
wiek produkcyjny ⁵	44 049	43 834	87 883
wiek poprodukcyjny ⁶	12 522	26 667	39 189
Razem:	71 711	83 694	154 405

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

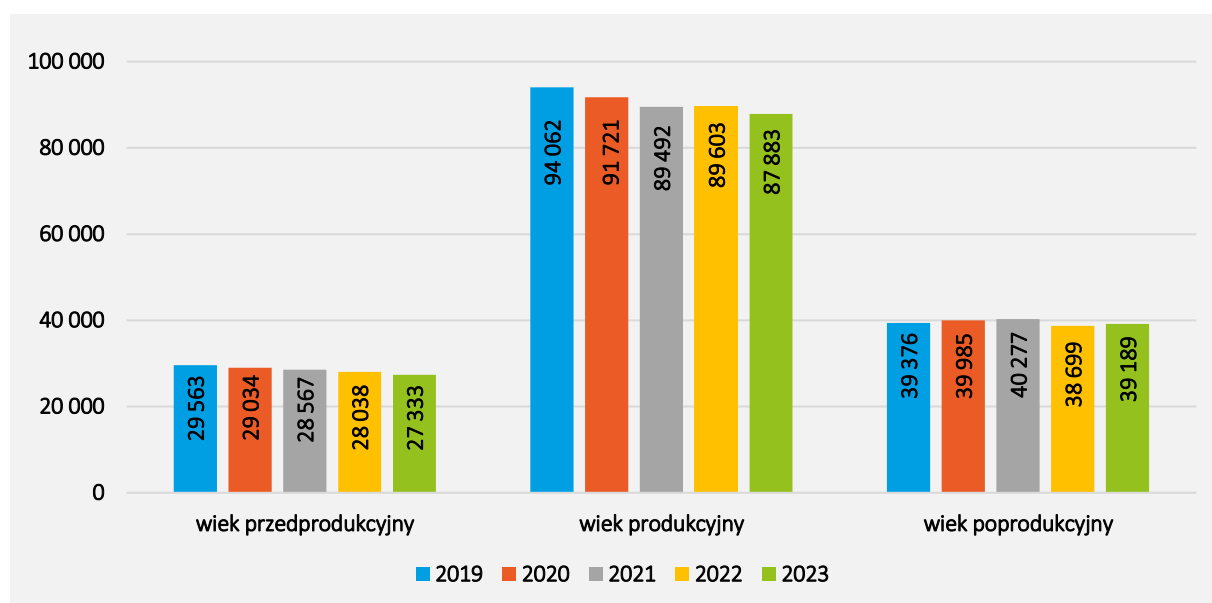
Analiza danych dostępnych za lata 2019-2023 w zakresie struktury ludności według ekonomicznych grup wieku pozwoliła zaobserwować spadek liczby mieszkańców, który w największym stopniu dotyczy grupy osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu do roku 2022 ich liczba spadła o 1 720 osób, zaś w stosunku do roku 2019 – o 6 179 osób. Spadek obserwuje się także w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym – w roku 2023 mniej o 2 230 osób w porównaniu do danych za rok 2019. Dla grupy w wieku poprodukcyjnym różnica w latach 2019-2023 jest mniej znaczna niż w wymienionych powyżej grupach (mniej o 187 osób).

⁴ wiek przedprodukcyjny – wiek, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. 0-17 lat

⁵ wiek produkcyjny – wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet – 18-59 lat

⁶ wiek poprodukcyjny – wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej

Mieszkańcy Olsztyna według ekonomicznych grup wieku w latach 2019-2023

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

Współczynnik obciążenia demograficznego w Olsztynie w latach 2019-2023 (%)⁷

Miarą określającą relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności jest wskaźnik obciążenia demograficznego, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W latach 2019-2023 współczynnik ten, wyrażony liczebnością osób w wieku poprodukcyjnym, jak i w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wskazuje na tendencję wzrostową. Odnotowany w roku 2023 współczynnik obciążenia osobami w wieku nieprodukcyjnym był większy o 6,34 punkty procentowe – dla grupy osób w wieku poprodukcyjnym oraz o 0,6 punktów procentowych – dla grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Poziom współczynnika obciążenia demograficznego przedstawiono w tabeli poniżej.

Współczynnik obciążenia demograficznego (os.)

	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	↑ +73,29	↑ +75,25	↑ +76,93	↓ -74,48	↑ +79,63
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	↑ +41,86	↑ +43,59	↑ +45,01	↓ -43,19	↑ +47,83
Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	↑ +31,43	↑ +31,65	↑ +31,92	↓ -31,29	↑ +31,80

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

⁷ Współczynnik obciążenia demograficznego – stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Wyjaśnienie pojęcia: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3953,pojecie.html>

Ruch naturalny ludności w latach 2019-2023

Liczba urodzeń w Olsztynie systematycznie spada. W poddanych analizie latach 2019-2023 obserwowano ujemny przyrost naturalny. W roku 2023 urodziło się o 591 dzieci mniej niż w roku 2019 i mniej o 220 noworodków w stosunku do roku 2022.

Warto zauważyć, że w roku 2023 zmniejszyła się liczba zgonów – mniej o 99 osób w porównaniu do danych za rok 2022 i mniej o 340 osób od liczby zgonów zarejestrowanych w okresie trwania pandemii COVID-19 (2021 rok).

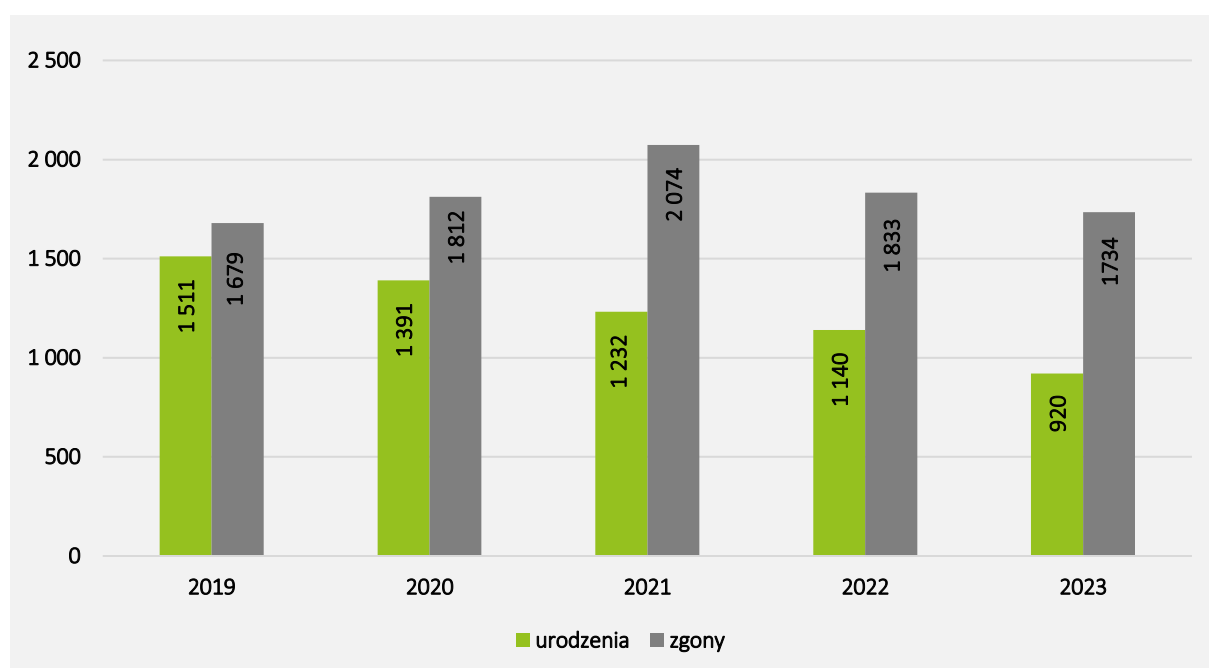
Wskaźniki prezentujące ruch naturalny zaobserwowany w Olsztynie w latach 2019-2023 przedstawiono szczegółowo w tabeli i na wykresie poniżej.

Ruch naturalny ludności w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe (os.)	1 511	1 391	1 232	1 140	920
Urodzenia żywe na 1000 ludności (os.)	9,27	8,53	7,56	7,29	5,95
Zgony (os.)	1 679	1 812	2 074	1 833	1 734
Zgony na 1000 ludności (os.)	10,30	11,12	12,72	11,72	11,22
Przyrost naturalny	-1,03	-2,58	-5,17	-4,43	-5,27

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

Liczba urodzeń oraz zgonów w Olsztynie w latach 2019-2023 (os.)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

Związki małżeńskie w latach 2019-2023

W roku 2023 w Urzędzie Stanu Cywilnego w Olsztynie zarejestrowano 551 związków małżeńskich, mniej o 76 niż w roku 2019. 27% z udzielonych w roku 2023 małżeństw stanowiły śluby konkordatowe (149). W roku 2023 przysięgę małżeńską przed urzędnikiem Urzędu Stanu Cywilnego w lokalu USC wybrało 238 par, a poza siedzibą USC – 22 pary.

Związki małżeńskie

	2019	2020	2021	2022	2023
liczba zarejestrowanych małżeństw w Olsztynie ogółem:	627	504	536	559	551
w tym:					
śluby konkordatowe	313	200	194	203	149
małżeństwa zawierane przed kierownikiem USC poza siedzibą USC	31	22	25	28	22
małżeństwa zawierane przed kierownikiem USC w lokalu USC	283	202	317	228	238

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Olsztyna

Stopa bezrobocia rejestrowanego

Analiza danych prezentujących sytuację osób pozostających bez pracy, dostępnych za lata 2004-2023 wykazuje tendencję spadkową. Na koniec roku 2023 w Olsztynie stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 2,1% i był to poziom najniższy od 2004 roku. W 2023 roku zarejestrowano 1 726 osób bezrobotnych (mniej o 20 osób tj. 1,1% w porównaniu do roku 2022). Spośród zarejestrowanych osób bezrobotnych większość stanowili mężczyźni 50,6% (w poprzednich latach niekorzystne dane dotyczyły sytuacji kobiet). Długotrwale bezrobotnymi pozostawało 499 osób (mniej o 57 osób, tj. 10,25% niż w roku 2022).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2019-2023 (%)

	2019	2020	2021	2022	2023
	XII	XII	XII	XII	XII
miasto Olsztyn	2,7	3,4	2,3	2,1	2,1
powiat olsztyński	8,8	10,4	7,6	6,7	6,4
województwo warmińsko-mazurskie	9,0	10,1	8,6	8,6	8,3
Polska	5,2	6,2	5,4	5,2	5,1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie

1.2 Zbiorcze zestawienie projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych

W 2023 r. realizowano **159** projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych, z programów zarówno unijnych, jak i krajowych. Całościowa kwota dofinansowania wyniosła **776 767 812,41 zł**.

Projekty realizowano w następujących **8** obszarach działania:

- transport publiczny i mobilność miejska | **9 projektów** | wartość dofinansowania **470 772 243,04 zł**,
- bezpieczeństwo | **6 projektów** | wartość dofinansowania **45 156 571,12 zł**,
- środowisko | **6 projektów** | wartość dofinansowania **46 810 062,98 zł**,
- edukacja | **67 projektów** | wartość dofinansowania **18 094 191,37 zł**,
- zdrowie i pomoc społeczna | **47 działań** | wartość dofinansowania **32 596 643,80 zł**,
- stymulowanie przedsiębiorczości | **5 działań** | wartość dofinansowania **23 518 746,70 zł**,
- kultura, ochrona zabytków | **12 projektów** | wartość dofinansowania **4 291 411,75 zł**,
- sport i rekreacja | **7 projektów** | wartość dofinansowania **135 527 941,65 zł**.

Zestawienie projektów dofinansowanych z podstawowych programów operacyjnych:

Nazwa Programu	Obszar działania	Liczba projektów	Wartość dofinansowania
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	Projekty RPO WiM ogółem	22	184 661 163,28
	bezpieczeństwo	1	29 522 946,37
	edukacja	7	7 447 080,15
	kultura	5	3 703 883,39
	sport i rekreacja	1	131 282 781,75
	środowisko	2	3 719 479,99
	transport publiczny i mobilność miejska	2	6 383 140,69
	zdrowie i pomoc społeczna	4	2 601 850,94
Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020	Projekty PO PW ogółem	2	438 107 290,78
	stymulowanie przedsiębiorczości	1	17 070 438,00
	transport publiczny i mobilność miejska	1	421 036 852,78
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Projekty POLiŚ ogółem	2	43 349 001,4
	środowisko	1	42 891 451,47
	transport publiczny i mobilność miejska	1	457 549,97
Program Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027	Projekty FEWiM ogółem	1	5 923 640,70
	stymulowanie przedsiębiorczości	1	5 923 640,70

źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostek organizacyjnych UMO

Ponadto dofinansowanie uzyskano na realizację projektów z niżej wymienionych programów:

Nazwa Programu	Obszar działania	Liczba projektów	Wartość dofinansowania
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	Projekty PO WER ogółem	3	2 864 964,48
	zdrowie i pomoc społeczna	1	11 000,00
	edukacja	2	2 853 964,48
Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020	Projekty POPC 2014-2020 ogółem	2	1 389 344,20
	edukacja	2	1 389 344,20
Program Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020	Projekty PWT P-R 2014-2020 ogółem	1	333 263,33
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	1	333 263,33
Budżet państwa	Projekty ogółem	68	23 229 013,77
	bezpieczeństwo	4	12 537 794,75
	edukacja	37	3 607 531,88
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	1	38 000,00
	sport i rekreacja	2	269 557,03
	stymulowanie przedsiębiorczości	1	204 668,00
	zdrowie i pomoc społeczna	23	6 571 462,11
	Projekty Erasmus+ ogółem	13	2 073 789,95
Erasmus+	edukacja	13	2 073 789,95
	Projekty Polski Ład ogółem	3	36 641 492,03
Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych	transport publiczny i mobilność miejska	2	33 250 000,00
	sport i rekreacja	1	3 391 492,03
	Projekty Sportowa Polska ogółem	1	290 360,84
Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej edycja 2022	sport i rekreacja	1	290 360,84
	Projekty BGK ogółem	5	15 079 512,91
	edukacja	1	29 883,31
Bank Gospodarstwa Krajowego	zdrowie i pomoc społeczna	4	15 049 629,60
	Projekty RFRD ogółem	1	6 529 358,93
Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	transport publiczny i mobilność miejska	1	6 529 358,93
	Projekty z budżetu Samorządu WiM ogółem	2	52 160,03
Dotacja celowa Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	2	52 160,03
	Projekty rezerwy subwencji ogółem	1	2 470 340,67
Rezerwa subwencji ogólnej	transport publiczny i mobilność miejska	1	2 470 340,67
	Projekty WFOŚiGW ogółem	3	199 131,52
Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie	środowisko	3	199 131,52
	Projekty PNWM ogółem	1	5 171,00
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży	edukacja	1	5 171,00
	Projekty Inne ogółem	28	13 568 812,55
Inne	bezpieczeństwo	1	3 095 830,00
	edukacja	4	687 426,40
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	3	164 105,00
	sport i rekreacja	2	293 750,00
	stymulowanie przedsiębiorczości	2	320 000,00
	transport publiczny i mobilność miejska	1	645 000,00
	zdrowie i pomoc społeczna	15	8 362 701,15

źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostek organizacyjnych UMO

2. Budżet Olsztyna

2.1 Wybrane dochody budżetu Olsztyna

dochody budżetu Miasta Olsztyna w 2023 r.

1 830 418 636 zł

Wybrane źródła dochodów budżetu Miasta Olsztyna w 2023 r.

Udziały w podatkach dochodowych PIT i CIT	302 268 369 zł
Subwencje i dotacje z budżetu państwa	587 281 195 zł
Dofinansowanie z Unii Europejskiej	326 799 982 zł
Podatek od nieruchomości	139 868 388 zł
Opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	60 991 997 zł
Sprzedaż biletów komunikacji miejskiej	35 590 129 zł
Podatek od czynności cywilnoprawnych	17 132 850 zł

źródło: dane UM Olsztyna

2.2 Ogólny podział wydatków z budżetu Olsztyna

wydatki budżetu Miasta Olsztyna w 2023 r.

2 069 103 541 zł

719 193 767 zł

Dotyczyło działalności inwestycyjnej
(35% wydatków)

Podział wydatków budżetu Miasta Olsztyna w 2023 r. wg działów klasyfikacji budżetowej

Rolnictwo i łowiectwo	136 227 zł
Przetwórstwo przemysłowe	8 037 110 zł
Transport i łączność	601 853 409 zł
Turystyka	397 981 zł
Gospodarka mieszkaniowa	27 797 258 zł
Działalność usługowa	4 832 568 zł
Administracja publiczna	105 372 522 zł
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	939 039 zł
Obrona narodowa	111 697 zł
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	42 440 861 zł
Wymiar sprawiedliwości	456 544 zł
Obsługa długu publicznego	16 302 234 zł
Różne rozliczenia	1 598 809 zł
Oświata i wychowanie	638 544 491 zł
Ochrona zdrowia	10 588 134 zł
Pomoc społeczna	115 844 867 zł
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	8 912 157 zł
Edukacyjna opieka wychowawcza	43 172 245 zł
Rodzina	92 592 965 zł
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	140 052 837 zł
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	22 499 827 zł
Kultura fizyczna	186 619 760 zł

Źródło: dane UM Olsztyna

Rozdział II

ZADANIA I KOMPETENCJE PREZYDENTA OLSZTYNA

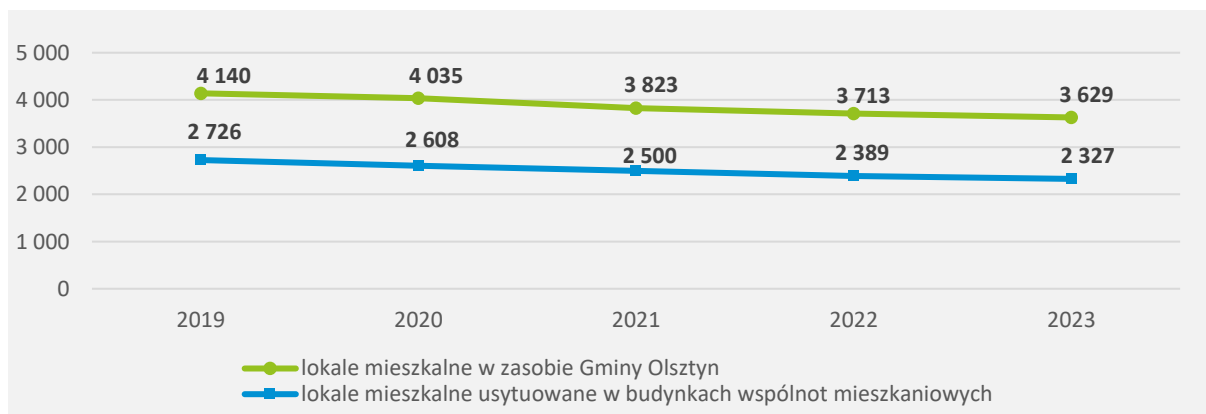
1. Gospodarka komunalna

1.1 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy

Działania Miasta Olsztyna w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców w 2023 r. wynikały z Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026, przyjętego Uchwałą Nr XXXIX/647/21 z dnia 24 listopada 2021 r. Rady Miasta Olsztyna. Program jest dokumentem, który określa podstawowe działania związane z prawidłową i racjonalną gospodarką mieszkaniową.

W mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn, według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., pozostawało 3 629 lokali mieszkalnych, w tym: 2 327 lokali usytuowanych było w budynkach wspólnot mieszkaniowych, 1 302 w budynkach stanowiących w 100% własność Gminy Olsztyn, 43 w budynkach spółdzielni mieszkaniowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w zasobie Gminy Olsztyn 453 lokale przeznaczone były na najem socjalny, a 29 na pomieszczenia tymczasowe. W 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost liczby lokali wykorzystywanych na pomieszczenia tymczasowe o 4, a na najem socjalny o 134. Liczba budynków mieszkalnych stanowiących w 100% własność Gminy Olsztyn zmniejszyła się rok do roku o 2 budynki i na koniec 2023 r. wyniosła 111. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano spadek łącznej liczby lokali w zasobie Gminy Olsztyn o 84 lokale. Od 2019 r. zaobserwowano spadek ogólnej liczby lokali mieszkalnych w zasobie Gminy Olsztyn.

Mieszkaniowy zasób Gminy Olsztyn w latach 2019-2023

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Decyzją wydaną w dniu 18 sierpnia 2020 r. uzyskano pozwolenie na inwestycję obejmującą budowę budynków socjalnych przy ul. Towarowej 18 w Olsztynie. Projekt zakłada wybudowanie 5 budynków, w których przewidziano 56 lokali przeznaczonych na najem socjalny, w tym 20 lokali przystosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W 2022 r. rozpoczęto realizację przedmiotowego przedsięwzięcia. Termin zakończenia inwestycji przewidywany jest na sierpień 2024 r.

Potrzeby mieszkaniowe, do których zapewnienia Gmina zobowiązana jest na mocy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. 2023 r., poz. 725) realizowane są z wykorzystaniem zasobu, o którym wcześniej wspomniano. Potrzeby mieszkaniowe określa się w szczególności poprzez liczbę złożonych wniosków o przydział lokalu, konieczność zapewnienia lokali zamiennych, liczbę wyroków sądowych orzekających eksmisję. Zapotrzebowanie na lokale komunalne wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wyniosło 241 lokali, w tym:

- pozostające do zrealizowania zobowiązania Gminy wobec rodzin umieszczonych przez Społeczną Komisję ds. Mieszkań Komunalnych na listach osób uprawnionych do zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony – 59,
- potrzeby wynikające z wniosków o przydział lokalu komunalnego, spełniających kryteria Uchwały, w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztyn – 164,
- potrzeby w zakresie dostarczenia lokali zamiennych, ze względu na stan techniczny budynku lub planowane inwestycje – 18.

Nastąpił wzrost zapotrzebowania na lokale komunalne w stosunku do roku poprzedniego, o 10 lokali.

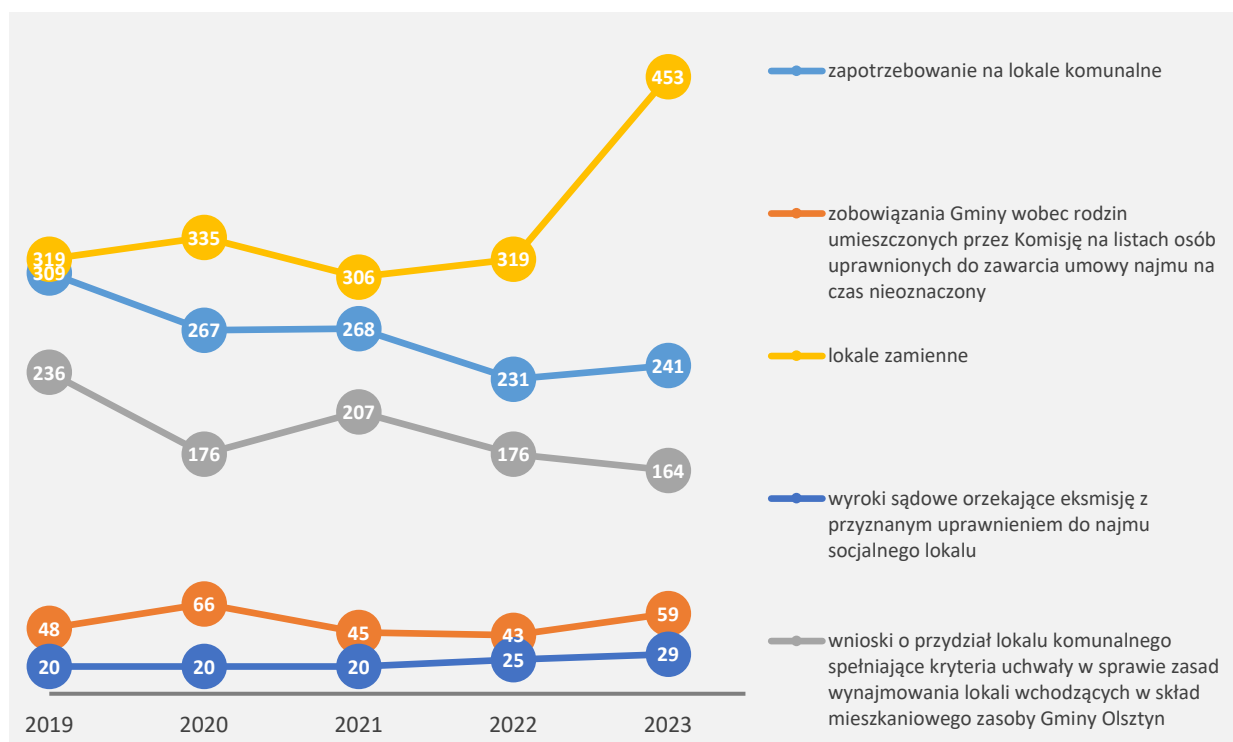
Na dzień 31 grudnia 2023 r. pozostawało 586 przyjętych do realizacji wyroków sądowych orzekających eksmisję z przyznanym uprawnieniem do najmu socjalnego lokalu. Rok do roku odnotowano więc spadek zobowiązań o 10.

Zapotrzebowanie na tymczasowe pomieszczenia w 2023 r. wyniosło 192. Rok do roku nastąpił wzrost zapotrzebowania o 9 pomieszczeń.

Na przestrzeni lat 2019-2022 zapotrzebowanie na lokale z mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztyn utrzymywało się na zbliżonym poziomie. W 2023 r. zapotrzebowanie znacząco wzrosło.

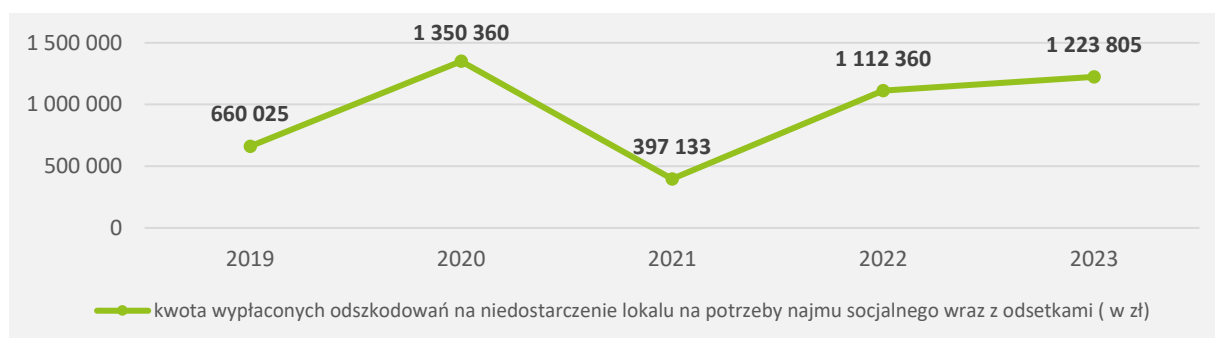
Potrzeby mieszkaniowe Gminy Olsztyn

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Kwota wypłaconych przez Gminę Olsztyn odszkodowań za niedostarczenie lokalu na potrzeby najmu socjalnego lokalu wraz z odsetkami w 2023 r. wyniosła 1 223 805,23 zł, co oznacza wzrost kwoty wypłaconych odszkodowań o 111 445,13 zł w porównaniu do roku poprzedniego. Od 2021 r. do 2023 r. widoczny jest trend wzrostowy w kwotach wypłaconych odszkodowań za niedostarczenie lokalu na potrzeby najmu socjalnego.

Kwota wypłaconych odszkodowań za niedostarczenie lokalu na potrzeby najmu socjalnego wraz z odsetkami (zł)

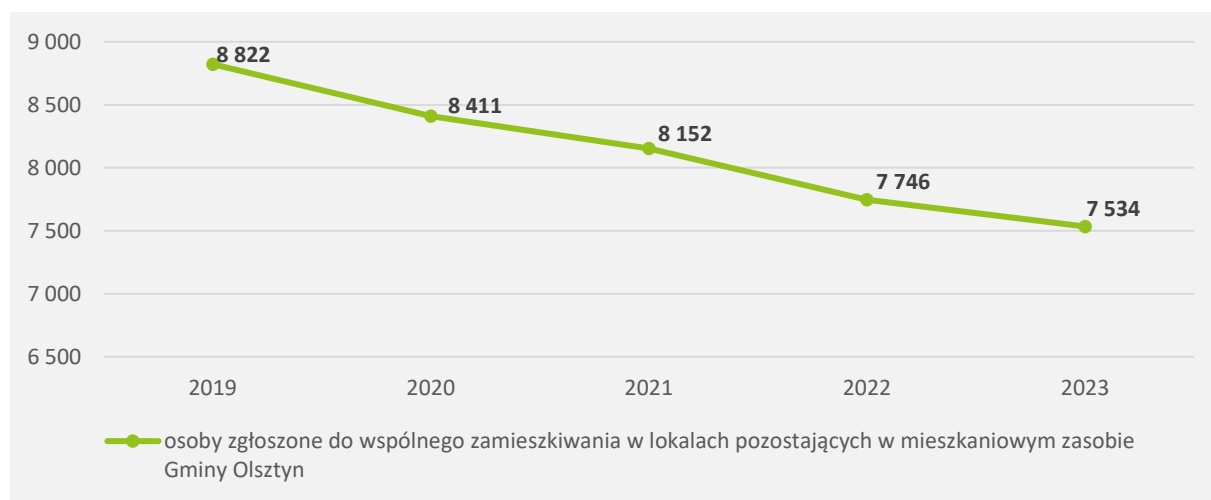

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Na dzień 31 grudnia 2023 r. do zamieszkiwania w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn zgłoszono 7 534 osób – o 223 osoby mniej niż w 2022 r. Corocznie od 2019 r. do 2023 r. liczba osób zgłoszonych do wspólnego zamieszkiwania w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn zmniejsza się.

Osoby zgłoszone do wspólnego zamieszkiwania

w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

W 2023 r. wyremontowano łącznie 64 lokale mieszkalne. Rok do roku nastąpił wzrost tej liczby o 6 lokali. Łączny koszt remontu lokali w 2023 r. wyniósł 2 566 299,00 zł. Z analizy porównawczej wynika, że koszty remontu lokali w 2023 r. w odniesieniu do 2022 r., zwiększyły się o 438 019,01 zł. Bank Gospodarstwa Krajowego, Departament Funduszy Mieszkaniowych, który wspiera budownictwo socjalne i komunalne, udzielił finansowego wsparcia przeznaczonego na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na remoncie i przebudowie lokali mieszkalnych. W ramach udzielonego wsparcia w 2023 r. zrealizowano remont 3 lokali mieszkalnych. Liczba wyremontowanych lokali w latach 2019-2023 utrzymuje się na zbliżonym poziomie (2019 r. – 70, 2020 r. – 16, 2021 r. – 57, 2022 r. – 58, 2023 r. – 64). Wyjątkiem był 2020 rok – okres pandemii COVID-19.

W ramach remontu lokalu na koszt i staraniem przyszłego najemcy w 2023 r. wyremontowano 8 lokali mieszkalnych oraz przeprowadzono 2 adaptacje pomieszczeń strychowych na cele mieszkaniowe (mniej o 2 lokale wyremontowane w tym trybie w stosunku do roku ubiegłego. Orientacyjny koszt remontu lokali wykonanych przez najemców szacuje się na kwotę 583 200,00 zł.

W 2023 r. złożono 120 wniosków o wykup lokali mieszkalnych, 5 wniosków o wykup lokali użytkowych i 7 wniosków o wykup garaży. Dokonano sprzedaży 69 lokali, w tym 61 lokali mieszkalnych, 3 lokali użytkowych i 5 garaży, co stanowi spadek łącznej liczby sprzedanych lokali o 44, w porównaniu do roku poprzedniego. Łączny dochód ze sprzedaży lokali wyniósł 4 207 447,30 zł, odnotowano więc spadek dochodu o 1 915 445,00 zł w odniesieniu do 2022 r.

Na podstawie Zarządzenia nr 154 i 155 Prezydenta Olsztyna z dnia 4 maja 2023 r. w sprawie określenia odpowiednio stawki czynszu za najem lokali mieszkalnych i najem socjalny lokali oraz tymczasowych pomieszczeń w zasobie mieszkaniowym Gminy Olsztyn stawki czynszu uległy zmianie.

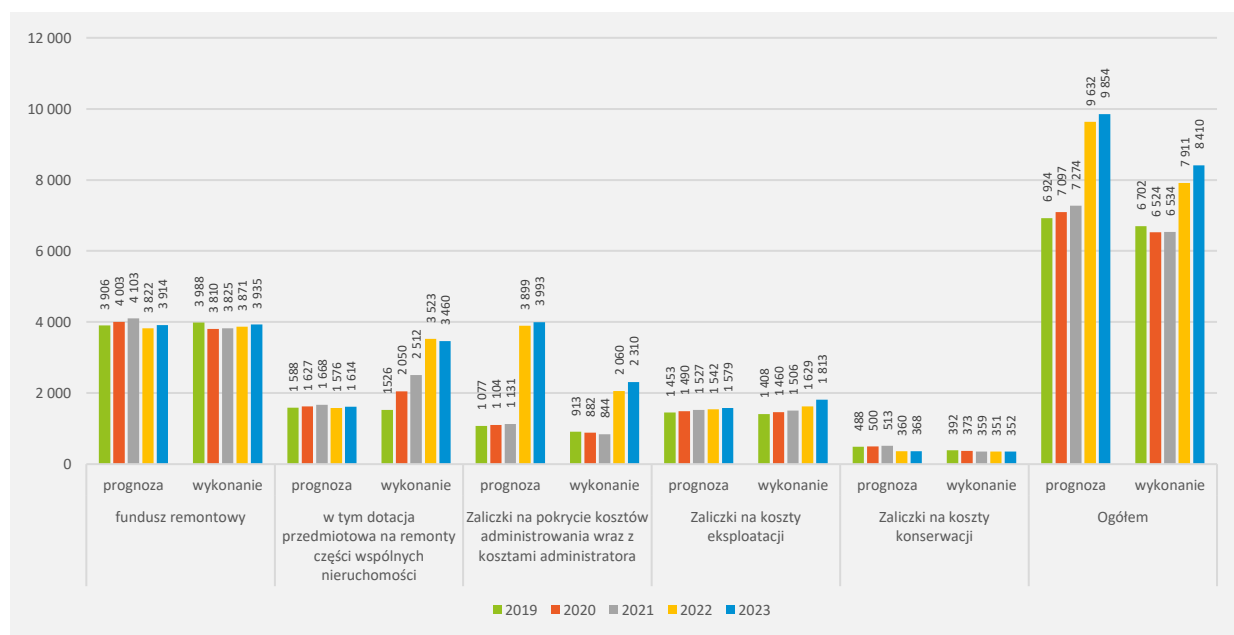
Ustalona stawka czynszu za najem 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego wynosi 6,77 zł (wzrost o 0,85 zł w stosunku do 2022 r.). Stawka czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej najmu socjalnego lokalu oraz tymczasowego pomieszczenia wynosi 2,06 zł (wzrost o 0,26 zł w stosunku do 2022 r.).

Zgodnie z Uchwałą Nr XLII/695/22 Rady Miasta Olsztyna z dnia 23 lutego 2022 r. zmieniającą Uchwałę w sprawie *Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026* (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2022 r., poz. 1222), od 1 stycznia 2022 r. zmianie uległo procentowe zastosowanie obniżek czynszu w lokalach mieszkalnych, wynikających z wysokości uzyskanego dochodu. W 2023 r. zgodę na obniżenie stawki czynszu udzielono 565 najemcom (mniejszej liczbie o 33 w odniesieniu do roku poprzedniego) w różnych wysokościach – 30%, 40% bądź 50%.

W celu racjonalnego gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Olsztyn kontynuowana jest polityka zamiany mieszkań, m.in. poprzez działanie Biura Zamiany Mieszkań z siedzibą w Zakładzie Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie. Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Biurze Zamiany Mieszkań pozostawało 47 ofert o dobrowolną zamianę lokalu. Za pośrednictwem Biura w 2023 r. zrealizowano 4 zamiany tj. o 2 zamiany więcej niż w 2022 r. Kwota spłaconych zaległości w ramach dobrowolnej zamiany lokali wyniosła 75 284,85 zł. Odnotowano wzrost o 74 214,85 zł w porównaniu do roku 2022. Liczba dokonywanych dobrowolnych zamian lokali w latach 2019-2023 kształtuje się na przybliżonym poziomie (2019 r. – 5, 2020 r. – 6, 2021 r. – 9, 2022 r. – 2, 2023 r. – 4).

Zaliczki na pokrycie kosztów administrowania, eksploatacji, konserwacji i fundusz remontowy w nieruchomościach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Olsztyn wynikają z uchwał podejmowanych przez właścicieli lokali na corocznych zebraniach (w I kwartale każdego roku).

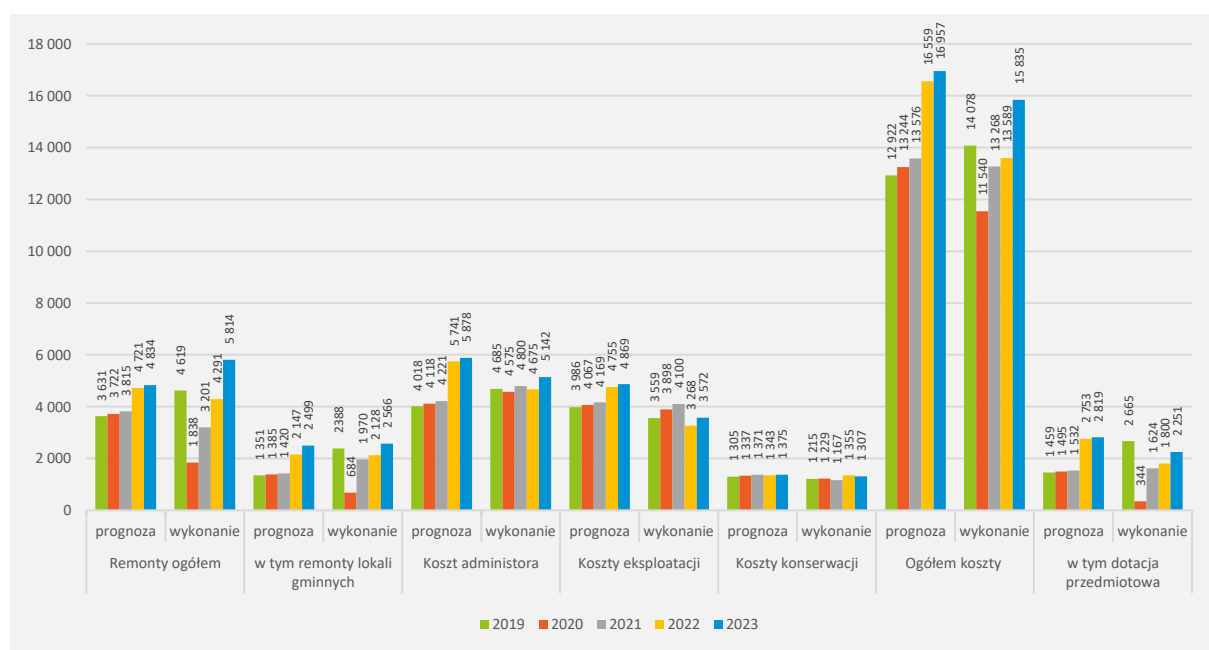
Koszty utrzymania części wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Faktycznie poniesione koszty utrzymania nieruchomości wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych ogółem w 2023 r. są niższe o 1 444 000 zł niż koszty prognozowane na rok 2023. Poziom wykonania wynika z realizacji zadań określonych w uchwałach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Olsztyn., podejmowanych przez właścicieli lokali na corocznych zebraniach (w I kwartale każdego roku). Analiza porównawcza wskazuje, że koszty utrzymania nieruchomości wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych w 2023 r. w odniesieniu do kosztów w 2022 r. zwiększyły się o 499 000 zł. Prognozowana kwota dotacji przedmiotowej na remonty części wspólnych nieruchomości wyniosła 1 614 000 zł, zaś – zgodnie z Uchwałą Nr LXVIII/1034/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 18.12.2023 r. – kwota dotacji przyznana na rok 2023 wyniosła 6 612 046 zł (w tym: dotacja do remontów części wspólnych budynków Wspólnot Mieszkaniowych z udziałem Gminy – 3 460 000 zł). Należy zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2019-2023 faktycznie poniesione koszty utrzymania nieruchomości wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych ogółem są niższe od prognozowanych.

Koszty utrzymania budynków gminnych i lokali gminnych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

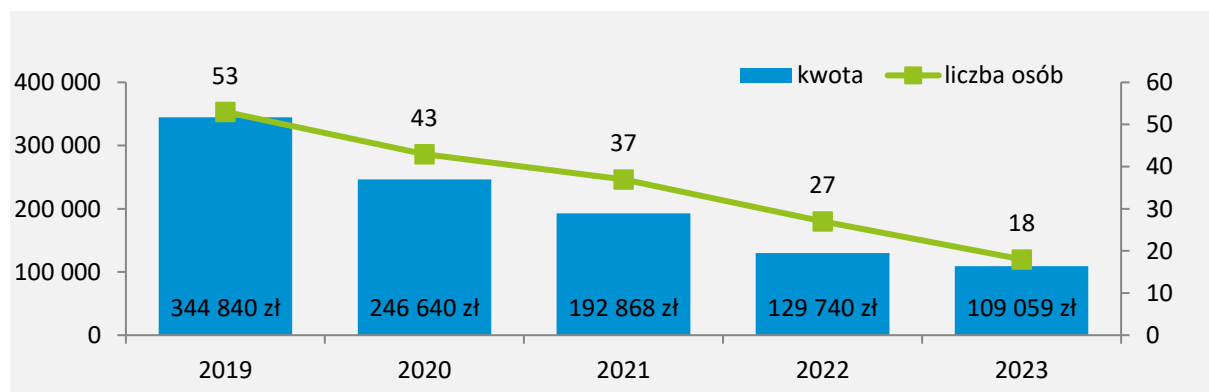
Faktycznie poniesione koszty utrzymania budynków gminnych i lokali gminnych ogółem w 2023 r. są niższe o 1 122 000 zł niż koszty prognozowane na rok 2023. Analizując faktyczne koszty utrzymania budynków i lokali gminnych w 2023 . w stosunku do kosztów prognozowanych, stwierdza się, iż:

- koszty remontów uległy zwiększeniu o 980 000 zł.
- koszty administrowania uległy zmniejszeniu o 736 000 zł – poziom wykonania wynikał z faktycznych kosztów administrowania.
- koszty eksploatacji uległy zmniejszeniu o 1 297 000 zł – poziom wykonania wynikał z obowiązujących umów z dostawcami usług,

- koszty konserwacji zmniejszyły się o 68 000 zł – poziom wykonania wynikał z faktycznych potrzeb bieżącej konserwacji, z konieczności awaryjnego zabezpieczenia w niezbędnym zakresie lokali lub budynków (w związku ze zdarzeniami losowymi – pożary, wichury, itp.) a także z obowiązujących umów z dostawcami usług i najpilniejszych potrzeb.

Jednocześnie analizując poziom kosztów utrzymania budynków i lokali gminnych w 2023 r. w stosunku do poziomu kosztów w 2022 r., można zaobserwować ich wzrost o 2 246 000 zł, w tym: zwiększeniu uległy koszty remontów o 1 523 000 zł, koszty administrowania o 467 000 zł, koszty eksploatacji o 304 000 zł, zaś zmniejszeniu uległy koszty konserwacji o 48 000 zł. Należy zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2019-2023 faktycznie poniesione koszty utrzymania budynków gminnych i lokali gminnych ogółem są niższe od prognozowanych. W oparciu o postanowienia Uchwały Nr XXXIII/548/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 kwietnia 2021 r., Prezydent Olsztyna i Dyrektor Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych na wniosek najemców znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji materialnej i życiowej (po uzyskaniu informacji o sytuacji materialnej) udzielają ulgi w spłacie należności, tj. rozkładają płatności należności na raty bądź odraczają termin spłaty należności. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. 145 dłużnikom rozłożono na raty zaległości o łącznej wysokości 721 159,08 zł (w tym z tytułu: czynszu, odszkodowania i świadczeń – 478 437,21 zł, odsetek – 189 386,32 zł, zasądzonych kosztów sądowych, komorniczych i eksmisji – 53 335,55 zł). Natomiast 82 dłużnikom odroczone spłatę zaległości w łącznej kwocie 1 657 512,96 zł (w tym z tytułu: czynszu, odszkodowania i świadczeń – 1 129 682,24 zł, odsetek – 370 934,01 zł, zasądzonych kosztów sądowych, komorniczych i eksmisji – 156 896,71 zł). Z możliwości spłaty zadłużenia w formie świadczeń niepieniężnych od stycznia do grudnia 2023 r., skorzystało 18 osób, a wartość odpracowanych długów wyniosła 109 058,85 zł. Natomiast w okresie od stycznia 2015 r. do grudnia 2023 r. z takiej możliwości skorzystały 402 osoby, a wartość świadczeń niepieniężnych, zaliczonych na zaległości pieniężne według stanu na 31 grudnia 2023 r. wyniosła łącznie 2 722 356,02 zł. Od 2019 r. do 2023 r. zaobserwowano spadek liczby osób zainteresowanych spłatą zadłużenia w formie świadczeń niepieniężnych.

Spłata zadłużenia w formie świadczeń niepieniężnych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

1.2 Gospodarowanie nieruchomościami

Zadania z zakresu gospodarki zasobem nieruchomości Gminy Olsztyn polegają w szczególności na ewidencjonowaniu nieruchomości, ich wycenie, tworzeniu, prowadzeniu i udostępnianiu baz danych z Powiatowego Zasobu Geodezyjno-Kartograficznego, współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gospodarującymi nieruchomościami Gminy, zbywaniu i nabywaniu nieruchomości oraz ich obciążaniu ograniczonymi prawami rzeczowymi (użytkowanie, służebność gruntowa, służebność przesyłu), wydzierżawianiu, użyczaniu, a także na podejmowaniu czynności w postępowaniach sądowych oraz składaniu wniosków o założenie ksiąg wieczystych dla nieruchomości Gminy Olsztyn oraz o wpis w księgach wieczystych.

W 2023 r. dochody z tytułu sprzedaży i gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Gminy Olsztyn wyniosły 63,6 mln zł.

Zaplanowane dochody ze sprzedaży i gospodarowania nieruchomościami na 2023 r. w wysokości 72 251 000,00 zł zostały zrealizowane w kwocie 63 617 404,29 zł, tj. 88,05%.

Dochody wg źródeł pozyskania

Wyszczególnienie	kwota [zł]	kwota [zł]	kwota [zł]	kwota [zł]
	2020	2021	2022	2023
Sprzedaż gruntów	8 542 865,64	57 780 668,66	15 654 299,04	39 869 665,74
Sprzedaż lokali mieszkalnych	5 283 757,46	6 112 021,27	5 704 777,59	4 154 862,41
Sprzedaż lokali użytkowych	244 013,58	492 101,29	291 389,67	574 740,62
Sprzedaż innych obiektów	15 591,60	87 740,69	50 240,96	355 779,50
Dochody z opłat za użytkowanie wieczyste	11 461 927,82	14 603 166,73	12 066 571,69	11 198 542,80
Nabycia prawa własności przez użytk. wieczystych	13 337 223,95	4 047 917,30	242 828,21	511 117,78
Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego	2 920 946,41	1 799 028,50	1 546 613,99	1 404 536,08
Dochody z opłat za trwały zarząd, użytkowanie, służebności	1 515 122,15	2 294 365,26	1 982 022,52	1 711 622,98
Czynsz dzierżawny	2 128 971,16	2 177 641,39	2 399 009,24	3 388 661,21
Wpływy z pozostałych odsetek	479 749,75	571 803,12	326 296,03	447 819,71
Zadania z zakresu geodezji i kartografii	637 103,78	593 212,70	490 854,22	499 204,45
Wpływy z opłat: adiacenckie i renta planistyczna	301 272,56	995 943,12	273 880,21	137 359,46
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0	2914778,6	0	0
Odszkodowania za przejęte nieruchomości pod inwestycje celu publicznego	0	0	6853,19	55,46

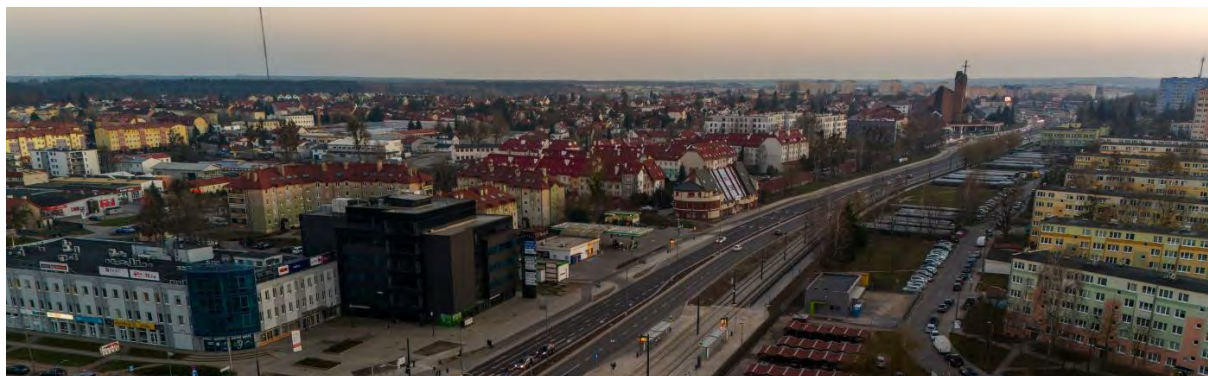
źródło: dane UM Olsztyna

Sprzedano łącznie 61 lokali mieszkalnych, w tym 57 mieszkań w trybie bezprzetargowym i 4 mieszkania w trybie przetargowym. Plan dochodów z tego tytułu został przekroczony o 3,19%. Sprzedano 3 lokale niemieszkalne w trybie przetargowym. Plan dochodów z tego tytułu został przekroczony o 91,58% przede wszystkim ze względu na spłatę rat z lat ubiegłych.

W trybie przetargowym sprzedano: budynek mieszkalno-usługowy przy al. Warszawskiej, budynki transportu i łączności, handlowo-usługowy oraz pozostałe budynki niemieszkalne, przeznaczone do rozbiórki oraz budynek mieszkalny przy ul. Knosały oraz 1 garaż przy ul. Niedziałkowskiego. W trybie bezprzetargowym sprzedano 4 garaże. Wykonanie planu na poziomie 8,89% wynika z mniejszego zainteresowania potencjalnych nabywców zakupem innych obiektów budowlanych.

Zawarto 32 akty notarialne dotyczące sprzedaży 136 868 m² gruntów (w tym: 15 aktów notarialnych na poprawę warunków zagospodarowania posiadanych już działek, 2 akty notarialne w trybie bezprzetargowym pod pawilonami handlowymi oraz 15 aktów notarialnych w trybie przetargowym z przeznaczeniem gruntu m.in. pod: zabudowę mieszkaniową, mieszkalno-usługową, przesył energii, usługi, handel, gastronomię, hotele, pod tereny aktywności gospodarczej z przeznaczeniem uzupełniającym: komunikacja, dojazdy do działek, ciągi piesze i pieszo rowerowe, place, sieci i obiekty infrastruktury technicznej. Pozostałe akty notarialne dotyczą sprzedaży udziałów w gruncie pod budynkami przy sprzedaży lokali mieszkalnych, lokali niemieszkalnych i garaży. Wykonanie planu na poziomie 83,49% wynika z mniejszego zainteresowania potencjalnych nabywców zakupem gruntów.

Wydano 3 decyzje o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości zabudowanej garażem. Pozostała kwota to wpływy z rat za przekształcenia w latach ubiegłych oraz wpływy z tytułu opłat przekształceniowych wynikających z ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 904) o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów. Wykonanie planu na poziomie 175,57% wynika z korzystnej bonifikaty od wniesienia opłaty jednorazowej za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, co powoduje duże zainteresowanie, zarówno wśród dotychczasowych, jak i nowych właścicieli.

1.3 Targowiska

Na terenie Gminy Olsztyn targowiska stanowiące jej własność funkcjonują przy ul. Kolejowej wraz z Miejską Halą Targową *Zatorzanka* oraz przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Wilczyńskiego. W Olsztynie występuje istotne zróżnicowanie targowisk pod względem infrastruktury technicznej oraz liczby miejsc handlowych.

- **Targowisko przy ul. Kolejowej**

Targowisko to znajduje się pomiędzy ulicami Sienkiewicza, Kolejową, Okrzei i Żeromskiego w sąsiedztwie Miejskiej Hali Targowej *Zatorzanka*. Według stanu na grudzień 2023 r. na terenie o powierzchni 12 652 m² zlokalizowanych było 38 obiektów handlowych, 8 stoisk handlowych oraz 59 ław handlowych.

Na obszarze targowiska 19 kontrahentów związanych jest umowami najmu lub dzierżawy, a 18 osób rezerwuje miejsca do handlu. Na targowisku prowadzony jest również handel sezonowy. Każdego roku, w ramach rezerwacji miejsc do handlu, przydzielanych jest: do 5 stanowisk na sprzedaż sadzonek, do 5 na sprzedaż chryzantem i zniczy oraz do 5 na sprzedaż choinek.

Na zlecenie Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu w Olsztynie przeprowadzane są prace mające na celu poprawę warunków i estetyki targowiska, jak również podniesienie poziomu bezpieczeństwa handlujących oraz kupujących. Zainteresowanie handlem na omawianym targowisku w 2023 r. zmalało łącznie o 7 umów.

- **Miejska Hala Targowa Zatorzanka**

Z uwagi na znaczący spadek zainteresowania wynajmem boksów handlowych w MHT *Zatorzanka*, koniecznością podniesienia czynszów za najem o kilkaset procent w następstwie dużego wzrostu kosztów utrzymania obiektu, takich jak opłaty za ochronę fizyczną, opłaty za media (ogrzewanie, woda, odprowadzanie ścieków, prąd), wywóz odpadów, utrzymanie czystości i porządku w hali oraz pokrywaniem coraz wyższych strat przez Gminę Olsztyn, w 2023 r. podtrzymano decyzję o wyłączeniu z eksploatacji obiektu, jednocześnie kontynuując proces ustalenia nowej funkcji dla Miejskiej Hali Targowej *Zatorzanka*.

- **Targowisko przy ul. Grunwaldzkiej**

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji od 2021 r. przyjmuje się, że powierzchnia targowiska obejmuje 24 656 m². Na jego terenie, wg stanu na grudzień 2023 r. znajduje się 66 obiektów handlowo-magazynowych, 116 ław, z czego 82 szt. pod zadaszeniem i 34 szt. bez zadaszenia, 60 stanowisk do handlu z pojazdów, 3 wiaty oraz 5 murowanych pawilonów handlowych (w jednym z nich wydzielonych zostało 11 boksów magazynowych).

Na targowisku podpisanych jest 106 umów najmu i dzierżawy oraz 165 umów rezerwacji (stan na grudzień 2023 r.). Po zlikwidowaniu opłaty targowej blisko 35 osób prowadzi sprzedaż nie wiążąc się umową i nie ponosząc żadnych kosztów.

Największą intensywność handlu obserwuje się w okresie pomiędzy kwietniem a październikiem, kiedy zawieranych jest dodatkowo około 50 umów rezerwacyjnych. W tym czasie organizuje się sprzedaż sezonową (sadzonki, rozsady, owoce i warzywa sezonowe, chryzantemy, znicze). Dodatkowy wzrost handlu ma miejsce przed Świętami Bożego Narodzenia i związany jest z handlem choinkami oraz produktami świątecznymi.

Targowisko wymaga gruntownej przebudowy lub modernizacji, w tym wyremontowania całej jego nawierzchni. Zainteresowanie sprzedażą, głównie sezonową na omawianym targowisku w 2023 r. wzrosło.

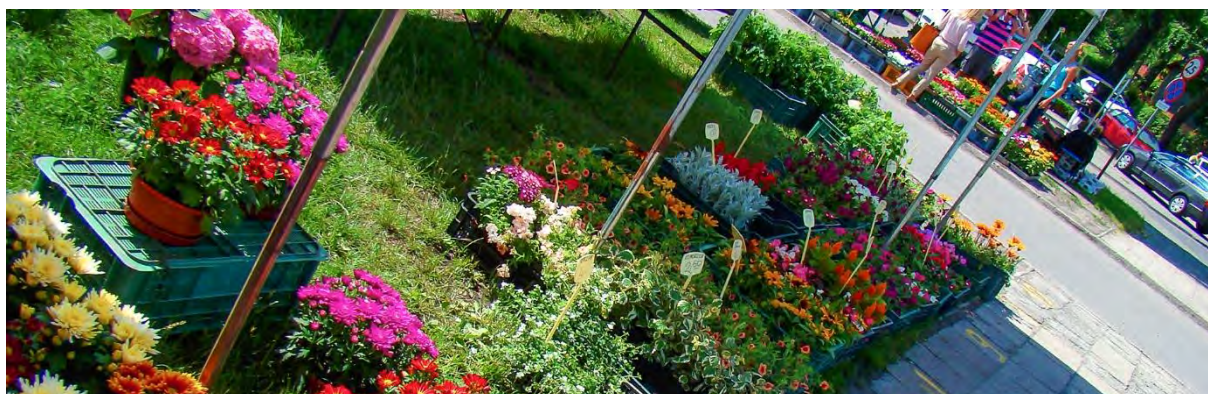
- **Targowisko przy ul. Wilczyńskiego**

Targowisko osiedlowe o powierzchni 2 208 m², na terenie którego, wg stanu na grudzień 2023 r., znajduje się 19 obiektów handlowych i 41 ław.

Na targowisku 9 kontrahentów posiada umowy najmu i dzierżawy (stan na grudzień 2023 r.). W ramach rezerwacji miejsc do handlu, przydzielonych jest 6 stanowisk (ław handlowe), a na kolejnych 5 stanowiskach może być prowadzony handel sezonowy przy sprzedaży choinek. Część osób prowadzi handel bez wiązania się umową.

Na zlecenie ZDZiT w Olsztynie przeprowadzane są prace mające na celu poprawę warunków i estetyki targowiska, jak również podniesienie poziomu bezpieczeństwa handlujących oraz kupujących. Zainteresowanie handlem na omawianym targowisku w 2023 r. utrzymuje się na niezmiennym poziomie.

Rzeczywiste, łączne wpływy z tytułu wynajmu targowisk miejskich wyniosły 958 948,58 zł, przy czym w postępowaniu windykacyjnym (nakazy zapłaty i wyroki sądowe) na rzecz Gminy Olsztyn oraz w związku z brakiem wpłat należności od najemców i dzierżawców wyniosły 719 812,58 zł. Koszty działalności targowisk miejskich w 2023 r. wyniosły 1 127 721,00 zł.

1.4 Cmentarze

Zakładanie i rozszerzanie cmentarzy komunalnych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Podstawowym obowiązkiem gminy jest zapewnienie mieszkańcom obiektów i urządzeń użyteczności publicznej w postaci cmentarzy komunalnych i utrzymanie ich na właściwym poziomie.

W Olsztynie zadania te realizuje utworzony w 1995 r. samorządowy zakład budżetowy: Zakład Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie, który posiada:

- w trwałym zarządzie:
 - cmentarze komunalne o ogólnej powierzchni 71,8 ha:
 - cmentarz komunalny *Poprzeczna* o pow. 18,3 ha – założony w 1962 r.,
 - cmentarz komunalny *Dywity* o pow. 53,3 ha – założony w 1984 r.,
 - miejskie domy przedpogrzebowe przy ul. Poprzecznej i Mariańskiej,
- w administracji:
 - cmentarze zamknięte wpisane do rejestru zabytków:
 - cmentarz św. Jakuba przy al. Wojska Polskiego,
 - cmentarz św. Józefa przy ul. Rataja,
 - cmentarz św. Jana Nepomucena przy ul. Sielskiej,
 - cmentarze wojenne:
 - cmentarz wojenny przy ul. Szarych Szeregów,
 - cmentarz Ofiar Terroru Hitlerowskiego przy ul. Baczewskiego,
 - cmentarz rosyjski z I wojny Światowej w Lesie Miejskim.

Na cmentarzu komunalnym *Poprzeczna* – nie ma wolnej powierzchni grzebalnej. Dokonywane są wyłącznie dochowania do istniejących już grobów oraz pochówki w miejscach uzyskanych przez pogłębienie grobów oraz po grobach zlikwidowanych lub ekshumacjach, bez prawa rezerwacji, oraz od 2002 r. pochówki urnowe w kolumbariach.

Cmentarz komunalny *Dywity* – jest obecnie rozbudowywany o kolejne 5 ha z powierzchni rezerwowej, co zapewni miejsca pochówku na kolejne około 10-15 lat. Inwestycja zostanie zakończona 31 sierpnia 2024 r.

Gmina Olsztyn, dysponuje powierzchnią rezerwową na rozbudowę cmentarza, o powierzchni 25 ha, co przy właściwej gospodarce powierzchnią grzebalną zapewni miejsce na pochówki na kolejne 50-100 lat.

Zasoby powierzchni grzebalnej w Olsztynie

Wyszczególnienie	Cmentarz		Ogółem
	<i>Poprzeczna</i>	<i>Dywity</i>	
Powierzchnia zajęta	18,3 ha	28,2 ha	46,5 ha
Powierzchnia wolna	-	25,1 ha	25,1 ha
Liczba grobów – stan obecny (szt.)	25 561	25 742	51 303
Liczba pochowanych – stan na 31.12.2023 r.	40 452	29 404	69 856

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

W 2023 roku na cmentarzu *Poprzeczna* pochowano 780 zmarłych, a na cmentarzu *Dywity* 926 zmarłych; łącznie 1 706 osób, z czego 47% stanowiły pochówki pokremacyjne.

Struktura i liczba pochówków na cmentarzach komunalnych w Olsztynie w latach 2019-2023

Liczba pochówków na cmentarzach komunalnych w Olsztynie	2019	2020	2021	2022	2023
Cmentarz komunalny <i>Poprzeczna</i>	729	760	866	785	780
w tym: pochówki urnowe	338	365	475	438	489
Udział % pochówków urnowych na cmentarzu <i>Poprzeczna</i>	46%	48%	55%	56%	63%
Cmentarz komunalny <i>Dywity</i>	965	980	1207	1002	926
w tym: pochówki urnowe	202	278	382	329	314
Udział % pochówków urnowych na cmentarzu <i>Dywity</i>	21%	28%	32%	33%	34%
Razem wszystkie pochówki	1694	1740	2073	1787	1706
Razem wszystkie pochówki urnowe	540	643	857	767	803
Udział % pochówków urnowych w strukturze pochówków na obu cmentarzach komunalnych	32%	37%	41%	43%	47%

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

Ze względu na popularność kremacji w Olsztynie, jako formy pochówku, od wielu lat trwały starania o pozyskanie inwestora w celu wybudowania spopieliarni na cmentarzu *Dywity*. W 2022 r. w zamówieniu publicznym w formule wieloletniej dzierżawy wyłoniono inwestora, któremu przekazano w dzierżawę miejskie domy przedpogrzebowe i działkę pod budowę Wielofunkcyjnego Domu Przedpogrzebowego i krematorium. Zadaniem wyłonionego inwestora jest zaprojektowanie, wybudowanie i użytkowanie obiektu obejmującego dwie kaplice ceremonialne, prosektorium, część administracyjną, w tym ZCK, oraz spopieliarnię.

Rozwiąże to szereg problemów dotyczących cmentarza komunalnego *Dywity*, w tym: zapewni zaplecze administracyjne administracji cmentarza, zapewni dostęp do usług przedpogrzebowych bezpośrednio na cmentarzu (kaplice ceremonialne, dom przedpogrzebowy), znacznie skróci przebieg uroczystości pogrzebowych, pozwoli na uruchomienie wybudowanej już alei i bramy wschodniej jako centralnego wjazdu na cmentarz *Dywity*, zapewni usługi kremacji w Olsztynie i województwie. Rozpoczęcie budowy planowane jest na początek II kwartału 2024 r.

W okresie 2018-2023 Zakład Cmentarzy Komunalnych osiągnął następujące wyniki ekonomiczne:

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Przychody w zł	4 034 753	4 568 071	5 334 485	5 135 441	5 274 851
Koszty w zł	4 150 894	4 312 343	5 235 467	5 492 598	5 377 080
Wynik finansowy	-116 141	255 728	99 018	-357 157	-102 229

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

Zakład Cmentarzy Komunalnych co roku prowadzi działania odtworzeniowe infrastruktury cmentarzy w celu poprawy jej funkcjonowania i jakości. W ostatnim pięcioleciu (2018-2023) wykonano następujące roboty budowlane:

Zadania remontowo-inwestycyjne zrealizowane przez ZCK w okresie 2018-2023 r.

L.p.	Zadanie	Cmentarz	Realizacja
1	Budowa ogrodzenia od strony wschodniej.	Poprzeczna	2018
2	Remont alei głównej.	Dywity	2018
3	Budowa ogrodzenia frontowego cmentarza.	Poprzeczna	2019
4	Budowa ogrodzenia od strony Jeziora Pereszkowo.	Poprzeczna	2019
5	Budowa 8 kolumbariów (432 nisze na 6-8 urn)	Poprzeczna	2018-2023
6	Budowa alei jezdnej Południowej o długości 500 m.b. i powierzchni 1.500 m ²	Dywity	2021
7	Budowa alejek pieszo-jezdnych o powierzchni 1 100 m ² i schodów terenowych oraz parkingów technicznych.	Poprzeczna	2022
8	Budowa ogrodzenia od ul. Erdmanowej.	Poprzeczna	2023
9	Kompleksowe wykonanie instalacji pompy ciepła w budynku administracyjnym ZCK.	Poprzeczna	2023

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

1.5 Zaopatrzenie w energię ciepłą

Dostawa ciepła dla ponad 65% mieszkańców Olsztyna realizowana jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie. Głównymi dostawcami ciepła na potrzeby odbiorców zaopatrywanych przez miejską sieć ciepłowniczą (dalej MSC) MPEC Sp. z o.o. w Olsztynie są:

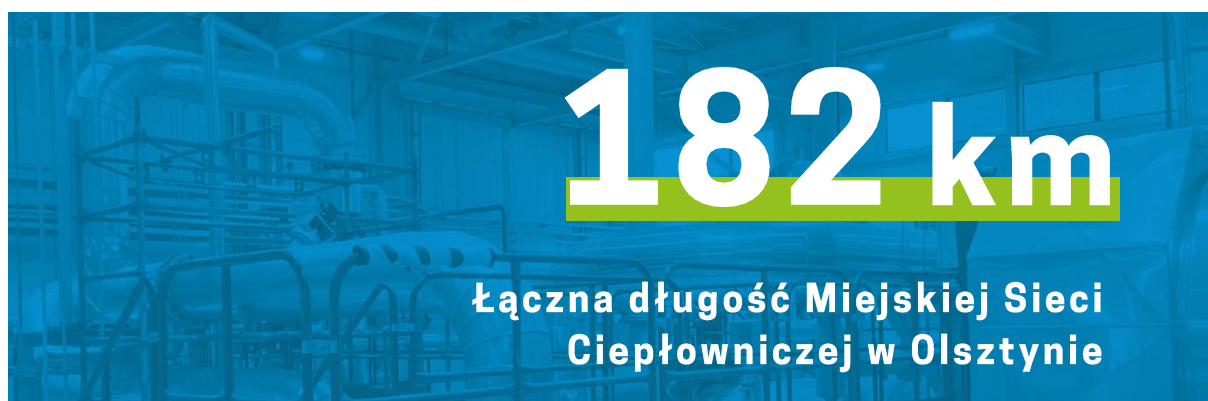
- Elektrociepłownia KORTOWO, dostarczyła w 2023 r. 81% ciepła do MSC, własność MPEC Sp. z o.o.,
- Kotłownia Szczytowa (przy ul. Bublewicza) dostarczyła w 2023 r. 15% ciepła do MSC,
- Elektrociepłownia Michelin Polska Sp. z o.o. i spalarnia odpadów medycznych OZK dostarczyła w 2023 r. 4% ciepła do MSC.

Udział ciepła OZE (biomasa) wyniósł 25% w łącznej ilości ciepła dostarczonego do sieci.

Charakterystyka techniczna źródeł ciepła:

- Źródło ciepła zlokalizowane przy ul. Słonecznej 46, o łącznej mocy zainstalowanej 200,732 MW, wyposażone w:
 - Ciepłownię KORTOWO – 6 kotłów wodnych, o łącznej mocy zainstalowanej 174,450 MW (6 x 29,075 MW), paliwo: miał węglowy i zrębka drzewna,
 - Jednostkę kogeneracji wyposażoną w 2 silniki spalinowe (SSP) o łącznej mocy zainstalowanej ciepłej 1,282 MW i łącznej mocy elektrycznej 1,2 MW, paliwo: gaz ziemny,
 - Instalację odnawialnego źródła energii Ciepłownia BIO o mocy zainstalowanej 25 MW oraz układ odzysku ciepła o dodatkowej mocy do 4 MW, paliwo: zrębka drzewna.
- Źródło ciepła przy ul. Bublewicza Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o. adres Spółki: ul. Dąbrowszczaków 21, 10-541 Olsztyn, złożone z:
 - Kotłowni szczytowej o mocy zainstalowanej 68,6 MW zgodnie z koncesją,
 - Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów o mocy 32 MW (instalacja od początku 2024 roku pracuje w fazie testów uruchomieniowych).
- Pozostałe źródła będące również własnością Spółki, stanowią lokalne kotłownie gazowe o łącznej mocy 4,88 MW.

Transport wytworzonego ciepła odbywa się poprzez miejską sieć ciepłowniczą (MSC) o długości 182 km, z czego 148 km stanowi nowoczesna sieć z rur preizolowanych.

W ramach MSC pracują cztery przepompownie, zlokalizowane przy ul. Niepodległości, ul. Jarockiej, ul. Partyzantów oraz ul. Tuwima.

Przepompownia na sieci ciepłowniczej przy ul. Tuwima w Olsztynie (fot. MPEC)

Bezpośrednie zasilanie odbiorców w ciepło odbywa się poprzez 1 745 węzłów cieplnych, z czego 1 176 należy do MPEC Spółka z o.o. w Olsztynie. Pozostałe są własnością odbiorców ciepła.

W 2023 roku w źródłach będących własnością Spółki wyprodukowano łącznie około 1,858 mln GJ ciepła, 0,086 mln GJ zakupiono od Spółki Michelin i OZK oraz 0,334 mln GJ zakupiono od Dobrej Energii dla Olsztyna. Z łącznej wyprodukowanej ilości około 2,278 mln GJ sprzedano odbiorcom końcowym 2,209 mln GJ. Różnica wielkości wynika z konieczności pokrycia strat ciepła, które występują podczas wytwarzania i transportu ciepła oraz potrzeb własnych Spółki. W wyniku realizacji wymiany starej sieci kanałowej na preizolowaną straty ciepła zmniejszyły się do udziału poniżej 10%. Dodatkowo, z wykorzystaniem silników gazowych, wyprodukowano 7 683 MWh energii elektrycznej, która w 72% została zużyta na własne potrzeby Spółki.

W ramach działalności niekoncesjonowanej Spółki, w roku 2023, świadczone były usługi czyszczenia wymienników ciepła oraz tzw. stała obsługa instalacji (w tym usuwania awarii na instalacjach cieplnych, sanitarnych, gazowych i elektrycznych).

W 2023 r. zrealizowano plan zadań inwestycyjnych o łącznej wartości ponad 61 mln zł. Główne zadania obejmowały:

- przyłączanie nowych odbiorców ciepła,
- modernizację miejskiej sieci ciepłowniczej,
- inwestycje związane ze źródłem ciepła Ciepłownia Kortowo.

Większość zadań dotyczących przyłączania nowych odbiorców ciepła realizowana była siłami własnymi Spółki. Modernizacje oraz przebudowy sieci ciepłowniczych realizowane w ramach dofinansowana ze środków Unii Europejskiej oraz modernizacja Ciepłowni Kortowo przy ul. Słonecznej 46 w Olsztynie wykonywane były przez firmy zewnętrzne.

W ramach kontynuacji podpisanej w październiku 2019 r. umowy na realizację *Modernizacji Ciepłowni Kortowo przy ul. Słonecznej 46 w Olsztynie – w celu dostosowania norm emisyjnych wynikających z Dyrektywy IED i Konkluzji BAT w 2022 r.* wykonano:

- wszystkie próby, w tym próby eksploatacyjne z wynikiem pozytywnym,
- pomiary w celu osiągnięcia Gwarantowanych Parametrów Technicznych oraz Dodatkowych Parametrów Technicznych, co zostało potwierdzone w sprawozdaniu końcowym z rozruchu z dnia 28.03.2022 r. Instalacja spełniła wymogi przewidziane przepisami prawa dla eksploatacji inwestycji lub jej części podlegającej odrębnemu przekazaniu do użytkowania.

W związku z powyższym i uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie komisja odbiorowa dokonała odbioru przedmiotu umowy. Od 01.01.2023 r. Ciepłownia Kortowo spełnia wszystkie wymagania środowiskowe w zakresie emisji spalin do atmosfery.

1.6 Gospodarowanie wodami opadowymi

Gmina Olsztyn poprzez Wydział Inwestycji Miejskich zarządza całą infrastrukturą deszczową na terenie miasta Olsztyna. W skład tej infrastruktury wchodzi m.in.: sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 220 km, ok. 5 500 szt. studni deszczowych, 90 szt. separatorów, 4 przepompownie, 75 piaskowników oraz system otwartych rowów odwadniających o łącznej długości ponad 12,80 km.

Na terenie Gminy Olsztyn preferowane jest retencjonowanie wód opadowych i wykorzystywanie ich w miejscu powstania, o ile pozwolą na to warunki gruntowo-wodne i ustalenia Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla danego rejonu. Retencjonowanie wód opadowych jest korzystne z uwagi na konieczność zapobiegania obniżaniu się poziomu wód w gruncie, lepsze zasilanie roślinności w wodę oraz zapobieganie powstawaniu podtopień. W Olsztynie dominują tereny o budowie geologicznej, które nie są w stanie wchłonąć wód opadowych. W takiej sytuacji konieczne jest odprowadzenie wód opadowych do sieci deszczowych z ewentualnym ich przetrzymaniem w szczelnych zbiornikach.

Na terenie Gminy Olsztyn znajduje się 12 zbiorników retencyjnych, wybudowanych w latach 2017-2022:

- zbiornik przy ul. Bajkowej,
- zbiornik przy ul. Bydgoskiej,
- zbiornik przy ul. Pstrowskiego,
- zbiornik przy ul. Budowlanej-Towarowej,
- zbiornik przy ul. Witosa-Laszki,
- zbiornik przy ul. Bukowskiego-Brylantowej,
- zbiornik przy ul. Bukowskiego-Antonowicza,
- zbiornik przy OBI – przy ul. Towarowej,
- zbiornik przy ul. Drozdy-Zięby,
- zbiorniki 105.1 i 106.5 przy ul. Pstrowskiego,
- zbiornik przy ul. Paukszty-Sikorskiego.

Oprócz zarządzania stanem istniejącym Gmina prowadzi szereg działań w celu modernizacji i rozwoju infrastruktury deszczowej, w tym zadania dotyczące rozbudowy i przebudowy sieci dofinansowane ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego Polska Wschodnia na lata 2014-2020.

W 2023 r. na inwestycje związane z budową i modernizacją systemu kanalizacji deszczowej wydano 39 743 227,08 zł, tj:

- Budowa nowego odcinka kanalizacji deszczowej w ul. Bukowskiego 93 317,90 zł,
- Rozbudowa systemu gospodarowania wodami opadowymi – III Etap (dokumenty aplikacyjne i aktualizacje dokumentacji projektowej) – 164 205 zł,
- Rozbudowa systemu gospodarowania wodami opadowymi – Budowa linii tramwajowej w ciągu ulic Piłsudskiego, Wyszyńskiego, Synów Pułku, Krasickiego do os. Pieczewo do końca 2023 r. wykonano 12,08 km sieci kanalizacji deszczowej DN110 – Dn1000 – 39 485 704,18 zł.

Realizacja ww. zadań przyczyniła się do znacznej poprawy stanu i funkcjonowania kanalizacji deszczowej w Olsztynie, i tym samym dostosowania infrastruktury gminnej do zmian klimatu.

1.7 Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Olsztynie prowadzi swoją działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w ramach zadań własnych Gminy Olsztyn. Głównymi odbiorcami są mieszkańcy, instytucje i firmy mające swoje siedziby w granicach administracyjnych Olsztyna oraz w miejscowościach z 6 ościennych gmin.

W roku 2023 PWiK wyprodukowało łącznie 9 869 tys. m³ wody surowej. Wodę czerpano z pięciu ujęć podziemnych.

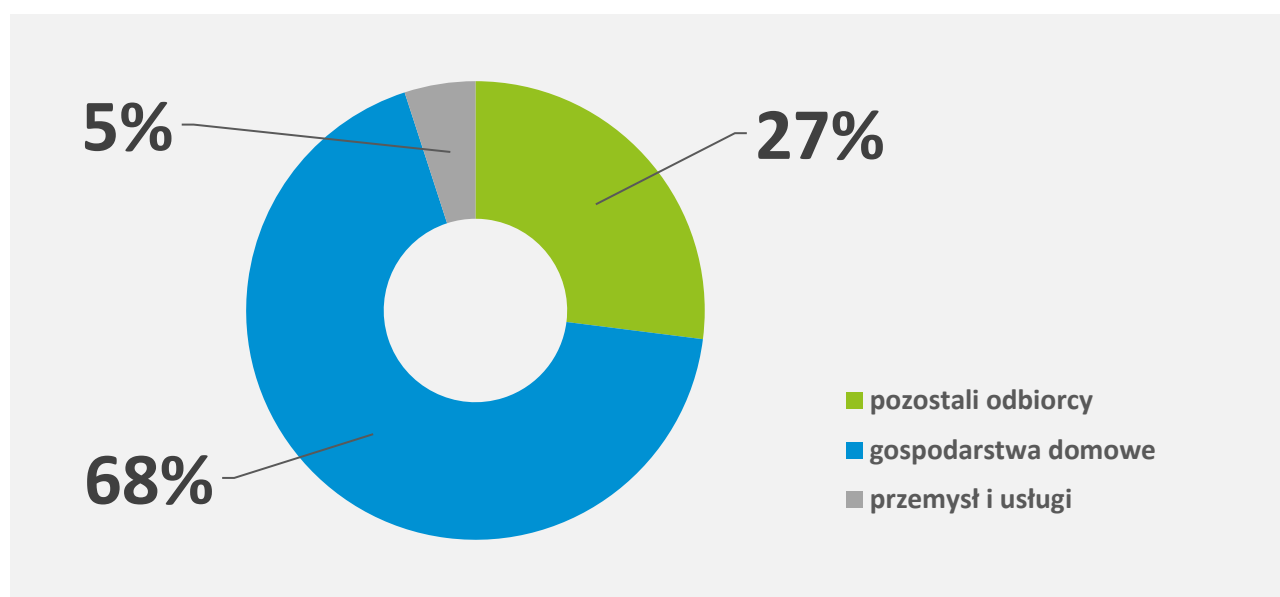
Produkcja wody przez poszczególne ujęcia wody (w m³)

Wyszczególnienie	Ujęcie Wody Wadąg	Ujęcie Wody Zachód	Ujęcie Wody Kortowo	Ujęcie Wody Jaroty	Ujęcie Wody Likusy
2023 rok	5 627 664	2 904 598	625 475	364 216	347 039
2022 rok	5 260 984	3 106 333	603 580	378 033	311 940
różnica	↑ +366 680	↓ -201 735	↑ +21 895	↓ -13 817	↑ +35 099

źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

PWiK dostarczyło odbiorcom 8 045 tys. m³ wody przeznaczonej do spożycia, spełniającej wszelkie wymogi jakościowe określone polskimi i unijnymi przepisami. Sprzedaż wody w roku 2023 była wyższa od sprzedaży w 2022 roku o 196,6 tys. m³, tj. o 2,5%. Różnica między produkcją wody surowej, a sprzedażą wody wynosząca 1 824 tys. m³, to woda pobrana do własnych celów technologicznych, w tym: płukanie filtrów na stacjach uzdatniania wody, wiosenne i jesienne płukanie sieci oraz straty.

Struktura sprzedaży wody w 2023 roku z podziałem na grupy odbiorców:

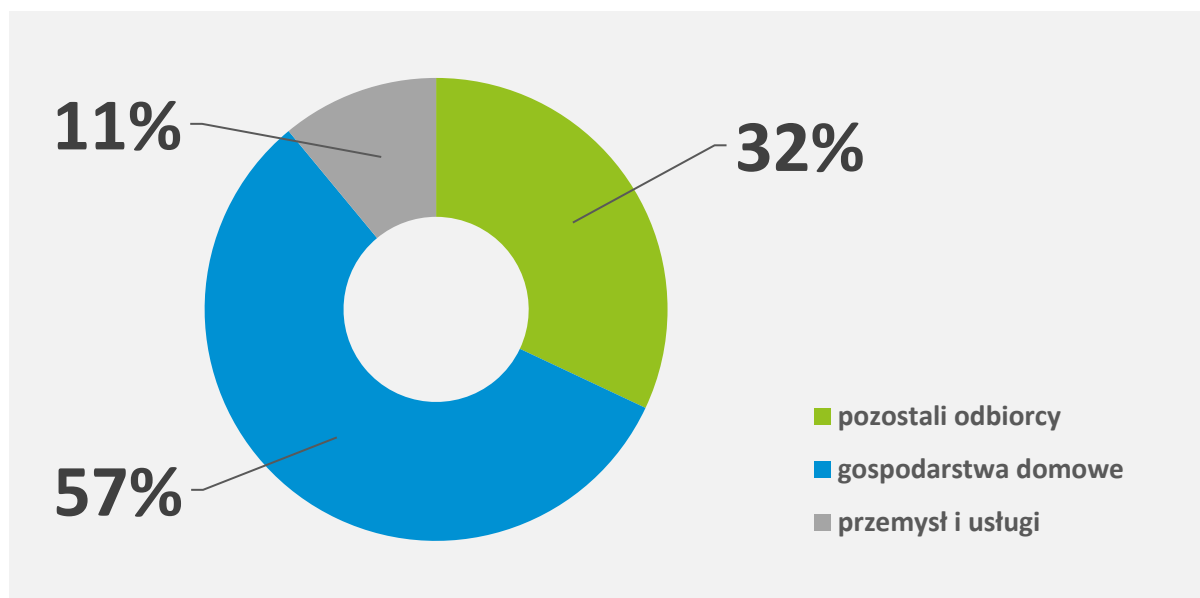
źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

Woda transportowana była do odbiorców siecią wodociągową, której długość wraz z przyłączami na koniec roku 2023 wyniosła 405,59 km.

W ramach prac konserwacyjno-remontowych przeprowadzono wiosenne i jesienne płukanie sieci magistralnych, usunięto 130 awarii na sieci rozdzielczych i magistralach wodociągowych, wymieniono bądź naprawiono: 30 przyłączy wodociągowych, 84 zasuwy liniowe, 109 szt. armatury, 32 hydranty ppoż., 376 skrzynek zasuw, wymieniono 2 600 szt. wodomierzy głównych, wykonano 723 remonty cząstkowe oraz dokonano przeglądu 110 zasuw i płuczek zlokalizowanych na terenie Olsztyna.

W roku 2023 PWiK odebrało od odbiorców i oczyściło 9 604,6 tys. m³ ścieków, tj. o 448,9 tys. m³ (4,9%) więcej niż w roku ubiegłym.

Struktura odbioru ścieków w 2023 roku z podziałem na grupy odbiorców:

źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

Długość sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej będących na stanie PWiK na koniec 2023 roku wyniosła 387 km.

W celu utrzymania pełnej sprawności eksploatacyjnej wykonano czyszczenie 35 km sieci kanalizacyjnej. W ramach czynności o charakterze remontowym i konserwacyjnym przeprowadzono przeglądy stanu technicznego 14,4 km kanałów kamerą TV przy współpracy z czyszczącym samochodem SCK, przeprowadzono 123 punktowe remonty rur metodami bezwykopowymi, wykonano 230 przeglądów i czyszczeń ręcznych studni sanitarnych, prowadzono kontrole legalności podłączeń deszczowych do sieci kanalizacji sanitarnej.

W 2023 roku Spółka poniosła nakłady inwestycyjne w wysokości 11 287,63 tys. zł – w stosunku do 2022 roku były one niższe o 8 842,57 tys. zł, tj. o 56%.

Prowadzona działalność inwestycyjna została ograniczona głównie do modernizacji i odtworzenia istniejących obiektów infrastruktury technicznej i budowlanej w celu zapewnienia prawidłowego ich funkcjonowania.

Nakłady inwestycyjne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Urządzenia kanalizacyjne	Urządzenia wodociągowe	Obiekty administracyjno-techniczne	Zakupy gotowych dóbr inwestycyjnych
2023 rok	6 507,84	542,78	2 872,77	1 364,25
2022 rok	10 064,70	4 811,60	2 109,80	3 144,10
przyrost (+), spadek (-)	↓ -3 556,86	↓ -4 268,82	↑ +762,97	↓ -1 779,85

Źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

W roku 2023 PWiK zakończyło kompleksową modernizację przepompowni ścieków P-10. Przepompownia została wybudowana w latach siedemdziesiątych i jest drugim co do wielkości obiektem przyjmującym ścieki z miasta Olsztyna. Zakres wykonanych prac obejmował unowocześnienie technologii, wymianę urządzeń i instalacji, renowację podziemnej komory czerpalnej pomp i krat oraz nadziemnej części technicznej wraz ze stacją zlewną nieczystości płynnych. Obiekt został wyposażony w filtry deodoryzacji II° i III° oraz instalację fotowoltaiczną. Realizacja inwestycji pozwoliła na zwiększenie bezpieczeństwa i niezawodności pracy strategicznego obiektu, wprowadzenie standardów wysokiej efektywności energetycznej oraz ograniczenie uciążliwości zapachowych związanych z eksploatacją przepompowni.

W związku z intensywnym rozwojem infrastrukturalnym miasta i związanym z tym obciążeniem przepompowni ścieków P-3, PWiK odtworzyło przepompownię ścieków P-4. Zakres wykonanych prac obejmował między innymi wymianę wyposażenia w komorze regulacyjnej i sterującej, dostosowanie komory przepompowni do zmian technologicznych, instalację pomp z wyposażeniem i armaturą, budowę instalacji deodoryzacji, instalację systemów alarmowych i sygnalizacji monitoringu oraz zagospodarowanie terenu. Realizacja inwestycji pozwoliła na równomierne rozłożenie odbioru ścieków z terenu miasta poprzez częściowe przejęcie ścieków z kolektora biegnącego pod dnem rzeki Łyny w kierunku przepompowni P-3.

W roku 2023 PWiK uruchomiło Elektroniczne Biuro Obsługi Klienta. Z platformy EBOK, gdzie udostępniono on-line usługi publiczne o wysokim stopniu dojrzałości, mogą korzystać wszyscy zarejestrowani klienci spółki.

1.8 Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Odpady komunalne odbierane były od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i mieszanych (w części zamieszkałych, a w części niezamieszkałych). Właściciele nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne, zobowiązani są do zawierania indywidualnych umów na odbiór odpadów komunalnych z uprawnionymi podmiotami.

Odpady były segregowane na: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, popiół i odpady resztkowe oraz zbierane do pojemników lub worków o określonym kolorze i opisanych rodzajem frakcji w nich umieszczanej. Poza tym wydzielane były leki, baterie, odpady wielkogabarytowe i zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Odpady resztkowe odbierane były nie rzadziej niż 2 razy w tygodniu, a w rejonie Starego Miasta oraz w wybranych punktach gromadzenia przy ul. Jasnej 1 i 5, ul. Żeromskiego/Wojska Polskiego/Jagiellońska – codziennie, ul. Stare Miasto 9/10 komora podziemna – 5 razy w tygodniu, ul. Słowackiego/Reymonta – 4 razy w tygodniu, w tym w soboty.

Odpady segregowane, w zależności od zabudowy – odbierane były co dwa tygodnie w zabudowie jednorodzinnej i mieszanej, a w zabudowie wielorodzinnej 1-2 razy w tygodniu.

Odpady powstające w gospodarstwach domowych w sposób niecykliczny, jednakże stwarzające problem w zagospodarowaniu, przekazywane były do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), gdzie funkcjonował także punkt wymiany rzeczy używanych.

W ramach zbiórek mobilnych PSZOK przyjmował odpady od mieszkańców spod adresów zamieszkania po uprzednim zgłoszeniu telefonicznym, według ustalonych harmonogramów (3 razy w ciągu roku na każdym osiedlu). Od 1 sierpnia przywrócono możliwość oddawania do PSZOK bioodpadów wytworzonych na nieruchomościach zamieszkałych.

System gospodarki odpadami komunalnymi finansowany był z opłat pobieranych od właścicieli nieruchomości. Wysokość opłaty uzależniona jest od średniomiesięcznego zużycia wody z ostatnich 12 miesięcy na danej nieruchomości.

Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla mieszkańców w 2023 r. wynosiła miesięcznie:

	Segregacja	Podwyższona za stwierdzony brak segregacji
styczeń – grudzień	11,10 zł / 1m ³	33,30 zł / 1m ³

źródło: dane UM Olsztyna

Opłata za resztkowe odpady komunalne z terenów mieszanych w 2023 r. wynosiła [za jednorazowe opróżnienie pojemnika]:

	Pojemnik	Segregacja	Podwyższona za stwierdzony brak segregacji
styczeń – grudzień	80 l	17,86 zł	53,58 zł
	110 l	26,80 zł	80,40 zł
	240 l	53,60 zł	160,80 zł
	1100 l	245,66 zł	736,98 zł
	KP -7	1 563,33 zł	4 689,99 zł

źródło: dane UM Olsztyna

Opłata za segregowane odpady komunalne z terenów mieszanych w 2023 r. wynosiła [za jednorazowy odbiór worka]:

	Worek	Segregacja	Podwyższona za stwierdzony brak segregacji
styczeń – grudzień	80 l	16,62 zł	49,86 zł
	120 l	18,19 zł	54,57 zł

źródło: dane UM Olsztyna

Dochód z tytułu opłaty w 2023 r. wyniósł 60 991 997,47 zł. Na koszty systemu gospodarki odpadami komunalnymi wydatkowano w sumie 56 852 021,97 zł, przy czym koszty związane z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych wyniosły 55 515 850,96 zł.

Bilans systemu na dzień 31 grudnia 2023 r. zamknął się nadwyżką w kwocie 4 139 975,50 zł. Spowodowana była ona spadkiem ilości wytwarzanych na terenie miasta odpadów komunalnych, który wynikał z wysokich kosztów życia spowodowanych inflacją.

W związku z powyższym, po przeprowadzeniu kalkulacji wszystkich kosztów funkcjonowania systemu, Uchwałą Nr LXVIII/1045/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, zmieniono stawkę opłaty dla mieszkańców, która od lutego 2024 r. będzie wynosiła 9,80 zł/m³ zużytej wody (mniej o 1,30 zł/m³ w porównaniu do stawki obowiązującej od 1 stycznia 2023 r.).

Zestawienie wpływów i wydatków gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi:

Rok	Wpływy	Wydatki
2023	60 991 997,47 zł	56 852 021,97 zł
2022	52 411 859,33 zł	53 387 957,18 zł
2021	56 050 069,70 zł	54 985 048,93 zł
2020	48 212 265,58 zł	44 117 116,37 zł
2019	45 444 325,10 zł	42 937 024,96 zł

źródło: dane UM Olsztyna

Zestawienie wpływów i wydatków gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi:

Rok	Wpływy	Wydatki
2023	60 991 997,47 zł	56 852 021,97 zł
2022	52 411 859,33 zł	53 387 957,18 zł
2021	56 050 069,70 zł	54 985 048,93 zł
2020	48 212 265,58 zł	44 117 116,37 zł
2019	45 444 325,10 zł	42 937 024,96 zł

źródło: dane UM Olsztyna

Wzrost kosztów obsługi systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w minionych latach spowodowany był głównie podwyżkami cen za usługę zagospodarowania odpadów komunalnych przez Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie oraz wzrostem kosztów odbioru odpadów i obsługi PSZOK (od 2022 r.). Środki na ich pokrycie uzyskano poprzez zmianę metody naliczania opłaty, zmianę stawki opłaty za gospodarowanie odpadów komunalnych oraz wypuszczenie na wolny rynek obsługi odbioru odpadów terenu niezamieszkałych (w 2022 r.)

Odnotowana na koniec 2023 r. nadwyżka spowodowana była spadkiem ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie miasta, których koszty ponosi Gmina.

Mieszkańcy są rozliczani według ilości wody zużytej na danej nieruchomości. Łączna średniomiesięczna ilość zużytej wody wykazana w złożonych deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosiła 439 839,50 m³ i pozostała praktycznie na niezmiennym poziomie w stosunku do roku 2022, w którym wynosiła 439 906,99 m³. Na terenie miasta zadeklarowano 9 575 nieruchomości zamieszkałych i mieszanych, za które ponoszona była opłata, wobec 9 601 w roku poprzednim.

Właściciele nieruchomości wyposażeni byli w pojemniki i worki do gromadzenia odpadów. Liczba i pojemność kontenerów w zabudowie mieszkalnej zależna była od liczby osób zamieszkałych.

Na terenach mieszanych (przedsiębiorcy i inne rodzaje działalności) zależała od zadeklarowanych potrzeb danego podmiotu.

W 2023 r. na terenie Olsztyna w zabudowie wielorodzinnej rozstawionych było: 1 714 sztuk pojemników na tworzywa sztuczne i metale, 1 683 szt. pojemników na papier, 969 szt. pojemników na szkło, 1 234 szt. pojemników na bioodpady oraz 102 szt. pojemników na popiół. Na potrzeby zabudowy jednorodzinnej i podmiotom z niezamieszkałych części nieruchomości wydano 1 856 600 szt. worków do segregacji. Na niezamieszkałych częściach nieruchomości mieszanych zadeklarowano do obsługi 1 165 sztuk pojemników określonej pojemności na odpady resztkowe. Największa liczba podmiotów korzystała z pojemników 80 l, czyli tych, za które stawka nie pokrywa kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów.

Odpady odbierane były przez firmy wyłonione w drodze przetargu, tj.: Remondis Warmia-Mazury Sp. z o.o. i KOMA Olsztyn Sp. z o.o. Umowy wykonawcze zawarto na okres do dnia 31 grudnia 2025 r.

W 2023 r. wytworzono 50 965,69 Mg odpadów komunalnych, w tym 31 622,82 Mg odpadów resztkowych i 19 342,87 Mg odpadów selektywnych (z czego 3 474,10 Mg w PSZOK).

Waga odpadów komunalnych odebranych z terenu Olsztyna i przekazanych do zagospodarowania w ramach systemu gminnego:

Rok	Resztkowe [Mg]	Segregowane [Mg]	Segregowane w PSZOK [Mg]
2023	31 622,82	15 868,77	3 474,10
2022	33 077,16	17 007,71	3 912,53
2021	42 122,03	18 735,55	5 173,80
2020	40 769,66	23 527,10	4 636,30
2019	47 057,95	15 296,18	2 715,22

źródło: dane UM Olsztyna

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie Olsztyna obserwowany jest niewielki procentowy wzrost ilości odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do odpadów resztkowych. W 2023 r. zjawisko to wyhamowało. Przy ocenie dostępnych danych należy wziąć pod uwagę czynniki takie jak wpływ pandemii COVID-19 na zmniejszenie produkcji odpadów selektywnych w 2021 r. (ograniczenia w funkcjonowaniu działalności gospodarczych) oraz zmiany w gminnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi od 2022 r. (wyłączenie z systemu nieruchomości niezamieszkałych, zmniejszenie limitu na przyjmowane odpady budowlane i zaprzestanie przyjmowania bioodpadów w PSZOK w okresie od stycznia 2022 r. do lipca 2023 r.). Znaczenie miał również spadek konsumpcji wynikający z czynników ekonomicznych w kraju: wysokiej inflacji i spowolnienia gospodarczego.

W 2023 r. przeprowadzono 6 kontroli podatkowych we wspólnotach/spółdzielniach mieszkaniowych, podczas których nie stwierdzono znaczących uchybień w segregacji odpadów, a zatem nie wydano decyzji podwyższającej opłatę.

Zgodnie z postanowieniami umów wykonawczych z Gminą, firmy wywozowe zgłosiły 19 przypadków nieprawidłowości w tym zakresie. Z uwagi na ich incydentalny charakter porzeczano na pisemnych upomnieniach skierowanych do właścicieli nieruchomości.

Zagospodarowanie odpadów

Zagospodarowaniem odpadów komunalnych odbieranych z nieruchomości zamieszkałych oraz mieszanych zajmował się Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie (ZGOK). Zgodnie z uchwałą powierzenia zadania i umową wykonawczą Spółka zobowiązana jest do wykonywania na terenie 37 Gmin macierzystych byłego Regionu Centralnego województwa warmińsko-mazurskiego, co najmniej do dnia 31 grudnia 2034 r., zadań użyteczności publicznej, poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami. Głównym zadaniem spółki jest usługa zagospodarowania odpadów.

Odpady zmieszane, selektywnie zbierane opakowaniowe, wielkogabarytowe i w niewielkim stopniu budowlane poddawane są przetwarzaniu w instalacji Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Olsztynie. Pozostałe zbierane odpady (np. popiół, bioodpady, opony, tekstylia, leki, odpady niebezpieczne i problemowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny) przekazywane są do zagospodarowania podmiotom wyspecjalizowanym, wybieranym w drodze realizowania zamówień publicznych.

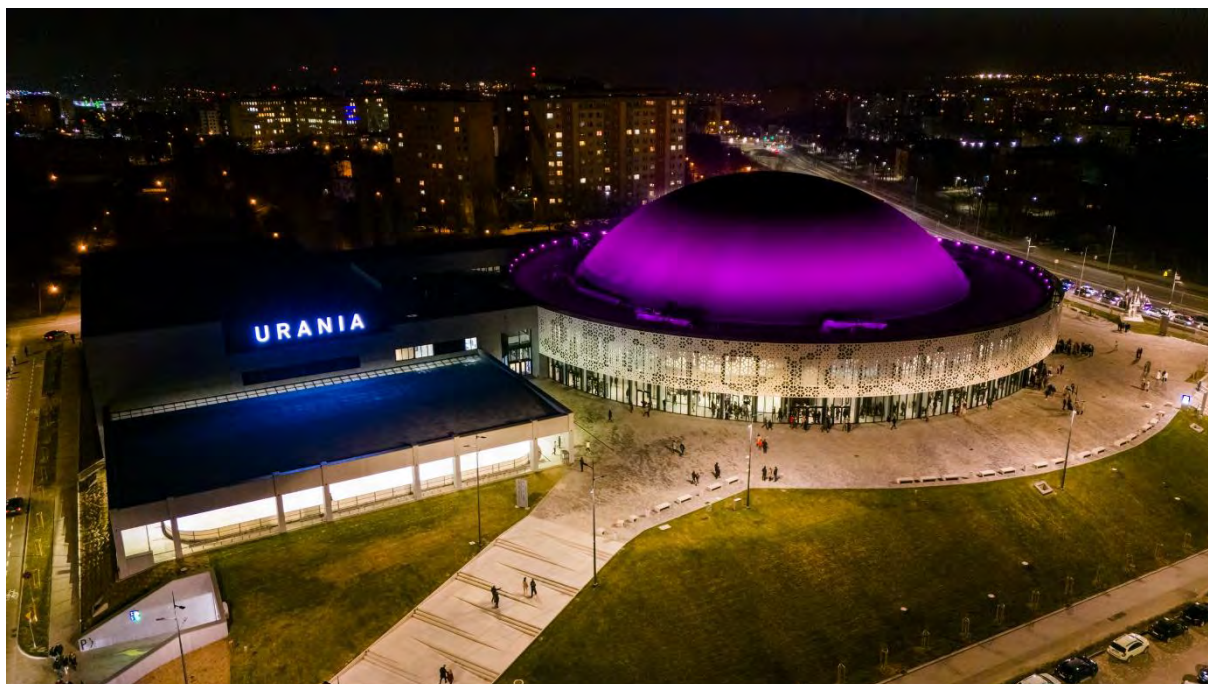

1.9 Projekty rewitalizacyjne

W 2023 r. zakończyły się działania w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Olsztyna 2023 (dalej: MPRO 2023). W ramach 5 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizatorem było Miasto Olsztyn, zaplanowano 26 projektów rewitalizacyjnych, z których wdrożono 20. Pozostałych 6 projektów nie zrealizowano, z uwagi na niewystarczające środki finansowe, w jednym przypadku nie udało się znaleźć realizatora projektu (*Wdrożenie profilaktyki raka szyjki macicy – darmowe szczepienia dla dziewcząt zamieszkałych na obszarze rewitalizacji w wieku 11-14 lat*).

W trakcie 2023 r. zostały zakończone i oddane do użytku mieszkańców dwa duże projekty inwestycyjne realizowane na obszarze rewitalizacji. Dzięki projektowi *Przebudowa i rozbudowa Hali Widowiskowo-Sportowej „URANIA” w Olsztynie* powstała nowoczesna, funkcjonalna przestrzeń do realizacji wydarzeń sportowych, kulturalnych i społecznych. Był to jeden z kluczowych projektów przedsięwzięcia pn. *Wzmocnienie funkcji społecznych i kulturalnych obszaru rewitalizacji, służących budowaniu lokalnej tożsamości*, który swoim oddziaływaniem obejmuje obszar całego miasta.

Kolejne zakończone przedsięwzięcie rewitalizacyjne to *Zwiększanie mobilności mieszkańców obszaru rewitalizacji*. Choć projekt obejmował większą część miasta, to jego realizacja bezpośrednio przyczyniła się do poprawy funkcjonalności obszaru rewitalizacji, zwiększenia efektywności systemu transportu publicznego oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego. Kreowanie przyjaznego transportu publicznego, zwiększanie jego dostępności i powszechności, a także budowanie uniwersalnej infrastruktury, zwiększyło szanse osób o ograniczonej mobilności na uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i kulturalnym na obszarze rewitalizacji.

Ponadto w 2023 r. w realizacji pozostawały zaplanowane w MPRO 2023 społeczne projekty rewitalizacyjne o charakterze ciągłym. Pierwszy z nich to program *Podwórka z Natury*, w ramach projektu *Program aktywizacji kooperatyw sąsiedzkich na rzecz poprawy jakości przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji we współpracy z organizacjami pozarządowymi*. 7 edycja programu zaowocowała pobudzeniem do działania kolejnych mieszkańców obszaru rewitalizacji i zaangażowaniem na rzecz tworzenia przestrzeni integracji sąsiedzkiej. Działania prowadzone były na 3 podwórkach, przy ul. Grunwaldzkiej, Niedziałkowskiego oraz Ratuszowej/ M. Curie-Skłodowskiej, przy wsparciu organizacji pozarządowej, we współpracy z Katedrą Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Kontynuowano także projekt *Kultura jako środek do wzmocnienia kompetencji społecznych mieszkańców rewitalizacji, w szczególności osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym*, realizowany przez miejskie instytucje kultury oraz Pałac Młodzieży. W 2023 roku Miejski Ośrodek Kultury zrealizował ponad 100 imprez, z których każda w sposób pośredni lub bezpośredni wzmocniała kompetencje społeczne mieszkańców. Wśród nich warto wymienić cykl wydarzeń świątecznych *Święta dobrze Was widzieć*, *Letnią Akademię Pana Kleksa*, cykl wydarzeń letnich pod hasłem *Chwacko*, koncerty w Parku Podzamcze, koncerty organowe w olsztyńskiej katedrze, spacer po historycznych dzielnicach Olsztyna, kurs gwary warmińskiej, Festiwal Teatrów Ulicznych, wystawy w Galerii Dobro, Amfilada i Starej Zajezdni, warsztaty artystyczne.

Pałac Młodzieży im. Orłąt Lwowskich aktywnie działał na zrewaloryzowanym w 2018 r. Skwerze Pułaskiego. W plenerowej galerii zorganizowano 9 wystaw wychowanków pracowni artystycznych tej instytucji. Ponadto odbyły się 4 koncerty, Święto Muzyki i inne wydarzenia z udziałem animatorów i wolontariuszy.

Wszystkie działania podejmowane w ramach MPRO 2023 były ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniały, mając wpływ na poprawę sytuacji obszaru rewitalizowanego w sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej.

W dniu 30 sierpnia 2023 r. Rada Miasta Olsztyna Uchwałą Nr LXII/981/23 przyjęła do realizacji *Gminny Program Rewitalizacji Olsztyna do roku 2030+*, po raz pierwszy na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Program został sporządzony w oparciu o nową metodologię wynikającą z ww. ustawy oraz na podstawie szczegółowej diagnozy stanu miasta, wskazującej obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz współistniejących z nimi deficytów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. W każdym etapie jego tworzenia aktywnie współuczestniczyli interesariusze rewitalizacji, w tym m.in. mieszkańcy obszaru rewitalizacji, partnerzy społeczni, gospodarczy. GPR jest jednym z programów wdrożeniowych *Strategii Rozwoju Miasta Olsztyna do roku 2030+*, w którym rewitalizacja została wskazana jako obszar wymagający szczególnej uwagi.

Następnie w okresie od 29 września 2023 r. do 30 października 2023 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania, składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Olsztyna. Rozpoczynając proces konsultacji przeprowadzono ankietę dotyczącą składu i sposobu działania Komitetu Rewitalizacji, celem której było poznanie opinii mieszkańców. Badanie ankietowe prowadzono w okresie od 27 września 2023 r. do 3 października 2023 r. Opinie 72 respondentów zaprezentowano uczestnikom spotkania zorganizowanego 3 października 2023 r. w Kamienicy Naujacka oraz zamieszczono na portalu konsultacje.olsztyn.eu. Większość uwag wniesionych przez uczestników konsultacji zostało uwzględnionych w końcowym dokumencie. Uchwała Nr LXVI/1028/23 w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Olsztyna została przyjęta przez Radę Miasta Olsztyna w dniu 29 listopada 2023 r.

2. Planowanie przestrzenne i budownictwo

W 2023 roku kontynuowano w mieście działania na rzecz zapewnienia ładu przestrzennego i dbania o przestrzeń, która jest dobrem wspólnym.

2.1 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W 2023 roku w Wydziale Urbanistyki i Architektury prowadzono prace nad jedenastoma miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, z czego sześć: mpzp Radiowa – PRZEDSZKOLE, mpzp Świtezianki – PRZEDSZKOLE, mpzp S. Wyszyńskiego – PRZEDSZKOLE, mpzp L. Zamenhofs – PRZEDSZKOLE, mpzp SYBIRAKÓW – Tereny Sportowe II, mpzp UKIEL – GUTKOWO-południe cz. A zostały przedstawione Radzie Miasta i uchwalone. W toku procedur planistycznych odbyło się 6 dyskusji publicznych nad projektami planów miejscowych, w których czynny udział brali mieszkańcy Olsztyna.

2.2 Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,

decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudo

Na obszarach, na których nie obowiązywały plany miejscowe, pozwolenia na budowę wydawane były na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W 2023 r. wydano 150 decyzji o warunkach zabudowy oraz 36 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. 71 decyzji o warunkach zabudowy dotyczyło zabudowy mieszkaniowej, z czego 46 zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

2.3 Pozwolenia na budowę i zezwolenia na realizację inwestycji drogowych

Wyraźnym trendem ostatnich 5 lat jest zwiększająca się liczba decyzji o pozwoleniu na budowę wydawanych na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W 2023 r. aż 76% z 348 decyzji o pozwoleniu na budowę wydano na terenach, na których obowiązuje plan miejscowy. 12 postępowań zakończono odmową wydania pozwolenia na budowę.

W 2023 roku wydano 1 decyzję zezwalającą na realizację inwestycji drogowej.

Zakończono prace nad dokumentem *Program Zatorze – program przestrzennego rozwoju północnego obszaru Olsztyna*. Program został przyjęty uchwałą Rady Miasta w lipcu 2023 r.

Wszystkie działania w obszarze planowania brały pod uwagę wytyczone kierunki polityki przestrzennej miasta wskazane w dokumentach strategicznych, uwzględniając ciągłość podejmowanych decyzji związanych z przestrzenią.

3. Transport publiczny i mobilność miejska

Jednym z najważniejszych dokumentów planistycznych dotyczących transportu publicznego i mobilności miejskiej jest *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Olsztyna na lata 2012-2027*. Wizja transportu publicznego opisana w tym dokumencie zakłada: *funkcjonowanie oraz rozwój nowoczesnego i proekologicznego transportu zbiorowego, spełniającego oczekiwania pasażerów – w sposób tworzący z tego transportu realną alternatywę dla podróży realizowanych własnym samochodem osobowym*.

Wszelkie działania podejmowane w ramach organizacji transportu publicznego i mobilności miejskiej są zgodne z postulatami wskazanymi w ww. dokumencie, a także innymi jak *Strategia Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego w Olsztynie do 2027 r. czy Plan Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna do 2030+*.

W 2023 r. odnotowano kolejny, znaczący wzrost kosztów realizacji przewozów. Zwiększono budżet na funkcjonowanie komunikacji miejskiej o ok. 14,3 mln zł brutto, w stosunku do 2022 r. Środki te przeznaczone zostały na wzrost stawek dla operatorów publicznego transportu zbiorowego, a ofertę przewozową utrzymano na zbliżonym poziomie. Na mobilność miejską, w tym transport publiczny, w dalszym ciągu duży wpływ miały dobiegające końca prace związane z budową nowego odcinka sieci tramwajowej. W ostatnich dniach 2023 r. rozpoczęła kursowanie nowa linia tramwajowa nr 4 (Pieczewo – Dworzec Główny).

Skutki zmian wprowadzanych w systemie komunikacji miejskiej (uruchomienie linii tramwajowych nr 4 i 5, modyfikacje tras niektórych linii autobusowych) będą szczegółowo analizowane na podstawie zgłoszeń pasażerów, danych z bramek zliczających i autokomputerów pojazdów. Następnie przeprowadzone zostaną ewentualne korekty oferty przewozowej. Dążenie do rozwoju nowoczesnego i proekologicznego transportu zbiorowego (w tym komunikacji miejskiej będzie kontynuowane). Kontynuowane będą również działania związane z wymianą taboru.

3.1 Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu publicznego

W 2023 r. zanotowano wzrost liczby osób przewiezionych transportem publicznym w Olsztynie. Według szacunków w autobusach miejskich i tramwajach podróżowało 39 747 869 pasażerów, co jest liczbą o ok. 2% większą niż w 2022 r., pomimo faktu, że przez pewien okres latem 2023 r., w związku ze skutkami ataku hakerskiego na sieci informatyczne Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu w Olsztynie, sprzedaż biletów i praca kontrolerów były znacząco utrudnione. W liczbie przewiezionych pasażerów uwzględniono przejazdy bezpłatne (ulgi wynikające z prawa lokalnego i ustaw) oraz przejazdy gapowiczów.

W dni robocze (wg stanu na grudzień 2023 r.) w szczytach komunikacyjnych na trasy wyjeżdżało 14 tramwajów oraz ok. 148 autobusów. Poza godzinami szczytu było to 12 tramwajów i ok. 96 autobusów.

W 2023 r. Olsztyn wydał na zakup usług przewozowych 117,7 mln zł brutto. Wpływy z biletów wyniosły natomiast 34,44 mln zł. Gminy (Dywity, Purda, Stawiguda, Olsztynek i Barczewo) oraz firmy, z którymi Gmina Olsztyn zawarła stosowne porozumienia dopłaciły łącznie 5,274 mln zł.

Tramwaje w I części 2023 r. obsługiwały 2 linie zwykłe, ale od października 2023 r., wraz z początkiem roku akademickiego przywrócono funkcjonowanie zawieszonych na czas pandemii linii nr 3. Autobusy kursowały na 25 liniach zwykłych (w tym na 7 liniach współfinansowanych przez gminy ościenne), 3 liniach dowozowych, 5 okresowych oraz 2 nocnych.

W granicach miasta, przed oddaniem nowej inwestycji tramwajowej, wyznaczonych było 25 przystanków tramwajowych, 13 tramwajowo-autobusowych i 415 autobusowych. Około 94% z nich oznakowano zgodnie ze standardami Systemu Identyfikacji Miejskiej (w tym wszystkie stałe przystanki komunikacji miejskiej). Na ok. 66% przystanków można skorzystać z wiat. W tablice elektronicznej informacji pasażerskiej wyposażono 106 przystanków, a 50 w biletomaty stacjonarne. Łączna długość linii tramwajowych wynosiła 19,5 km, a autobusowych 481 km.

W 2023 r. ze względu na trwające prace na ul. Kościuszki (odcinek jednotorowy) oraz zaburzenia w działaniu systemu priorytetu dla pojazdów komunikacji miejskiej po ataku hakerskim, czasowo spadła punktualność tramwajów. Pełny powrót do zgodnego z wymogami umowy wskaźnika punktualności nastąpił w styczniu 2024 r. W przypadku autobusów wskaźnik punktualności osiągnął 77,06%.

Wskaźnik kursów zrealizowanych przez autobusy wyniósł 99,96%, a przez tramwaje 99,82% – nie licząc przypadków wprowadzania komunikacji zastępczej (np. w związku z potrzebą przeprowadzenia zaplanowanych prac w ramach przebudowy sieci i torowiska).

W 2023 r. w Olsztynie taryfa biletowa nie uległa zmianie (obowiązuje Uchwała Nr LIII/847/22 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2022 r.).

W 2023 r. sprzedano 5 774 618 biletów jednorazowych i krótkookresowych oraz 253 536 biletów długookresowych.

Sprzedaż biletów prowadzona była przez Punkty Obsługi Klienta ZDZiT, 51 biletomatów stacjonarnych, biletomaty mobilne zamontowane w większości pojazdów obsługujących komunikację miejską, za pośrednictwem czterech aplikacji mobilnych i dystrybutorów indywidualnych. Głównym systemem dystrybuującym sprzedaż biletów jest system Olsztyńskiej Karty Miejskiej. System pozwala na zakup biletu na OKM w Punktach Obsługi Klienta ZDZiT, poprzez stronę internetową oraz biletomaty stacjonarne.

W 2023 r. zrealizowano kilka inwestycji mających na celu spełnienie postulatów dotyczących transportu zbiorowego zawartych w *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Olsztyna na lata 2012-2027*, w tym m.in.:

- wymiana starych, zużytych wiat na 10 przystankach,
- ustawienie nowej wiaty na 1 przystanku,
- ustawienie ławek na 2 przystankach,
- wyposażenie 10 wiat w duże gabloty rozkładowo-reklamowe oraz 5 wiat wolnostojących na rozkłady dla przewoźników.

Ponadto wyposażono 6 kolejnych autobusów w system bramek zliczających pasażerów, co przyczynia się do poprawy możliwości analizy i dostosowania taboru oraz oferty przewozowej do potrzeb mieszkańców.

W 2023 r. nastąpiły niewielkie zmiany w taborze komunikacji miejskiej. Wycofano z użytku 3 autobusy (2 typu midibus i 1 przegubowy) z lat 2002-2006.

100% tramwajów (27 składów) i 100% autobusów (179 pojazdów) będących w posiadaniu operatorów publicznego transportu zbiorowego, przystosowanych jest do potrzeb osób o ograniczonych możliwościach poruszania się poprzez wyposażenie w specjalną rampę/klapę ułatwiającą dostanie się do pojazdu oraz posiada możliwość wykonania tzw. przyklęku, klimatyzację posiada 85,9%, monitoring oraz system zapowiedzi przystankowych (głosowych i wizualnych) 100% pojazdów, biletomat mobilny 94,7%, bramki zliczające 27,2%. Zgodnie z systemem identyfikacji miasta pomalowano 84,5% autobusów i tramwajów. Średni wiek taboru wyniósł 10 lat (w tym autobusy 10,7).

3.2 Rower miejski

System roweru miejskiego w Olsztynie nie funkcjonował w 2023 r.

3.3 Strefa Płatnego Parkowania

Strefa Płatnego Parkowania w Olsztynie (SPP) stanowi integralną część polityki transportowej Miasta Olsztyna. Rosnąca liczba samochodów i ograniczona liczba miejsc parkingowych powoduje, że kierowcy poszukując wolnych miejsc do postoju, często przyczyniają się do powstawania zatorów komunikacyjnych. To z kolei wywołuje negatywne skutki, takie jak hałas, zanieczyszczenie powietrza czy utrudnienia w ruchu kołowym i pieszym.

Skuteczne zarządzanie przestrzenią parkingową ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców Olsztyna. Wprowadzone opłaty za postój i ich zróżnicowanie w zależności od obszaru (np. wyższe stawki w centrum miasta) nakłaniają kierowców do możliwie najkrótszych postojów w SPP, wymuszają rotację aut, a tym samym umożliwiają efektywne wykorzystywanie dostępnych miejsc postojowych. Ponadto część kierowców rezygnuje z aut na rzecz transportu zbiorowego oferowanego przez Gminę Olsztyn, co pozytywnie wpływa na poprawę płynności ruchu i bezpieczeństwa w mieście.

W Strefie Płatnego Parkowania w Olsztynie znajduje się ok. 2 400 miejsc postojowych. Obszar SPP wyposażony jest w 116 parkomatów.

Łączne wpływy za 2023 r. wzrosły w stosunku do 2022 r. o kwotę 101 688,14 zł i wyniosły 7 169 763,14 zł.

3.4 Utrzymanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich, w tym infrastruktury rowerowej

Sprawne funkcjonowanie miasta w zakresie transportu i mobilności warunkuje odpowiednie utrzymanie dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, w tym infrastruktury rowerowej.

Na terenie Olsztyna w 2023 r. znajdowało się łącznie 351,64 km dróg, w tym:

- 7,87 km dróg krajowych,
- 16,37 km dróg powiatowych,
- 28,58 km dróg wojewódzkich,
- 298,82 km dróg gminnych.

W 2023 r., zgodnie z art. 62 pkt 1 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo Budowlane*, na zlecenie ZDZiT wykonano okresową kontrolę stanu technicznego i przydatności do użytkowania dróg w Olsztynie. Zadanie realizowała firma wyłoniona w przetargu.

W wyniku kontroli otrzymano następujący obraz stanu technicznego jezdni:*

- stan bardzo zły – 2,3%
- stan zły – 14,4%
- stan zadawalający – 18%
- stan dobry – 24,3%
- stan bardzo dobry – 41%.

* Ocenie poddano drogi o nawierzchni ulepszonej, drogi o nawierzchni nieulepszonej nie podlegają ocenie.

W 2023 r. ZDZiT wydał na bieżące utrzymanie ulic i chodników na drogach gminnych ok. 7,2 mln zł oraz na drogi pozagminne ponad 1,2 mln zł. Natomiast na utrzymanie i remont bieżący obiektów inżynierskich wydatkowano kwotę 346 tys. zł.

W 2023 r. na zimowe utrzymanie miasta Olsztyna wydano łącznie 6,86 mln zł, na co składa się 2,06 mln zł na zakup soli drogowej oraz 4,8 mln zł na zadania związane z zimowym utrzymaniem dróg i chodników.

Statystyka liczby samochodów poruszających się po olsztyńskich drogach wykazuje tendencje wzrostowe. Względem 2015 r. zwiększyła się o 30% (tj. 36 403) liczba zarejestrowanych pojazdów ogółem. W 2023 r. w mieście zarejestrowanych było 159 075 aktywnych pojazdów, a wśród nich 67% (tj. 107 211) to samochody osobowe.

W 2023 r., spośród 15 474 nowo zarejestrowanych pojazdów, największą 33,1% grupę stanowiły samochody nowe (rok produkcji 2023). Udział najmłodszych pojazdów w ogóle nowo zarejestrowanych pojazdów utrzymuje się w ostatnich latach na względnie stałym poziomie. Jednakże statystycznie, największy odsetek olsztyńskich pojazdów (65%) to nadal samochody 10-letnie i starsze.

Spośród paliw alternatywnych stosowanych w pojazdach największy odsetek stanowiły napędzane gazem LPG – 12 603 sztuki. Natomiast samochodów elektrycznych oraz z napędem alternatywnym – energia elektryczna w 2023 r. było łącznie 1 748.

4 Środowisko

Olsztyn położony jest w paśmie moren czołowych ostatniego zlodowacenia, ma więc pagórkowate ukształtowanie powierzchni, co sprawia, że jest urozmaicony i atrakcyjny krajobrazowo. Zlokalizowane są tu liczne jeziora (11 – wg opracowania pn. *Jeziora Olsztyna – najpiękniejszy dar natury, Stan troficzny i ekologiczny* autorstwa J. A. Dunalskiej, H. Ciecierskiej, A. Napiórkowskiej, J. Sieńskiej, D. Szymańskiego), wiele małych zbiorników wodnych, trzy rzeki i szereg cieków. Jego głównymi elementami fizjograficznymi są przede wszystkim dolina rzeki Łyny i jeziora, w większości pochodzenia polodowcowego. Łyna dzieli południkowo powierzchnię miasta na dwie części. Po jej zachodniej stronie znajduje się dziewięć jezior, natomiast po wschodniej dwa. Północną i północno-zachodnią część miasta zajmują kompleksy leśne oraz dolina rzeki Wadąg, od strony południowej i południowo-wschodniej miasta przeważa obszar krajobrazu otwartego. Jednocześnie przy tak atrakcyjnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, nasze miasto charakteryzuje czyste powietrze i brak istotnych przekroczeń normatywnych hałasu. Takie warunki zapewniają wysoki komfort życia w Olsztynie, działając korzystnie na samopoczucie oraz zdrowie mieszkańców. W sytuacji dynamicznie rozwijającego się miasta, dąży się do skutecznej ochrony jego walorów przyrodniczych i dba o jak najlepszą jakość środowiska. Służą temu m.in. polityka ekologiczna miasta oraz dokumenty, w których jest przywoływana.

4.1 Program Ochrony Środowiska (POŚ)

Obowiązujący *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Olsztyna do 2024 r. z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030*, przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/558/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 kwietnia 2021 r., stanowi podstawę krajowej polityki i sporządzany jest w celu realizacji jego założeń przez samorządy terytorialne na poziomie gminy, powiatu bądź województwa. Jest narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska i podstawą funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem w Olsztynie. Uwzględniając specyfikę oraz rzeczywiste potrzeby Miasta wytycza obszary, kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców Olsztyna. W *Programie* określono zadania inwestycyjne oraz o charakterze organizacyjno-prawnym, a także szacunkowe koszty niezbędne do ich wykonania. Wskazani zostali również realizatorzy poszczególnych zadań. Realizacja *POŚ* zależna jest od działań Gminy Olsztyn i innych podmiotów oraz mieszkańców. Ocena realizacji zadań wyznaczonych w *Programie* dokonywana jest głównie na podstawie wskaźników obrazujących stan lokalnego środowiska. Wykonanie *POŚ* jest raportowane co 2 lata, a raporty są przedkładane Radzie Miasta Olsztyna. Raport za lata 2021-2022 jest w opracowaniu.

POŚ dotyczy poszczególnych komponentów środowiska, których ochrona jest ujęta w dokumentach bardziej szczegółowych, takich jak: *Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Olsztyna*, *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Olsztyn*, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Olsztyna (PGN)*, *Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE)*, *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀*, *Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy Olsztyn*, *Plan adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu*, *Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie*, *Uproszczony plan urządzenia lasu dla Lasu Miejskiego w Olsztynie*, *Uproszczony plan urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa położonych na terenie Miasta Olsztyna*.

4.2 Program ochrony środowiska przed hałasem

W 2023 r. obowiązywał *Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Olsztyna*, przyjęty w dniu 29 sierpnia 2018 r. Uchwałą Nr LII/1005/18 Rady Miasta Olsztyna, stąd w ramach strategii walki z hałasem, kontynuowano działania w nim ustalone. Zadania przypisane jednostkom miejskim realizowane były w sposób ciągły.

Na terenie miasta występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, jednakże w skali całego miasta są one niewielkie i zawierają się w zakresie głównie od 1 do 5 dB. Lokalnie notuje się nieznaczne przekroczenia powyżej 5 dB, ale tylko dla hałasu drogowego, przy czym w tych lokalizacjach nie ma mieszkańców narażonych na te przekroczenia.

Należy w dalszym ciągu zwracać szczególną uwagę na stan dróg w mieście i tak jak w latach ubiegłych, dokonywać modernizacji i niezbędnych napraw newralgicznych odcinków drogowych.

Hałas tramwajowy oraz lotniczy, jak w roku poprzednim, nie powoduje w ogóle przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu. Nie mniej jednak możliwy jest wzrost hałasu powodowanego przez ruch tramwajowy, wynikający z eksploatacji (zużycia) istniejących torowisk. Utrzymanie sieci komunikacyjnej Olsztyna w dobrym stanie technicznym, poprzez właściwe rozpoznanie potrzeb remontowych, zapewni skuteczną ochronę mieszkańców przed niepożądanym wzrostem poziomu hałasu.

4.3 Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Olsztyna

W związku z realizacją *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Olsztyn na lata 2009-2032* nasze miasto od 2012 r. udziela dofinansowania, w formie dotacji celowej, na usuwanie z terenu Olsztyna wyrobów zawierających azbest. Dotacje udzielane są ze środków Gminy Olsztyn, pochodzących z wpływów z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz usuwanie drzew i krzewów (co wynika z ustawy *Prawo ochrony środowiska*). Przysługują one na realizację inwestycji polegających na wymianie pokryć dachowych zawierających azbest w zakresie: demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest, zarówno na budynkach mieszkalnych, jak i gospodarczych lub innych zlokalizowanych na terenie Gminy Olsztyn. O udzielenie dotacji ubiegać się mogą podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych, w szczególności: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorcy jak również jednostki sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi.

W ramach realizacji zadania w 2023 r. z terenu Gminy Olsztyn usunięto 2,78 Mg wyrobów zawierających azbest. Na powyższe działania udzielono wsparcia finansowego mieszkańcom w wysokości: 3 475, 00 zł. Wartość udzielonych dotacji jest nieznacznie wyższa niż w roku poprzednim, z uwagi na większe zainteresowanie mieszkańców, do czego przyczyniła się również kampania informacyjna przeprowadzona za pośrednictwem rozgłośni radiowej.

Jednocześnie znaczny wzrost cen materiałów niezbędnych do wykonania poszycia dachowego oraz wyszczególnione w Uchwale Nr VI/44/15 Rady Miasta Olsztyna z dnia 25 lutego 2015 r. kryteria udzielenia dotacji przełożyły się na liczbę wniosków złożonych i zakwalifikowanych do udzielenia dotacji. W związku z powyższym podjęto działania mające na celu weryfikację i ewentualną zmianę warunków udzielenia finansowego wsparcia w celu umożliwienia skorzystania z niego większej liczbie mieszkańców.

4.4 Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN)

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Olsztyna na lata 2014-2020 (PGN) został przyjęty Uchwałą Nr X/110/15 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 maja 2015 r. Jest dokumentem strategicznym, określającym zadania, które mają przyczynić się do redukcji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz redukcji zużycia energii finalnej (poprzez podniesienie efektywności energetycznej). *PGN* wyznacza kierunki rozwoju gospodarki miasta Olsztyna w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w obszarach: transport publiczny, budownictwo i mieszkalnictwo, gospodarka przestrzenna, energetyka i oświetlenie, gospodarka wodno-ściekowa oraz informacja i edukacja. *Plan* zawiera inwentaryzację bazową emisji CO₂ z terenu Olsztyna dla 2010 r.

W 2021 r. została opracowana aktualizacja *PGN* do roku 2025. Dokument został przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/553/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 kwietnia 2021 roku. W ramach aktualizacji *Planu* została przeprowadzona ocena realizacji zadań, rozszerzenie o nowe zadania oraz wykonano kontrolną inwentaryzację emisji CO₂ na 2019 r.

Realizacja celów ujętych w *PGN* za lata 2014 – 2025, stan na dzień 31.12.2023 r.:

- oszczędność energii – 163 510 MWh/rok,
- redukcja CO₂ – 57 990 Mg/rok,
- produkcja OZE – 343 MWh/rok.

Powyższe dane w stosunku do lat ubiegłych wykazują tendencję wzrostową.

Najważniejsze zadania inwestycyjne zrealizowane w 2023 r.:

- Budowa linii tramwajowej z Os. Pieczewo do Centrum (Gmina Olsztyn),
- Modernizacja Hali Widowiskowo-Sportowej *Urania* (Gmina Olsztyn),
- Przebudowa systemu dystrybucji ciepła w Olsztynie – etap II (MPEC Sp. z o.o.).

Najważniejsze zadania będące w trakcie realizacji w 2023 r. (niezakończone):

- Budowa instalacji termicznego przekształcania frakcji palnej powstałej w wyniku przetworzenia odpadów komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą – nowa elektrociepłownia (MPEC Sp. z o.o., Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o.),
- Przebudowa systemu dystrybucji ciepła w Olsztynie – etap III i IV (MPEC Sp. z o.o.).

4.5 Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE)

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE) został przyjęty Uchwałą Nr XLII/797/17 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2017 r. *Program* ma na celu poprawę jakości powietrza na terenie miasta Olsztyna, przez ograniczenie do powietrza atmosferycznego szkodliwej emisji, wynikającej głównie ze spalania w kotłach i piecach paliw stałych (węgiel, drewno). Podstawę przyjęcia *PONE* stanowią uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego: Nr XXXI/614/13 z dnia 28 października 2013 r. oraz Nr XIX/446/16 z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn z uwagi na przekroczenie dopuszczalnych stężeń w powietrzu pyły PM10 oraz benzo(a)pirenu.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem działań określonym w *PONE*, Gmina Olsztyn uruchomiła w 2017 r. program dotacji na wymianę źródeł ogrzewania w budynkach mieszkalnych. Program miał na celu redukcję do 2023 r., szkodliwych substancji emitowanych do powietrza atmosferycznego w ilości 6,28 kg B(a)P/rok oraz 52,63 Mg/rok PM10.

Działania w okresie 2017-2023 oraz osiągnięty efekt ekologiczny:

- modernizacja 34 budynków mieszkalnych wielorodzinnych i 23 budynków jednorodzinnych,
- likwidacja 216 kotłów na paliwo stałe,
- ograniczenie emisji: redukcja B(a)P – 2,57 kg; redukcja pyłu PM10 – 15,13 t.

4.6 Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Olsztyna

Rok 2023 w Miejskim Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej upłynął pod znakiem kontynuacji i zintensyfikowania działań zgodnych z wcześniej przyjętą strategią, zatwierdzoną przez Właściciela Spółki – Gminę Olsztyn – wraz z Radą Miasta Olsztyna, w *Założeniach do planu zaopatrzenia miasta w ciepło*. Nieustannie priorytetem Spółki jest zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu cieplnego mieszkańcom Olsztyna przy możliwie ograniczonym oddziaływaniu na środowisko.

Wśród najważniejszych działań minionego roku należy wymienić:

- kontynuację realizacji umowy o Partnerstwie Publiczno-Prywatnym dotyczącej przedsięwzięcia realizowanego w ramach *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020* pod nazwą *Zagospodarowanie frakcji palnej z odpadów komunalnych poprzez termiczne przekształcenie wraz z odzyskiem energii wykorzystywanej dla zapewnienia dostaw ciepła do miejskiej sieci ciepłowniczej w Olsztynie, wraz z zaprojektowaniem i wybudowaniem Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów oraz Kotłowni Szczytowej*, a także sfinansowaniem nakładów inwestycyjnych i zarządzaniem infrastrukturą, która podpisana została w dniu 28 listopada 2019 r. Partnerem Prywatnym w tej umowie jest firma Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o., a Partnerem Publicznym Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie. W ramach tej umowy wybudowana i uruchomiona została

kotłownia szczytowa gazowo-olejowa, która od grudnia 2022 r. produkuje ciepło na potrzeby miejskiego systemu ciepłowniczego i zapewnia moc cieplną stanowiącą uzupełnienie potrzeb miasta po zaprzestaniu produkcji ciepła przez Michelin Polska S.A. Trwa również realizacja drugiej części inwestycji, czyli budowa elektrociepłowni zasilanej paliwem alternatywnym w postaci frakcji palnej odpadów komunalnych (Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów – ITPO). Łączna moc cieplna całej instalacji wynosić będzie 100 MW. W zakresie Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów wybudowane zostały wszystkie obiekty kubaturowe i zainstalowane urządzenia technologiczne.

- zakończenie realizacji programów modernizacji sieci ciepłowniczej. Łącznie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020; Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu, w latach 2017-2023 zmodernizowano 20 km sieci, przebudowano 13 węzłów grupowych, z których powstało 71 węzłów indywidualnych. Całkowity koszt inwestycji (z VAT) wyniósł 68 mln zł, w tym kwota dofinansowania wyniosła 27 mln zł.

Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów przy ul. M. Bublewicza 6 w Olsztynie

4.7 Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy miasto Olsztyn

Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy miasto Olsztyn został przyjęty Uchwałą Nr XXXI/614/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 października 2013 r., a *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10* – Uchwałą Nr XIX/46/16 ww. organu z dnia 30 sierpnia 2016 r.

Przedmiotowe dokumenty wskazują istotne źródła występowania przekroczeń zanieczyszczeń powietrza pyłem zawieszonym PM10 oraz określają możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepszą jakość życia w mieście. W ramach działań zrealizowanych w 2023 r., do których należała m.in.: termomodernizacja i zmiana sposobu ogrzewania budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej, zwiększenie udziału zieleni poprzez nasadzenia nowych drzew i krzewów, sprzątanie i mycie ulic, udało się zredukować emisję pyłu PM10 w wysokości ok. 17 249,86 kg/rok oraz benzo(a)pirenu w wysokości 2,61 kg/rok.

Wdrażane działania pozwalają na dotrzymywanie standardów jakości powietrza. Odzwierciedlenie tych działań znajduje się w *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie Warmińsko-Mazurskim* za 2022 r. opracowywanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Wspomniany dokument wskazuje, że poziom zanieczyszczenia powietrza nie przekraczał poziomów dopuszczalnych/docelowych dla następujących substancji: dwutlenek siarki, benzen, tlenek węgla, dwutlenek azotu oraz oznaczane w pyłe zawieszonym PM10 metale: ołów, kadm, arsen i nikiel. Co więcej, dla tych zanieczyszczeń, w ostatnim dziesięcioleciu ani razu nie stwierdzono przekroczenia poziomów normatywnych, a strefy były klasyfikowane do klasy A.

4.8 Plan Adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu do roku 2030

W dniu 26 czerwca 2020 r. Rada Miasta Olsztyna podjęła Uchwałą Nr XXII/398/20 w sprawie przyjęcia *Planu Adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu do roku 2030*. Plan ten stanowi odpowiedź na jeden z kluczowych problemów ochrony środowiska, tj. zmiany klimatu i konieczność podjęcia działań adaptacyjnych do skutków tych zmian. Podstawą jego opracowania było Zarządzenie Nr 620 Prezydenta Olsztyna z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do opracowania i wdrożenia Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu w ramach projektu pn.: *Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta powyżej 100 tys. mieszkańców*.

Dokument określa wrażliwość i podatność obszaru miejskiego na zmiany klimatyczne oraz jego potencjał adaptacyjny w tym zakresie. Identyfikuje ryzyka związane ze zmianami klimatycznymi, określa działania służące przystosowaniu miasta do zmian klimatu, zarówno w kontekście ochrony przed jego negatywnymi skutkami, tworzenia lub podnoszenia odporności miasta na obecną i przyszłą zmienność klimatu, jak również wykorzystania szans związanych ze zmianami klimatycznymi.

Plan opracowano przy udziale szeregu instytucji miejskich, mieszkańców, służb ratowniczych, przedsiębiorstw oraz wszystkich zainteresowanych. Poddano analizie dane dotyczące zmian klimatu na podstawie lokalnych pomiarów monitoringowych, przeprowadzono szereg badań i analiz uwarunkowań przyrodniczych, klimatycznych, społecznych i gospodarczych występujących na terenie miasta. Zdiagnozowano najczęściej występujące skutki zmian klimatycznych oraz zaproponowano opcje adaptacji do tych zmian. W efekcie powyższych prac stworzono harmonogram rzeczowo-finansowy działań adaptacyjnych planowanych do realizacji.

4.9 Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie

W 2023 r. realizowano *Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie na rok 2023* przyjęty Uchwałą Nr LVII/906/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 marca 2023 r. W wyniku czego wykonano m.in. 609 interwencji dotyczących zwierząt bezdomnych i wolno żyjących, tj. ponad 18% mniej niż w roku poprzednim, a lekarze weterynarii w gabinecie weterynaryjnym Schroniska przeprowadzili 5 423 wizyty w zakresie leczenia i profilaktyki zwierząt bezdomnych i wolno żyjących, więcej o prawie 10% niż w 2022 r. Zapewniano też całodobową opiekę weterynaryjną w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt poprzez współpracę z Polikliniką Weterynaryjną przy Wydziale Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Poszukiwano właścicieli zwierząt dostarczonych do schroniska oraz promowano adopcje, poprzez stronę internetową schronisko.olsztyn.eu i profil facebook.com/Schronisko.Olsztyn w wyniku czego 92% dostarczonych do Schroniska zwierząt znalazło dom, co wskazuje na niewielki (2%) wzrost w stosunku do 2022 r. W roku 2023 Schronisko realizowało spotkania edukacyjne, zadania z zakresu kształtowania prawidłowych postaw wobec zwierząt i uwrażliwiania na los zwierząt bezdomnych, a jednostkę odwiedziło 10 140 osób, tj. więcej o 986 niż w 2022 r. Prowadzono także program sterylizacji kotów wolno żyjących na terenie miasta Olsztyna. Zabiegom tym finansowanym ze środków gminnych poddano łącznie 685 zwierząt, w tym 479 w Schronisku dla Zwierząt. Ponadto przeprowadzono aktualizację *Rejestru kotów wolno żyjących oraz opiekunów kotów w Olsztynie*, z którego wynika, że na terenie Olsztyna w 2023 r. bytowało 1 445 osobników, a opiekę nad kotami wolno żyjącymi deklarowało 159 opiekunów. W ramach zimowego dokarmiania kotów wolno żyjących na terenie Olsztyna zakupiono i przekazano ich opiekunom 2 167,5 kg suchej karmy.

4.10 Zarządzanie i utrzymanie terenów zieleni

Lasy zlokalizowane w granicach administracyjnych Olsztyna zajmują łącznie powierzchnię ponad 1900 ha. Największą powierzchnię z wymienionej powierzchni ogólnej stanowią lasy gminne – ponad 1300 ha, pozostałą - lasy państwowe oraz lasy prywatnych właścicieli. Olsztyńskie lasy zaliczono do lasów ochronnych. Stąd podstawowym założeniem gospodarki leśnej jest ochrona i utrzymanie przyrodniczo-krajobrazowych walorów lasu, stworzenie najlepszych warunków rekreacji, a także kształtowanie leśnego krajobrazu w różnych warunkach środowiska przyrodniczego.

W 2023 r. gospodarkę leśną w lasach Gminy prowadzono w oparciu o aktualny *Uproszczony plan urządzenia lasu dla Lasu Miejskiego w Olsztynie* sporządzony na okres od dnia 1 stycznia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2023 roku.

Na terenie miasta znajdują się także inne formy zieleni określane jako zieleń urządzona i naturalna (nieurządzona). W 2023 r. na terenie Olsztyna znajdowało się: 15 parków o łącznej powierzchni blisko 90 ha, a także ponad 64 ha skwerów i zieleńców oraz ponad 185 ha zieleni przyulicznej. Budżet przeznaczony na bieżące utrzymanie zieleni wynosił 5,38 mln zł i wzrósł w stosunku do poprzedniego roku o 1,18 mln zł.

W ramach realizowanych przez Gminę Olsztyn inwestycji, a także bieżącego utrzymania zostało posadzone blisko 2 500 szt. drzew, prawie dwukrotnie więcej niż w 2022 r., z czego większą część stanowiły nasadzenia wykonane w ramach projektu *Zielone dojścia do przystanków tramwajowych* jako nasadzenia kompensacyjne związane z budową II linii tramwajowej. W ramach tego projektu kontynuowano nasadzenia drzew rozpoczęte wiosną 2022 r. Gatunkami, które posłużyły do nasadzeń były m.in.: klony, dęby, lipy a także drzewa o mniejszych gabarytach takie jak: jabłonie, wiśnie, grusze ozdobne.

Jesienią dokonano wielu rozbiórek istniejących nawierzchni w celu wprowadzenia zieleni. W ten sposób nowe oblicze uzyskała al. Piłsudskiego w ścisłym obszarze Śródmieścia, gdzie powstały szpalery drzew oraz szerokie rabaty z wieloma gatunkami bylin, a także ul. Mickiewicza czy ul. Dąbrowszczaków. W sumie posadzono ponad 23 000 szt. bylin.

W 2023 r. wprowadzono Zarządzeniem Prezydenta *Standardy zieleni Olsztyna*, jako zbiór jednolitych zasad dotyczących etapu projektowania, wykonywania i pielęgnacji zieleni miejskiej. Dokument opisuje przede wszystkim dobre praktyki oraz wymogi dotyczące utrzymania i zakładania zieleni, a także wymagane sposoby ochrony zieleni przy procesie inwestycyjnym.

W dniu 5 lipca 2023 r. Uchwałą Rady Miasta Nr LXI/956/23 przyjęto *Program Zatorze – program przestrzennego rozwoju północnego obszaru Olsztyna*, w którym znalazły się wytyczne dla rozwoju zieleni tego obszaru Olsztyna.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2023 r. kontynuowano działania prowadzące m.in. do odtworzenia alejowego charakteru olsztyńskich ulic oraz zwiększenia liczby drzew w przestrzeni miasta. Największą różnicę w udziale zieleni wysokiej o charakterze alejowym lub szpalerowym można zauważyć przykładowo na ulicach Żołnierskiej, Mickiewicza, Dąbrowszczaków, Witosa, Niepodległości, Obrońców Tobruku, czy przy ciągu pieszym Jaroty-Nagórki. Nowe drzewa zyskał zieleniec między ulicami Mazowieckiego a Głowackiego, Skwer Wolnego Tybetu, Park Jar, Park Jakubowo, gdzie uzupełniono historyczne kompozycje zieleni, a także Park Rataja. Sadzono głównie klony, lipy, różne gatunki ozdobnych drzew owocowych, dęby czy kolumnowe graby i wiąz. Pojedyncze ubytki w drzewostanie uzupełniono m.in.: na zieleńcu przy ul. Wilczyńskiego, ponadto przy ulicach: Borkowskiego, Reymonta, Limanowskiego, Obrońców Tobruku, Klonowej, Czarnieckiego, Rzędziana, na terenie targowiska miejskiego przy ul. Grunwaldzkiej, przy ul. Szarych Szeregów.

W 2023 r. tereny miejskie wzbogacono o nowe elementy placów zabaw, m.in. przy ulicach Leśnej, Zamenhofa, Wyzwolenia, Warmińskiej, Kętrzyńskiego, Jagiellońskiej, Kresowej, Kąkolowej, Konopnickiej, w Parku Jar I, w Parku Jakubowo oraz w Parku Kusocińskiego. Dopuszono zostały, oprócz placów zabaw, także wybiegi dla psów.

Ponadto wzorem lat ubiegłych, w 2023 r. podjęto działania proekologiczne, mające na celu poprawę bioróżnorodności na terenach miejskich, a także łagodzenie negatywnych skutków postępujących zmian klimatycznych. Wspomniane działania polegały przede wszystkim na ograniczaniu częstotliwości i powierzchni koszenia trawników, ale także na znacznym ograniczeniu grabienia liści jesienią, zgodnie z przyjętymi w danym roku *Standardami zieleni Olsztyna*. Z jesiennego grabienia zrezygnowano całkowicie m.in. w Parku Centralnym i Parku Podzamcze, tworząc miejsca zimowania dla owadów oraz małych zwierząt.

Realizacja omówionych w niniejszym rozdziale programów i planów przyczynia się do zachowania i oprawy dobrego stanu środowiska w Olsztynie, co potwierdzają dotychczasowe raporty z ich realizacji.

5 Stymulowanie przedsiębiorczości, turystyka i promocja miasta

W omawianym okresie, podobnie jak w latach poprzednich, na pierwszy plan wysuwały się zadania realizowane w obszarze działań inwestycyjnych, promocyjnych i reklamowych lokalnych branż – turystycznej i gastronomicznej. Jednakże dla rozwoju gminy w jak najszerszym obszarze szczególne znaczenie miały inwestycje prywatnych przedsiębiorców w regionach recepcji ruchu turystycznego i wiązały się najczęściej z inwestowaniem w obiekty związane z obsługą turystów, a więc na przykład obiekty noclegowe, placówki gastronomiczne, obiekty sportowe i rekreacyjne. Pozyskiwanie inwestorów do realizacji takich projektów wymagało podejmowania przez samorząd lokalny szeregu działań pobudzających inwestorów do angażowania się we wspomniane przedsięwzięcia. Chodzi o działania, które przejawiać się mają w inicjowaniu i stymulowaniu przedsięwzięć innych podmiotów, głównie prywatnych inwestorów na rzecz rozwoju pożądanych elementów infrastruktury turystycznej, a także w ich integracji i koordynacji w pożądanych przez władze kierunkach.

W ciągu ostatnich lat władze Olsztyna postawiły na rozwój jednej z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki miejskiej – sektora turystyki, tworząc przyjazne warunki do inwestowania. Oferta turystyczna Olsztyna to przykład tak zwanego produktu obszaru, który obejmuje walory naturalne, dziedzictwo niematerialne, dobra materialne i usługi świadczone przez różnych wytwórców, a także elementy infrastruktury turystycznej miejsca. Dlatego tę pozytywną tendencję należy bezwzględnie utrzymać, szczególnie w kontekście globalnej gospodarki XXI wieku, którą charakteryzuje nieustanna zmienność (niestabilność i podatność gospodarki na nieprzewidywalne czynniki zewnętrzne tj. kryzysy polityczne, konflikty zbrojne, zagrożenia epidemiczne).

5.1 Promocja gospodarcza i obsługa inwestora

W 2023 r. Biuro Promocji i Turystyki realizowało działania informacyjne w zakresie wystawionych do sprzedaży przez Gminę Olsztyn działek inwestycyjnych na portalu ofert inwestycyjnych invest.olsztyn.eu. W efekcie prowadzonych działań, wspólnych z Wydziałem Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami, dokonano sprzedaży 7 działek na ogólną kwotę 30,642 mln zł netto. Dla porównania: w minionych latach gmina uzyskała na sprzedaży gruntów inwestycyjnych odpowiednio w 2022 r. – 19,205 mln zł, w 2021 r. – 58 mln zł (sprzedano 21 działek), w 2020 r. – 7 mln zł, w 2019 r. – ponad 18,5 mln zł. Najbardziej spektakularne transakcje w 2023 r. to zbycie działek przy ul. Mariana Bublewicza (za 26,442 mln zł) oraz działek przy al. Warszawskiej i ul. Ryszarda Knosały (za 4,200 mln zł) przeznaczonych między innymi na tereny aktywności gospodarczej. W roku 2023 na działania promocyjne (publikacje internetowe, w mediach tradycyjnych i społecznościowych) wydano kwotę 50 tys. zł. Podobnej wielkości budżet zrealizowano w roku 2022. Ponadto wspólnie z Zespołem Szkół Mechaniczno-Energetycznych w Olsztynie zorganizowano Zawodową Majówkę. Wydarzenie było skierowane do absolwentów szkół podstawowych i miało na celu prezentację oferty kształcenia branżowego olsztyńskich szkół. Do udziału w Majówce zaproszono również pracodawców działających na terenie Olsztyna, dzięki czemu uczestnicy wydarzenia mieli możliwość zapoznania się także z ofertami pracy w regionie. Dodatkowo w trakcie Majówki uruchomiono punkt konsultacyjny dla absolwentów szkół podstawowych i ich rodziców, w którym udzielano porad dotyczących rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.

W 2023 roku, Biuro Promocji i Turystyki uczestniczyło: w konferencji pn. *Modernizacja Ciepłownictwa w kierunku efektywności ekonomicznej i osiągania celów ekologicznych: wyzwania i przykłady rozwiązań*, w pierwszej edycji Targów Samorządu Terytorialnego w Warszawie organizowanych przez Samorząd Studentów Szkoły Głównej Handlowej, których celem było zachęcanie studentów szukających odpowiedniej dla nich ścieżki rozwoju oraz kariery – przyszłych pracowników do podjęcia pracy w Olsztynie, w 12. Festiwalu Promocji Gospodarczej Warmii i Mazur. W dniach 24–25 listopada 2023 roku w Olsztynie zorganizowano wspólnie z Grupą Meeting Planner wizytę studyjną MP MICE Tour[®]. Współpraca z szeroko pojętym sektorem turystyki biznesowej (organizatorzy eventów, dziennikarze, touroperatorzy – łącznie 26 osób) miała na celu prezentację potencjału miasta głównie w kontekście otwarcia zmodernizowanej Hali Urania. Uczestnicy wizyty studyjnej mieli możliwość zwiedzić przebudowaną halę jeszcze przed jej oficjalnym otwarciem. Wykonano aktualizację katalogu MICE Olsztyn – elektronicznej wersji bazy danych podmiotów z sektora turystyki biznesowej dostępnej na miejskim portalu turystycznym visit.olsztyn.eu. W dniach 21-24 kwietnia 2023 r. zrealizowano wizytę studyjną dla 10 przedstawicieli mediów ogólnopolskich, mającą na celu promocję atrakcji turystycznych oraz potencjału gospodarczego aglomeracji olsztyńskiej. 30 grudnia 2023 r. zorganizowano oficjalne, uroczyste otwarcie nowej linii tramwajowej, które odbyło się w rozbudowanej zajezdni tramwajowej Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego.

Inne działania:

- współorganizacja posiedzenia Rady Gospodarczej przy Prezydencie Olsztyna, którego tematem było zaopiniowanie *Gminnego Programu Rewitalizacji Olsztyna do 2030+*, dla porównania w październiku 2022 r. odbyło się jedno posiedzenie, w 2021 r. jedno posiedzenie, w 2020 r. rada nie spotykała się, w 2019 r. odbyły się dwa posiedzenia, w 2018 r. również dwa,
- aktualizacja danych na miejskim portalu ofert inwestycyjnych <http://invest.olsztyn.eu/>,
- udział w spotkaniach o charakterze inwestycyjnym: (m.in. z przedstawicielami Grupy Citi, ekspertami w zakresie modernizacji i możliwości zagospodarowania Planetarium),
- działania promocyjne w mediach społecznościowych skierowane do różnych gałęzi gospodarki m.in. lokalnej branży gastronomicznej, hotelarskiej, inwestycji w obszarze turystyki,
- zgłoszenia do konkursów i rankingów: w omawianym okresie przygotowano zgłoszenia do 26 konkursów (2022 r. – do 9, w 2021 r. – do 5, w 2020 r. – do 4, w 2019 r. – do 9),
- wykład w Wojskowej Akademii Technicznej zachęcający studentów do podjęcia pracy lub służby w Olsztynie,
- organizacja stoiska i udział w I Warmińskim Forum Gospodarczym w Sile koło Tomaszkowa,
- bieżące rozpowszechnianie informacji o konkursach, projektach i programach dotyczących przedsiębiorczości wśród instytucji otoczenia biznesu.

5.2 Promocja miasta na arenie krajowej i międzynarodowej

Promocja miasta na arenie krajowej objęła m.in.:

- akcję promocyjną – pakiet lojalnościowy *Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz 2023*: w akcji wzięło udział 20 obiektów noclegowych i 45 partnerów; dla porównania: w roku 2022 zgłosiło się 20 obiektów noclegowych i 39 partnerów akcji; w latach 2018 – 2021 liczba obiektów biorących udział w akcji, jak też jej partnerów, była zbliżona – od kilku lat notowany jest powolny, ale sukcesywny wzrost zarówno liczby obiektów, jak i partnerów akcji,
- kampanie promocyjne w mediach ogólnopolskich (*Travel Channel, Telewizja TVS, TVP Regiony, Radio Zet, Radio Vox, Radio Eska, Trójka Polskie Radio, Onet, Wirtualna Polska, Gazeta.pl, poznaj-świat.pl, Super Express, Świat Podróże Kultura, media Polska Press oraz Ringier Axel Springer, Nowa Turystyka, Rynek Turystyczny, Wiadomości Turystyczne, Elity*); kampanie o podobnym zasięgu i prestiżu zaangażowanych w nie mediów są organizowane rokrocznie począwszy od 2014 r.,
- współorganizację wydarzeń rekreacyjno-rozrywkowych z ogólnopolskimi mediami m.in.: współdziałanie w organizacji imprezy *Rowerowa Wiosna z Radiem Zet, Majówka z Radiem Zet, Aktywne Lato z Radiem Zet, Przebojowa Zima z Radiem Zet*, promocja zdrowego trybu życia podczas *Pikniku Rodzinnego Love Rower 2023* organizowanego w Parku Centralnym, współorganizacja i udział w przedsięwzięciu *Dziedzictwo Kulinarne Warmii i Mazur, Targi żywności*

regionalnej, naturalnej i tradycyjnej w Olsztynie; indywidualne spływy kajakowe łyżą przez Olsztyn, organizowane przez partnerów miejskiego pakietu lojalnościowego *Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz*, które wyraźnie pokazują potencjał turystyczny największej rzeki przepływającej przez miasto; warto podkreślić, że wraz ze wzrostem frekwencji zwiększa się zainteresowanie udziałem w projekcie firm organizujących spływy,

- uczestnictwo w 5 turystycznych imprezach targowych – Międzynarodowych Targach Turystyki i Czasu Wolnego (Wrocław), Międzynarodowych Targach Turystyki GLOBAlnie (Katowice), Pikniku nad Odrą (Szczecin), TOUR SALON Targi Regionów i Produktów Turystycznych (Poznań), Międzynarodowych Targach Turystycznych TT Warsaw (Warszawa); udział w poszczególnych wydarzeniach był wzmocniony reklamą prasową i internetową w regionalnych mediach, (w 2022 r. – udział w 4 targach turystycznych, w 2021 r. – udział w 2 targach turystycznych, w 2020 r. – udział w 3 targach turystycznych, w 2019 r. i 2018 r. – również w 3),
- organizację trzech edycji wizyt studyjnych dziennikarzy z mediów ogólnopolskich tzw. study tour (odpowiednio w 2022, w 2021, w 2020, 2019 i 2018 – dwóch), organizację spotkań z branżą dziennikarską pod hasłem *Odwiedź Olsztyn w Roku Kopernika* w trzech odsłonach: *Olsztyn Kulturalny*, *Olsztyn Kulinarny*, *Olsztyn Aglomeracyjny*; materiały o Olsztynie publikowały m.in.: *Tele Tydzień*, *Olivia*, *Cała Ty*, *Życie Na Gorąco*, *Dobre Chwile*, *Dobry Tydzień*, *Świat&Ludzie*, *Plus Minus*, *Gazeta Wyborcza* (Wrocław i Katowice), *Gazeta Olsztyńska*, *Świat Kobiety*, *Poznajswiat.pl*, *Kurier365.pl*, *Nowaturystyka.pl*, *Travelcompass.pl*, *www.radiospacja.pl*, *Travelmagazine.pl*, *Waszaturystyka.pl*,
- współpracę z autorami blogów podróżniczych (m.in. prezentacja atrakcji miasta, potencjału turystycznego, możliwości spędzania wolnego czasu),
- organizację konkursów w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram) – wyraźnie wzrosło znaczenie działań promocyjnych realizowanych online, ważnym elementem promocji miasta stały się konkursy, w których nagrodą był kilkudniowy pobyt w Olsztynie z atrakcjami, w 2023 roku Biuro Promocji i Turystyki przeprowadziło 2 konkursy: *Odwiedź Olsztyn w Roku Kopernika* oraz *Kopernik Obrona Olsztyna*, w 2022 r. - 4 konkursy, w 2021 r. – również 4,
- promocję Miasta podczas wydarzenia *Olsztyn Green Festiwal*, wyjątkowego wydarzenia artystycznego, które w krótkim czasie zyskało solidną festiwalową markę, a gwiazdy, które uczestniczą w festiwalu, gwarantują, że jest to wydarzenie najwyższej próby,
- promocję Miasta podczas wydarzenia *Obchody 670. Urodzin Miasta* – 4 listopada 2023 r. w Galerii Warmińskiej z okazji obchodów urodzin miasta Olsztyna na terenie atrium odbyła się uroczysta premiera gry *MONOPOLY OLSZTYN*. 2023 rok to był szczególny czas dla Olsztyna. Przez cały rok świętowano 550. urodziny Mikołaja Kopernika, a na przełomie października i listopada 670 lat miasta.

- promocję Miasta podczas 62. edycji olsztyńskich juwenalii studenckich *Kortowiada 2023*, jednego z największych i najbardziej rozpoznawalnego w kraju festiwalu studenckiego; w dniach 25-27 maja na Scenie Głównej zlokalizowanej na Plaży Kortowskiej wystąpiło 16 artystów,
- współorganizacja wydarzenia *Festiwal Serów* – w dniach 16-17 września 2023 r. odbyła się 8. edycja Festiwalu Serów i Twarogów Polskiego Mleczarstwa – *Ogólnopolskie Święto Sera Olsztyn 2023*; obecni byli krajowi, zagraniczni i lokalni producenci serowych specjałów, laboratorium sera, odbyły się m.in. pokazy kulinarne, animacje dla dzieci, muzyka na żywo,
- promocję miasta podczas wydarzenia *Campus Polska Przyszłości*, szeroko promowanego w mediach ogólnopolskich, skierowanego do młodych ludzi szukających swojego miejsca w aktywności społecznej i obywatelskiej,
- promocję Olsztyna poprzez sport podczas rozgrywek piłki siatkowej mężczyzn w Plus Lidze – warto zauważyć, że jest to najwyższy stopień rozgrywek, a piłka siatkowa jest jedną z najbardziej popularnych i medialnych dyscyplin sportowych, cieszącą się niezmiennym zainteresowaniem kibiców, dlatego wydatki poniesione na promocję przynoszą wielokrotne zwroty medialne i są doskonałą promocją miasta,
- promocję Olsztyna poprzez sport w rozgrywkach mężczyzn organizowanych przez Polski Związek Piłki Nożnej w 2023 r. – zadanie obejmowało działania promocyjne w wymiarze medialnym, społecznym i edukacyjnym – logotyp miasta był eksponowany na banerach, stronie klubowej oraz na materiałach poligraficznych, informacyjnych, reklamowych i promocyjnych podczas rozgrywek sportowych w piłce nożnej mężczyzn organizowanych przez PZPN,
- promocję Miasta podczas rozgrywek Kobiecego Klubu Piłkarskiego STOMILANKI OLSZTYN 2023 – zadanie obejmowało działania promocyjne w wymiarze medialnym, społecznym i edukacyjnym – logotyp Miasta Olsztyna umieszczono na koszulkach meczowych, na banerach reklamowych, na stronie internetowej www.stomilanki.pl i na social mediach oraz na wszystkich materiałach drukowanych i informacyjnych,
- przynależność Miasta Olsztyna do Stowarzyszeń: Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie. Stowarzyszenie Olsztyński Obszar Aglomeracyjny. Stowarzyszenie Miast, Gmin i Powiatów – Szlak Świętej Warmii.

5.3 Promocja turystyki

Budowanie oferty turystycznej Olsztyna polegało przede wszystkim na:

- prezentowaniu faktów zachęcających do korzystania z oferty turystycznej Olsztyna,
- budowaniu i rozwijaniu współpracy z branżą turystyczną, szczególnie z obiektami noclegowymi,
- podnoszeniu jakości usług turystycznych oferowanych przez miasto i obiekty noclegowe,
- kreowaniu rozwiązań, które mają pozytywny wpływ na rozwój oferty turystycznej miasta: powstanie i działalność Miejskiej Informacji Turystycznej (celem projektu jest promocja oferty

turystycznej Olsztyna, kreowanie pozytywnego i atrakcyjnego wizerunku Miasta oraz wspieranie rozwoju turystyki w Olsztynie. MIT udziela bieżących informacji turystom i mieszkańcom Miasta, prowadzi sprzedaż regionalnych pamiątek oraz biletów na niektóre imprezy komercyjne organizowane na terenie Miasta. Pomoc w zakresie szeroko rozumianej informacji turystycznej udzielana jest klientom również telefonicznie, za pomocą poczty elektronicznej oraz poprzez komunikator internetowy, inspirowanie i wdrażanie pilotażowych projektów dla turystów takich jak: spływy kajakowe Łyną, warsztaty wypieku marcepana królewieckiego, szkolenia żeglarskie, nurkowe itp.),

- realizacji projektu turystycznego (od 2015 r.) pakietu lojalnościowego *Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz* (niezablonowa, bezpłatna karta turysty). Po pilotażowej edycji, w której udział brały miejskie jednostki, rozbudowaniu i zwiększeniu zasięgu oddziaływania akcji o podmioty komercyjne w kolejnych latach, projekt stał się wizytówką oferty turystycznej miasta. W 2023 r. wydatkowano na jego realizację kwotę 317 981 zł (odpowiednio w 2022 r. – 290 448, w 2021 r. – 244 770, w 2020 r. – 230 000 zł, w 2019 r. – 200 000 zł, a w 2018 – niespełna 110 000 zł).

Pozostałe aspekty rozwoju turystyki i jej promocji:

- całoroczność i kompleksowość oferty – to zasługa trafionych inwestycji miejskich z ostatnich lat, takich jak choćby Centrum Rekreacyjno-Sportowe *Ukiel*, *Aquasfera*, trasy rowerowe i spacerowe, w tym *Łynostrada*, zrewitalizowane i nowe parki, uruchomienie nowej linii tramwajowej oraz modernizacja i rozbudowa Hali Widowiskowo-Sportowej *Urania*, która pozwoli rozwijać turystykę biznesową i konferencyjną,
- Mikołaj Kopernik i jego związki z Olsztynem oraz Warmią w ramach konkursu *WM dla WM. Wsparcie współpracy międzynarodowej JST w województwie WM w 2023 roku*, realizacja zadania *Popularyzacja związków Mikołaja Kopernika z Olsztynem i regionem podczas międzynarodowego zjazdu miast partnerskich Olsztyna*; projekt był realizowany w dniach 22-26 maja 2023 roku, udział w wydarzeniu wzięli przedstawiciele miast partnerskich z Łucka (Ukraina), Richmond (USA), Gelsenkirchen (Niemcy), Offenburg (Niemcy), Chateauroux (Francja),
- służą temu ulotki promocyjne, spoty reklamowe, pakiet usług turystycznych – karta turysty (*Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz*), unikalne warunki przyrodnicze (las, jeziora, rzeki i zrewitalizowane parki).

W 2023 r. Olsztyn dysponował 5 403 miejscami noclegowymi, w tym około 1 796 miejscami w obiektach kategoryzowanych (dwa hotele czterogwiazdkowe, siedem trzygwiazdkowych i cztery dwugwiazdkowe). Wzrost liczby miejsc widać porównując poszczególne lata:

- 2022 r. – 3 784
- 2021 r. – 3 721

- 2020 r. – 3 319.

Reasumując, Olsztyn już dziś jest miastem turystycznym. Potwierdzają to dane Głównego Urzędu Statystycznego. Raport GUS sytuuje miasto na drugim miejscu pod względem liczby turystów korzystających z bazy noclegowej w województwie warmińsko-mazurskim (podobnie jak w latach 2022 – 2020).

Olsztyn jest również bazą pobytową turystów i miejscem wypadowym na jednodniowe, kilkugodzinne wypady na Warmię czy Mazury. W ostatnich latach miasto postawiło na turystykę i wygrało – w ciągu minionych pięciu lat jest to najszybciej rozwijająca się gałąź gospodarki. Powstanie nowych obiektów turystycznych na dawnych terenach gminnych i prywatnych oznacza wzrost przychodów miasta z tytułu podatków od nieruchomości, powstanie nowych miejsc pracy, zwiększenie przychodów firm działających w otoczeniu usług turystycznych, w tym miejskich jednostek sportowych i kulturalnych. Widoczne jest również zwiększenie ruchu deweloperskiego – modnym i opłacalnym stało się w ostatnich latach kupowanie mieszkań i przystosowywanie ich pod wynajem dla osób przyjeżdżających do Olsztyna. Rośnie zaufanie do miasta jako stabilnej marki turystycznej, przyciągającej do siebie nowych inwestorów, w tym o międzynarodowej renomie i rozpoznawalności. W latach 2015-2023 miasto pozyskało kwotę ponad 127 902 000 zł z tytułu sprzedaży działek inwestycyjnych, w tym również pod działalność turystyczną.

5.4 Współpraca międzynarodowa

Biuro Promocji i Turystyki UM Olsztyna w 2023 r. prowadziło działania związane ze współpracą międzynarodową. W obszarze współpracy Olsztyna z miastami partnerskimi zrealizowano dwa szczególne wydarzenia:

- *Obchody jubileuszowe 30-lecia partnerstwa Olsztyna i Gelsenkirchen (Niemcy),*

oraz:

- *Rok Mikołaja Kopernika w 550. rocznicę urodzin* (ustanowiony Uchwałą Nr LV/874/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 25 stycznia 2023 r.).

Oba wydarzenia zorganizowano w dniach 22-26 maja 2023 r. pod hasłem *Zjazd Miast Partnerskich Olsztyna*. Udział w przedsięwzięciu wzięli partnerzy z Chateauroux we Francji, Gelsenkirchen i Offenburga w Niemczech, Richmond w USA oraz Łucka na Ukrainie. W ramach zjazdu odbyła się w Olsztyńskim Planetarium i Obserwatorium Astronomicznym m.in. konferencja popularnonaukowa pt. *Różne oblicza Mikołaja Kopernika*.

Obchody partnerstwa z Gelsenkirchen miały wyjątkowo uroczystą oprawę w salach kopernikowskich olsztyńskiego zamku. Ważnym punktem obchodów było uroczyste odsłonięcie w V Liceum Ogólnokształcącym im. Wspólnej Europy pamiątkowego graffiti wykonanego wspólnie przez artystów street art z Olsztyna i Gelsenkirchen. Ze strony Olsztyna pracę zaprojektował i wykonał

światowej sławy artysta Bartosz Świątecki. Towarzyszyli mu w pracach uczniowie Państwowego Liceum Plastycznego w Olsztynie. Ścienne graffiti łączące elementy urbanistyki miejskiej Olsztyna i Gelsenkirchen jest trwałym elementem przestrzeni upamiętniającym na długie lata współpracę obu miast. Ponadto z okazji Roku Mikołaja Kopernika zorganizowano wystawę fotograficzną prac Grzegorza Januszewicza pt. *Olsztyn-cztery pory roku w mieście Mikołaja Kopernika*. Wernisaż odbył się podczas Zjazdu Miast Partnerskich Olsztyna w OPIOA w dniu 24 maja 2023 roku. Prace wystawione były do 14 czerwca. W czerwcu 2023 r. Stowarzyszenie *Nowa Hanza*, którego członkiem jest Gmina Olsztyn, zorganizowało coroczny zjazd delegatów. W 2023 roku organizowany był też 43. Międzynarodowy Zjazd Miast Nowej Hanzy w Toruniu. Przedsięwzięcie *Toruń. W orbicie miast* odbyło się w dniach 22-25 czerwca.

Zrealizowano kampanię promocyjną Roku Mikołaja Kopernika w mediach tradycyjnych oraz w mediach społecznościowych, upowszechniając informacje o jego powiązaniach z Olsztynem.

Z okazji obchodów wydano upamiętniający medal okolicznościowy z wizerunkiem Mikołaja Kopernika, którym uhonorowane zostały osoby wnoszące znaczny wkład w realizację obchodów Roku Mikołaja Kopernika w Olsztynie.

5.5 Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości

Najważniejsze zrealizowane działania:

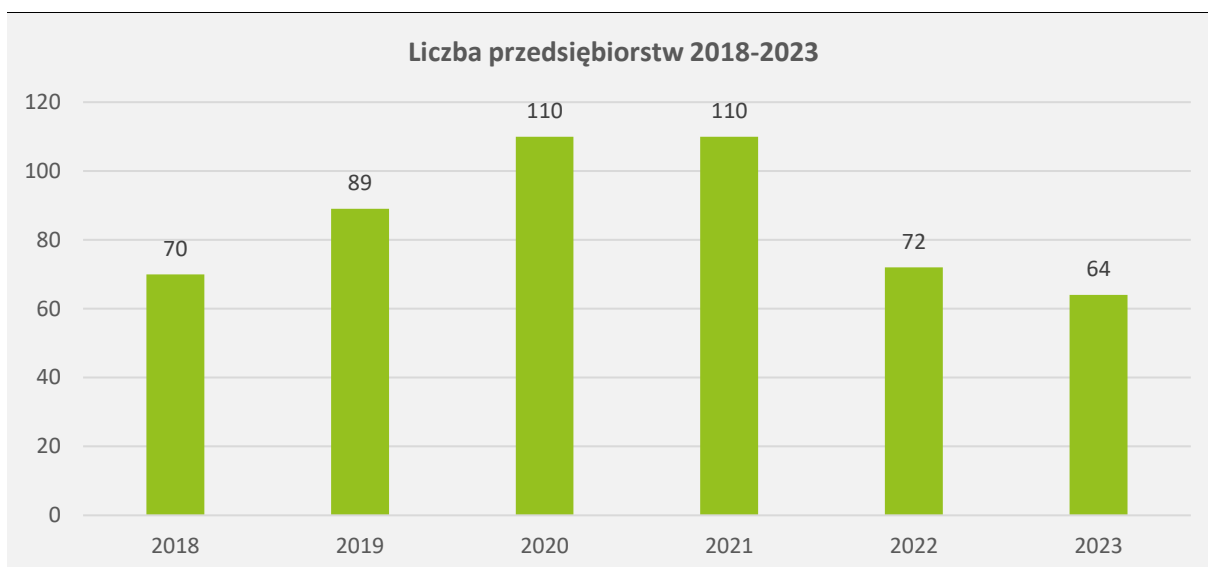
- współpraca z lokalną branżą turystyczną, organizacja wspólnych konferencji i spotkań dla przedstawicieli tego sektora gospodarki, których celem było przygotowanie spójnej oferty Olsztyna w dziedzinie turystyki biznesowej i konferencyjnej, związane m.in. z modernizacją i rozbudową Hali Widowiskowo-Sportowej *Urania* (kontynuacja prac nad przygotowaniem olsztyńskiej oferty z tego obszaru, zapoczątkowanych wydaniem w 2019 r. katalogu MICE),
- *MP MICE TOUR* – udział *meeting planerów* (26 osób) w zorganizowanej w Olsztynie wizycie studyjnej dla organizatorów eventów, touroperatorów i dziennikarzy związanych z turystyką biznesową,
- aktualizacja katalogu MICE OLSZTYN, elektronicznej wersji bazy danych podmiotów z sektora turystyki biznesowej dostępnej na miejskim portalu turystycznym visit.olsztyn.eu,
- organizacja wizyt studyjnych dla mediów ogólnopolskich mających na celu promocję atrakcji turystycznych oraz potencjału gospodarczego aglomeracji olsztyńskiej,
- udział w 12. Festiwalu Promocji Gospodarczej Warmii i Mazur,
- współorganizacja *Zawodowej Majówki* skierowanej do absolwentów szkół podstawowych,
- udział w *Olsztyńskich Targach Pracy*, ze stoiskiem informacyjnym skierowanym do studentów, przyszłych pracowników,

- współorganizacja posiedzenia Rady Gospodarczej przy Prezydencie Olsztyna,
- aktualizacja danych na miejskim portalu ofert inwestycyjnych <http://invest.olsztyn.eu/>,
- udział w spotkaniach o charakterze inwestycyjnym: (m.in. z przedstawicielami Grupy Citi, ekspertami w zakresie modernizacji i możliwości zagospodarowania Planetarium),
- przeprowadzenie ok. 50 konsultacji telefonicznych z osobami prywatnymi i przedstawicielami firm,
- całoroczne działania promocyjne w mediach społecznościowych skierowane do różnych gałęzi gospodarki m.in. lokalnej branży gastronomicznej, hotelarskiej, inwestycji w obszarze turystyki,
- przygotowanie odpowiedzi na ankiety biznesowe, gospodarcze, akademickie,
- zgłoszenia do konkursów i rankingów: w omawianym okresie przygotowano zgłoszenia do 26 konkursów,
- organizacja stoiska i udział w I Warmińskim Forum Gospodarczym w Sile koło Tomaszkowa,
- bieżące rozpowszechnianie informacji o konkursach, projektach i programach dotyczących przedsiębiorczości wśród instytucji otoczenia biznesu.

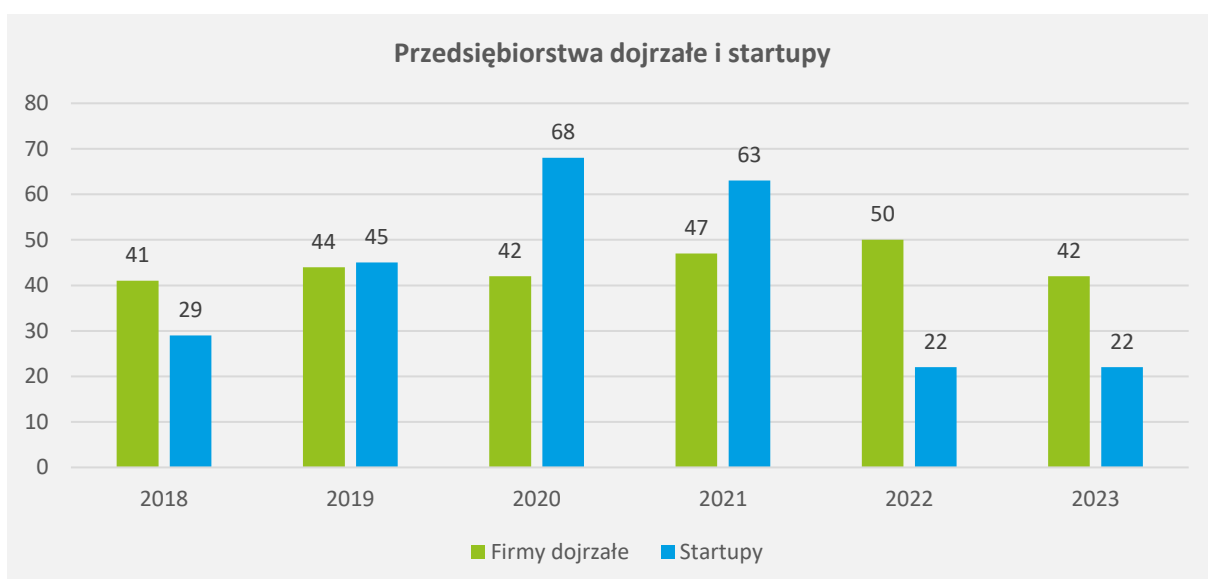
Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny

Działania wspierające rozwój przedsiębiorczości w Olsztynie realizowane są także przez Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny. OPN-T to miejsce dla przedsiębiorstw i instytucji naukowych, w którym stymuluje się i zarządza przepływem wiedzy i technologii pomiędzy uczelniami wyższymi, instytucjami badawczo-rozwojowymi, przedsiębiorstwami oraz rynkiem. Wspiera tworzenie i rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych przy pomocy procesów inkubacyjnych.

Poniższe wykresy przedstawiają liczbę przedsiębiorstw objętych wsparciem przez OPN-T w latach 2018-2023. Wykresy obejmują firmy dojrzałe (istniejące powyżej 3 lat), startupy mające swoją siedzibę w OPN-T oraz startupy inkubowane w projekcie *Startup Heroes – platforma startowa dla nowych pomysłów*. W 2021 r. OPN-T zakończył inkubację startupów w projekcie *Warmińsko-Mazurski Startup Inkubator*, a w połowie 2023 r. *Startup Heroes – Platforma startowa dla nowych pomysłów*, co wpłynęło na mniejszą liczbę startupów inkubowanych w latach 2022 i 2023.

źródło: dane OPN-T

źródło: dane OPN-T

W OPN-T zdecydowana większość firm to firmy dojrzałe z sektora IT, geoinfomatyki oraz biotechnologii. Zważywszy na innowacyjny charakter firm, podczas pandemii ich rozwój przyspieszył. Rozwój ten jest widoczny w szczególności w firmach programistycznych, informatycznych i związanych z automatyką. Motorem tego rozwoju jest nie tylko potencjał innowacyjny oferowanych produktów, ale również wzajemna kooperacja i współpraca rezydentów Parku między sobą jak i z nowo powstałymi firmami, które za siedzibę wybrały otoczenie OPN-T. Możliwość nawiązywania kontaktów czy współpracy biznesowej we wspólnej przestrzeni Parku jest również powodem do kontynuacji najmu biur przez firmy, czego dowodzą wnioski o przedłużenie umów najmu.

Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny w 2023 r. obchodził 10. lat funkcjonowania. Przez ten czas umacniał swoją rolę lidera instytucji otoczenia biznesowego w regionie. Początkowo Park był

instytucją skupiającą w swoich murach innowacyjne firmy. Zapełnił się szybko i do tej pory są pełne. Istotnym dla rozwoju Parku był moment, gdy stał się partnerem projektu *Platform Startowych – Hub of Talents* w latach 2016-2018, a następnie objęcie funkcji Lidera w projektach. Aktualne znaczenie Parku to funkcja inicjatora wspólnych przedsięwzięć i projektów w regionie.

Tworząc korzystne warunki do rozwoju firm, które mają w nim swoją siedzibę, OPN-T wspiera nową innowacyjną przedsiębiorczość. *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* jest inicjatorem oraz współorganizatorem wielu wydarzeń skierowanych do przedsiębiorców. Najważniejszymi działaniami zrealizowanymi przez OPN-T w 2023 r. były niżej wymienione:

- 10.01.2023 r. – webinar zorganizowany wraz z klastrem *Interizon pn. Dotacje na Inwestycje, czyli jak pokryć koszty budowy hali i/lub zakupu maszyn w 2023 r.*; liczba uczestników: 20 os.,
- 11.01.2023 r. – spotkanie podsumowujące współpracę firm z OPN-T (tj. *Pradma sp. z o. o., Camfly Rafał Wolak, Visus VR sp. z o. o.*) ze studentami kierunku *Analiza i Kreowanie Trendów (UWM)*; zespoły studentów prezentowały opracowanie nowej formy produktu w kontekście trendów przyszłości; liczba uczestników: 15 os.,
- 10.02.2023 r. – partnerstwo w konferencji pn. *Jak zoptymalizować biznes i podatki w 2023 r.*; konferencja organizowana przez firmę *Lenart Interactive* o optymalizacji podatkowej w dobie *Polskiego Ładu*; liczba uczestników: 150 os.,
- 08.03.2023 r. – udział w gali *Kobieta Sukcesu Warmii i Mazur 2023 r.*; Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny zgłosił do konkursu kandydaturę Justyny Kamińskiej, prezes *Green Miles Sp. z o. o.*; otrzymała ona statuetkę w kategorii *Kobieta Przedsiębiorcza Warmii i Mazur*,
- 15.03.2023 r. – webinar przeprowadzany z ekspertami *Google* pn. *Sprzedawaj treścią – o strategii w content marketingu*; wydarzenie przeznaczone dla marketerów, przedsiębiorców i specjalistów marketingu; liczba uczestników 32 os.,
- 27.03.2023 r. – prelekcja *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego* na spotkaniu *Interesariuszy i Liderów RIS Żywność wysokiej jakości*; zgromadzonym przekazano ofertę OPN-T,
- 21.03.2023 r. – wizyta studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych (UWM), w czasie której przedstawiono ofertę OPN-T oraz zorganizowano spotkanie z firmą *Green Miles Sp. z o. o.* i zaprezentowano jej hale produkcyjne, gdzie studenci mogli zobaczyć stanowiska robotyczne; liczba uczestników 50 os.,
- 26.04.2023 r. – wizyta uczniów *Zespołu Szkół Gastronomicznych w Olsztynie*, którzy poznali ofertę startupu *Spizarnia ON-Line Sp. z o. o.*; firma w ramach projektu *Startup Heroes – Platforma startowa dla nowych pomysłów* stworzyła aplikację pomagającą zarządzać zasobami spożywczymi w domu/sklepie; liczba uczestników 25 os.,

- 22-23.05.2023 r. – współorganizacja konferencji pn. *Modernizacja ciepłownictwa w kierunku efektywności ekonomicznej i osiągnięcia celów ekonomicznych. Wyzwania i przykłady rozwiązań*; konferencja współorganizowana z Gminą Olsztyn oraz *Multicipium S. A.*; liczba uczestników ok. 70 os.,
- 30-31.05.2023 r. – Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny wraz z Urzędem Komunikacji Elektronicznej zorganizował dzień dziecka pn. *BeSmart!!!*; wydarzenie obejmowało warsztaty z kodowania, programowania, pierwszej pomocy z goglami VR i wiele innych pokazów wprowadzających młodego człowieka w świat innowacji; liczba uczestników: ok.450 os.,
- 01.06.2023 r. – wizyta uczniów V Liceum Ogólnokształcącego im. Wspólnej Europy w Olsztynie; uczniowie wysłuchali wykładu dra Marka Ogryzka (UWM) o *Centrum Geomatyki i Nowoczesnych Technologii Satelitarnych OPN-T* oraz wykładu na temat profilu i planów OPN-T; liczba uczestników 30 os.,
- 05.06.2023 r. – wydarzenie w ramach projektu *Startup Heroes – Platforma startowa dla nowych pomysłów* pn. *Ekosystem*; uczestniczyli w nim eksperci zaangażowani w budowanie ekosystemu startupowego regionu *Warmii i Mazur*; liczba uczestników 22 os.,
- 12.06.2023 r. – spotkanie informacyjno-warsztatowe członków zespołu opracowujących cel strategiczny *Olsztyn metropolitalny, przedsiębiorczy i dostępny* (programu wdrożeniowego *Strategii Rozwoju Miasta – Olsztyn 2030+*),

- 14.06.2023 r. – OPN-T zostało gospodarzem głównym wydarzenia pn. *Festiwalu Explory*; współorganizatorem wydarzenia była *Fundacja Zaawansowanych Technologii*; wydarzenie miało na celu promowanie nauki i naukowych innowacji oraz wzbudzanie ciekawości świata wśród dzieci i młodzieży; liczba uczestników ok. 300 os.,
- 15-16.06.2023 r. – OPN-T w ramach porozumienia był partnerem wydarzenia pn. *Carpathian Startup Fest 2023*, konkursu wyłaniającego najbardziej innowacyjne pomysły na biznes,
- 15-16.06.2023 r. – *Time of Heroes* – startupy inkubowane w OPN-T zaprezentowały swoje prototypy (MVP) przed inwestorami; *Demo Day* jest szansą na znalezienie finansowania dla rozwoju firmy po zakończonej inkubacji; liczba uczestników 15 os.,
- 19.06.2023 r. – wizyta uczniów *Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Olsztynie* w OPN-T; uczniowie poznali specyfikę i profil Parku oraz usłyszeli o realizowanych projektach, jak i planach na przyszłość; liczba uczestników 17 os.,
- 27.06.2023 r. – stoisko promocyjne na *Pikniku dla Biznesu* organizowanym przez *Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefę Ekonomiczną*; na stoisku znalazły się również oferty firm z OPN-T,
- 26-27.06.2023 r. – OPN-T został partnerem *52. Międzynarodowego Seminarium Kół Naukowych* organizowanym na *Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim*. Tegoroczne wydarzenie odbyło się pod hasłem *Przepływ informacji gwarancją rozwoju nauki*; OPN-T ufundował jedną z nagród dla najlepszego wystąpienia,
- 11.09.2023 r. – uczestnictwo Dyrektora Marii Borzym w pracach *Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030*; zadaniem zespołu było inicjowanie wydarzeń przygotowujących mieszkańców regionu do transformacji ekologicznej i cyfrowej,
- 13.09.2023 r. – prelekcja dyrektora OPN-T p. Marii Borzym i p. Agnieszki Wasilewskiej na konferencji pn. *Korea-Warmia i Mazury. Wspólna droga do biznesu*; wydarzenie skierowane do przedsiębiorców z regionu z branży rolno-spożywczej; wynikiem spotkań networkingowych było podpisanie listu intencyjnego między przedstawicielami Korei Południowej a firmami *Probios Sp. z o.o.* i *BioticFoods Sp. z o.o.* – lokatorami OPN-T,
- 20.09.2023 r. – OPN-T po raz kolejny był partnerem *Olsztyńskich Dni Nauki i Sztuki*; w ramach wydarzenia wraz z firmą *Visus VR sp. z o.o.* zorganizował warsztaty z pierwszej pomocy z użyciem gogli VR; liczba uczestników 30 os.,
- 22.09.2023 r. – uroczysta gala dziesięciolecia Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego; wydarzenie utrzymane było w futurystycznym klimacie; zaproszeni goście mieli okazję podziwiać pokazy laserowe oraz mogli wysłuchać prelekcji *Czego nie rozumie sztuczna inteligencja*, którą poprowadził dr Piotr Wasyluk; wydarzenie objęte patronatem Prezydenta Olsztyn Piotra Grzymowicza; liczba uczestników: 70 os.,

- 23.09.2023 r. – warsztaty dla dzieci pn. *Wielkie Eksperymentowanie* z okazji dziesięciolecia OPN-T; warsztaty z zakresu chemii, fizyki, astronomii skierowane do mieszkańców Olsztyna i okolic; wydarzenie objęte patronatem Prezydenta Olsztyna Piotra Grzymowicza; liczba uczestników 500 os.,
- 25.09.2023 r. – OPN-T został partnerem projektu *Drony dla lepszego jutra*, w którym uczestnicy mogli zapoznać się z technologią oraz poznać perspektywy zawodu operatora drona; projekt realizowany przez Departament Społeczeństwa Informacyjnego Urzędu Marszałkowskiego woj. Warmińsko-Mazurskiego oraz firmę *Camfly Rafał Wolak* z OPN-T; liczba uczestników: ok. 20 os.,
- 29.09.2023 r. – wizyta młodzieży z Francji, Rumunii, Portugalii i Polski w ramach projektu *Robotics 4 human – Erasmus+*; założeniem projektu jest poznanie firm z branży automatyki; wizyta, poza rozstrzygnięciem konkursu oraz poznaniem OPN-T obejmowała warsztat i prototypownie firmy *Green Miles Sp. z o. o.* – lokatora OPN-T; liczba uczestników 40 os.,
- 04.10.2023 r. – spotkanie grupy roboczej *Zespołu Olsztyn metropolitan, przedsiębiorczy i dostępny*; na spotkaniu zespół dokonał weryfikacji i uszczegółowienia zapisów dotyczących przedsięwzięć projektowych; liczba uczestników 12 os.,
- 04.10.2023 r. posiedzenie Rady Naukowej Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego; spotkanie dotyczyło uchwalenia strategii Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- 21-23.11.2023 r. – organizacja wraz z Centrum Informatycznych Usług Wspólnych Olsztyna *Szkolenia NASK w zakresie cyberbezpieczeństwa skierowane do pracowników jednostek organizacyjnych Gminy Olsztyn*; liczba uczestników: ok. 200 os.,
- 02.-15.12.2023 r. – kampania promocyjna działalności OPN-T oraz oferty dostępnych biur dla przedsiębiorców na portalu społecznościowym *Facebook*; koszt kampanii: 600 zł netto, zasięg kampanii 39 115 os.,
- 15.12.2023 r. – OPN-T zorganizował wraz z *Kancelarią Świrbutowicz Przybyłowski* webinarium pn. *Umowa NDA* skierowane przede wszystkim do startupów oraz początkujących przedsiębiorców, traktujące o warunkach i zapisach w umowie chroniących tajemnice przedsiębiorstwa; liczba uczestników: 10 os.,
- 18.12.2023 r. – wizyta studentów z Wydziału Nauk Ekonomicznych (UWM); studenci poznali działalność OPN-T oraz firmy *Green Miles Sp. z o. o.*; liczba uczestników: 60 os.

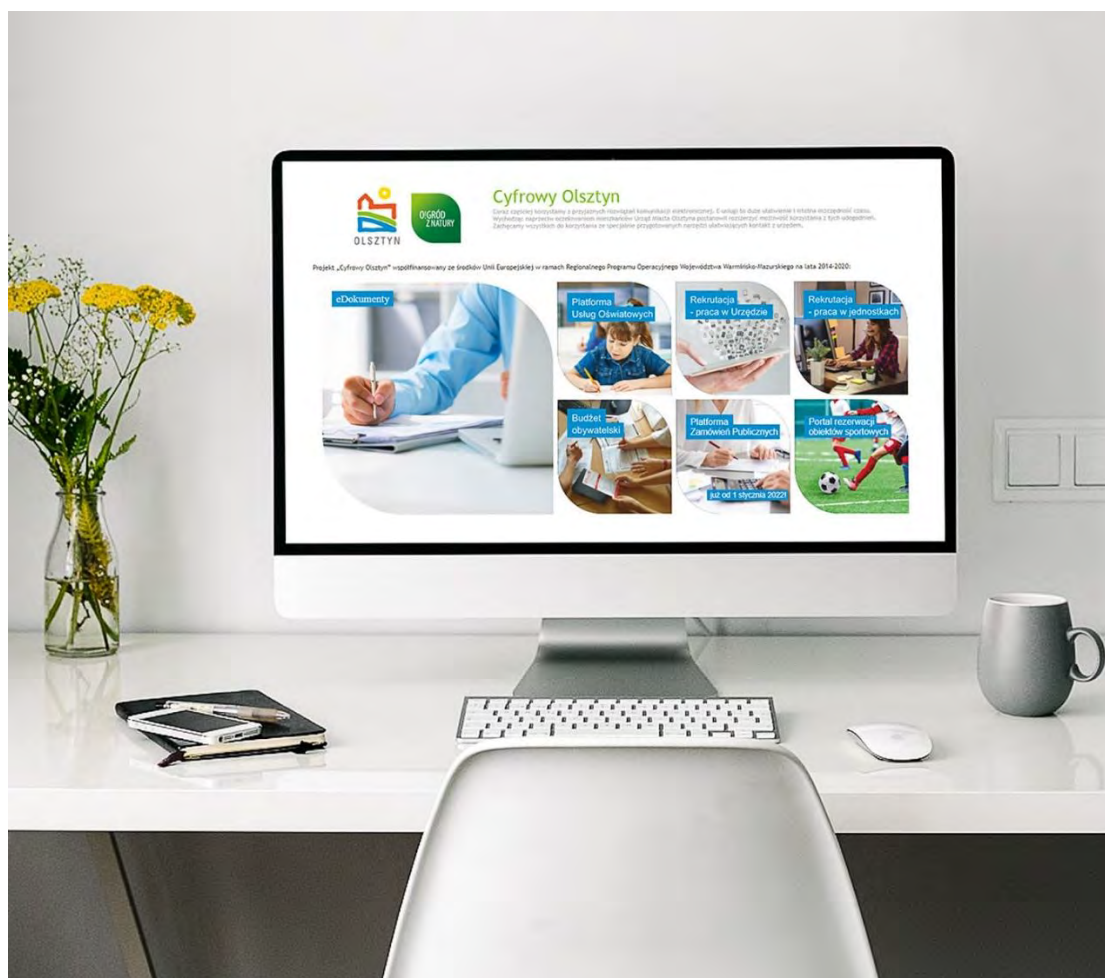
Bogaty w wydarzenia biznesowe kalendarz *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego* świadczy o ciągle rosnącym zainteresowaniu usługami proinnowacyjnymi, jakie oferuje Park w ramach różnorodnych projektów. W szczególności dotyczy to usług wspierających młode przedsiębiorstwa – startupy, ale również wydarzeń poszerzających wiedzę osób planujących założyć własną działalność. Efektem tego jest nie tylko wysoka frekwencja ale również prawie 100% zajętej powierzchni biurowej przestrzeni Parku.

5.6 Rozwój usług publicznych

W omawianym czasie Centrum Informatycznych Usług Wspólnych Olsztyna zrealizowało następujące działania:

- udostępniło łącznie 25 e-usług publicznych (pozycje od 1 do 22 w tabeli poniżej), w tym utworzyło w ramach prac własnych bez kosztów zewnętrznych 16 stron internetowych,
- zrealizowało 6 inwestycji podnoszących standard bezpieczeństwa oraz zwiększających dostępność do usług poprzez modernizację sieci teleinformatycznej (pozycja 23 w tabeli poniżej),
- wyposażyło w sprzęt informatyczny i pomoce dydaktyczne 15 olsztyńskich placówek oświatowych, dzięki czemu stworzono lepsze warunki kształcenia, dopasowanego do potrzeb oraz poprawiono warunki edukacji podstawowej, ogólnokształcącej i zawodowej (pozycje od 24 do 25 w tabeli poniżej),
- podniosło poziom bezpieczeństwa infrastruktury teleinformatycznej w 2 jednostkach (pozycja 26 w tabeli poniżej).

Ponadto CIUWO utrzymuje w dostępności 170 usług wdrożonych w latach wcześniejszych dla jednostek obsługiwanych, w tym dla Urzędu Miasta Olsztyna.

Lp.	Nazwa zadania/przedsięwzięcia inwestycyjnego	Opis	Koszty poniesione (zł)	Liczba e-usług
1	Portal do obsługi Budżetu Obywatelskiego Miasta Olsztyna	Portal do obsługi Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego (elektroniczne zgłaszanie projektów osiedlowych i miejskich, usługa głosowania na zgłoszone projekty, funkcjonalność liczenia oddanych głosów i publikacji wyników).	58 302,00	4
2	System do zgłoszeń i obsługi zgłoszeń Sygnalistów	Aplikacja pozwalająca na bezpieczne i anonimowe obsługiwanie zgłoszeń sygnalistów. System pomaga zapewnić zgodność z wymogami unijnej dyrektywy, która nakłada na samorządy obowiązek stworzenia odpowiedniego, wewnętrznego systemu zgłaszania nieprawidłowości.	4 920,00	1
3	Platforma Konsultacji Społecznych	Platforma konsultacjejst.pl umożliwiającego prowadzenie konsultacji społecznych online w formie Platformy Konsultacji Społecznych, udostępniana za pośrednictwem aplikacji webowej.	8 285,28	1
4	Aktualizacja systemu Busman	Systemu do planowania zadań przewozowych BusMan, dostarczenie i uruchomienie funkcjonalności modułu Real-time, kontrolę rozkładów pod kątem wymaganych czasów przerw i jazdy kierowców, sprawdzenie rozkładu – komunikacja o zerowym lub o braku czasu przejazdu lub odległości, oznaczanie przejazdów technicznych na rozkładzie graficznym.	469 315,36	1
5	System do rekrutacji wychowanków na zajęcia organizowane przez Pałac Młodzieży	System przeznaczony do przeprowadzenia elektronicznej rekrutacji do Pałacu Młodzieży, w sposób zgodny z przepisami prawa powszechnego oraz prawa miejscowego obowiązującymi w roku szkolnym, w którym przeprowadzana jest rekrutacja.	12 546,00	1
6	zdzit.olsztyn.eu	Strona internetowa dla Zarządu Dróg Zieleni i Transportu w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
7	rozklad.zdzit.olsztyn.eu	Strona internetowa dotycząca rozkładu jazdy komunikacji miejskiej dla Zarządu Dróg Zieleni i Transportu w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1

8	opnt.olsztyn.eu	Strona internetowa dla Olsztyńskiego Parku Technologicznego.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
9	ppp1.olsztyn.eu	Strona internetowa dla Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
10	ppp3.olsztyn.eu	Strona internetowa dla Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 3 w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
11	mzpitu.olsztyn.eu	Strona internetowa dla Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
12	pm40.olsztyn.eu	Strona internetowa dla Miejskiego Przedszkola nr 40 w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
13	kursy.olsztyn.eu	Strona internetowa Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych w jednostkach oświatowych Olsztyna.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
14	sws.olsztyn.eu	Autorski system wspomaganie służb dla Straży Miejskiej w Olsztynie, służący do: • prowadzenia dzienników zgłoszeń i interwencji, • prowadzenia rejestrów spraw o wykroczenia, usuniętych pojazdów, oznakowanych rowerów i hulajnóg, projektów organizacji ruchu, • prowadzenia ewidencji pracowników, patroli, pojazdów, radiostacji i smartfonów,	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
15	sladamikopernika.olsztyn.eu	Gra miejska, związana z życiem i twórczością Mikołaja Kopernika, polegająca na przemieszczaniu się po Starym Mieście Olsztyna na podstawie zagadek oraz zdjęć. Gra skierowana jest do dzieci oraz osób dorosłych w każdym wieku.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
16	natura.olsztyn.eu	Strona do projektu Zmniejszenie antropopresji na ekosystemy jeziora Ukiel i Zgniłek w Olsztynie.	20 295,00	1

17	zso6.olsztyn.eu	Strona internetowa dla szkoły VI Liceum Ogólnokształcące im. Gabriela Narutowicza w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
18	zseit.olsztyn.eu	Szkoła internetowa dla szkoły Zespół Szkół Elektronicznych i Telekomunikacyjnych w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
19	zsmc.olsztyn.eu	Szkoła internetowa dla szkoły Zespół Szkół Mechaniczno-Energetycznych w Olsztynie.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
20	bip.zdzit.olsztyn.eu	Strona internetowa Biuletynu Informacji Publicznej Zarządu Dróg Zieloni i Transportu w Olsztynie, służąca do udostępniania każdej informacji o sprawach publicznych.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
21	bip-zseh.olsztyn.eu	Strona internetowa Biuletynu Informacji Publicznej Zespołu Szkół Ekonomiczno-Handlowych w Olsztynie, służąca do udostępniania każdej informacji o sprawach publicznych.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
22	projekty.olsztyn.eu	Wolne i otwarte oprogramowanie, narzędzie do zarządzania projektami i śledzenia problemów. Umożliwia użytkownikom zarządzanie wieloma projektami i powiązanymi podprojektami, pozwala na śledzenie czasu i elastyczną, opartą na rolach kontrolę dostępu.	Bezkosztowo – strona wykonana przez pracowników CIUWO	1
23	Modernizacja sieci teleinformatycznej w jednostkach obsługiwanych	W ramach zadania były realizowane inwestycje polegające na wykonaniu sieci wewnętrznej oraz przyłączenia jednostek do sieci światłowodowej wraz z zakupem urządzeń do sieci aktywnej. Celem zadania było podniesienie standardów bezpieczeństwa oraz zwiększenie dostępności do usług poprzez modernizację sieci teleinformatycznej.	2 736 343,91	6

24	Cyfrowa szóstka – wzmocnienie kluczowych kompetencji uczniów poprzez doposażenie szkół na terenie Gminy Olsztyn	W ramach projektu na rzecz 6 jednostek biorących w nim udział utworzono 6 nowoczesnych pracowni: nauk ścisłych i nauczania eksperymentalnego, ICT (SP nr 2 – doposażenie dwóch obiektów), informatycznej, językowej (SP nr 3), informatycznej (SP nr 34), informatycznej 1, informatycznej 2 (III LO), mobilnej językowej, informatycznych 1 i 2 (ZSO Nr2), terminalowej językowo-edukacyjnej, laboratorium przyszłości – studio telewizyjne (V LO). Celem projektu było stworzenie lepszych warunków kształcenia dopasowanego do potrzeb oraz poprawa warunków edukacji. Wartość dofinansowania 1 066 201,58 zł.	1 293 185,00	6
25	Poprawa warunków kształcenia zawodowego poprzez doposażenie szkół zawodowych na terenie Gminy Olsztyn	W ramach projektu utworzono 5 nowoczesnych pracowni i wyposażono w sprzęt 7 szkół zawodowych ZS Ekonomicznych, ZS Mechaniczno-Energetycznych, ZS Elektronicznych i Telekomunikacyjnych, ZS Samochodowych, ZS Gastronomiczno-Spożywczych, ZS Chemicznych i Ogólnokształcących, ZS Ekonomiczno-Handlowych. Celem projektu było stworzenie lepszych warunków kształcenia zawodowego dopasowanego do potrzeb rynku pracy oraz poprawa warunków edukacji zawodowej. Wartość dofinansowania 1 234 310,27 zł.	1 501 285,00	7
26	miniPAKT – Gminne pracownie komputerowe	W ramach projektu utworzono lub doposażono pracownie komputerowe służące rozwijaniu nowych form wzmacniania kompetencji cyfrowych w kreatywnych przestrzeniach edukacji pozaformalnej w jednostce MOPS oraz Miejskiej Bibliotece Publicznej. Wartość dofinansowania 199 762,00 zł.	199 762,00	2

27	Przeprowadzenie analizy w zakresie dostępności strony internetowej pm2.olsztyn.eu w ramach zadania <i>Dostosowanie infrastruktury Urzędu Miasta Olsztyna do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – grant w ramach projektu Dostępny samorząd – granty</i>	W ramach zadania CIUWO zweryfikowało dostępność cyfrową strony internetowej Przedszkola Miejskiego nr 2. Wartość dofinansowania 2654,82 zł (środki europejskie), 495,18 zł (dotacja celowa).	3 874,50	1
28	Poprawa cyberbezpieczeństwa	W ramach umowy zawartej z NASK PIB CIUWO wzmocniło poziom zabezpieczeń infrastruktury teleinformatycznej Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu w Olsztynie oraz CIUWO. Wartość dofinansowania 3 095 830,00 zł	3 120 840,00	2

źródło: dane Centrum Informatycznych Usług Wspólnych Olsztyna

6. Zdrowie i pomoc społeczna

Realizacja zadań Olsztyna w sferze społecznej odbywa się w dwóch zakresach. Miasto realizuje bowiem zadania z zakresu ochrony zdrowia oraz polityki społecznej. Narzędziami, które pomagają w realizacji zadań Miasta są instytucje oraz programy społeczne, w których bardzo często partycypują organizacje społeczne działające w sferze zdrowia oraz polityki społecznej.

Na terenie gminy w roku 2023 funkcjonowały dwa podmioty lecznicze, dla których organem założycielskim jest Rada Miasta Olsztyna tj. Miejski Szpital Zespolony oraz Przychodnia Specjalistyczna. Liczba pacjentów korzystających z tych placówek w roku 2023 wyniosła 127 553, liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych z zakresu hospitalizacji i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej 151 570, świadczeń medycznych diagnostycznych 1 020 750, świadczeń rehabilitacyjnych i fizjoterapeutycznych 145 423, świadczeń izby przyjęć oraz opieki świątecznej i nocnej 19 529. W tabeli poniżej przedstawiono informacje w zakresie liczby obsłużonych pacjentów oraz liczby udzielonych świadczeń w latach 2021-2023:

	2021	2022	2023
liczba pacjentów korzystających z usług miejskich podmiotów leczniczych	54 601	92 699	127 553
liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych z zakresu hospitalizacji i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej	94 407	151 570	171 431

źródło: dane UM Olsztyna

Miejski Szpital Zespolony

W Miejskim Szpitalu Zespolonym na koniec 2023 r. w oddziałach szpitalnych dostępne były 234 łóżka oraz 3 łóżka obserwacyjne w Izbie Przyjęć. W roku 2023 z usług szpitala skorzystało 19 070 pacjentów, a średni czas hospitalizacji wynosił 3,3 dnia. Liczba zgonów w 2023 r. w szpitalu wynosiła 239. Poniżej dane za lata 2021-2023 dotyczące Miejskiego Szpitala Zespolonego w Olsztynie:

Dane statystyczne MSZ

	2021	2022	2023
liczba łóżek w oddziałach szpitalnych	244	234	234
w tym:			
łóżek covidowych/ obserwacyjnych	109/3	0/3	0/3
liczba pacjentów korzystających z usług Szpitala	16 650	17 713	19 070
liczba zgonów	309	229	239
średni czas hospitalizacji (w dniach)	2,8	3,3	3,3

źródło: dane UM Olsztyna

W roku 2023 z budżetu Olsztyna udzielona została dotacja w wysokości 4 105 830,88 zł dla Miejskiego Szpitala Zespołowego z przeznaczeniem na:

- realizację zadania inwestycyjnego pn. *Wymiana windy w budynku głównym Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie* (kwota dofinansowania: 332 661,68 zł), w ramach którego zakupiono i zamontowano dźwig szpitalny oraz wykonano niezbędne prace budowlane,
- sfinansowanie wkładu własnego w wysokości 300 000,00 zł w realizacji zadania inwestycyjnego pn. *Doposażenie Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie w nowoczesny sprzęt medyczny*; projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej na podstawie umowy o dofinansowanie nr RPWM.13.02.00-28-0028/22-00 w ramach Osi priorytetowej 13 – *Odporna i zdrowa gospodarka przyszłości* z dnia 27 marca 2023 roku; w ramach realizacji zadania zakupiono 3 zestawy endoskopowe oraz monitor do pomiarów hemodynamicznych wraz z modułem do pomiaru rzutu serca metodą termodylucji,
- realizację zadania inwestycyjnego pn. *Zakup aparatu do znieczuleń dla Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie* (kwota dofinansowania: 123 169,20 zł); w ramach realizacji zadania zakupiono aparat do znieczulenia z kardiomonitorem anestetycznym,
- realizację zadania inwestycyjnego pn. *Zakup myjni narzędzi dla Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie* (kwota dofinansowania: 335 000,00 zł). W ramach realizacji zadania zakupiono i zainstalowano myjnię-dezynfektor WD 290 IQ.

W 2023 roku: 1 128 mieszkańców Olsztyna skorzystało z bezpłatnych badań profilaktycznych realizowanych w Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie w ramach Programu *Profilaktyka 40 Plus*. Celem Programu jest wczesne wykrywanie chorób i zaburzeń oraz zapobieganie ich rozwojowi. W ramach Programu wykonano 9 927 świadczeń.

Promocja, edukacja i profilaktyka zdrowia w roku 2023 znalazła swoją przestrzeń także w ramach realizacji zadania z budżetu obywatelskiego pn. *AED: Akcja-Edukacja-Defibrylacja!* Realizacja projektu w roku 2023 obejmowała:

- zakup 7 nowych, zewnętrznych, półautomatycznych defibrylatorów AED wraz z kapsułami zewnętrznymi i oznakowaniem – w celu zwiększenia dostępności defibrylatorów AED na terenie miasta i zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców Olsztyna (kwota 70 000 zł),
- zakup materiałów i wyposażenia m.in. fantomy i defibrylatory szkoleniowe – w celu poprawy jakości nauczania pierwszej pomocy na lekcjach techniki i edukacji dla bezpieczeństwa w 42 olsztyńskich szkołach poprzez zapewnienie realistycznych symulacji z pierwszej pomocy dla uczniów (kwota 305 513,04 zł),

- zorganizowanie i przeprowadzenie kursu z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy przedmedycznej wraz z egzaminem kończącym kurs dla 100 pracowników szkół i placówek oświatowych na terenie Miasta Olsztyna (99 700 zł).

W roku 2023 rozpoczęto w Olsztynie realizację Programu Polityki Zdrowotnej pn. *Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców miasta Olsztyna*. Dzięki temu wybrani w trybie konkursowym realizatorzy przeprowadzili 20 procedur zapłodnienia pozaustrojowego metodą in vitro dla 20 par z terenu Miasta. Realizacja Programu w roku 2023 zamknęła się w kwocie 120 000 zł.

Realizacja programów profilaktyki zdrowia odbywała się w Olsztynie także dzięki wsparciu dofinansowaniem w wysokości 10 000 zł z budżetu miasta olsztyńskich organizacji pozarządowych. *Olsztyńskie Towarzystwo Amazonki* edukowało mieszkańców miasta w zakresie profilaktyki oraz wczesnego wykrywania raka piersi. Prelekcje w tym temacie odbyły się w 13 szkołach ponadpodstawowych na terenie Olsztyna. W 18 spotkaniach z edukatorami – amazonkami uczestniczyło ponad 1 800 uczniów. Młodzież czynnie brała udział w instruktażu samobadania piersi na fantomie, jak również zgłębiała wiedzę na temat czynników mających wpływ na występowanie raka, możliwości wczesnego wykrywania zmian chorobowych i leczenia zdiagnozowanej choroby.

6.1 Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna do 2030 roku

Uchwałą Nr LVIII/916/23 z dnia 26 kwietnia 2023 r. Rada Miasta Olsztyna przyjęła *Strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna do 2030 roku*. Za podstawę planowania strategicznego przyjęto diagnozę, która posłużyła identyfikacji i opisowi zjawisk społecznych oraz opracowaniu wniosków i wskazówek pozwalających zaplanować cele i kierunki działań. Cel główny Strategii został zdefiniowany jako: *Zwiększenie dostępności oraz jakości usług społecznych służących poprawie jakości życia mieszkańców Miasta Olsztyna*. Strategia określiła 7 niżej wymienionych obszarów strategicznych, dla których określono katalog działań, uwzględniających oddziaływanie z jednej strony – na całą społeczność Miasta, a z drugiej – na wybrane grupy, zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społeczno-zawodowym:

- **Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny**
- **Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami**
- **Obszar III. Efektywna polityka senioralna**
- **Obszar IV. Aktywność zawodowa mieszkańców**
- **Obszar V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach**
- **Obszar VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym**
- **Obszar VII. Spójny system polityki społecznej**

6.1.1 Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny

W odniesieniu do realizacji działań wpisujących się w *Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny* w roku 2023 na terenie Olsztyna kontynuowano zadania podejmowane w ramach *Gminnego Programu Wspierania Rodziny*. Dziewięciu asystentów rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olsztynie objęło wsparciem 120 rodzin, w których przebywało 244 dzieci. Asystenturą objęte były rodziny typowane przez pracowników socjalnych, a 41 rodzin zostało zobowiązanych do współpracy z asystentem na mocy postanowienia sądu. Rodziny te w szczególności miały problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Ze wszystkimi rodzinami sporządzono indywidualne plany pracy poprzedzone wnikliwą diagnozą rodziny. Asystenci sporządzili w 2023 roku 99 indywidualnych planów pracy z rodzinami. Opracowano 186 ocen okresowych i końcowych sytuacji rodziny. Asystenci sporządzali również na wniosek sądu opinie dotyczące realizacji przez rodziny planów pracy i osiągniętych efektów, uczestniczyli w rozprawach sądowych w charakterze świadka. Asystenci rodziny uczestniczyli w 17 okresowych ocenach sytuacji dzieci umieszczonych poza rodziną biologiczną. W przypadku, gdy w rodzinach objętych wsparciem dochodziło do przemocy, asystenci podejmowali współpracę z grupą roboczą powoływaną przez Zespół Interdyscyplinarny. W roku 2023 asystenci uczestniczyli w 22 posiedzeniach grup roboczych.

Działania asystentów rodziny

	2021	2022	2023
liczba asystentów rodziny	9	9	9
liczba rodzin objętych asystenturą	137	116	120
liczba dzieci w tych rodzinach	289	239	244
liczba indywidualnych programów pracy z rodziną	81	87	99
liczba ocen okresowych i końcowych sytuacji rodziny	221	160	186
liczba okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy	6	15	17
liczba posiedzeń grup roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny	9	10	22

źródło: dane UM Olsztyna

W ramach realizacji postanowień *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej obowiązującego w Olsztynie* utworzono 6 rodzin pomocowych. Dzięki podejmowanym działaniom na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub przysposobienia dziecka 5 dzieci powróciło do rodziców, a 4 dzieci skierowano do przysposobienia. Nawiązano współpracę z 35 podmiotami działającymi na rzecz rodzin i dzieci, dzięki czemu wsparcie otrzymały 42 rodziny zastępcze. W ramach Programu organizowano także specjalistyczne poradnictwo, zajęcia grupowe dla dzieci i rodzin zastępczych, z których skorzystało 40 rodzin, w tym 38 dzieci. 183 rodzinom przyznano świadczenia pieniężne w łącznej wysokości 3 583 564,84 zł.

Pieczna zastępcza

	2021	2022	2023
liczba utworzonych rodzin pomocowych	5	6	6
liczba dzieci powracających do rodziny naturalnej	7	6	5
liczba dzieci skierowanych do przysposobienia	5	3	4
liczba podmiotów współpracujących na rzecz dzieci	33	29	35
liczba rodzin otrzymujących wsparcie	45	40	42
liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego	64	68	40
liczba rodzin otrzymujących świadczenia pieniężne, łączna wysokość ww. świadczeń	172 4 040 730	172 3 839 228	183 3 583 565
liczba dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej	171	141	148
wysokość wydatków poniesionych na placówki opiekuńczo-wychowawcze	8 526 706	9 637 630	11 317 451

źródło: dane UM Olsztyna

W celu zapewnienia dzieciom opieki całodobowej w placówkach typu interwencyjnego, socjalizacyjnego i rodzinnego pieczy zastępczej, w 10 placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych było 148 dzieci. W roku 2023 wydatki Olsztyna na pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta i poza Olsztynem przeznaczono kwotę 11 317 451 zł.

W ramach podejmowanych działań 8 dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych powróciło do rodziny naturalnej, a 3 dzieci zostało przysposobionych. Opracowano 22 indywidualne programy usamodzielniania. Udzielono wsparcia finansowego w łącznej kwocie 313 768 zł dla 60 osób usamodzielnianych, opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne. W ramach usamodzielniania 19 osób otrzymało pomoc na zagospodarowanie, w tym 17 na zagospodarowanie w formie pieniężnej, a 2 osoby w formie rzeczowej. W ramach wsparcia w uzyskaniu zatrudnienia 1 osobę skierowano do urzędu pracy lub centrum integracji społecznej, 4 osoby znalazły zatrudnienie.

Instytucjonalna piecza zastępcza

	2021	2022	2023
• liczba dzieci skierowana do pieczy instytucjonalnej	203	141	148
• wysokość wydatków poniesionych na placówki opiekuńczo-wychowawcze	8 526 706	9 637 630	11 317 451
• liczba dzieci powracających z placówki do rodziny naturalnej	37	12	8
• liczba dzieci skierowanych do przysposobienia	7	2	3
• liczba indywidualnych programów usamodzielniania	101	80	22
• wysokość dofinansowania na usamodzielnienie	487 780,18	417 456,35	313 767,93
• liczba osób korzystających z ww. dofinansowania	101	80	60

źródło: dane UM Olsztyna

Miasto Olsztyn wsparło działania organizacji trzeciego sektora prowadzących placówki wsparcia dziennego, w których dzieci i młodzież ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, objęci zostali opieką i wychowaniem, zajęciami terapeutycznymi, kompensacyjnymi oraz wsparciem w nauce. W roku 2023 w 7 świetlicach środowiskowych i ogniskach wychowawczych objęto opieką ponad 275 dzieci z terenu Miasta. Zadanie to zostało dofinansowane przez samorząd Olsztyna w kwocie 200 000 zł. W miejskich placówkach wsparcia dziennego przy ul. Wiecherta 23a i ul. Rzepakowej 12 oraz świetlicach terapeutycznych przy ul. Niedziałkowskiego 21/2 i ul. Jarockiej 65 udzielono specjalistycznej pomocy 371 dzieciom, przeznaczając środki finansowe na utrzymanie placówek w roku 2023 w wysokości 2 484 909 zł.

Placówki wsparcia dziennego

	2021	2022	2023
• liczba dzieci w niepublicznych placówkach wsparcia dziennego	252	273	275
• liczba dzieci w miejskich placówkach wsparcia dziennego	297	202	371
• dofinansowanie działalności niepublicznych placówek wsparcia dziennego z budżetu Olsztyna	198 400	200 000	200 000
• finansowanie działalności niepublicznych placówek wsparcia dziennego z budżetu Olsztyna	1 877 387	2 066 673	2 484 909

źródło: dane UM Olsztyna

W roku 2023 na terenie Olsztyna funkcjonowało 29 żłobków zapewniających 1 206 miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3, w tym 4 żłobki miejskie oraz 25 placówek niepublicznych prowadzonych przez podmioty inne niż gmina. Na terenie Olsztyna podmioty niepubliczne prowadziły także 2 kluby dziecięce, pracujące dwuzmianowo i zapewniające opiekę 32 małym dzieciom oraz zatrudniały 26 opiekunów dziennych, którzy objęli opieką 131 dzieci. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w żłobku miejskim w roku 2023 wyniósł 2 317,30 zł, natomiast koszt utrzymania Zespołu Żłobków Miejskich, w skład którego wchodzi 4 miejskie placówki wyniósł 9 710 506,03 zł.

Instytucjonalna opieka nad małym dzieckiem

	2021	2022	2023
liczba żłobków, w tym:	29	30	29
• miejskich	4	4	4
• niepublicznych	25	26	25
liczba miejsc opieki w żłobkach	1 260	1 264	1 206
• w tym w żłobkach miejskich	348	348	348
liczba klubów dziecięcych:	2	2	2
liczba dzieci objętych opieką klubów dziecięcych	23	32	32
liczba opiekunów dziennych	24	26	26
liczba dzieci objętych opieką opiekuna	169	162	131
średni koszt utrzymania dziecka w żłobku miejskim	1 597,74	1 929,19	2 317,30
koszty utrzymania miejskich żłobków	7 115 652,03	8 056 312,82	9 710 506,03

źródło: dane UM Olsztyna

Polityka prorodzinna prowadzona była także w mieście m.in. poprzez realizację Programu *Duża Rodzina z Olsztyna*. Głównymi celami Programu są: promowanie modelu rodziny z dziećmi i pozytywnego jej wizerunku, umacnianie oraz wspieranie rodziny wielodzietnej i wielopokoleniowej oraz zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. Założeniem Programu jest wspieranie rodzin wielodzietnych z terenu Miasta, które mają na utrzymaniu troje i więcej dzieci i które złożyły wniosek o wydanie tzw. *Karty Dużej Rodziny*. Realizacja założeń programowych odbywa się przy pomocy wprowadzonego systemu ulg, zwolnień i preferencji objętych katalogiem *Karty*, oferowanych przez uczestniczące w programie jednostki organizacyjne Miasta Olsztyna i inne podmioty, które przystąpią do programu na podstawie umów zawartych z Gminą Olsztyn. W roku 2023 podpisano 2 umowy z nowymi podmiotami, które przystąpiły do realizacji Programu *Duża Rodzina z Olsztyna*. Na koniec 2023 roku 114 instytucji i podmiotów realizowało Program. W roku 2023 wydano 2 058 *Kart Dużej Rodziny*, natomiast liczbę wszystkich uprawnionych osób z terenu Miasta do otrzymania Karty oszacowano na ok. 25 tys. osób. Łączna suma ulg udzielonych przez miejskie jednostki organizacyjne Olsztyna w roku 2023 to kwota 862 720,72 zł.

Program Duża Rodzina z Olsztyna

	2021	2022	2023
liczba instytucji realizujących Program	110	112	114
liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	2 578	2 401	2 058
liczba osób uprawnionych do korzystania z Karty (szacunkowa liczba)	27 500	25 500	25 000
kwota ulg udzielonych przez Miasto w realizacji Karty Dużej Rodziny	557 801,64	775 916,71	862 720,72

źródło: dane UM Olsztyna

Działania mające na celu rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny podejmowane były także w sferze zabezpieczenia socjalnego. Założenia *Wieloletniego Gminnego Programu Ośłonowego w Zakresie Dożywiania Dzieci i Młodzieży dla Miasta Olsztyna* realizowane były w roku 2023 w zakresie zapewnienia gorącego posiłku osobom tego pozbawionym oraz przyznaniu świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Realizacja tego zadania odbywała się w ramach resortowego Programu *Posiłek w szkole i w domu*. W roku 2023 z pomocy w ramach Programu skorzystało 3 019 osób. Na realizację Programu wykorzystano środki w wysokości 2 457 939,54 zł, z tego ze środków własnych Miasta – 500 000 zł, a ze środków budżetu państwa – 1 957 939,54 zł. W ramach realizacji programu w 2023 r. wydatkowano środki na następujące świadczenia: zapewnienie gorących posiłków dla dzieci w szkołach, żłobkach, przedszkolach oraz uczęszczających na zajęcia pozaszkolne, a drugą formą wsparcia były przyznane zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności. Ponieważ zapewnienie gorącego posiłku osobom tego pozbawionym jest zadaniem własnym gminy o charakterze

obowiązkowym, w roku 2023 zostały podpisane umowy z 3 organizacjami pozarządowymi na realizację zadania publicznego pn. *Przygotowywanie i dystrybucja gorących posiłków dla uprawnionych klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie* – w ramach Programu *Posiłek w szkole i w domu*. Do programu kierowano osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej i kwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach powyższego Programu. Środki na realizację zadania pochodziły z dotacji celowej budżetu państwa. W okresie od maja do grudnia 2023 r. skierowano 285 osób (w tym 272 osoby dorosłe oraz 10 dzieci i młodzieży), które mogły skorzystać z gorącego posiłku. Koszt jednego posiłku został oszacowany na 20 zł, wydatki poniesione na realizację zadania wyniosły: 573 640 zł. W tabeli poniżej szczegółowo zaprezentowano zmiany zachodzące w latach 2021-2023 w omawianym obszarze.

Program dożywiania

	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających z Programu	4 048	3 173	3 019
Wysokość środków przekazanych na realizację Programu, w tym:	2 480 590	2 480 590	2 457 939,54
• wysokość środków własnych Olsztyna	500 000	500 000	500 000
• gorące posiłki dla dzieci w szkołach, żłobkach, przedszkolach oraz uczęszczających na zajęcia pozaszkolne			
- liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem (os.)	99	148	202
- wydatki ogółem (zł)	16 416,4	53 352,50	110 594,54
- średni koszt posiłku (zł)	5,34	5,52	6,57
• zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności			
- liczba osób objętych wsparciem	3 920	3 097	1 737
- wydatki ogółem (zł)	2 014 790,60	1 900 647,50	1 773 705
- liczba wypłaconych świadczeń	15 520	13 524	12 525
- średnia wysokość zasiłku (zł)	129,82	140,54	141,61
• liczba osób korzystających z gorącego posiłku	366	282	285
• wysokość środków przeznaczonych na gorący posiłek	434 213	525 590	573 640

źródło: dane UM Olsztyna

6.1.2 Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami

W odniesieniu do realizacji działań wpisujących się w *Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami*, wymienić należy przede wszystkim efekty pracy Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W roku 2023 Zespół wydał 4 831 orzeczeń o niepełnosprawności.

Osobom legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności w roku 2023 przyznano 1 176 kart parkingowych oraz 2 120 legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności. Wartości omawianych wskaźników w ostatnich latach, szczegółowo zaprezentowano w tabeli poniżej.

Orzeczenia o niepełnosprawności

	2021	2022	2023
liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności	3 887	4 395	4 831
liczba kart parkingowych wydanych osobom z orzeczeniem o niepełnosprawności	728	767	1.176
liczba legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności	1 199	1 557	2 120

źródło: dane UM Olsztyna

W ramach obsługi zadań Miasta Olsztyna dofinansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami w 2023 r. wydatkowano kwotę: 7 322 125 zł. Środki finansowe wykorzystane zostały z przeznaczeniem na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami oraz działalność warsztatów terapii zajęciowej prowadzonych na terenie Olsztyna przy ul. Bałtyckiej 45 oraz ul. Traktorowej 35.

Wysokość środków finansowych przeznaczona na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2023 r. wyniosła 3 192 685 zł. Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej prowadzonych przez organizacje pozarządowe w Olsztynie wyniosło w 2023 r. ogółem 4 588 267 zł. Na zajęcia warsztatowe w 2023 r. uczęszczało 140 osób z niepełnosprawnościami.

Miasto Olsztyn przekazało ze środków własnych budżetu na działalność warsztatów terapii zajęciowej kwotę 458 827 zł.

Wydatki na rehabilitację zawodową i społeczną i WTZ-y

	2021	2022	2023
Wydatki poniesione z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (w zł), w tym:	6 346 523	6 385 234	7 322 125
• na rehabilitację zawodową i społeczną	3 224 107	2 774 970	3 192 685
• na prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej	3 469 351	3 561 648	4 129 440
• liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej	142	139	140
• wysokość środków z budżetu Olsztyna przekazana na prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej	346 935	449 757	458 827

źródło: dane UM Olsztyna

W ramach działań podejmowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością Olsztyn w 2023 r. realizował *Program Aktywny Samorząd*, w zakresie którego w ramach Modułu I i Modułu II dofinansowaniem objęto: szkolenia na prawo jazdy, zakup wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym, serwis i naprawę wózków elektrycznych, zakup protez kończyn na min. III poziomie jakości oraz ich naprawę, pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów z oprogramowaniem, dofinansowanie pobytu dzieci osób z niepełnosprawnościami w żłobkach i przedszkolach, dofinansowanie kosztów kształcenia na poziomie wyższym, pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego.

Koszty realizacji Programu

	2021	2022	2023
• <i>Aktywny Samorząd</i>	989 569 zł	1 292 052,06 zł	1 531 235,32 zł

źródło: dane UM Olsztyna

Natomiast w ramach Programu *Wyrównywanie różnic między regionami III* w 2023 r. zrealizowano następujące projekty:

- w obszarze D – zakup na rzecz MOPS w Olsztynie 2 samochodów 9-cio osobowych do przewozu osób niepełnosprawnych, kwota dofinansowania zakupu ze środków PFRON wyniosła 270 000 zł,
- w obszarze D – zakup na rzecz Specjalistycznego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Olsztynie samochodu do przewozu osób z niepełnosprawnością, kwota dofinansowania ze środków PFRON wyniosła 135 000 zł,
- w obszarze G – Miejski Zespół ds. Rehabilitacji zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie otrzymał dodatkowe środki z PFRON na rehabilitację zawodową w wysokości 90 000 zł, z czego udzielono 2 dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej osobom z niepełnosprawnością,
- w obszarze F – Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligentalną otrzymało ze środków PFRON kwotę 22 245,54 zł na modernizację prowadzonych przez Stowarzyszenie Warsztatów Terapii Zajęciowej przy ul. Traktorowej 35.

Dla porównania w roku 2022 w ramach ww. Programu zrealizowano następujące projekty: w ramach obszaru D: dofinansowanie zakupu samochodów 9-cio osobowych do przewozu osób niepełnosprawnych dla DPS *Kombatant* oraz Stowarzyszenia *Wyjątkowe Serce*, w ramach obszaru F: dofinansowano kwotą 60 024 zł modernizację Warsztatów Terapii Zajęciowej prowadzonych przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligentalną Koło w Olsztynie. Natomiast w ramach obszaru G: wsparto rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych na kwotę 200 000 zł.

W roku 2022 rozpoczęto realizację Programu *Samodzielność – Aktywność – Mobilność*, którą kontynuowano także w roku 2023. Wartość środków przyznana Miastu w roku 2023 była taka sama jak w roku 2022 i wyniosła 460 961 zł. Realizacja Programu w roku 2023 odbywała się podobnie jak w roku poprzednim dwutorowo z przeznaczeniem na:

- *Dostępne mieszkanie* – Program umożliwił zamianę mieszkania na mieszkanie wolne od barier architektonicznych, kwota przyznana w roku 2023 ze środków PFRON wynosiła 213 478 zł,
- *Mieszkanie dla absolwenta* – Program umożliwił wynajem mieszkania osobom niepełnosprawnym będącym absolwentami szkół, którzy poszukują pracy poza swoim miejscem zamieszkania, kwota przyznana ze środków PFRON wynosiła 274 483 zł.

W celu ułatwienia dostępu do informacji osobom z niepełnosprawnościami w Olsztynie przy ul. Prostej 23a funkcjonuje *Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych*. W roku 2023 udzielono informacji telefonicznych, osobistych, za pośrednictwem internetu i listownie. Poniżej, w ujęciu tabelarycznym zobrazowano wielkość udzielonych przez Ośrodek porad i informacji w latach 2021-2023.

Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych

	2021	2022	2023
• liczba udzielonych porad i informacji	19 409	23 595	26 032

źródło: dane UM Olsztyna

Osoby z niepełnosprawnościami, wymagające wsparcia społecznego, socjalnego oraz terapeutycznego korzystały w roku 2023 z mieszkań chronionych, które zostały zorganizowane w Olsztynie dla 23 osób, z tego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie dysponował w dwóch mieszkaniach 8 miejscami, a koszt funkcjonowania tych mieszkań to kwota 41 623,33 zł.

Pozostałe 15 miejsc znajduje się przy ul. Paukszty 57 w Olsztynie i są one prowadzone na zlecenie gminy przez organizacje pozarządowe. Łączna kwota środków finansowych przeznaczona na prowadzenie mieszkań chronionych w Olsztynie w 2023 r. wyniosła 136 623,33 zł.

Mieszkania chronione

	2021	2022	2023
liczba miejsc w mieszkaniach chronionych, w tym:			
• liczba mieszkań prowadzonych na zlecenie Miasta	23 15	23 15	23 15
ogólna wartość środków przeznaczonych na prowadzenie mieszkań chronionych, w tym:	123 862,46	127 493,80	136 623,33
• wartość środków przeznaczonych na prowadzenie mieszkań chronionych na zlecenie Miasta	94 392	94 392	95 000

źródło: dane UM Olsztyna

Instytucjonalną formą wsparcia skierowaną do osób z niepełnosprawnością intelektualną lub zaburzeniami psychicznymi są prowadzone na terenie Olsztyna środowiskowe domy samopomocy. Infrastrukturę dwóch gminnych środowiskowych domów samopomocy *Dworek* i *Wyspa* uzupełniało 7 środowiskowych domów prowadzonych na zlecenie gminy przez organizacje pozarządowe. Zadaniem środowiskowych domów samopomocy jest świadczenie usług w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Z usług świadczonych przez placówki zapewniające 632 miejsca, w 2023 r. skorzystało 760 osób, a koszty funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy w Olsztynie wyniosły 17 976 208,27 zł.

Środowiskowe domy samopomocy

	2021	2022	2023
liczba osób korzystających z usług środowiskowych domów samopomocy	835	778	760
ogólna wartość środków przeznaczonych na prowadzenie środowiskowych domów samopomocy	13 289 301,23	16 442 013,95	17 976 208,27

źródło: dane UM Olsztyna

Jedną z podstawowych form wspierania w miejscu zamieszkania osób potrzebujących, starszych i z niepełnosprawnościami są usługi opiekuńcze, których zakres i wymiar ustalane są wspólnie przez pracownika socjalnego i koordynatora usług. Mieszkańcy Olsztyna potrzebujący opieki i wsparcia korzystali w roku 2023 z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Łączna liczba osób, którym przyznano tę formę wsparcia to 575. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację tego zadania w roku 2023 wyniosła 7 642 183 zł. Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w roku 2023 skorzystało 36 osób. Na ten cel przeznaczono środki finansowe w wysokości 1 413 499 zł.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

	2021	2022	2023
• liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	611	627	575
• liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	65	50	36
• wartość środków przeznaczonych na usługi opiekuńcze	7 092 857,50	7 248 418	7 642 183
• wartość środków przeznaczonych na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1 114 960	1 153 722	1 413 499

źródło: dane UM Olsztyna

Realizacja usług środowiskowych, które miały na celu wsparcie indywidualne osób z niepełnosprawnościami w życiu codziennym odbywała się w formie asystencji osobistej prowadzonej w ramach resortowego Programu pn. *Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej* – edycja 2023, którego finansowanie zapewnione było z Funduszu Solidarnościowego. Na realizację Programu wydatkowano kwotę 1 879 604,98 zł, w tym kwotę 38 334,90 zł stanowiącą koszty obsługi Programu. Program adresowany był do osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz do dzieci z niepełnosprawnościami, które wymagały usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W ramach Programu wykonano 43 409 godzin usługi asystencji osobistej na rzecz 97 osób z niepełnosprawnościami, w tym 15 niepełnosprawnych dzieci do 16 r.ż. Usługa Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej na rzecz uczestników programu polegała m.in. na:

- pomocy w wykonywaniu czynności dnia codziennego,
- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, społeczne, sportowe),
- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne,
- zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji,
- załatwieniu spraw urzędowych,
- nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy).

Asystent osobisty Osoby Niepełnosprawnej

	2022	2023
liczba osób objętych asystenturą osobistą, w tym:		
• liczba dzieci do 16 r.ż.	134	97
• liczba osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności	16	15
	93	32
• liczba zatrudnionych asystentów osobistych	136	107
liczba wykonanych godzin usług asystencji osobistej, w tym:	53 587	43 409
• liczba godzin wykonanych na rzecz dzieci do 16 r.ż.	3 840	3 835
wartość środków przeznaczonych realizacją Programu, w tym:	2 293 080,33	1 879 604,98
• koszty wynagrodzenia asystentów	2 138 996,73	1 736 006,65
• koszty obsługi Programu	44 962	38 334,90

źródło: dane UM Olsztyna

Program Opieka wytchnieniowa – edycja 2023 to resortowy Program finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem Programu realizowanego w Olsztynie w 2023 r. było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności poprzez udzielenie doraźnej, czasowej pomocy w formie całodobowej usługi opieki wytchnieniowej, polegającej na czasowym odciążeniu od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek ww. członkom rodzin lub opiekunom. Na realizację Programu wydatkowano: 76 095,72 zł, w tym 1 491,39 zł na obsługę zadania. Opiekę wytchnieniową w formie całodobowej świadczone w Ośrodku Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej ul. Świtezianki 4 (opieka realizowana na rzecz dzieci z niepełnosprawnościami) oraz w Dziennym Domu Pomocy Społecznej *Nasz Dom* ul. Świtezianki 4A (opieka realizowana na rzecz osób dorosłych z niepełnosprawnościami w stopniu znacznym). Do uczestnictwa w Programie opiekunowie zgłosili 19 osób z niepełnosprawnościami (w tym 7 osób dorosłych oraz 12 dzieci). W pierwszej kolejności usługą opieki wytchnieniowej objęto członków rodzin lub opiekunów sprawujący bezpośrednią opiekę nad dzieckiem, które stale przebywa w domu i nie korzysta np. z ośrodka wsparcia, z placówek pobytu całodobowego, ze środowiskowego domu samopomocy, z dziennego domu pomocy, z warsztatu terapii zajęciowej, itp. Opieka wytchnieniowa świadczona była w formule weekendowej, dzięki czemu rozłuka, w szczególności dzieci z rodzicami, nie była dotkliwa. Rodzice, opiekunowie i członkowie rodzin skorzystali z wytchnienia od codziennej konieczności opieki i pielęgnacji swoich niepełnosprawnych domowników w łącznym wymiarze 170 dni, dzięki czemu mogli zadbać o relacje z pozostałymi członkami rodziny, dla których nie mają na co dzień czasu lub poświęcić się ulubionej pasji, odwiedzić dalszą rodzinę, czy po prostu skorzystać z dowolnej formy relaksu. W ramach ww. Programu 19 osób z niepełnosprawnościami otrzymało w sumie 170 dni usług opieki świadczonej w formie pobytu całodobowego (zapewniona opieka wraz z całodziennym wyżywieniem i noclegiem).

W roku 2023 mieszkańcy Olsztyna z niepełnosprawnością słuchu otrzymali wsparcie dzięki zapewnieniu im usługi tłumacza języka migowego. Z programu pn. *Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością słuchu w życiu społecznym* skorzystało 51 osób głuchych i słabosłyszących. W ramach realizacji zadania na zlecenie miasta zatrudniono 5 tłumaczy języka migowego, którzy realizowali usługę tłumaczenia w każdej sytuacji zgłoszonej przez głuchego i słabosłyszącego uczestnika zadania. Były to m.in. wizyty lekarskie, szpitalne, urzędowe, zebrania w przedszkolach, szkołach, zakładach pracy, szkolenia, miejsca świadczące różnego rodzaju usługi, a nawet kontakt ze słyszącymi członkami rodzin uczestników. Dzięki obecności tłumacza języka migowego każdy uczestnik programu mógł w sytuacji tłumaczenia swobodnie się wypowiedzieć i świadomie o sobie decydować. Ponadto, przy udziale tłumacza osoba głucha i słabosłysząca jest w takiej samej, równej pozycji, co druga strona komunikatu. Przekłada się to na podtrzymywanie wypracowanego poczucia samodzielności wśród uczestników zadania, a w konsekwencji do wzrostu pewności siebie.

6.1.3 Obszar III. Efektywna polityka senioralna

Ważną częścią polityki społecznej realizowanej w Olsztynie są programy senioralne adresowane do osób starszych mieszkających w Mieście. W roku 2023 Gmina Olsztyn włączyła się aktywnie w resortowy Program wieloletni *Senior+*, w ramach którego funkcjonowały dwa dzienne domy *Senior+* przy ul. Hozjusza i przy ul. Siewnej. Łącznie z dziennych zajęć prowadzonych w tych domach skorzystało 120 olsztyńskich seniorów. Domy zapewniały seniorom zajęcia indywidualne i grupowe. W roku 2023 na terenie Miasta funkcjonował także dzienny klub *Senior+* przy ul. Żołnierskiej 45a, który został utworzony w roku 2019, a od roku 2020 zapewnił zajęcia dla 30 nieaktywnych seniorów 60+. W roku 2023 z usług Klubu skorzystało: 30 seniorów. Roczny koszt funkcjonowania dziennych domów i klubu *Senior+* w Olsztynie w roku 2023 to kwota: 1 332 682 zł, z tego 555 082 zł to dofinansowanie uzyskane przez Miasto Olsztyn z resortowego Programu *Senior+*.

Program Senior+

	2021	2022	2023
liczba osób korzystających z placówek Senior+	137	133	150
roczny koszt funkcjonowania placówek Senior+	982 857,46	1 003 354,87	1 332 682
• w tym ze środków resortowego Programu Senior+	437 379,58	406 069,55	555 082

źródło: dane UM Olsztyna

Dużym zainteresowaniem wśród osób starszych cieszyło się także 6 dziennych domów pomocy społecznej funkcjonujących w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie. Placówki zapewniają urozmaiconą terapię zajęciową, rehabilitację leczniczą, opiekę pielęgniarstwa, organizują zajęcia wspierające podejmowanie aktywności i rozwój samodzielności osób starszych, chorych, niepełnosprawnych. Ośrodki dysponowały w 2023 r. 305 miejscami. Uczestnikami zajęć w tych placówkach było 350 osób. Koszty prowadzenia dziennych domów pomocy społecznej dla olsztyńskich seniorów to kwota 7 880 036,33 zł.

Dzienne Domy Pomocy Społecznej

	2021	2022	2023
liczba miejsc w dziennych domach	295	305	305
liczba osób korzystających z usług w dziennych domach	367	415	350
koszty prowadzenia dziennych domów	5 705 377,33	7 186 857,52	7 880 036,33

źródło: dane UM Olsztyna

W roku 2023 w Olsztynie działało 6 Domów Pomocy Społecznej, z czego 2 domy były prowadzone przez Miasto i 4 przez organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta. Łączna liczba miejsc statutowych, jakimi dysponowały Domy Pomocy Społecznej w roku 2023 to 434, natomiast liczba osób, które skorzystały z usług oferowanych przez DPS-y w roku 2023 wyniosła 524.

Średni miesięczny koszt utrzymania we wszystkich domach pomocy społecznej z terenu Olsztyna w roku 2023 wyniósł 5 632 zł, natomiast łączna kwota wydatków budżetu Olsztyna z tytułu pobytu mieszkańców Miasta w domach pomocy społecznej wyniosła 32 644 323,28 zł. W ramach opłat dokonanych za pobyt seniorów z Olsztyna w DPS wykazano także opłaty za pobyt olsztyńskich seniorów w placówkach prowadzonych na terenie innych powiatów. Odpłatność uzyskana za pobyt mieszkańców Olsztyna w domach pomocy społecznej w roku 2023 wyniosła 7 615 552,26 zł.

Domy Pomocy Społecznej

	2021	2022	2023
liczba miejsc w domach pomocy społecznej	434	434	434
liczba osób korzystających z usług w domów	512	517	524
średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy	4 479	4 905	5 632
wydatki związane z pobytem mieszkańców Miasta w domach pomocy społecznej	25 857 151,03	26 995 215,03	32 644 323,28
wysokość odpłatności uzyskanej z tytułu pobytu mieszkańców Miasta w domach pomocy społecznej	4 565 158,83	4 902 666,53	7 615 552,26

źródło: dane UM Olsztyna

Uchwałą Rady Miasta Olsztyna przyjęty został Program osłonowy pn. *Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2023*, który odpowiadał na zdefiniowane problemy i potrzeby starszych mieszkańców Olsztyna i wpisywał się w główne cele polityki społecznej. Program realizowany był w terminie od czerwca do grudnia 2023 r. i adresowany był do wszystkich mieszkańców miasta w wieku powyżej 65 roku życia, mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie były w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Celem programu było zapewnienie możliwości bezpiecznego funkcjonowania seniorów w ich miejscu zamieszkania oraz poprawa poczucia bezpieczeństwa poprzez dostęp do opieki na odległość.

W roku 2023 Program zakładał realizację Modułu II, założeniem którego było wsparcie seniorów w zakresie poprawy bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania przez dostęp do tzw. *opieki na odległość* – teleopieki. W tym celu zakupiono 50 szt. urządzeń do świadczenia usługi opieki na odległość – tzw. *opasek bezpieczeństwa* wraz z ich ubezpieczeniem oraz usługą operatora pomocy. Na realizację Modułu II Programu *Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2023* wydatkowano kwotę 44 985,02 zł z czego 35 988,01 zł pochodziło z dotacji budżetu państwa, a 8 997,01 zł ze środków własnych. Z usługi opieki na odległość skorzystało w latach 2022-2023 łącznie 200 osób starszych, które w większości w dalszym ciągu chcą korzystać z oferowanego wsparcia.

Program Korpus Wsparcia Seniorów

	2022	2023
liczba zakupionych opasek bezpieczeństwa	150	50
liczba osób korzystających z opieki na odległość	150	50
wydatki związane z realizacją Programu – Moduł II	65 048,43	44 985,02
• z tego z budżetu Miasta Olsztyna	0,00	8 997,01

źródło: dane UM Olsztyna

W Olsztynie działała Rada Olsztyńskich Seniorów, skupiająca przedstawicieli osób w wieku emerytalnym z terenu Miasta. Rada współpracuje z samorządem Olsztyna we wszystkich obszarach dotyczących osób starszych. Działalność Rady Olsztyńskich Seniorów to także organizacja spotkań instruktażowych dla seniorów promujących bezpieczeństwo osób starszych, współorganizacja z Okręgową Izbą Lekarską cyklicznych spotkań z lekarzami specjalistami, współpraca z dziennymi domami pomocy społecznej, spotkania międzypokoleniowe z dziećmi i młodzieżą.

Rada Olsztyńskich Seniorów w roku 2023 podejmowała różne działania m.in. integracyjne, wielopokoleniowe oraz warsztaty psychologiczne. Zorganizowano warsztaty dla seniorów w zakresie: higieny i zdrowia, pokazu mody, pielęgnacji urody, stylizacji, wizażu itp. Rada aktywnie włączała się w organizację uroczystości i spotkań z okazji: obchodów Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka. Była organizatorem konkursów literackich, spotkań artystycznych, projektów bibliotecznych, zajęć komputerowych, warsztatów rehabilitacyjno-relaksacyjnych, koncertów kolęd i pastorałek itp.

Ponadto Rada Olsztyńskich Seniorów organizowała cykliczne spotkania w Urzędzie Miasta Olsztyna m.in.: koncerty (wspólnie z Państwową Szkołą Muzyczną im. F. Chopina), spotkania z lekarzami specjalistami wg zainteresowania seniorów, wykłady z zakresu prawa, bezpieczeństwa, ekonomii, samoobrony.

W 2023 r. Przedstawiciele Rady Olsztyńskich Seniorów byli uczestnikami wizyty studyjnej w Krakowie oraz reprezentowali Radę Seniorów na Ogólnopolskim Kongresie Rad Seniorów w Krakowie. Przewodnicząca Rady Olsztyńskich Seniorów brała udział w Zgromadzeniu Ogólnym Rad Seniorów w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej. Członkowie Rady aktywnie włączyli się w organizację *Olsztyńskich Dni Seniora* – cyklu otwartych dla olsztyńskich seniorów imprez i wydarzeń, które odbywały się w dniach 14-29 listopada 2023 r. Zorganizowano także spotkanie świąteczno-noworoczne dla wszystkich członków Rady Olsztyńskich Seniorów.

Kolejną bardzo cenną inicjatywą podjętą przez Radę było rozpropagowanie wśród seniorów: *Kopert życia*. Jest to pakiet skierowany do osób przewlekle chorych, starszych, samotnych, który umieszcza się w specjalnie przygotowanych kopertach, zawierający najważniejsze informacje o stanie zdrowia,

przyjmowanych lekach, alergiach na leki, kontaktach do najbliższych, danych osobowych. Pakiet z takimi informacjami powinien być przechowywany w lodówce, czyli miejscu, które jest w każdym domu i jest łatwo dostępne. Jest to ważne w sytuacjach interwencji ratowników medycznych lub innych służb, które podejmują interwencję w miejscu zamieszkania osób potrzebujących.

6.1.4 Obszar IV. Aktywność zawodowa mieszkańców

Wzmocnienie zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia lub pracy na własny rachunek jest celem strategicznym określonym dla *Obszaru IV. Aktywność zawodowa mieszkańców*. Realizacja zadań w tym obszarze prowadzona była w stosunku do osób bezrobotnych w głównej mierze przez Miejski Urząd Pracy w Olsztynie. Według danych Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie w roku 2023 pracę podjęło 2 107 osób, w tym 308 osób znalazło zatrudnienie subsydiowane, czyli bezpośrednio związane z pomocą finansową udzieloną pracodawcy stanowiącą zachętę do zatrudnienia zakładającą redukcję kosztów ponoszonych przez niego na zatrudnienie pracowników.

Z aktywnych programów rynku pracy realizowanych przez MUP w Olsztynie skorzystało łącznie 516 osób, w tym 146 osób skierowano na staż, 26 osób na prace społecznie użyteczne, 36 osób skorzystało ze szkoleń zwiększających kompetencje zawodowe. Wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymały w 2023 roku 172 osoby, podpisano 459 umów z pracodawcami na realizację programów aktywizacyjnych oraz 113 umów na realizację kształcenia w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. łącznie 156 pracodawców otrzymało wsparcie ze środków publicznych na zatrudnienie osoby bezrobotnej.

Wzmocnienie zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia lub pracy na własny rachunek

	Ogółem	Udział %
podjęcie pracy ogółem w 2023 roku, w tym:	2 107	100,0
• pracy niesubsydiowanej	1 799	85,4
• pracy subsydiowanej	308	14,6
osoby skierowane w 2023 roku ogółem na aktywne programy, w tym m.in.:	516	
• na staż	146	
• na prace społecznie użyteczne	26	
• na szkolenie	36	
liczba osób, które otrzymały wsparcie na założenie działalności gospodarczej	172	
liczba podpisanych umów z pracodawcami w 2023 roku	459	
liczba podpisanych umów w ramach KFS w 2023 roku	113	
liczba pracodawców, którzy otrzymali wsparcie ze środków publicznych na zatrudnienie osoby bezrobotnej	156	

źródło: dane UM Olsztyna

6.1.5 Obszar V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach

W ramach *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Olsztyna na lata 2021-2028* w 2023 roku w Olsztynie podejmowane były działania wpisane w Cel strategiczny 5. *Zwiększenie skuteczności oddziaływań prowadzonych wobec osób stosujących przemoc, w tym praktyki kierowania do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych*, który określony został w Strategii rozwiązywania problemów społecznych Miasta do realizacji w ramach *Obszaru V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach*. W roku 2023 dwie miejskie jednostki organizacyjne tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień, prowadziły programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Do programu zakwalifikowano 16 osób, z czego program ukończyło 5 osób. Na realizację działań w ramach programu w roku 2023 wydatkowano kwotę 14 398,83 zł.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (...) realizowany był także poprzez prowadzenie na terenie Olsztyna Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. W Ośrodku podopieczni korzystają z usług: bytowych, psychologicznych, pomocy prawnej, działań terapeutyczno-wspierających, terapii indywidualnej i grupowej. W roku 2023 z usług oferowanych przez Ośrodek skorzystały 122 osoby, w tym 89 kobiet, 24 dzieci i 9 mężczyzn. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie Ośrodka w 2023 r. to kwota 568 565,12 zł.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

	2021	2022	2023
liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie	10	10	5
wartość środków przeznaczonych na realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie	19 106,73	21 778,79	14 398,83
liczba osób korzystających z usług Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	140	115	122
wartość środków przeznaczonych na prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	447 557,09	461 741,65	568 565,12

źródło: dane UM Olsztyna

W ramach *Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Olsztyna na lata 2022-2025* zrealizowano w 2023 r. 194 programy profilaktyczne przy udziale: 135 realizatorów zewnętrznych tj. organizacji pozarządowych, osób fizycznych, firm i instytucji. Łącznie działaniami profilaktycznymi w formie bezpośredniej objęto w 2023 r. 24 943 osoby z terenu Olsztyna.

Programy profilaktyczne

	2021	2022	2023
liczba programów	153	173	194
liczba realizatorów	84	96	135
liczba osób objętych działaniami	6 916	23 105	24 943

źródło: dane UM Olsztyna

Z zakresu nowoczesnej profilaktyki w ramach kampanii: *Zadbaj o zdrowie w głowie, Olsztyn Aktywnie, Bezpieczny Olsztyn, Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny* w 2023 r. odbyło się wiele spotkań i wydarzeń, w których wzięło udział ponad 19 686 osób (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy). W poszczególnych latach przeprowadzono szereg medialnych akcji informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień: w 2021 r. – 5 akcji, w 2022 r. – 6 akcji, w 2023 r. – 5 akcji. Łącznie wszystkich działań w ramach ww. kampanii odbyło się 51 i wzięły w nich udział 19 686 osoby.

W roku 2023 prowadzono także na bieżąco kontrolę sklepów oraz lokali gastronomicznych pod kątem przestrzegania zapisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. W Dziale Terapii Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień zorganizowano wsparcie osób uzależnionych, w tym zajęcia terapeutyczne, konsultacje specjalistyczne, treningi (łącznie 5 form wsparcia), z których skorzystały 203 osoby. Dzięki działalności Centrum Rozwiązywania Problemów Dzieci i Młodzieży (Punkt Pomocy *Promyk*, Punkt Pomocy *Moc*) rozwijano organizację pomocy specjalistycznej dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy w rodzinie, z problemem uzależnień w rodzinie. Z różnego rodzaju form wsparcia skorzystało w 2023 r. 621 osób.

W roku 2023 przeprowadzono 16 programów wspierania rodzin w sytuacjach kryzysowych, w których uczestniczyły 1 042 osoby. Zorganizowano i przeprowadzono liczne konsultacje, pomoc terapeutyczną i pomoc prawną dla członków rodzin, w których występują problemy uzależnień. W ramach realizacji pomocy profilaktycznej podjęto 149 działań we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze profilaktyki uzależnień oraz pomocy rodzinie. Zorganizowano szkolenia, konferencje, seminaria i inne formy podnoszące poziom kwalifikacji i kompetencji wychowawców, nauczycieli, realizatorów działań z zakresu problematyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy:

- szkolenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i członków Zespołu Interdyscyplinarnego,
- szkolenie dla realizatorów programu profilaktycznego *Szkoła dla rodziców i wychowawców*,
- szkolenie dla realizatorów programu profilaktycznego *Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej*,
- szkolenie dla realizatorów programu profilaktycznego *Przyjaciele Zippiego*,

- szkolenia dla specjalistów *Samouszkodzenia i zachowania autoagresywne u dzieci i młodzieży oraz Samobójstwo i próba samobójcza – interwencja kryzysowa w sytuacji zagrożenia życia*,
- wykład *Czym jest higiena cyfrowa i w jaki sposób właściwie o nią dbać?*,
- szkolenie dla realizatorów programu profilaktycznego *Spójrz Inaczej*,
- szkolenie dla realizatorów programu profilaktycznego *Spójrz Inaczej dla klas I-III*,
- warsztaty dla specjalistów *Jak zadbać o siebie gdy pomagasz innym. Uważność oraz samo współczucie jako wsparcie w pracy i życiu*,
- warsztaty dla specjalistów *Podstawy pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych, Diagnoza i strategie pracy wychowawczej z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych*,
- wykład *Nieobecność. Uzależnienia w kulturze kryzysu przynależności*,
- szkolenie dla realizatorów programu profilaktycznego *Iskra Odporności*,
- wykład *Samouszkodzenia i zachowania autoagresywne u dzieci i młodzieży*.

W 2023 r. zorganizowano Festyn podsumowujący XXV Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny pod hasłem *Razem Tworzymy Rodzinę* przy współpracy: Stowarzyszenia *Pielęguje-My Więzi*, Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie, Pałacu Młodzieży im. Orłąt Lwowskich w Olsztynie.

Działania profilaktyczne, wsparcie osób w sytuacjach kryzysowych związanych z uzależnieniami

	2021	2022	2023
liczba programów profilaktycznych	76	132	194
liczba uczestników zajęć terapeutycznych, konsultacji specjalistycznych, treningów	373	178	203
liczba korzystających z pomocy specjalistycznej dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy w rodzinie	545	518	621
liczba uczestników programów wspierania rodzin w sytuacjach kryzysowych	354	512	1042

źródło: dane UM Olsztyna

6.1.6 Obszar VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny 6. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród mieszkańców Olsztyna wskazany w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych (...)* dla *Obszaru VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym*, realizowany był w szczególności wobec osób dotkniętych kryzysem bezdomności, ubogich oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ważnym elementem na mapie Olsztyna podejmującym działania skierowane na reintegrację zawodową i społeczną osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym jest Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie (CIS). W roku 2023 realizowało zadania reintegracji zawodowej i społecznej wobec 99 osób długotrwale bezrobotnych, które wzięły udział w programie realizowanym przez CIS

w Olsztynie, tj. podstawowym programie reintegracji zawodowej i społecznej CIS. Łączna wysokość środków przeznaczonych na realizację ww. projektów wyniosła w 2023 roku 1 226 548 zł.

Projekty Centrum Integracji Zawodowej

	2021	2022	2023
Liczba uczestników projektów reintegracji zawodowej i społecznej	141	121	99
Ogólna wartość projektów reintegracji zawodowej i społecznej, w tym:	1 896 890,25	1 129 916,71	1 226 548,00
z budżetu Unii Europejskiej i budżetu państwa (projekt <i>Aktywni – Przedsiębiorczy – Skuteczni – zakończony 2022 r.</i>)	262 931	64 871,04	0

źródło: dane UM Olsztyna

Grupą mieszkańców Olsztyna także korzystającą ze wsparcia w procesie integracji społecznej i socjalnej są Romowie. W 2023 roku w Romskiej Świetlicy Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Warszawskiej 16/1 w Olsztynie w ramach Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce w latach 2021-2030 zrealizowano zadanie pn. *Edukacja prozdrowotna uczestników Romskiej Świetlicy Rodzinnej MOPS w Olsztynie*. Przeprowadzono spotkania z dietetyczką, zakupiono rower stacjonarny oraz ciśnieniomierz. Uczestnicy wzięli udział w wyjeździe, podczas którego mogli spróbować zdrowej żywności, aby nabyć jeszcze większych umiejętności w zakresie dbania o siebie i swoje zdrowie. Udało się podnieść świadomość uczestników w zakresie dbania o siebie oraz o swoją skórę. Dużym zainteresowaniem cieszyły się przeprowadzone zajęcia edukacyjno-artystyczno-plastyczne, które zostały urozmaicone dzięki zakupionym artykułom plastycznym. Dzieci bardzo chętnie i aktywnie wzięły udział we wszystkich zaproponowanych im aktywnościach. Za ten udział na koniec roku zostały im wręczone zestawy prezentowe. Z powyższych działań skorzystało 56 osób, w tym 28 dzieci i 28 dorosłych. Łączna wysokość środków na realizację zadania wyniosła 15 644 zł, w tym dofinansowanie z budżetu państwa – 13 300 zł, wkład własny miasta – 2 346,99 zł.

W 2023 roku w Romskiej Świetlicy Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie w ramach Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce w latach 2021-2030 zostało zrealizowane zadanie: *Remont Rodzinnej Świetlicy w Olsztynie*. Odnowione i dostosowane przestrzenie, stworzone z myślą o potrzebach społeczności romskiej, przyczyniły się do wzrostu komfortu i atrakcyjności miejsca.

Nowoczesne udogodnienia sprawiły, że świetlica stała się bardziej przyjazna, co przyczyniło się do większego zaangażowania społeczności w organizowane tam wydarzenia. Dzięki remontowi udało się wzmocnić więzi społeczności romskiej, poprzez stworzenie przestrzeni sprzyjającej integracji i wymianie doświadczeń. Na realizację zadania wydatkowano kwotę 48 590,12 zł, w tym z dotacji 33 625 zł oraz wkład własny w wysokości 14 965,12 zł.

W 2023 roku w Romskiej Świetlicy Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach *Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce w latach 2021-2030* zrealizowano także zadanie *Utrzymanie miejsca pracy dla kobiety narodowości romskiej w Świetlicy Rodzinnej MOPS w Olsztynie*. Zgodnie z planem w ramach tego działania kontynuowano zatrudnienie kobiety narodowości romskiej na stanowisku młodszego opiekuna w wymiarze ½ etatu. Zatrudniona opiekunka kontynuowała naukę języka romskiego dla 28 dzieci romskich. Nauka poprzez zabawy i zajęcia plastyczne polegała na utrwaleniu znanych słów, zwrotów i wprowadzaniu nowych. Nauczanie dzieci języka romskiego przez Romkę przyniosło widoczne rezultaty, dzieci zyskały lepszy dostęp do swojej kultury, co sprzyjało utrzymaniu i przekazywaniu dziedzictwa kulturowego. Romka jako opiekunka komunikująca się z dziećmi w języku romskim była wzorcem inspirującym dzieci do identyfikacji z własnym pochodzeniem i rozwijania więzi z kulturą romską. Rozmowa w języku romskim przyczyniła się do poprawy komunikacji międzypokoleniowej, umożliwiając lepsze porozumienie między dziećmi, a ich rodzinami. Komunikacja w języku romskim wzmocniła więzi społeczności romskiej tworząc środowisko sprzyjające integracji i wzajemnemu wsparciu. Utrzymanie miejsca pracy dla kobiety narodowości romskiej przyczyniło się do zwiększenia różnorodności w miejscu pracy, co sprzyjało kulturowej inkluzji. Posiadanie stałego zatrudnienia wpłynęło pozytywnie na samopoczucie i pewność siebie pracownicy, jej efektywność zawodową oraz stanowiło pozytywny przykład dla niepracujących Romów. To działanie było także ważnym krokiem w kierunku eliminowania stereotypów i przeciwdziałania dyskryminacji. Na realizację powyższego zadania wydatkowano kwotę 26 154,57 zł, w tym 3 923,19 zł – ze środków własnych i 22 231,38 zł – z dotacji budżetu państwa.

6.1.7 Obszar VII. Spójny system polityki społecznej

Zwiększenie dostępności oraz jakości usług pomocy i wsparcia oraz efektywności działań w zakresie planowania, realizacji i oceny lokalnej polityki społecznej jest celem strategicznym określonym dla *Obszaru VII. Spójny system polityki społecznej*. W 2023 r. Miasto w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zleciło 21 organizacjom pozarządowym realizację zadań w obszarze pomocy społecznej. Zawarte zostały 32 umowy a wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych wyniosła 33.670.100 zł. Współpraca Miasta z przedstawicielami organizacji pozarządowych obejmowała również ich powołanie do zespołów opiniotwórczych i doradczych co umożliwia szerszy udział organizacji w kreowaniu polityk publicznych oraz wsparcie merytoryczne. Podnoszenie jakości usług polityki społecznej odbywało się również poprzez zwiększanie wiedzy oraz przygotowanie kadr (m.in. szkolenia, kursy, warsztaty), wspieranie kadry specjalistów zajmujących się m.in. uzależnieniami, przemocą domową (m.in. superwizje i pomoc psychologiczna).

6.2 Działania na rzecz przeciwdziałania bezdomności

W 2023 roku w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie funkcjonowało Schronisko dla Bezdomnych im. Sabiny Kuszczaków przy ul. Towarowej 18. Schronisko dysponowało 36 miejscami, które w okresie sprawozdawczym zostały w 100% wykorzystane na rzecz potrzebujących.

Na funkcjonowanie schroniska w 2023 r. wydatkowano kwotę 710 214,37 zł. Schronisko świadczyło usługi w zakresie schronienia poprzez możliwość całodobowego przebywania w placówce.

Ponadto w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie w 2023 roku funkcjonowała Noclegownia dla bezdomnych przy ul. Towarowej 18, która dysponowała 64 miejscami.

Ze wsparcia noclegowni w 2023 r. skorzystało łącznie 307 osób, wydatkowano kwotę 1 026 854,76 zł. Noclegownia świadczyła usługi w zakresie obejmującym tymczasowe schronienie.

Schronisko i noclegownia

	2021	2022	2023
wydatki związane z prowadzeniem Schroniska	579 571,16	664 717,88	710 214,37
wydatki związane z prowadzeniem Noclegowni	558 520,85	651 400,19	1 026 854,76

źródło: dane UM Olsztyna

6.3 Inne działania pomocy społecznej w zakresie wsparcia mieszkańców Olsztyna i obywateli Ukrainy

W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie wydał decyzje administracyjne przyznające świadczenia z pomocy społecznej na łączną kwotę 20 947 388 zł dla 3 025 osób indywidualnych, 2 770 rodzin, w których funkcjonowało 4 166 osób.

Świadczenia z pomocy społecznej

	2021	2022	2023
wysokość środków przeznaczonych na świadczenia z pomocy społecznej (w zł)	21 299 488	20 207 528	20 947 388
liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej	3 580	3 091	3 025
liczba rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej, w tym	3 408	2 892	2 770
• liczba osób w tych rodzinach	5 421	4 373	4 166
liczba rodzin objętych pracą socjalną, w tym	3 681	3 404	3 278
• liczba osób w tych rodzinach	5 787	5 267	5 178

źródło: dane UM Olsztyna

Pracą socjalną objętych zostało 3 278 rodzin, w których funkcjonowało 5 178 osób. Najwięcej rodzin, tj. 2 199 otrzymało wsparcie socjalne z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, liczba osób

w tych rodzinach to 2 988. Kolejnym tytułem, z powodu którego przyznawano pomoc socjalną było ubóstwo, z tego powodu wsparciem objęto 1 681 rodzin, w których funkcjonowało 2 485 osób.

Trzecim tytułem, z powodu którego przyznawano pomoc socjalną była niepełnosprawność, z tego powodu wsparciem objęto 1 529 rodzin, w których funkcjonowały 2 042 osoby.

Praca socjalna

	2021	2022	2023
liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem, w tym	3 681	3 404	3 278
• liczba osób w tych rodzinach	5 787	5 267	5 178
z tego z tytułu:			
• długotrwałej lub ciężkiej choroby (liczba rodzin/liczba osób w tych rodzinach)	2 223 3 298	2 235 2 973	2 199 2 988
• ubóstwa (liczba rodzin/liczba osób w tych rodzinach)	1 989 3 079	1 707 2 558	1 681 2 485
• niepełnosprawności (liczba rodzin/liczba osób w tych rodzinach)	1 535 2 275	1 539 2 058	1 529 2 042

źródło: dane UM Olsztyna

• Świadczenia z pomocy społecznej

W 2023 r. przyznawano i wypłacano świadczenia dla obywateli Ukrainy na podstawie art. 29 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*. Ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych mogli skorzystać obywatele Ukrainy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny i którzy zostali wpisani do rejestru PESEL, na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*.

W 2023 r. wypłacono następujące świadczenia:

- zasiłki okresowe – wypłacono 49 świadczeń dla 14 środowisk na kwotę 26 821,02 zł,
- zasiłki stałe – wypłacono 222 świadczenia dla 32 środowisk na kwotę 94 565,31 zł; dodatkowo od zasiłków stałych były odprowadzane składki na ubezpieczenie zdrowotne do ZUS; na ten cel wydatkowano kwotę 8 806,94 zł, przekazano 187 składek dla 32 osób,
- zasiłki celowe – wypłacono 5 świadczeń dla 3 osób, na kwotę 750,00 zł,
- sprawienie pogrzebu – sprawiono 1 pogrzeb na kwotę 2 808,99 zł,
- posiłek dla dzieci i młodzieży – z pomocy w formie pokrycia kosztów gorącego posiłku oraz z zasiłku celowego na zakup żywności skorzystało 101 dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach. Wydatkowano środki w wysokości 3 024,00 zł.

- **Świadczenie 300+**

Ponadto obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny i który został wpisany do rejestru PESEL, przysługiwała w roku 2023 pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Świadczenia wypłacane były na podstawie złożonego w MOPS wniosku o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego, który składały osoby uprawnione, ich przedstawiciele ustawowi, opiekunowie tymczasowi albo osoby sprawujące faktyczną pieczę nad dzieckiem. W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. zrealizowano 235 wniosków, wypłacono 300 świadczeń na kwotę 90 000,00 zł.

- **Stypendia i zasiłki szkolne**

W roku 2023, w związku z realizacją m.in. art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*, udzielono pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów będących obywatelami Ukrainy, a czasowo zamieszkałych na terenie Miasta Olsztyna. Poniżej informacja o wysokości i rodzaju udzielonych świadczeń:

Stypendia i zasiłki szkolne dla obywateli Ukrainy

	2022	2023
liczba osób, którym wypłacono świadczenia, w tym:	47	35
• stypendia szkolne	25	30
• zasiłki szkolne	22	5
liczba wypłaconych świadczeń, w tym:	115	136
• stypendia szkolne	93	131
• zasiłki szkolne	22	5
wysokość wykorzystane środków finansowych, w tym:	30 632,60	30 702,22
• stypendia szkolne	16 992,60	27 602,22
• zasiłki szkolne	13 640,00	3 100,00

źródło: dane UM Olsztyna

- **Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy**

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*, w roku 2023 obywatelom Ukrainy przebywającym w Olsztynie wypłacono świadczenia rodzinne w łącznej wysokości: 1 717 195,52 zł. Poniżej informacja z zakresu rodzaju wypłaconych świadczeń:

- zasiłki rodzinne – 3 396 świadczeń na kwotę 393 978,52 zł,
- dodatki do zasiłków rodzinnych – 1 031 świadczeń na kwotę 136 664 zł, z tego:
 - dodatek z tyt. urodzenia dziecka – 14 świadczeń na kwotę 14 000 zł,

- dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka – 278 świadczeń na kwotę 50 846 zł,
- dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 153 świadczenia na kwotę 16 076 zł,
- dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego – 119 świadczeń na kwotę 11 530 zł,
- dodatek z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania – 2 świadczenia na kwotę 226 zł,
- dodatek z tyt. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 465 świadczeń, na kwotę 43 986 zł,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – 18 świadczeń na kwotę 18 000 zł,
- świadczenia rodzicielskie – 273 świadczenia na kwotę 256 799 zł,
- świadczenia opiekuńcze na kwotę 759 237 zł, z tego:
 - zasiłki pielęgnacyjne – 688 świadczeń na kwotę 148 498 zł,
 - świadczenia pielęgnacyjne – 252 świadczenia na kwotę 610 739 zł,
- opłacono 261 składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe na kwotę 152 517 zł.

Ponadto opłacono: 247 składek na ubezpieczenia zdrowotne za 17 osób pobierających niektóre świadczenia rodzinne oraz zasiłki dla opiekunów w ramach Funduszu Pomocy świadczeń dla Obywateli Ukrainy. Wydatki na składki wyniosły 47 064 zł (świadczenie pielęgnacyjne).

- ***Świadczenie pieniężne na zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy***

W roku 2023 każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewnił zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy przysługiwało świadczenie pieniężne z tego tytułu nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia wjazdu obywatela Ukrainy na terytorium RP. Okres wypłaty świadczenia może być przedłużony w szczególnie uzasadnionych przypadkach. W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. wypłacono świadczenia na łączną kwotę 5 066 720 zł i zrealizowano 1 719 wniosków.

- ***Refundacja podatku VAT za gaz***

Refundacja podatku VAT za gaz przysługuje w przypadku, gdy odbiorca paliw gazowych w gospodarstwie domowym, o którym mowa w art. 62 b. ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*:

- wykorzystuje jako główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego urządzenia grzewcze zasilane paliwami gazowymi, o których mowa w art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27 a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. *o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków*, do dnia wejścia w życie ustawy, albo po tym dniu – w przypadku głównego źródła ogrzewania wpisanego lub zgłoszonego po raz

pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27 g ust. 1 tej ustawy,

- jest osobą w gospodarstwie domowym jednoosobowym, w którym wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r., *o świadczeniach rodzinnych* nie przekracza kwoty 2100 zł, lub osobą w gospodarstwie domowym wieloosobowym, w którym wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. *o świadczeniach rodzinnych* nie przekracza kwoty 1 500 zł na osobę – przysługuje mu refundacja kwoty odpowiadającej podatkowi VAT wynikającej z opłaconej faktury dokumentującej dostarczenie paliw gazowych od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.

Pracownicy Działu Dodatków Mieszkaniowych MOPS w Olsztynie w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. przyjęli 432 wnioski, wypłacono 240 świadczeń z tyt. refundacji podatku VAT za gaz na łączną kwotę 48 021,39 zł, dla 114 gospodarstw domowych.

- ***Dodatek osłonowy***

Na podstawie art. 2 ust. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. *o dodatku osłonowym*, uprawnieni mieszkańcy Olsztyna mogli skorzystać z dodatku osłonowego. Ustawa była realizowana w 2022 r., jednakże ostatnie świadczenia zostały wypłacone również w kolejnym roku.

W 2023 r. wypłacono 6 dodatków osłonowych na łączną kwotę 1 483,76 zł dla 6 gospodarstw (dodatek określony w art. 2 ust. 5 ustawy):

- gospodarstwo domowe jednoosobowe – 5 świadczeń na kwotę 1 431,43 zł,
- gospodarstwo domowe składające się z 2 do 3 osób – 1 świadczenie na kwotę 52,33 zł.

- ***Dodatek węglowy dla gospodarstw domowych***

W 2023 r. kontynuowano również wypłatę dodatku węglowego dla gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe – zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego. Świadczenie realizowano na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o dodatku węglowym*. W roku 2023 przyznano 81 świadczeń z ww. zakresu, na łączną kwotę 243 000,00 zł.

- ***Dodatek dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła***

Kolejnym dodatkiem, którego kontynuację realizowano w 2023 r był dodatek dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła. Świadczenie wypłacano na podstawie ustawy z dnia 15 września 2022 r. *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw*.

Ustawa zapewniała możliwość otrzymania dofinansowania do zakupu opału: peletu drzewnego, drewna kawałkowego i innych rodzajów biomasy oraz gazu skroplonego LPG lub oleju opałowego. W roku 2023 dodatek uzyskało 60 gospodarstw domowych na łączną kwotę 67 000 zł, z tego:

- pelet lub inny rodzaj biomasy – 2 świadczenia na kwotę 6 000 zł,
- drewno kawałkowe – 55 świadczeń na kwotę 55 000 zł,
- olej opałowy – 3 świadczenia na kwotę 6 000 zł,
- skroplony gaz LPG – 0 świadczeń na kwotę 0 zł.

- **Dodatek elektryczny**

W roku 2023 r. realizowano ustawę z dnia 7 października 2022 r. *o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej* w zakresie przyznawania dodatków elektrycznych dla gospodarstw domowych.

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w rozumieniu art. 3 pkt 13b ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*, w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego było zasilane energią elektryczną, i źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. *o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków*, do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27g ust. 1 tej ustawy.

Dodatek elektryczny dla gospodarstwa domowego wynosił 1 000 zł. Natomiast w przypadku, gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh, dodatek elektryczny wynosił 1 500 zł.

W okresie sprawozdawczym wypłacono 268 świadczeń, na kwotę łączną 315 500 zł z wyszczególnieniem na:

- dodatek na kwotę 1 000 zł – 176 świadczeń, na kwotę 176 000 zł,
- dodatek na kwotę 1 500 zł – 93 świadczenia, na kwotę 139 500 zł.

- **Program Czyste Powietrze w zakresie wydawania zaświadczeń**

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* osoba fizyczna, która zamierza złożyć wniosek o przyznanie podwyższonego poziomu dofinansowania do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Czyste Powietrze, powinna uzyskać zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka jej gospodarstwa domowego. W 2023 r. wydano 124 takie zaświadczenia.

7. Edukacja

W roku szkolnym 2023/2024 Miasto Olsztyn było organem prowadzącym 69 jednostek systemu oświaty, w tym 25 samodzielnych przedszkoli, 1 zespołu szkolno-przedszkolnego, 18 samodzielnych szkół podstawowych, 4 samodzielnych liceów ogólnokształcących, 5 zespołów szkół ogólnokształcących, 7 zespołów szkół zawodowych, 2 poradni psychologiczno-pedagogicznych, 2 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, 2 zespołów szkół/placówek specjalnych funkcjonujących w szpitalach, Pałacu Młodzieży, Szkolnego Schroniska Młodzieżowego i Olsztyńskiego Centrum Edukacji Nauczycieli.

Do przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn uczęszczało – według stanu na 30 września danego roku:

Rok	Liczba uczniów
2019/2020	25 367
2020/2021	25 040
2021/2022	25 510
2022/2023	25 733
2023/2024	25 454

źródło: System Informacji Oświatowej

Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba uczniów w jednostkach systemu oświaty prowadzonych przez Miasto Olsztyn stale zmieniała się. W roku 2020 uczęszczało mniej o 327 dzieci niż w roku 2019, w 2021 o 470 dzieci więcej niż w roku 2020, w 2022 r. o 223 dzieci więcej niż w 2021 r., natomiast w roku 2023 o 279 dzieci mniej niż w 2022 r. Do przedszkoli i szkół uczęszczają również dzieci niebędące mieszkańcami Olsztyna. Według danych na dzień 30 września danego roku liczba dzieci spoza Olsztyna przedstawia się następująco:

Rok	Liczba dzieci/uczników spoza Olsztyna uczęszczająca do:		
	przedszkoli	szkół podstawowych	szkół ponadpodstawowych
2019	67	1 429 ⁸	3 381
2020	31	1 126	4 345
2021	151	1 150	4 199
2022	160	1 468	4 038
2023	147	1 361	4 444

źródło: dane UM Olsztyna

⁸ łącznie z gimnazjami

Rok	Procentowy udział dzieci spoza Olsztyna w stosunku do wszystkich dzieci/uczniów uczęszczających do:		
	przedszkoli	szkół podstawowych	szkół ponadpodstawowych
2019	1,98	10,61	50,26
2020	0,91	9,15	49,78
2021	4,47	9,04	49,19
2022	4,70	11,36	47,30
2023	4,38	11,03	49

źródło: dane UM Olsztyna

Uczniowie, którzy pobierają naukę poza miejscem stałego zamieszkania mogą korzystać z miejsc całodobowej opieki w 4 bursach funkcjonujących w strukturach zespołów szkół. Liczba uczniów korzystających z miejsc w bursach w poszczególnych latach – według stanu na dzień 30 września danego roku przedstawia się następująco:

Rok	Liczba uczniów korzystających z burs
2019	957
2020	897
2021	958
2022	931
2023	965

źródło: dane UM Olsztyna

W olsztyńskich szkołach i placówkach oświatowych zatrudniono nauczycieli w następującej liczbie etatów (średnio w roku szkolnym):

Rok (rok szkolny)	Liczba etatów	Zmiana liczby etatów w stosunku do roku poprzedniego o:
2019 (2019/2020)	2 778	↑ +155
2020 (2020/2021)	2 884+	↑ +24
2021 (2021/2022)	2 939	↑ +55
2022 (2022/2023)	2 969	↑ +30
2023 (2023/2024)	2 985	↑ +16

źródło: dane UM Olsztyna

Corocznie wzrost etatów spowodowany był koniecznością zatrudnienia nauczycieli współorganizujących kształcenie uczniów z niepełnosprawnościami w związku z wydanymi orzeczeniami przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz organizacją zajęć związanych z pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

W 2022 r. wzrost zatrudnienia nauczycieli spowodowany był ponadto wprowadzeniem od 1 września nowych uregulowań prawnych w zakresie zatrudniania nauczycieli specjalistów i wprowadzenia nowego stanowiska pedagoga specjalnego.

Z przeprowadzonej analizy wynagrodzeń nauczycieli w 2023 r. wynika, że we wszystkich grupach awansu zawodowego nauczycieli zostały osiągnięte wysokości średnich wynagrodzeń i nie zachodziła konieczność wypłaty jednorazowych dodatków uzupełniających.

Wydatki związane z realizacją zadań oświatowych w latach 2019-2023 wyniosły:

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Wydatki ogółem	469 025 137	505 968 910,44	518 655 470,55	575 902 262,75	681 716 735,66
1.1.	wydatki bieżące, w tym:	449 038 446	497 789 683,73	516 600 418,44	572 048 485,92	668 212 711,40
1.1.1	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	258 433 276	287 990 733,19	303 888 169,93	329 667 662,28	372 437 798,58
1.1.2	dotacje na zadania bieżące	127 379 999	155 203 143,81	155 252 767,38	174 449 584,31	208 100 743,32
1.1.3	świadczenia na rzecz osób fizycznych	2 916 441	3 272 665,21	1 944 071,43	1 598 117,84	5 166 034,74
1.1.4	pozostałe wydatki bieżące (m.in. zakup energii, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, zakup materiałów i wyposażenia)	60 308 729,42	51 323 141,52	55 515 409,70	66 333 121,49	82 508 134,76
1.2	wydatki majątkowe	19 986 690,93	8 179 226,71	2 055 052,11	3 853 776,83	13 504 024,26

źródło: dane UM Olsztyna

7.1 Działalność przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn

W 2023 r. (tak jak i w latach ubiegłych, tj. 2019-2022) Miasto Olsztyn zapewniło wszystkim dzieciom uczestniczącym w rekrutacji miejsca w przedszkolach prowadzonych przez Miasto oraz przedszkolach niepublicznych wyłonionych w drodze konkursu ofert.

Sieć przedszkoli w Olsztynie daje możliwość korzystania wszystkim chętnym dzieciom z wychowania przedszkolnego. W latach 2019-2023 z wychowania przedszkolnego w przedszkolach prowadzonych przez Miasto Olsztyn korzystała następująca liczba dzieci:

Rok	Liczba dzieci
2019	3 375
2020	3 391
2021	3 377
2022	3 403
2023	3 321

źródło: dane UM Olsztyna

Miasto Olsztyn podejmuje działania, które mają na celu zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci i uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. Zainteresowani rodzice dzieci z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z oferty zajęć w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (dalej SOSW) z siedzibą przy al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 42, w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Nieśłyszących (dalej SOSWdDN) z siedzibą przy ul. Marii Grzegorzewskiej 6 oraz w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3 przy ul. Melchiora Wańkowicza 1, który prowadzi oddziały integracyjne. Ponadto w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych prowadzona jest edukacja włączająca, która umożliwia dzieciom z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego realizowanie edukacji w oparciu o opracowany przez powołane przez dyrektorów jednostek Zespoły indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, a także o pomoc odpowiednich specjalistów zatrudnianych w tych jednostkach. W przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych w poszczególnych latach uczyła się następująca liczba dzieci z niepełnosprawnościami:

Rok	Liczba dzieci/uczniów z niepełnosprawnościami w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych
2019	476
2020	791
2021	866
2022	863
2023	1 050

źródło: dane UM Olsztyna

Na przestrzeni ostatnich 5 lat w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych zaobserwować można ponad dwukrotny wzrost liczby uczniów z niepełnosprawnościami.

Przedszkola i szkoły współpracują z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 z siedzibą przy ul. E. Turowskiego 3 oraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3 z siedzibą przy ul. M. Kopernika 45, które wydają opinie i orzeczenia dla dzieci i uczniów potrzebujących pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

W minionych 5 latach wydano następującą liczbę orzeczeń i opinii:

Rok	Liczba wydanych opinii	Liczba wydanych orzeczeń	Liczba łącznie wydanych opinii i orzeczeń
2019	335	723	1 058
2020	349	591	940
2021	399	767	1 166
2022	450	956	1 406
2023	547	1 179	1 726

Źródło: dane UM Olsztyna

Wydane opinie dotyczą objęcia dziecka wczesnym wspomaganie rozwoju, odroczenia obowiązku szkolnego oraz konieczności objęcia ucznia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Orzeczenia zaś dotyczą konieczności objęcia dziecka/ucznia kształceniem specjalnym lub nauczaniem indywidualnym.

Obie poradnie psychologiczno-pedagogiczne organizują szereg zajęć specjalistycznych współpracując w tym zakresie z przedszkolami i szkołami. Najczęstsze z nich to: terapia zaburzeń przetwarzania słuchowego, psychoterapia, terapia psychologiczna, logopedyczna, integracja sensoryczna, EEG Biofeedback. Organizują również zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Poradnie wspierają również olsztyńskie przedszkola i szkoły organizując szkolenia dla nauczycieli, warsztaty i konsultacje.

W 2023 r. sześć niżej wymienione jednostki oświatowe, prowadzone przez Miasto Olsztyn:

- Przedszkole Miejskie nr 19 w Olsztynie,
- Szkoła Podstawowa nr 12 w Olsztynie,
- Szkoła Podstawowa nr 13 im. Komisji Edukacji Narodowej w Olsztynie,
- Szkoła Podstawowa nr 33 im. Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci UNICEF w Olsztynie,
- V Liceum Ogólnokształcące im. Wspólnej Europy w Olsztynie,
- Branżowa Szkoła I Stopnia nr 5 w Zespole Szkół Gastronomiczno-Spożywczych w Olsztynie

kontynuowało współpracę z Zespołem Placówek Edukacyjnych Szkołą Podstawową nr 4 Specjalną dla Uczniów z Autyzmem i Niepełnosprawnościami Sprzężonymi w Olsztynie, pełniącym rolę pierwszego w województwie warmińsko-mazurskim Specjalistycznego Centrum Wspierającego Edukację Włączającą w Olsztynie.

W 2023 r. kontynuowano (realizowane w latach 2018-2021) działania wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w Specjalnych Ośrodku Szkolno-Wychowawczym

im. K. Makuszyńskiego w Olsztynie – w ramach programu rządowego *Za życiem*. Działania kontynuowano zgodnie z zawartym 10 maja 2022 r. porozumieniem nr MEiN/2022/DWEW/1357 pomiędzy Gminą Olsztyn a Ministerstwem Edukacji i Nauki. W poszczególnych latach wsparciem objętych było:

Rok	Liczba dzieci objętych wsparciem	Liczba zrealizowanych godzin wsparcia	Wydatkowana kwota (w zł)	
2019	125	6 980	418 000,00	edycja 2018-2021
2020	168	5 945	350 655,37	edycja 2018-2021
2021	156	7 659	507 484,68	edycja 2018-2021
2022	105	1 663	188 499,77	edycja 2022-2026
2023	134	6 233	651 720,01	edycja 2022-2026

źródło: dane UM Olsztyna

W programie tym uczestniczą dzieci w wieku od pierwszego miesiąca do dziewiątego roku życia. Realizowane są zajęcia z: logopedii, integracji sensorycznej, z pedagogiem specjalnym, psychologiem, neurologopedą, surdopedagogiem, tyflopedagogiem, rehabilitacji ruchowej, usprawniania w środowisku wodnym, terapii behawioralnej, terapii zaburzeń przetwarzania słuchowego metodą Tomatisa. Łączna wartość dofinansowania na realizację Programu w poszczególnych edycjach wynosi:

Edycja (w latach)	Łączna wartość dofinansowania (w zł)
2018-2021	2 434 800
2022-2026	3 775 200

źródło: dane UM Olsztyna

W celu wspierania i rozwijania zainteresowań sportowych uczniów w szkołach prowadzonych przez Miasto Olsztyn funkcjonowały oddziały sportowe i oddziały mistrzostwa sportowego:

Rok	Liczba oddziałów sportowych	Liczba uczniów w oddziałach sportowych	Liczba oddziałów mistrzostwa sportowego	Liczba uczniów w oddziałach mistrzostwa sportowego
2019	40	827	16	236
2020	40	735	16	241
2021	36	678	17	312
2022	34	685	18	252
2023	28	604	19	219

źródło: dane UM Olsztyna

W oddziałach sportowych uczniowie trenują: pływanie, piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę, żeglarstwo, lekką atletykę i kolarstwo. Natomiast oddziały mistrzostwa sportowego funkcjonują w 6 dyscyplinach: gimnastyka sportowa dziewcząt, taekwondo, pływanie, kajakarstwo, żeglarstwo oraz siatkówka.

Od 1 października 2023 r. swoją działalność rozpoczął internat dla uczniów spoza Olsztyna – zgodnie z uchwałą nr LX/933/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie przekształcenia X Liceum Ogólnokształcącego Mistrzostwa Sportowego wchodzącego w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 5 Mistrzostwa Sportowego im. Mariana Grzegorza Bublewicza w Olsztynie poprzez utworzenie dodatkowej lokalizacji w celu prowadzenia internatu. Internat dysponuje 60 miejscami.

Uczniom przybywającym z zagranicy (w tym także uchodźcom z Ukrainy), którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym, organizowano dodatkową naukę języka polskiego oraz dodatkowe zajęcia wyrównawcze w celu uzupełnienia różnic programowych z danego przedmiotu. W roku 2023 takim wsparciem objęto 415 uczniów szkół podstawowych i 45 uczniów szkół ponadpodstawowych (w 2022 r. 461 uczniów szkół podstawowych i 81 uczniów szkół ponadpodstawowych). Do szkół podstawowych i ponadpodstawowych prowadzonych przez Miasto Olsztyn uczęszczają również uczniowie przybywający z zagranicy niebędący uchodźcami. Również dla nich – w przypadku nieznamośi języka polskiego albo znajomości na poziomie niewystarczającym – organizowana jest dodatkowa nauka języka polskiego oraz dodatkowe zajęcia wyrównawcze z danego przedmiotu w celu uzupełnienia różnic programowych.

Z zajęć takich korzystało:

Rok	Liczba cudzoziemców korzystających z dodatkowej nauki języka polskiego i dodatkowych zajęć wyrównawczych w:		
	szkołach podstawowych	szkołach ponadpodstawowych	łącznie
2020	56	11	67
2021	64	11	75
2022	110	33	143
2023	122	26	148

źródło: dane UM Olsztyna

Pracodawcy kształcący pracowników młodocianych mogą ubiegać się o dofinansowanie kosztów ich kształcenia. Środki finansowe na ten cel pochodzą z Funduszu Pracy. W ramach zadania finansowanego z tego funduszu w 2023 r. rozpatrzono 33 wnioski o dofinansowanie. Zrefundowano koszty kształcenia 30 pracodawcom na kwotę 231 302,51 zł, na wykształcenie 29 uczniów.

Rok	liczba złożonych wniosków	liczba pracodawców	liczba młodocianych	Kwota dofinansowania (zł)
2019	22	21	22	113 825,27
2020	11	9	11	57 411,00
2021	25	18	27	167 927,01
2022	31	26	28	261 729,90
2023	33	30	29	213 302,51

źródło: dane UM Olsztyna

Zespoły szkół zawodowych prowadzone przez Miasto oferowały również w 2023 r. osobom, które ukończyły 18 rok życia, możliwość pozyskania, zmiany lub podniesienia kwalifikacji zawodowych w ramach organizowanych kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

Rok	Liczba kursów	Liczba słuchaczy
2019	12	358
2020	16	413
2021	12	304
2022	14	244
2023	11	256

źródło: dane UM Olsztyna

Uczniowie szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn w 2023 roku uzyskali wysokie wyniki w egzaminach.

Wyniki uczniów przystępujących do egzaminu ośmioklasisty

Wyniki w %		Egzaminu ośmioklasisty		
Przedmiot		Język polski	Matematyka	Język angielski
Miasto Olsztyn	2020	56	44	56
	2021	60	55	60
	2022	61	62	76
	2023	65	57	71
województwo warmińsko-mazurskie	2020	55	42	50
	2021	55	40	58
	2022	56	53	63
	2023	63	48	62
kraj	2020	59	46	62
	2021	60	47	66
	2022	60	57	67
	2023	66	53	66

źródło: na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży www.oke.lomza.pl

Wyniki uzyskane przez uczniów klas ósmych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Olsztyn przystępujących do egzaminu ósmoklasisty wskazują, że z roku na rok średni wynik uzyskany z egzaminu z każdego z trzech przedmiotów jest coraz wyższy.

Wyniki uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego:

Wyszczególnienie		rok	kraj	woj. warmińsko- mazurskie	jednostki prowadzone przez Miasto Olsztyn
Absolwenci przystępujący do matury (ogółem)	Odsetek sukcesów (w %)	2020	82	78	85
		2021	83	79	74
		2022	85	83	79
		2023	89,5	88,8	86,64
Absolwenci liceum ogólnokształcącego	Odsetek sukcesów (w %)	2020	87	83	91,5
		2021	87	84	75
		2022	89	86	78
		2023	94,6	93,1	89,51
Absolwenci technikum	Odsetek sukcesów (w %)	2020	73	69	75,5
		2021	75	73	74
		2022	78	77	89
		2023	81,5	82,7	83,76

źródło: na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży www.oke.lomza.pl

Wyniki przedstawione w tabeli powyżej wskazują, że w 2023 r. wzrósł odsetek osób zdających egzamin maturalny w stosunku do danych za rok 2022. Szczegółowe informacje o egzaminach przedstawiono na stronie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży www.oke.lomza.pl

W ramach Rankingu Liceów i Techników (Perspektywy 2024) wśród *złotych* szkół II miejsce w województwie warmińsko-mazurskim zajęło II Liceum Ogólnokształcące im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego (132 miejsce w kraju). Wśród techników I miejsce w województwie (52 miejsce w kraju) zajęło Technikum nr 8 w Zespole Szkół Chemicznych i Ogólnokształcących, a II miejsce zajęło Technikum nr 7 w Zespole Szkół Ekonomicznych (90 miejsce w kraju). O miejscu w Rankingu decydują wyniki pisemnych egzaminów maturalnych, egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie oraz sukcesy na olimpiadach i konkursach.

W przedszkolach i szkołach w 2023 r. realizowane były różnorodne przedsięwzięcia, w tym innowacje pedagogiczne wprowadzające nowe rozwiązania organizacyjne lub metodyczne. Celem tych działań było wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej przedszkoli i szkół oraz poprawa jakości ich pracy.

Rok	Liczba przedszkoli i szkół realizujących innowacje, projekty i programy	Liczba realizowanych innowacji, projektów i programów
2019	50	102
2020	50	109
2021	50	54
2022	57	57
2023	46	563

źródło: dane UM Olsztyna

W 2023 r. szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe i Olszyńskie Centrum Edukacji Nauczycieli realizowały rozpoczęte w poprzednich latach projekty z wykorzystaniem środków unijnych pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2021, programu Erasmus+, których łączna wartość wynosi 9 885 314,29 zł, w tym z programu Erasmus+ 2 073 789,95 zł.

W 2023 r. jednostki oświatowe aplikowały do kolejnych programów o możliwość pozyskania środków unijnych na projekty edukacyjne na łączną kwotę 8 410 651,93 zł, jak również z programu Erasmus+ na łączną kwotę 4 201 274,63 zł.

Celem tych projektów, podobnie jak w latach poprzednich, było dostosowanie wyposażenia pracowni kształcenia zawodowego do wymogów pracodawców, dostosowanie metod i treści kształcenia uczniów do potrzeb rynku pracy, jak również doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli kształcenia zawodowego oraz nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu.

W 2023 r. w ramach udziału w programie Erasmus+ szkoły umożliwiły uczniom i nauczycielom poszerzenie kompetencji i umiejętności potrzebnych na rynku pracy, zapewniły uczniom praktyki i staże zagraniczne.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rozpoczętych projektów, w tym:					
• Erasmus+	15 6	12 4	9 2	6 4	22 13
Kwota pozyskanych środków (zł), w tym:					
• Erasmus+	8 838 065,01 1 360 576,13	4 612 952,27 1 075 043,46	3 973 462,01 145 583,98	1 308 476,11 862 738,61	12 167 656,74 4 201 274,63

źródło: dane UM Olsztyna

W 2023 r. realizowano również *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025*. Celem głównym Programu jest wspieranie i promowanie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży poprzez zakup książek, nowości wydawniczych niebędących podręcznikami, realizację działań promujących czytelnictwo, takich jak: spotkania, konkursy oraz zakup elementów wyposażenia bibliotek szkolnych. Łączna wartość realizacji zadania wynosiła 112 005,87 zł (w 2022 r. – 261 184,58 zł, w 2021 r. – 41 086,59 zł, w 2020 r. – 8 113,68 zł, w 2019 r. – 0,00 zł), z tego dotacja celowa z budżetu państwa 85 046,12 (w 2022 r. – 208 940,39 zł, w 2021 r. – 32 869,27 zł, w 2020 r. – 6 471,93 zł) i wkład własny 26 59,75 zł (w 2022 r. – 52 244,19 zł, w 2021 r. – 8 217,32 zł, w 2020 r. – 1 641,75 zł). Z Programu skorzystało 8 przedszkoli, 3 szkoły podstawowe, 1 zespół szkół ogólnokształcących, 1 zespół szkół zawodowych, 1 szkoła specjalna i 1 specjalny ośrodek (w 2022 r. 9 przedszkoli, 9 szkół podstawowych, 3 zespoły szkół ogólnokształcących, 3 zespoły szkół zawodowych i 1 specjalny ośrodek).

W 2023 r. kontynuowano realizację rządowego *Programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 – „Aktywna tablica”*, w ramach którego dokonano zakupu sprzętu, pomocy dydaktycznych lub narzędzi do terapii dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Łączna wartość realizacji zadania wyniosła 276 272,02 zł (w 2022 r. – 236 250 zł, w 2021 r. – 146 916,66 zł, w 2020 r. – 105 000 zł, w 2019 r. – 17 500 zł), tego dotacja celowa z budżetu państwa 220 705,19 zł (2022 r. – 189 000 zł, w 2021 r. – 117 533,33 zł, w 2020 r. – 84 000 zł, w 2019 r. – 14 000 zł) i wkład własny 55 566,83 zł (w 2022 r. – 47 250 zł, w 2021 r. – 29 383,33 zł, w 2020 r. – 21 000 zł, w 2019 r. – 3 500 zł). W programie udział wzięło 7 jednostek systemu oświaty: 6 szkół podstawowych, 1 zespół szkół ogólnokształcący (2022 r. 5 jednostek systemu oświaty, w tym 2 szkoły podstawowe, 2 zespoły szkół ogólnokształcących i 1 specjalny ośrodek).

W 2023 r. realizowano moduł 3 wieloletniego rządowego programu *Posiłek w szkole i w domu* na lata 2019-2023, w ramach którego dokonano zakupu usług remontowych i wyposażenia kuchni i stołówek szkolnych. Łączna wartość realizacji zadania wyniosła 144 805 zł (w 2022 r. – 73 168,52 zł, w 2021 r. – 456 763,10 zł, w 2020 r. – 318 861,77 zł, w 2019 r. – 99 999,68 zł), tego dotacja celowa z budżetu państwa 115 844 zł (w 2022 r. – 56 200,31 zł, w 2021 r. – 357 402,12 zł, w 2020 r. – 255 093,85 zł, w 2019 r. – 79 999,67 zł) i wkład własny 28 961 zł (w 2022 r. – 16 968,21 zł, w 2021 r. – 99 360,98 zł, w 2020 r. – 63 767,92 zł, w 2019 r. – 20 000,01 zł). W programie udział wzięły 2 jednostki systemu oświaty: 1 szkoła podstawowa, 1 zespół szkół ogólnokształcących (w 2022 r. 1 szkoła podstawowa).

W 2023 r. kontynuowano realizację ogłoszonego w IV kwartale 2021 r. przez Rząd konkursu grantowego *Cyfrowa Gmina – Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym – Granty*

PPGR, w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa V Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia REACT-EU, działanie 5.1 Rozwój cyfrowy JST. W styczniu 2023 r. dokonano zakupu 486 laptopów (taką liczbę oświadczeń ostatecznie poprawnie zweryfikowano) i w lutym sprzęt został przekazany ostatecznym Beneficjentom programu, czyli uczniom z rodzin popegeerowskich. Projekt został rozliczony.

7.2 Działalność placówek oświatowo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Olsztyn

Miasto Olsztyn prowadzi Pałac Młodzieży im. Orłąt Lwowskich oraz 5 szkolnych schronisk młodzieżowych, w tym 4 sezonowe funkcjonujące w strukturach zespołów szkół. Placówki te umożliwiają uczniom rozwijanie zainteresowań i uzdolnień (Pałac Młodzieży) oraz upowszechniają wśród dzieci i młodzieży krajoznawstwo i różne formy turystyki jako aktywne formy wypoczynku i opieki, a także zapewniają dzieciom i młodzieży oraz ich opiekunom tanie miejsca noclegowe (szkolne schroniska młodzieżowe).

W Pałacu Młodzieży stwarzana jest możliwość wszechstronnego rozwijania uzdolnień, zainteresowań oraz pogłębiania wiedzy i kształtowania umiejętności spędzania wolnego czasu. Zajęcia organizowane były w siedzibie Pałacu Młodzieży przy ul. Emilii Plater 3, a także na Osiedlu Nagórki w Szkole Podstawowej nr 12, V Liceum Ogólnokształcącym im. Wspólnej Europy i Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 3 oraz na Osiedlu Zatorze w siedzibie Rady Osiedla Zatorze, na Osiedlu Dajtki – w Filii Biblioteki Miejskiej w Olsztynie. Liczbę zrealizowanych godzin, liczbę wychowanków, którzy skorzystali z ofert przedstawiono w tabeli poniżej:

Rok	Liczba zrealizowanych godzin	Liczba grup	Liczba wychowanków, którzy skorzystali z oferty
2019	508	125	2 000
2020	508	125	2 000
2021	536	122	2 093
2022	536	121	1 914
2023	536	122	2 300

źródło: dane UM Olsztyna

Realizując działania statutowe Pałac Młodzieży prowadził działalność poprzez:

- organizowanie nowych oraz tradycyjnych, corocznych imprez muzycznych, zajęć umuzykalniających,
- działania turystyczno-rekreacyjne, tj. organizacja rajdów, wycieczek, plenerów,
- wystawianie spektakli teatralnych, własnych widowisk tanecznych i występów wokalnych,

- organizowanie konkursów fotograficznych, historycznych, plastycznych,
- organizowanie wystaw i występów artystycznych,
- udział w ogólnopolskich zawodach strzeleckich, szachowych i olimpiadach artystycznych,
- reprezentowanie Olsztyna w artystycznych przeglądach i konkursach młodzieżowych,
- pielęgnowanie pałacowej wspólnoty online, poprzez aktywne działania nauczycieli i wychowanków na profilach FB,
- transmisje online z występów muzycznych i teatralnych,
- transmisje prezentujące własną twórczość wychowanków,
- prezentacje prac plastycznych, wystaw, pokazów.

W 2023 r. Pałac Młodzieży realizował roczny projekt współfinansowany ze środków unijnych pn. Kultura regionalna w Pałacu Młodzieży w Olsztynie. Celem zadania było poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży. Całkowity rzeczywisty koszt realizacji wyniósł – 117 780,47 zł, z tego: środki z Unii Europejskiej – 89 588,58 zł, z budżetu państwa – 9 954,29 zł, wkład własny – 17 580,16 zł, wyprzedzające finansowanie ze środków własnych – 657,44 zł. Z projektu zakupiono sprzęt komputerowy i centralkę z czujkami do nowoutworzonej pracowni grafiki komputerowej, doposażono mini studio nagraniowe, zakupiono system wystawienniczy.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Olsztynie w 2023 r. funkcjonowało w dwóch obiektach: przy ul. Kościuszki 72/74 oraz przy ul. Żołnierskiej 13b. W 2023 r. w okresie sezonu letniego Schronisko służyło jako miejsce wypoczynku dzieci i młodzieży, zakwaterowania grup sportowych podczas zawodów i obozów treningowych. Podobną formę działalności, w szczególności w okresie ferii zimowych i letnich, prowadzą sezonowe szkolne schroniska młodzieżowe funkcjonujące w 4 zespołach szkół, w których funkcjonują bursy (Zespół Szkół Ekonomicznych w Olsztynie, Zespół Szkół Elektronicznych i Telekomunikacyjnych w Olsztynie, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6 w Olsztynie, Zespół Szkół Budowlanych w Olsztynie).

W 2023 r. z noclegów w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym skorzystało 9 604 gości (w 2022 r. – 8 998 gości). Była to najliczniejsza grupa gości, jaka skorzystała z noclegów w tej placówce na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Rok	Liczba gości	Liczba noclegów
2020	8 193	19 321
2021	8 431	22 298
2022	8 998	17 183
2023	9 604	19 971

źródło: dane UM Olsztyna

Do dnia 31 lipca 2023 r. kontynuowano realizację zadania polegającego na organizacji zakwaterowania i wyżywienia osób, które zostały zmuszone do opuszczenia Ukrainy w wyniku działań wojennych i które znalazły się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od 24 lutego 2022 r. – na podstawie zawartego porozumienia Nr ZK I.6331.4.18.2022 pomiędzy Wojewodą Warmińsko-Mazurskim a Miastem Olsztyn dotyczącego przyznania środków finansowych w wysokości stanowiącej iloczyn liczby osób faktycznie przebywających w miejscu zorganizowanego zakwaterowania dla uchodźców i kosztu osobodoby z wyżywieniem, w wysokości 70 zł. Wydatkowane na ten cel środki w 2023 r. wyniosły 513 873,72 zł (w 2022 r. – 764 078,28 zł).

W celu wspierania nauczycieli w ich rozwoju zawodowym Miasto Olsztyn prowadzi placówkę doskonalenia nauczycieli – Olsztyńskie Centrum Edukacji Nauczycieli (OCEN). Realizuje ono zadania związane z organizacją różnorodnych form doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz dyrektorów jednostek oświatowych (szkolenia, warsztaty, konsultacje, seminaria) oraz prowadzi wspomaganie szkół i placówek, w tym poprzez sieci współpracy i samokształcenia angażujące dyrektorów, logopedów, doradców zawodowych i opiekunów Klubów Młodego Odkrywcy. Tematyka szkoleń organizowanych przez OCEN wynika z dwóch źródeł: z kierunków polityki oświatowej państwa oraz z potrzeb i oczekiwań dyrektorów, nauczycieli i innych pracowników oświaty.

Rok	Liczba uczestników korzystających z różnorodnych form doskonalenia		
	ogółem	w tym:	
		liczba uczestników szkoleń zamkniętych	liczba uczestników szkoleń otwartych
2020	3 608	3 265	343
2021	54 385	5 056	49 329
2022	20 781	6 407	14 374
2023	3 533	3 292	241

źródło: dane UM Olsztyna

W 2023 r. w 320 szkoleniach organizowanych przez OCEN udział wzięło 3 533 nauczycieli, z tego 2 081 nauczycieli zatrudnionych w jednostkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Olsztyn i 1 452 nauczycieli ze szkół prowadzonych przez inne podmioty, jak również nauczycieli z poza Miasta Olsztyna. Ponadto zrealizowano kolejną edycję kursu kwalifikacyjnego zawodowego z zakresu zarządzania oświatą. W kursie uczestniczyło 13 osób.

OCEN realizując swoje zadania współpracuje z partnerami wspierającymi działania w oświacie, tj. m.in: z Centrum Nauki Kopernik, Lasami Państwowymi, Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, Instytutem Badań Edukacyjnych.

7.3 Działalność placówek oświatowych prowadzonych przez inne podmioty niż Miasto Olsztyn

W 2023 r. do 119 (w 2022 r. do 117, w 2021 r. do 128, w 2020 r. do 131, w 2019 r. do 139) szkół i placówek prowadzonych przez inne podmioty niż Miasto Olsztyn przekazano łączną kwotę dotacji w wysokości 206 228 769 zł (w 2022 r. – 174 141 699 zł, w 2021 r. – 154 823 934 zł, w 2020 r. – 154 713 922 zł, w 2019 r. – 127 086 387 zł). Była ona zatem wyższa w stosunku do dotacji przekazanej w 2022 r. o 32 087 078 zł.

Dotację przekazano do:

- 18 (w 2022 r. – 19, w 2021 r. – 18, w 2020 r. – 17, w 2019 r. – 19) publicznych jednostek systemu oświaty prowadzonych przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną, na łączną kwotę 90 921 784 zł (w 2022 r. 80 239 800 zł, w 2021 r. – 66 959 129 zł, w 2020 r. – 75 130 900 zł, w 2019 r. – 58 242 182 zł),
- 101 (w 2022 r. – 98, w 2021 r. – 110, w 2020 r. – 114, w 2019 r. – 120) niepublicznych jednostek systemu oświaty na łączną kwotę 115 306 985 zł (w 2022 r. – 93 901 899, w 2021 r. – 87 864 805 zł, w 2020 r. – 79 583 022 zł, w 2019 r. – 68 844 205 zł).

Zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30 września 2023 r., w jednostkach systemu oświaty prowadzonych przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną:

- zatrudnionych było 2 144 nauczycieli, w tym w jednostkach publicznych – 655 w niepublicznych – 1 489. W 2022 r. odpowiednio: 2 060 nauczycieli, w tym w jednostkach publicznych – 696, w niepublicznych – 1 364, w 2021 r. odpowiednio: 1 994 nauczycieli w tym w jednostkach publicznych – 654, w niepublicznych – 1 340, w 2022 r. odpowiednio: 1 920 nauczycieli w tym w jednostkach publicznych – 603, w niepublicznych – 1 317,
- z oferty edukacyjnej korzystało 12 184 wychowanków/uczniów/słuchaczy (o 882 mniej w stosunku do roku 2022), w tym w jednostkach publicznych – 5 052 osób (w 2022 r. – 5 546 os., w 2021 r. – 4 813 os.), w niepublicznych – 7 132 os. (w 2022 r. – 7 520 os., w 2021 r. – 8 428 os.).

Corocznie do 31 października przekazywana jest Radzie Miasta Olsztyna Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok szkolny w szkołach i placówkach, których prowadzenie należy do zadań własnych Miasta Olsztyna. Szczegółowe informacje na temat wysokości poniesionych wydatków związanych z realizacją zadań oświatowych prezentowane zostały w sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Olsztyna za 2023 r.

8 Sport i rekreacja

Zadaniem Miasta Olsztyna jest rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, osób niepełnosprawnych. Na rozwój sportu wpływa wiele czynników. Spośród nich, dwa odgrywają szczególnie ważną rolę. Jest to baza sportowo-rekreacyjna oraz podmioty realizujące zadania z tego obszaru. Zadania z zakresu sportu miasto realizuje zarówno we współpracy z organizacjami pozarządowymi, jak również poprzez działalność jednostki budżetowej jaką jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie. Baza sportowo-rekreacyjna jest niezbędna dla prowadzonej działalności, w ramach sportu powszechnego, którego uczestnikami są wszyscy chętni dbający o swój stan zdrowia i sprawność fizyczną i w konsekwencji w ramach funkcjonowania sportu uprawianego przez uzdolnionych sportowo młodych mieszkańców Olsztyna.

Doceniając zdrowotną i wychowawczą rolę sportu oraz dostrzegając sport, jako dziedzinę życia dynamicznie rozwijającą się we współczesnym świecie, miasto tworzy warunki dla rozwoju i uczestnictwa w różnorodnych formach aktywności fizycznej, jak największej liczby mieszkańców. Działania te ukierunkowane są na:

- rozwój nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- udostępnianie miejskich obiektów sportowych według ustalonych zasad,
- organizowanie imprez sportowych,
- upowszechnianie sportu dla wszystkich, poprzez realizację programów, projektów popularyzujących sportową edukację dzieci i młodzieży oraz aktywny styl życia wśród jak największej rzeszy mieszkańców Olsztyna,
- tworzenie warunków do rozwoju sportu, którego uczestnicy biorą udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polskie związki sportowe poprzez:
 - funkcjonowanie miejskiego systemu szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo w określonych dyscyplinach sportowych,
 - dalsze wspieranie kariery sportowej uzdolnionych i odnoszących sukcesy sportowe olsztyńskich zawodników,
 - wspieranie organizacyjne i finansowe klubów sportowych, których zawodnicy osiągają wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym,
 - tworzenie i utrzymywanie oddziałów sportowych, które umożliwiają zawodnikom realizację zajęć sportowych oraz zajęć edukacyjnych.

W 2023 r. Miasto Olsztyn przeznaczyło na zadania z zakresu sportu 186,6 mln zł, z tego na wydatki bieżące przeznaczono 29,4 mln zł (m.in. działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji w Olsztynie oraz dotacje dla organizacji pozarządowych), natomiast na wydatki majątkowe przeznaczono 157,2 mln zł.

Zadania z zakresu sportu w latach 2019-2023:

	2019	2020	2021	2022	2023
zadania z zakresu sportu – wydatki ogółem (mln zł), z tego:	31,6	27,7	42,8	104,1	186,6
- wydatki bieżące (mln zł)	26,3	22,7	20,2	22,9	29,4
- wydatki majątkowe (mln zł)	5,3	5,0	22,6	81,2	157,2

źródło: dane UM Olsztyna

8.1 Działania na rzecz rozwoju sportu i rekreacji

Zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z zapisami ustawy o sporcie jest tworzenie warunków, w tym organizacyjnych sprzyjających rozwojowi sportu.

Zadanie to miasto w 2023 r. realizowało poprzez:

- planowanie środków w budżecie Miasta na realizację zadań o charakterze sportowym,
- planowanie i realizowanie inwestycji o charakterze sportowo-rekreacyjnym,
- prowadzenie działalności programowej i inwestycyjnej przez jednostkę budżetową Miasta – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie,
- przyznawanie dotacji na realizację zadań publicznych z zakresu sportu w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym środków na stypendia sportowe dla zawodników za wysokie wyniki sportowe osiągnięte w krajowym lub międzynarodowym współzawodnictwie sportowym,
- przyznawanie nagród i wyróżnień zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe i trenerom prowadzącym szkolenie tychże zawodników oraz osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej,
- organizację i współorganizację imprez sportowych oraz sportowo-rekreacyjnych,
- udostępnianie miejskich obiektów sportowo-rekreacyjnych.

8.2 Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Olsztyna

Jedną z głównych form wspierania i upowszechniania sportu jest zlecanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych w formie dotacji. W 2023 r. zgodnie z rocznym programem współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi, zrealizowane zostały 4 zadania z zakresu sportu. Budżet na dotacje w 2023 r. wyniósł ogółem 2 285 080 zł. Z poniższych zadań skorzystało łącznie ponad 6 000 osób.

W 2023 r. Miasto Olsztyn współpracowało w tym zakresie z ponad 30 organizacjami sportowymi.

	2019	2020	2021	2022	2023
wspieranie i upowszechnianie sportu – dotacje ogółem	2 720 600	2 554 600	2 359 461	2 285 080	2 285 80
- liczba zrealizowanych zadań	6	4	4	4	4
- liczba uczestników wydarzeń	14 000	15 000	8 000	6 000	6 000

źródło: dane UM Olsztyna

Zadania realizowane w 2023 r.:

- *Wspieranie szkolenia sportowego wszystkich kategorii wiekowych w różnych dyscyplinach sportowych* – zadanie polegało na prowadzeniu przez kluby sportowe działalności sportowej, której uczestnicy biorą udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez okręgowe i ogólnopolskie związki sportowe, w dyscyplinach olimpijskich, paraolimpijskich i igrzyskach głuchych. Na zadanie przeznaczono 1 608 160 zł (w tym 341 006 zł na stypendia sportowe dla 74 zawodników). Podpisano 16 umów dotacyjnych na realizację zadań w następujących dyscyplinach: koszykówka kobiet, kolarstwo, żeglarstwo, piłka ręczna mężczyzn, piłka siatkowa kobiet i mężczyzn, lekka atletyka, taekwondo olimpijskie, kajakerstwo, judo, piłka nożna kobiet, kolarstwo niepełnosprawnych i gimnastyka sportowa kobiet.
- *Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży biorącej udział w ogólnopolskim współzawodnictwie sportowym* – zadanie polegało na prowadzeniu szkolenia sportowego dzieci i młodzieży w kategoriach młodzika, juniora młodszego, juniora, młodzieżowca oraz w zakresie grup początkujących biorących udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez okręgowe i ogólnopolskie związki sportowe. Na zadanie przeznaczono 520 000 zł (w tym 75 250 zł na stypendium sportowe dla 6 zawodników). Podpisanych zostało 20 umów dotacyjnych na realizację zadań w następujących dyscyplinach: tenis ziemny, piłka nożna kobiet i mężczyzn, zapasy, short track, koszykówka mężczyzn, sumo, judo, triathlon, szachy, pływanie, szermierka, taekwondo olimpijskie i strzelectwo sportowe.
- *Organizacja aktywności sportowej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, osób niepełnosprawnych* – upowszechnianie różnorodnych form aktywności fizycznej wśród dzieci

i młodzieży, osób dorosłych i osób niepełnosprawnych – zadanie polegało na zorganizowaniu zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych o charakterze ciągłym, mających na celu aktywizację ruchową, wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych i osób niepełnosprawnych. Na zadanie przeznaczono 106 920 zł. Podpisanych zostało 14 umów dotacyjnych na realizację zadań w następujących dyscyplinach: żeglarstwo, futbol amerykański, tenis stołowy, tenis ziemny, piłka nożna, piłka ręczna, koszykówka, karate, rugby, mma, motocross, frisbee.

- *Organizacja imprez sportowych* – zadanie polegało na zorganizowaniu imprez sportowych na terenie Olsztyna, w tym imprez o znaczącej randze sportowej między innymi: memoriałów, mitingów, turniejów, zawodów mistrzowskich i pucharowych. Na zadanie przeznaczono 50 000 zł. Podpisano 11 umów dotacyjnych na realizację zadań w następujących dyscyplinach: jeździectwo, żeglarstwo, piłka nożna, judo, koszykówka na wózkach, zapasy, tenis ziemny, tenis stołowy, lekkoatletyka, gimnastyka sportowa.

Ponadto w 2023 roku część zadań publicznych – realizowanych przez organizacje pozarządowe, głównie o charakterze rekreacyjnym – została dofinansowana przez Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie w ramach *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025*.

8.3 Współorganizacja imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych, udział sportowców reprezentujących Miasto w imprezach i zawodach sportowych

W 2023 roku Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie zorganizował bądź współorganizował następujące imprezy sportowe i sportowo-rekreacyjne:

- Elemental Tri Series, Puchar Europy w Triathlonie (646 uczestników),
- XX Bieg Jakubowy (480 uczestników),
- VII Ukiel Olsztyn Półmaraton (593 uczestników),
- VI Olsztyński Bieg Niepodległości (582 uczestników),
- Warmia Run Challenge (601 uczestników),
- Olsztyńska Liga Siatkówki Amatorów (235 uczestników),
- Drużynowe Mistrzostwa Olsztyna w Tenisie Stołowym (215 uczestników),
- Warneland Ultramaraton Warmiński (117 uczestników),
- Regaty Olsztyn Żegluj (543 uczestników),
- Regaty z okazji osiemdziesięciolecia żeglarskiej klasy Omega (126 uczestników),
- Orlen Beach Volley Tour (142 uczestników),
- Turniej Siatkarski *Papke Cup* (92 uczestników),
- Eventosfera (95 uczestników),
- Bieg o Złotą Monetę (220 uczestników),
- Charytatywna Sztafeta Integracyjna *O co biega?* (170 uczestników),
- Kilometry pomocy (874 uczestników),
- Polska Liga Żeglarska (242 uczestników),
- Mistrzostwa Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Pływaniu (288 uczestników),
- Ogólnopolski Sprawdzian Wytrzymałości i Wszechstronności Stylowej w Pływaniu (106 uczestników),
- Zimowe Mistrzostwa Polski Juniorów w Pływaniu (351 uczestników),
- Grand Prix Warmii i Mazur w Pływaniu (594 uczestników),
- Główne Mistrzostwa Polski w Pływaniu (615 uczestników),
- Otwarte Mistrzostwa Olsztyna Amatorów w Pływaniu (154 uczestników),
- VII Międzynarodowe Mistrzostwa Warmii i Mazur w Pływaniu o Puchar Prezydenta Olsztyna (391 uczestników).

Olsztyńscy sportowcy, co roku biorą udział w największych imprezach sportowych o randze nie tylko krajowej, ale również międzynarodowej. W 2023 roku zawodnicy olsztyńskich klubów sportowych wielokrotnie stawali na najwyższym podium w zawodach rangi międzynarodowej oraz krajowej zajmując medalowe miejsca w dyscyplinach olimpijskich i nieolimpijskich.

Wiodącymi dyscyplinami w Olsztynie pozostają między innymi: lekka atletyka, strzelectwo sportowe, pływanie, judo, zapasy, kanadyjki, żeglarstwo, taekwondo olimpijskie, gimnastyka sportowa, piłka siatkowa, piłka nożna, piłka ręczna mężczyzn, koszykówka, kolarstwo oraz short track.

W 2023 roku Miasto Olsztyn zajęło 14 miejsce na 920 gmin w Polsce w klasyfikacji systemu sportu młodzieżowego, w którym brane są pod uwagę punkty zawodników w kategorii od młodzika do młodzieżowca. Olsztyńscy zawodnicy powyższe punkty zdobyli w 28 dyscyplinach sportowych.

Wyniki Gminy Olsztyn w ogólnopolskiej klasyfikacji współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży

	2019	2020	2021	2022	2023
Miejsce Gminy Olsztyn w ogólnej punktacji	XIII (na 873 gminy)	XIII (na 850 gminy)	XIV (na 897 gmin)	XIII (na 915 gmin)	XIV (na 920 gmin)
Zdobyte punkty w ogólnopolskiej klasyfikacji	2 071,39 pkt., w tym: MMP – 399,22 MPJ – 610,14 MPJMł – 645,53 MMM – 416,50	2 070,06 pkt., w tym: MMP – 324,25 MPJ – 675,65 MPJMł – 716,77 MMM – 353,39	2 061,46 pkt., w tym: MMP – 339,63 MPJ – 562,83 MPJMł – 739,18 MMM – 419,82	2 149,57 pkt., w tym: MMP – 451,25 MPJ – 657,07 MPJMł – 605,32 MMM – 435,93	2 091,3 pkt., w tym: MMP – 323,75 MPJ – 687,12 MPJMł – 598,59 MMM – 481,84

źródło: dane UM Olsztyna

Objaśnienia:

MMP – Młodzieżowe Mistrzostwa Polski

MPJMł – Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych

MPJ – Mistrzostwa Polski Juniorów

MMM – Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików

8.4 Nagrody, stypendia dla zawodników za osiągnięte wyniki sportowe, dla trenerów i innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej

Na podstawie uchwały Nr XII/151/11 Rady Miasta Olsztyn z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród i wyróżnień dla zawodników i trenerów za osiągnięte wyniki sportowe oraz w sprawie warunków i trybu przyznawania wyróżnień i nagród pieniężnych dla trenerów oraz innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej – zmienionej Uchwałą Nr XXVIII/500/12 Rady Miasta Olsztyna z dnia 31 października 2012 r. Prezydent Olsztyna przyznaje nagrody i wyróżnienia zawodnikom oraz trenerom za osiągnięcia sportowe uzyskane w roku poprzednim.

Nagrody sportowe przyznane w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Kwota nagród pieniężnych ogółem	40 000	40 000	40 000	37 000	40 000
Liczba przyznanych nagród pieniężnych ogółem	20	23	19	13	22

źródło: dane UM Olsztyna

Liczba przyznanych nagród jest co roku zróżnicowana, wynika to głównie ze skali osiągniętych wyników sportowych. W 2023 r. Prezydent Olsztyna, w ramach środków zaplanowanych na ten cel w budżecie Miasta w wysokości 40 000 zł, przyznał 13 nagród zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym oraz 9 nagród trenerom prowadzącym szkolenie sportowe zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe.

Zawodnicy, którzy otrzymali nagrody za osiągnięte wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym reprezentowali niżej wymienione kluby:

- Olsztyński Klub Sportów Wodnych (kanadyjki, kajakarstwo),
- Klub Sportowy AZS UWM (lekka atletyka, taekwondo olimpijskie),
- Towarzystwo Sportowe Gwardia Olsztyn (strzelectwo sportowe),
- Swimland Olsztyn (pływanie),
- Warmińsko-Mazurski Klub Sportowy (kolarstwo),
- Klub Tenisowy Jakubowo Olsztyn (tenis ziemny)
- UKSJ Nippon (sumo).

Ponadto Prezydent Olsztyna przyznał 9 wyróżnień zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym oraz 1 wyróżnienie trenerowi prowadzącemu szkolenie zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym.

Stypendia sportowe przyznane w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Stypendia sportowe ogółem	413 850	481 164	421 700	431 244	416 256
Liczba udzielonych stypendiów ogółem	90	86	97	95	80

źródło: dane UM Olsztyna

W ramach środków dotacyjnych, o których mowa w rozdziale 8.2 *Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Olsztyna*, sfinansowanych zostało 80 stypendiów dla zawodników na łączną kwotę 416 256 zł.

8.5 Działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie w 2023 roku administrował kilkunastoma, niżej wymienionymi, obiektami sportowo-rekreacyjnymi zlokalizowanymi na terenie całego Miasta:

- Centrum Rekreacyjno-Sportowym Ukiel:
 - przy ul. Kapitańskiej – wypożyczalnią sprzętu pływającego i sportowego, siedmioma boiskami do siatkówki plażowej, boiskiem do koszykówki, dwoma placami zabaw, linarium, skateparkiem, snowparkiem; dodatkowo latem: Wodnym Placem Zabaw i dwoma kąpieliskami sezonowymi, a w sezonie zimowym lodowiskiem,
 - przy ul. Sielskiej – Centrum Żeglarsstwa Wodnego i Lodowego – specjalistyczną bazą żeglarską, z której korzystają m.in. 2 olsztyńskie kluby żeglarskie: Nauticus Yacht Club oraz Olsztyński Klub Żeglarski Junga,
 - przy ul. Olimpijskiej – Olsztyńskim Centrum Kajakarstwa, gdzie swoją siedzibę mają kluby kajakarskie: Kayak Sport Club Olsztyn oraz Olsztyński Klub Sportów Wodnych; na terenie obiektu funkcjonuje także specjalistyczna hala do siatkówki plażowej, cztery korty do gry w squasha, a obok znajdują się boiska do siatkówki,
- Wodnym Centrum Rekreacyjno-Sportowym Aquasfera Galeria Warmińska – obiektem cieszącym się ogromną popularnością, służącym zarówno celom sportowym, jak również rekreacyjnym; na terenie obiektu znajduje się wielofunkcyjny basen o wymiarach olimpijskich, 25 m basen rozgrzewkowy, strefa rekreacji, sauny, siłownia,
- Zespołem Krytych Obiektów Sportowych II przy ul. Mariańskiej – salą sportową do gry w koszykówkę, piłkę siatkową i 18-m basenem,
- Zespołem Odkrytych Obiektów Sportowych Stadion przy al. Piłsudskiego – obiektem piłkarskim z wymogami licencyjnymi PZPN do przeprowadzania rozgrywek ligowych,
- kompleksem boisk przy ul. Sybiraków,

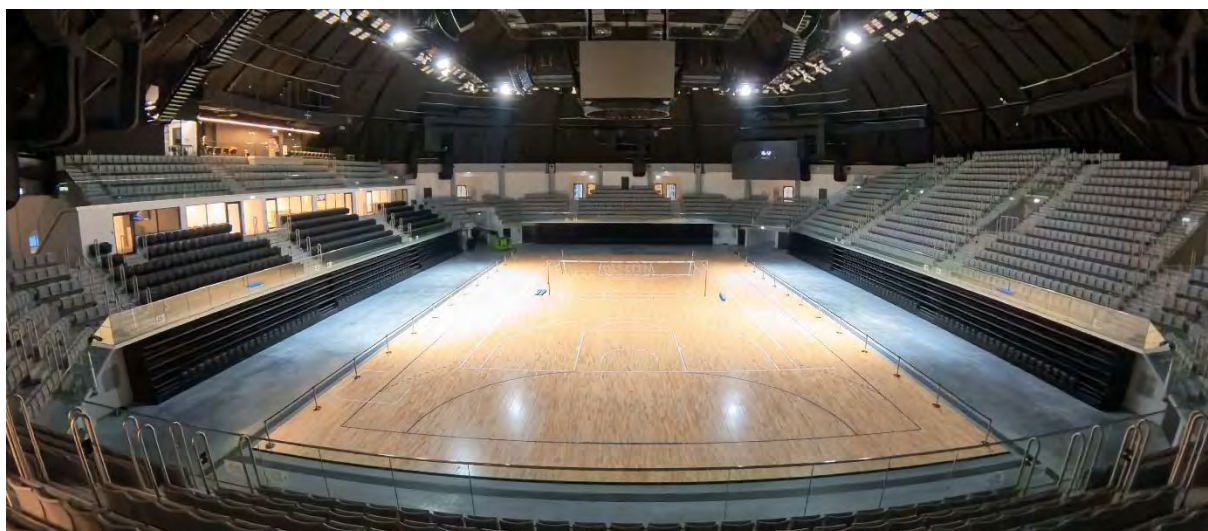
- torem motocrossowym przy ul. Lubelskiej (a od 2022 r. dodatkowo terenem pod tor motocrossowy przy ul. Jesiennej),
- lodowiskiem przy ul. Jeziołowicza o wymiarach 40x30 m, poza sezonem pełniącym funkcję boiska,
- kąpieliskiem sezonowym nad Jeziorem Skanda,
- pumptrackiem przy ul. Królowej Jadwigi.

Działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji w Olsztynie w 2023 r. podobnie jak w poprzednich latach dotyczyła dążenia do zaspokojenia potrzeb mieszkańców Olsztyna i gości naszego miasta w zakresie sportu i rekreacji (zapewnienie urozmaiconych form relaksu, wypoczynku oraz możliwości rywalizacji sportowej na wielu obszarach). Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie realizował zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu, jednocześnie zarządzając infrastrukturą sportowo-rekreacyjną.

8.6 Działania na rzecz rozwoju infrastruktury sportowej oraz sportowo-rekreacyjnej Miasta

Najważniejszą inwestycją w roku 2023 było zakończenie realizacji zadania pn. *Przebudowa i rozbudowa Hali widowiskowo-sportowej Urania w Olsztynie*. Ponadto w ramach rozwoju i modernizacji infrastruktury sportowej oraz sportowo-rekreacyjnej realizowano takie zadania jak:

- Zmniejszenie antropopresji na ekosystemy jezior Ukiel i Zgniłek w Olsztynie,
- Zmniejszenie antropopresji na ekosystem Doliny Środkowej Łyny i Lasu Miejskiego na terenie Miasta Olsztyna (w ramach realizacji zadania zagospodarowano polanę w pobliżu stadionu rugby tj. ustawiono siłownię plenerową, elementy małej architektury: ławeczki, stojaki rowerowe oraz zamontowano 6 tablic edukacyjnych),
- Budowa Ośrodka Szkolenia Piłkarskiego Warmia w Olsztynie (prace nad dokumentacją projektową),
- Przebudowa ściany oporowej przy ZKOS II ul. Mariańska 1 (zatrudnienie inżyniera nadzoru),
- Modernizacja szatni WCRS Aquasfera – etap II (zatrudnienie inżyniera nadzoru).

9 Kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami

Kultura buduje naszą tożsamość i łączy ludzi w społeczność. Jest też budulcem aktywności społecznej i miarą dojrzałości wspólnoty mieszkańców. Wspieranie i kreowanie życia kulturalnego jest obowiązkiem każdej gminy – wynika to bezpośrednio z ustawy o samorządzie gminnym.

9.1 Działalność miejskich instytucji kultury

Politykę kulturalną i obowiązek zapewnienia mieszkańcom możliwości dostępu do kultury, jak również ich aktywnego uczestnictwa w kreowaniu życia kulturalnego miasta, Miasto Olsztyn realizuje przede wszystkim poprzez działalność pięciu miejskich instytucji kultury: Miejskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Biura Wystaw Artystycznych, Olsztyńskiego Teatru Lalek oraz Olsztyńskiego Planetarium i Obserwatorium Astronomicznego.

Wydatki z budżetu Miasta poniesione na kulturę w 2023 roku wyniosły 20 956 947,19 zł, w tym na dotacje podmiotowe dla samorządowych instytucji kultury 19 536 630,70 zł oraz na dotacje celowe 314 913,26 zł.

Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Wydatki z budżetu Olsztyna w dziedzinie kultury (instytucje kultury) w latach 2020-2023

Samorządowa instytucja kultury	Wydatki w latach	Wysokość dotacji podmiotowej (zł)	Wysokość dotacji celowych (zł)	Pozostałe przychody (zł)	Koszty (utrzymanie obiektów, wynagrodzenia, działalność) (zł)
Miejski Ośrodek Kultury	2020 rok	5 801 402	198 000	382 704	6 784 719
	2021 rok	5 000 000	90 000	746 630	6 309 449
	2022 rok	5 417 950	155 982	1 131 856	7 209 843
	2023 rok	5 886 764	136 762	1 183 905	7 403 145
Miejska Biblioteka Publiczna	2020 rok	5 554 121	233 670	379 170	6 143 753
	2021 rok	5 439 000	15 000	385 752	5 819 026
	2022 rok	5 554 121	233 670	379 169	6 143 753
	2023 rok	6 638 258	12 042	552 129	7 073 287
Biuro Wystaw Artystycznych	2020 rok	903 101	0,00	104 206	1 005 667
	2021 rok	908 101	0,00	72 058	1 005 036
	2022 rok	976 137	0,00	103 761	1 087 786
	2023 rok	1 157 743	0,00	122 087	1 241 777
Olsztyński Teatr Lalek	2020 rok	3 027 000	23 000	446 141,28	3 441 012,28
	2021 rok	3 017 000	83 000	455 700	3 554 036
	2022 rok	3 283 325	79 807	790 403	4 063 333
	2023 rok	3 712 202	116 110	881 878	4 451 651
Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne	2020 rok	1 656 100	14 000	1 184 524	2 964 471
	2021 rok	1 600 000	10 000	2 740 283	3 564 312
	2022 rok	1 780 008	0,00	1 585 412	3 074 276
	2023 rok	2 141 664	50 000	1 827 225	3 728 423
Razem:	2020 rok	16 941 724	468 670	2 496 745	20 339 623
	2021 rok	15 964 101	198 000	4 400 424	20 251 859
	2022 rok	17 424 000	268 789	3 756 870	21 839 910
	2023 rok	19 536 631	314 913	4 567 224	23 898 283

źródło: dane UM Olsztyna

Miejski Ośrodek Kultury

Miejski Ośrodek Kultury (MOK) jest instytucją, której celem jest rozwijanie czynnego uczestnictwa mieszkańców Olsztyna w życiu kulturalnym, edukacja kulturalna, promowanie kultury społeczności lokalnej, otaczanie opieką amatorskiego ruchu artystycznego oraz sprawowanie mecenatu nad młodymi talentami. MOK realizuje swoje zadania w oparciu o stałe formy pracy, organizację i realizację wydarzeń i projektów własnych oraz zleconych oraz współpracę z innymi podmiotami działającymi w sferze kultury, prowadząc je w sześciu obiektach zlokalizowanych w centrum Olsztyna.

Rok 2023 w MOK był kontynuacją myśli programowej realizowanej w instytucji od 2017 roku. Sięgano zarówno po sprawdzone i popularne formaty wydarzeń, jak i zupełnie nowe rozwiązania. Realizacja statutowych celów MOK odbywała się poprzez prowadzenie działalności kulturalno-artystycznej, obejmującej swym zakresem m.in. koncerty popularnych gwiazd estrady, działania animacyjne i warsztatowe, ekspozycje wystaw i instalacji plenerowych, spotkania i prelekcje, przedstawienia teatralne i seanse filmowe oraz konkursy i gry. Należy podkreślić, że w ofercie MOK uwzględniono także długofalowe, kompleksowe projekty o profilu edukacyjnym i społecznym.

W 2023 r. MOK zorganizował lub współorganizował 545 wydarzeń, w tym m.in.: 92 koncerty, 72 spotkania, dyskusje i prelekcje, 31 wystaw i instalacji artystycznych, 57 działań animacyjnych, 34 spektakle teatralne i 31 seansów filmowych, 11 projektów, 13 akcji specjalnych oraz 168 międzypokoleniowych warsztatów artystycznych, w których uczestniczyło co najmniej 66 478 osób. Do łącznej frekwencji za 2023 r. należy dodać 22 110 osób, które w omawianym czasie zwiedzały ekspozycje w Tartaku Raphaelsohnów i Zajezdni Trolejbusowej (w tym 2 447 osób w ramach 91 grup zorganizowanych, z czego ponad połowę – 52 grupy – stanowiła młodzież). Dla porównania: w 2022 r. MOK zorganizował lub współorganizował 613 wydarzeń: 113 koncertów, 87 spotkań, dyskusji i prelekcji, 34 wystawy i instalacje artystyczne, 20 działań animacyjnych, 24 spektakle teatralne i 25 seansów filmowych, 11 projektów, 17 akcji specjalnych oraz 232 międzypokoleniowych warsztatów artystycznych, w których uczestniczyło 58 741 osób. Do łącznej frekwencji za 2022 r. należy dodać 24 875 osób, które w omawianym czasie zwiedzały ekspozycje w Tartaku Raphaelsohnów i Zajezdni Trolejbusowej. Z kolei w 2021 r. zorganizowano 230 wydarzeń, w których uczestniczyło 29 460 osób (do tej liczby należy dodać 16 634 osoby zwiedzające ekspozycje w Tartaku Raphaelsohnów i Zajezdni Trolejbusowej); w 2020 r. – 274 wydarzenia, w których wzięło udział 27 213 osób (należy dodać 11 572 osoby zwiedzające ekspozycje w Tartaku Raphaelsohnów i Zajezdni Trolejbusowej).

Większość wydarzeń zorganizowanych przez MOK odbyła się we własnej bazie lokalowej tej instytucji. Merytoryczna działalność prowadzona w Spichlerzu w pierwszym półroczu 2023 r. nadal pozostawała w wyłącznej gestii ukraińskiego stowarzyszenia *Dwa Skrzydła*, które od 2022 r. prowadziło tam zakrojoną na szeroką skalę działalność animacyjno-edukacyjną. MOK, podobnie jak w latach

wcześniejszych, realizował zadania również w innych przestrzeniach, jak m.in. olsztyński Kościół Ewangelicko-Augsburski, sale Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, pomieszczenia Kuźni Społecznej oraz Auli im. Anny Wasilewskiej, należące do Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie.

Za istotne należy uznać także koncerty zorganizowane w ramach *Antologii Olsztyńskiej Sceny Muzycznej* (druga edycja). Podczas dwóch odsłon wydarzenia 86 osób mogło uczestniczyć w kameralnych i niecodziennych występach Krzysztofa *Dżawora* Jaworskiego, Aurelii Luśni, Marka Matyjewicza (*Shantaż*), Waleriana Ostrowskiego i Sary Szymczak oraz zespołów *Czyści jak Łza* i *Kuśka Brothers/Zaraza*.

Duży nacisk położono również na działania warsztatowe, które charakteryzowały się szerokim spektrum tematycznym skierowanym do wszystkich grup wiekowych. Były to m.in. warsztaty animacyjne *Sennik rodzinny* i *Śnienie: wprowadzenie do pracy ze snami* z Maciejem Maziukiem, animacyjne spotkanie kobiece *Manufaktura historii: Od mojej kieszeni wara*, kreatywne warsztaty *Animaphone* i *Zabawki optyczne*, zorganizowane pod wspólnym szyldem *Efekty specjalne*, a także dwie odsłony zespołowego działania konstruktorskiego *Budujemy maszynę Goldberga!* W ofercie MOK znalazły się także tak oryginalne zajęcia, jak np. warsztaty slamu poetyckiego, zorganizowane wspólnie z Olsztyńskim Klubem Literackim, warsztaty nieszablonowego myślenia *Chindogu: sztuka tworzenia zbędnych wynalazków* czy warsztaty zielarskie z Płonką Podleśną *Chwasty, zielsko, badyle*.

Omawiając działalność warsztatową MOK, za ważne należy uznać zajęcia organizowane w ramach pięciu projektów artystycznych pod hasłem *Desant Kultury* (otwarty konkurs na prowadzenie autorskich grup twórczych). Łącznie w ramach *Desantu Kultury 2022/2023* odbyło się 80 spotkań warsztatowych, a 3 projekty zakończyły się dużymi, otwartymi dla publiczności wydarzeniami finałowymi w Zajeźdni Trolejbusowej.

Największe natężenie propozycji koncertowych przypada na sezon wakacyjny. Plenerowe, masowe wydarzenia w Amfiteatrze, nastrojowe występy w olsztyńskich parkach czy imprezy muzyczne organizowane na Starym Mieście niezmiennie przyciągają tłumy. W 2023 r. MOK przygotował kompleksowy i wielopłaszczyznowy cykl wydarzeń artystycznych, który odbywał się od połowy czerwca do początku września pod hasłem *CHWACKO!*

Od lat cieszą się zainteresowaniem olsztyńskiej publiczności *Olsztyńskie Koncerty Organowe*, których 45. edycję zorganizowano w gotyckim gmachu olsztyńskiej katedry. Na podobnie dużą popularność mogła liczyć również kolejna odsłona całodniowego wydarzenia prezentującego ambitną muzykę elektroniczną *Local Warming*. W Zajeźdni Trolejbusowej i Parku Centralnym przez całe wakacje realizowano projekt animacyjny *Letni Uniwersytet im. Ambrożego Kleksa*. W Parku Podzamcze cyklicznie odbywały się seanse kina plenerowego, zorganizowana została także druga odsłona plenerowej imprezy *Na Podzamczu Wolno*.

Wśród amfiteatralnych gwiazd warto wymienić: Lecha Janerkę, Bitaminę, Łydkę Grubasa, Baranovskiego, Natalię Kukulską, Lady Pank, Vadera i Marię Peszek. Zgodnie z tradycją w lipcu MOK zorganizował dni patrona miasta, które odbyły się pod hasłem *Roztańczone Dni Olsztyna* i były połączone z jubileuszem 50-lecia AKTT *Miraż*.

We wrześniu 2023 r. odbył się ważny dwudniowy projekt animacyjny IV Zlot Animatorów Warmii i Mazur pod hasłem GENERACJE. W tej inicjatywie zrealizowanej przy finansowym wsparciu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego uczestniczyli animatorzy i pracownicy szeroko rozumianej edukacji kulturowej z terenu całego regionu, a bogaty program wydarzenia obejmował nie tylko inspirujące panele dyskusyjne, ale również warsztaty twórcze i spektakl teatralny.

Jednym ze sztandarowych działań o charakterze interdyscyplinarnym, realizowanych przez MOK jest dwudniowe wydarzenie *Święta. Dobrze was widzieć!* Na początku grudnia *odpalono* miejską choinkę na olsztyńskiej starówce, a tydzień później w zimowej scenerii Targu Rybnego mieszkańcy miasta zostali zaproszeni m.in. na koncerty Moniki Borzym i De Mono, mogli wziąć udział w *IV Biegu Mikołajów* i włączyć się w działania animacyjne. Podczas wydarzenia zorganizowano ponownie akcję społeczną *Kartka dla Seniora*, w efekcie której ponad tysiąc kartek świątecznych trafiło do samotnych pensionariuszy domów pomocy społecznej.

W gronie partnerów oraz współorganizatorów oferty programowej MOK znalazło się blisko 50 podmiotów reprezentujących m.in. środowiska kulturalne, artystyczne, jednostki samorządowe, naukowe, stowarzyszenia społeczne, grupy wyznaniowe, placówki edukacyjne i podmioty gospodarcze (w 2022 r. również było ich blisko 50, w 2021 r. – 45, w 2020 r. – 48).

Miejska Biblioteka Publiczna

Zadaniem statutowym MBP jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych oraz uczestnictwo w upowszechnianiu wiedzy i kultury. MBP realizuje swoje zadania poprzez sieć 14 filii bibliotecznych, rozmieszczonych równomiernie na terenie Olsztyna, w tym dwóch multimedialnych bibliotek: *Planeta 11* oraz *Multicentrum*. Ponadto do sieci należą wyprofilowane filie: *Abecadło* – wyjątkowa filia dla dzieci oraz Biblioteka Ekonomiczno-Techniczna obsługująca małe i średnie firmy, osoby rozpoczynające działalność gospodarczą oraz uczniów i studentów. Spośród wielu pozytywnych aspektów działalności MBP w 2023 r. wyróżnić można dwa obszary, w których Biblioteka osiągnęła sukcesy:

- *wzrost liczby użytkowników biblioteki oraz uczestników organizowanych przez MBP wydarzeń.* Przyczyną pozytywnych zmian statystycznych można upatrywać w tym, że Biblioteka skutecznie dostosowała swoją ofertę do potrzeb społeczności, oferując różnorodne wydarzenia kulturalno-edukacyjne, skutecznie promowała ofertę działań bibliotecznych oraz aktywnie angażowała się w interakcję ze społecznością, budując relacje i pozyskując w ten sposób nowych użytkowników. W 2023 r. MBP odnotowała 31 087 użytkowników, co oznacza wzrost względem poprzedniego okresu sprawozdawczego o 1 965 osób, natomiast liczba uczestników wydarzeń kulturalno-edukacyjnych wyniosła 34 336, tj. prawie o 9 tys. osób więcej niż w roku poprzednim.
- *jakość i zróżnicowanie oferty kulturalnej i edukacyjnej.* Biblioteka realizowała programy i wydarzenia, które odpowiadały na potrzeby różnych grup społecznych, co zwiększało dostępność i atrakcyjność oferty. Wśród wielu działań na wyróżnienie zasługuje kolejna edycja projektu *Atlantyda Północy – Festiwal Literatury*. Zadanie miało na celu podniesienie aktywności kulturalnej oraz upamiętnienie dziedzictwa regionalnego wśród mieszkańców oraz turystów. Festiwal prezentował twórczość i sylwetki artystów oraz znanych postaci z Warmii i Mazur. Zorganizowano ośmiodniowe wydarzenie literackie o wysokich walorach artystycznych i kulturotwórczych, a program był bogaty w interdyscyplinarne przedsięwzięcia adresowane do wszystkich grup wiekowych (wystawa w BWA z okazji 30-lecia wystawy *Atlantyda Północy*, rodzinna gra miejska *Konstytucja odkrywców marzeń*, wernisaż ekspozycji *Słowa dla przyjezdnych i tutejszych* w Galerii Dobro (MOK Olsztyn), spacer z przewodnikiem PTTK ulicami olsztyńskiej starówki, wieczór poetycki prezentujący twórczość artystów skupionych wokół Galerii Jednego Wiersza, połączony z muzycznymi aranżacjami lokalnych artystów. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa prezentująca twórczość olsztyńskich poetów w artystycznej interpretacji Natalii Skowrońskiej-Iwańczyk, pokaz filmu archiwalnego połączony z prelekcją (Instytut Północny), Wieczór *Geopoetyka, czyli poetycka metafizyka krajobrazu*. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa fotograficzna Jacka Sztorca *Wnętrza krajobrazu*, Barczewo poetyckie – spacer tematyczny z Kazimierzem Brakonieckim. Dodatkowo w ramach Festiwalu został nagrany i wyemitowany film *Podróż do kieszeni*. W wydarzeniach organizowanych w ramach *Atlantydy Północy* wzięło udział 610 odbiorców.

Wypożyczenia – porównanie 2021-2023 r. (Wypożyczenia ogółem – na zewnątrz i na miejscu)

	2021	2022	2023
Nr 2	30 549	38 459	40 425
Nr 3	20	20	0
Nr 4	14 837	20 050	17 841
Nr 5	37 351	39 541	41 145
Nr 6	71 199	93 289	84 653
Nr 9	74 968	91 914	89 165
Nr 10	49 920	62 471	63 819
Nr 11	53 701	58 863	47 373
Nr 12	55 901	76 529	73 561
Nr 13	50 620	62 193	61 492
Nr 15	29 705	36 080	37 279
Nr 16	9 527	13 441	14 933
Nr 18	17 186	22 091	24 826
BET	65 121	70 928	6 690
SUMA	560 605	685 869	663 492

źródło: dane UM Olsztyna

Liczba czytelników w 2023 r. zwiększyła się względem roku poprzedniego o 519 osób.

	2022	2023
użytkownicy zarejestrowani w bibliotece	29 122	31 087
czytelnicy (użytkownicy aktywnie wypożyczający)	23 575	24 094

źródło: dane UM Olsztyna

Użytkownicy zarejestrowani w bibliotece to osoby, które zaktualizowały swoje konto biblioteczne w danym roku sprawozdawczym lub dokonali zwrotu wypożyczonych pozycji, natomiast czytelnicy (użytkownicy aktywnie wypożyczający), to klienci, którzy wypożyczyli w okresie sprawozdawczym minimum jeden egzemplarz materiałów bibliotecznych.

Zakup nowości wydawniczych oraz uzupełnianie księgozbioru Biblioteki publikacjami pozyskiwanymi z innych źródeł, utrzymywany był na tym samym poziomie jak w poprzednim roku. Biblioteka oprócz tradycyjnej formy książki, zapewniła także mieszkańcom dostęp do zbiorów elektronicznych, tzw. e-booków. Szczegółowe dane dotyczące wpływów oraz źródeł finansowania zakupu zostały przedstawione w poniższych tabelach.

	2020	2021	2022	2023
Książki (egz.)	12 896	11 512	11 811	10 921
Zbiory specjalne (egz.)	2 146	1 596	2 622	2 336

źródło: dane UM Olsztyna

Wydatki na zbiory biblioteczne w roku 2023

	Wydatki w latach	Wartość brutto (w złotych)			
		ogółem	środki organizatora	środki MKiDN	z innych środków
Książki	2020	192 774	146 645	35 064	11 065
	2021	186 411	144 317	30 873	11 221
	2022	191 302	144 631	34 841	11 830
	2023	181 705	145 281	35 227	1 197
Czasopisma	2020	17 313	17 313	0	0
	2021	6 160	6 160	0	0
	2022	6 681	6 681	0	0
	2023	5 970	5 970	0	0
Zbiory specjalne, w tym:	2020	41 338	20 996	2 936	17 406
	2021	37 013	16 698	1 979	18 336
	2022	33 856	16 366	3 159	14 333
	2023	31 577	11 603	2 773	17 201
- materiały audiowizualne	2020	32 330	11 988	2 936	554
	2021	26 012	7 682	1 979	16 351
	2022	24 859	7 367	3 159	14 333
	2023	22 607	2 633	2 773	17 201

źródło: dane UM Olsztyna

Uzupełnieniem podstawowej działalności biblioteki związanej z udostępnianiem zbiorów bibliotecznych jest organizacja wydarzeń kulturalnych i działań edukacyjnych.

W roku 2023, Biblioteka zorganizowała 2 194 działań kulturalnych i zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło 34 303 osób. Poniżej przedstawione jest porównanie aktywności biblioteki w tym obszarze w 2023 r.

Formy działalności biblioteki w roku 2023

Rodzaj działania	Liczba imprez/zajęć	Liczba uczestników
szkolenia biblioteczne użytkowników	66	902
szkolenia studentów bibliotekoznawstwa i bibliotekarzy z innych bibliotek	5	81
zajęcia literackie	557	9 285
spotkania autorskie	29	1 251
wystawy	72	1 141
przedstawienia teatralne	10	249
imprezy on-line	28	145
imprezy zewnętrzne	56	2 490
inne imprezy organizowane przez Bibliotekę	110	3 252
zajęcia komputerowe	27	110
zajęcia językowe	340	1 881
odczyty	2	22
spotkania kół zainteresowań	123	928
warsztaty rękodzielnicze (w tym plastyczne)	76	586
spotkania z zaproszonymi gośćmi	20	457
konkursy	14	282
inne warsztaty i szkolenia	659	11 241

źródło: dane UM Olsztyna

Wśród wyżej wymienionych działań znalazły się również 53 imprezy o charakterze integracyjnym i aktywnej edukacji skierowane do osób niepełnosprawnych, w których uczestniczyło 497 osób. Dla porównania: w 2022 r. MBP zorganizowała 1 869 działań kulturalnych i zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło 29 194 osób, w 2021 r. – 1 049 działań kulturalnych i zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło 74 390 osób, a w 2020 r. – 1 135 działań kulturalnych i zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło 36 100 osób.

Spośród wielu działań MBP na szczególne wyróżnienie zasługują trzy projekty: *Atlantyda Północy* zrealizowana wspólnie ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, wydarzenie *Dzieci dzieciom. Dni Literatury Dziecięcej*, wsparte finansowo przez Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień oraz *Olsztyńskie Dni Seniora* (listopad 2023) dofinansowane ze środków Samorządu Olsztyna, mające na celu utworzenie atrakcyjnej oferty działań kulturalnych dla osób w wieku 60+ – współpraca z Radą Olsztyńskich Seniorów – program wyjątkowo bogaty.

Biblioteka od wielu lat organizuje *Dni Literatury Dziecięcej*. Bogaty i atrakcyjny program oraz zaangażowanie bibliotekarzy-animatorów sprawiło, że obchody te wpisały się w świadomości mieszkańców Olsztyna jako coroczne święto rodzinne. W 2023 r. zaproponowano dzieciom szereg spotkań literackich w filiach oraz dwa spotkania w bibliotece *Abecadło* z autorytetami w dziedzinie literatury dziecięcej – Justyną Bednarek oraz Piotrem Sochą.

Biuro Wystaw Artystycznych

Zadaniem statutowym Galerii Sztuki BWA w Olsztynie jest upowszechnianie kultury oraz zaspokajanie i rozwijanie potrzeb kulturalnych mieszkańców poprzez prezentację najwartościowszych dokonań we współczesnej twórczości plastycznej i fotograficznej. Swoją działalność prowadzi w części obiektu przy al. Marsz. J. Piłsudskiego 38, dysponując główną salą wystawienniczą o powierzchni 432 m² i salą kameralną o powierzchni 90 m².

W 2023 r. w Galerii Sztuki BWA zorganizowano 17 wystaw (w 2022 r. – 16, w 2021 i 2020 r. po 12) i 15 wydarzeń pozawystawienniczych (w 2022 r. – 13, w 2021 r. – 9, w 2020 r. – 4). Frekwencja dotycząca uczestnictwa w wydarzeniach wystawienniczych wyniosła 8 492 osoby (w 2022 r. – 8 324 os., w 2021 r. – 2 822 os., w 2020 r. – 5 394 os.), natomiast w programie pozawystawienniczym wzięło udział 927 uczestników i uczestniczek z różnych grup wiekowych (w 2022 r. – 966 os., w 2021 r. – 200 os., w 2020 r. – 163 os.). BWA prowadzi stałą działalność edukacyjną, beneficjentami której w 2023 r. było 1 659 os., w 2022 r. – 979 os.).

Galeria wydała folder do wystawy Adama Kurłowicza – *Przestrzeń wewnętrzna*, a także do wystawy Gunduli Friese – *Esej o czasie* oraz trzy ulotki z wierszami do wystawy Ryszarda Grzyba – *Ja chrzyszcz*. Ponadto stworzono kartki z okazji Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia oraz folder informacyjny na I i II półrocze działalności wystawienniczej. Dodatkowo do wystawy Ewy Pohlke – *Psalmy* powstały pocztówki (dwa rodzaje). Ważnym elementem było wydanie publikacji do wystaw: *Tożsamość rozkoszy. Twórczość Natalii LL w kolekcji Juliusza Topolskiego, O obrotach*. Warmińsko-Mazurskiego Stowarzyszenia Areszt Sztuki, Ewy Pohlke – *Psalmy*, Tadeusza Burniewicza – *dotykam, tańczę, myślę, XIII Quadriennale Drzeworytu i Linorytu Polskiego*.

W 2023 r. Galeria wydała zaproszenia oraz plakaty do następujących wystaw: *8 DZIEŃ – EXIT CODE – 8 Mediations Biennale Polska*, Adam Kurłowicz – *Przestrzeń wewnętrzna*, *Laureaci konkursu Quadriennale Drzeworytu i Linorytu Polskiego w kolekcji Galerii Sztuki BWA*, Gundula Friese – *Esej o czasie*, *Tożsamość rozkoszy. Twórczość Natalii LL w kolekcji Juliusza Topolskiego*, Katarzyna Tretyn – *Somnium 3, O obrotach Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Areszt Sztuki (te dwie wystawy z okazji Roku Mikołaja Kopernika)*, Ryszard Grzyb – *Ja chrzyszcz, Drugie życie Atlantydy Północy*, Włodzimierz Kunz. *Z kolekcji Waldemara Andzelma*, Ewa Pohlke – *Psalmy*, Marcin Berdyszak i Patrik Kovačovský – *Międzyprzestrzeń*, Tadeusz Burniewicz – *Drzewostan, XIII Quadriennale Drzeworytu i Linorytu Polskiego*. Folder, plakaty oraz zaproszenia do wystawy Anastazji Fietisowej – *Święta Warmia. Impresje*, drukował Powiat Olsztyński w ramach współpracy z BWA.

Łączna frekwencja w 2023 roku wynosiła 11 078 osób (w 2022 r. – 10 269 os., w 2021 r. – 3 232 os.).

Olsztyński Teatr Lalek

Zadaniem statutowym Olsztyńskiego Teatru Lalek jest organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej w dziedzinie teatru lalkowego i innych form teatralnych adresowanych głównie do dzieci i młodzieży, ale również i do widza dorosłego.

W 2023 r. w OTL pokazano 303 spektakle teatralne w obiekcie (w 2022 r. – 180, w 2021 r. również 180, w 2020 r. – 128) oraz siedem spektakli w terenie (w 2022 r. – 10, w 2021 r. – 7). Teatr przygotował dwie premiery (w 2022 r. – 4, w 2021 r. – 5, w 2020 r. – 1) oraz dwie wystawy (w 2022 r. – 2, w 2021 r. również 2, w 2020 r. – 3). Aktorzy prowadzili także liczne warsztaty teatralne. OTL odwiedziło 33 203 widzów (oraz dodatkowo 1 770 w terenie).

W 2023 r. w OTL miały miejsce następujące premiery:

- *Żaba nie Śmieszka* w reż. A. Błaszczak (premiera 29.04.2023 r.)
- *Pięć i pół człowieka* w reż. A. Bartnikowskiego (premiera 21.10.2023 r.).

W 2023 r. OTL zaprezentował się na Ogólnopolskim Festiwalu w Nowej Hucie. W dniach 31.01-02.02.2023 r. zaprezentował spektakl *Mamu-Ty* na Festiwalu Teatrów dla Dzieci 2023 w Nowohuckim Centrum Kultury. Festiwal odbywa się co roku podczas ferii zimowych – służy nie tylko popularyzacji sztuki teatralnej wśród dzieci i młodzieży, ale także kształceniu kultury teatralnej i wyrabianiu nawyków obcowania ze sztuką.

3 czerwca 2023 r. OTL zaprezentował spektakl *LOT* na 36. Międzynarodowym Festiwalu *WALIZKA* w Łomży.

Poza działalnością repertuarową OTL był inicjatorem i współorganizatorem wielu działań kulturalnych. Przez cały sezon teatralny aktorzy prowadzili wiele warsztatów teatralnych z cyklu *Jak robimy teatr?* Zajęcia odbywały się w siedzibie teatru.

12 stycznia 2023 r. miało miejsce niezwykle wydarzenie – czytanie performatywne tekstu *Wagony, wagony* w Domu Mendelsohna w Olsztynie. Wyjątkową przestrzeń Centrum Dialogu Międzykulturowego *Borussia* wypełniła sztuka autorstwa Łukasza Staniszewskiego w reżyserii Andrzeja Bartnikowskiego. Projekt zrealizowano we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną. Drugie czytanie tekstu *Wagony, wagony* odbyło się podczas Olsztyńskiego Festiwalu Teatrów Ulicznych 20 sierpnia 2023 r. w Parku Centralnym przy *Tartaku Raphaelsohnów*.

W 2023 r. obchodzono 550. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika. W związku z obchodami rocznicowymi *Mikołaj Kropielnik z Olsztyna* autorstwa Marty Guśniowskiej w reż. Jarosława Cupriaka, wyruszył w tournée. Odwiedził pięć miejsc: Kurpiowską Krainę (27.08.2023 r.), Ostrołęckie Centrum Kultury (27.08.2023 r.), Pasłęcki Ośrodek Kultury (2.09.2023 r.), Centrum Kultury w Ostródzie

(2.09.2023 r.) oraz Gminny Ośrodek Kultury w Dywitach (9.09.2023 r.). A wszystko to w ramach projektu *Mikołaj Kropielnik w Olsztynie* finansowanego ze środków Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Od 15 sierpnia teatr gościł dwie ukraińskie artystki, które realizowały projekty w ramach rezydencji teatralnych z ramienia Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego. Owocem tej pracy było czytanie peformatywne dla dzieci z udziałem aktorów OTL. Pierwsze czytanie pt. *Dziennik emocji przedszkolaczki Zosi* odbyło się 29 października 2023 r. Drugie czytanie pt. *Historia uderzyła we mnie jak meteoryt!* – 26 listopada 2023 r. Spektakl ten oparto na motywach sztuki *Ja, wojna i plastikowy granat* ukraińskiej dramatopisarki Niny Zachożenko. Jest to historia, która składa się z serii krótkich *migawek* z życia mieszkańców Ukrainy w pierwszych miesiącach inwazji rosyjskiej.

Dodatkowo w Olsztyńskim Teatrze Lalek obchodzono takie wydarzenia, jak Dzień Lalkarza (oraz w tym samym dniu jubileusze pracy), Dzień Teatru Publicznego, Familijny Dzień Dziecka z OTL i Przyjaciółmi oraz Mikołajki.

W 2023 r. w OTL miały miejsce dwie wystawy. Na pierwszej zaprezentowano fotografie Pawła Laskowskiego *Podwodny świat* – wystawa towarzyszyła premierze spektaklu *Żaba nie Śmieszka*. Druga wystawa fotografii Macieja Łojewskiego *Za okładką* towarzyszyła premierze spektaklu *Pięć i pół człowieka*.

Kontynuowano cykl animacji pt. *Pracownia Małego Widza*, w którym plastyczka Natalia Skowrońska-Iwańczyk prezentowała, jak stworzyć swój własny teatr w domu.

Kontynuowano audycję pt. *Lalki* w Radiu UWM FM, z której można się było dowiedzieć nad czym pracują aktorzy, co ich trapi, a co bawi i raduje, czyli poznać całe życie OTL od kulis.

Rok zakończono przygotowaniem i nagraniem teledysku świątecznego dla widzów, który udostępniono na profilu Facebookowym teatru.

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne (OPiOA) opiera swoją działalność na bazie dwóch obiektów: Planetarium przy al. Marsz. J. Piłsudskiego, wyposażonym w salę projekcyjną posiadającą 160 miejsc, salę wykładową z 90. miejscami oraz Obserwatorium Astronomicznym przy ul. Żołnierskiej. Działalność instytucji obejmuje: upowszechnianie astronomii i astronautyki poprzez emitowanie popularnych projekcji astronomicznych, teleskopowe pokazy plam słonecznych, panoramy miasta, teleskopowe pokazy gwiazdowego nieba, Księżyca i planet oraz pracę dydaktyczną.

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne w 2023 roku *obchodziło jubileusz 50-lecia swojego istnienia, które jest nierozzerwalnie związane z obchodami urodzin Mikołaja Kopernika. Powstało w 500-lecie urodzin astronoma i po pięćdziesięciu latach aktywnie angażowało się w uświetnienie kolejnego znaczącego jubileuszu.* W roku kopernikowskim planetarium zorganizowało szereg wydarzeń promujących postać Mikołaja Kopernika uświetniając miejskie obchody roku jubileuszowego. Wśród tych wydarzeń należy wymienić *Od 50 lat się kręci* – 50-lecie Olsztyńskiego Planetarium i 550. rocznica urodzin Kopernika – wydarzenie inaugurujące obchody w planetarium, *Sekrety Mikołaja Kopernika* – spotkanie z Jerzym Sikorskim, Międzynarodowy Dzień Słońca i Ziemi – Astronomiczne przedwiośnie, Majówka z Astronomią, Dzień Dziecka – Zabawy Małego Mikołaja, konkurs plastyczny pt. *Układ Słoneczny Kopernika*, wystawa *OLSZTYN 4 PORY ROKU W MIEŚCIE MIKOŁAJA KOPERNIKA*, wystawa *Mikołaj Kopernik na walorach filatelistycznych* przygotowana przez Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich we współpracy z OPiOA, Warmińska Noc Perseidów z Kopernikiem, Astronomiczna Jesień Muzyczna koncert, Światowy Tydzień Przestrzeni Kosmicznej, wystawa *Copernicus Open 2023* zorganizowana we współpracy z Warmińsko-Mazurskim Oddziałem Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich w Olsztynie z rysownikami z całej Polski – poświęcona Mikołajowi Kopernikowi. W roku jubileuszowym Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne odwiedziła rekordowa liczba zwiedzających 94 147 osób, zorganizowano łącznie 1 936 wydarzeń:

- wystaw – 11,
- koncertów i projekcji muzycznych – 21,
- seansów fulldome – 1 244,
- warsztatów – 30,
- seansów dydaktycznych – 592,
- wieczornych pokazów astronomicznych – 26,
- imprez astronomicznych – 12.

Dla porównania: w 2022 r. w OPiOA zorganizowano 2 152 różnych wydarzeń (w 2021 r. – 1 733) – 1 548 seansów fulldome (w 2021 r. – 2000, w 2020 r. – 998), jedną wystawę (w latach 2021 i 2020 – odpowiednio po 3), 18 koncertów i projekcji muzycznych (w 2021 r. – 58, w 2020 r. – 9), 30 warsztatów (w 2021 r. – 39, w 2020 r. – 27), 519 seansów dydaktycznych (w 2021 r. – 192, w 2020 r. – 51), 24 pokazy astronomiczne (w 2021 r. – 39, w 2020 r. – 639) oraz 12 imprez astronomicznych (w 2021 r. – 5, w 2020 r. – 6). W ciągu 2022 r. w wydarzeniach biletowanych wzięło udział 92 116 osób (w 2021 r. – 59 556, w 2020 r. – 33 824).

Podobnie jak w poprzednich latach OPiOA współpracowało z 14 organizacjami.

Na uwagę zasługuje *Kolekcja meteorytów* znajdująca się w Obserwatorium, która jest jedną z większych kolekcji prezentowanych zwiedzającym na terenie naszego kraju. Meteoryty są cennymi okazami z uwagi na ich znaczenie w poszerzaniu wiedzy na temat historii Układu Słonecznego. Nowa oprawa wystawy pozwoliła w bardziej atrakcyjny i czytelny sposób przekazywać wiedzę o tych niezwykłych *gościach z kosmosu*. W ramach projektu *Śladami Mikołaja Kopernika cz. II* zrealizowano zakup systemu wystawienniczego z aplikacją multimedialną do prezentacji okazów meteorytów, zapewniającego odpowiedni poziom oświetlenia i wilgotności, umożliwiający prezentację całej kolekcji znajdującej się w Obserwatorium. W obudowę gabloty wmontowano ekran dotykowy z aplikacją umożliwiającą wyświetlanie informacji o prezentowanych okazach.

Spośród wielu wydarzeń należy wymienić:

- *Od 50 lat się kręci* – 50-lecie Olsztyńskiego Planetarium i 550. rocznica urodzin Kopernika
Wydarzenie zorganizowano 19.02.2023 r. z okazji jubileuszu – w programie znalazły się projekcje fulldome, w tym premiera filmu *Zaczarowany globus*, projekcja na żywo *Pod niebem Kopernika* oraz występ Teatru Form Korzunowicz z przedstawieniem *Copernicus*. Odbyły się koncerty zespołu Tales of Pink Floyd, a przed budynkiem Planetarium zaprezentowano spektakl teatru ognia *Grupa Locomotora* z Krakowa, a po nim – pokaz laserowy.
- *Warmińska Noc Perseidów z Kopernikiem 2023*
Cykliczne wydarzenie plenerowe odbyło się 10. 08.2023 r. na terenie Parku Centralnego w Olsztynie. Wydarzenie organizowane wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Kultury oraz przy wsparciu Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie. Kolejną edycję poświęcono czasom Mikołaja Kopernika (w związku z obchodami Roku Kopernikowskiego). Program obejmował organizację obozu rycerskiego oraz pokazy i konkurencje rycerskie dla widzów, a także ekspozycję dawnych instrumentów muzycznych oraz warsztaty dawnego tańca. Zorganizowano mini jarmark z wyrobami regionalnymi i ekologicznymi. Przeprowadzono warsztaty i zajęcia dla dzieci. W Muzeum Nowoczesności odbyły się prelekcje popularnonaukowe. Tym razem zamiast pokazów teleskopowych nieba zaprezentowano instrumenty astronomiczne,

jakich używał Mikołaj Kopernik oraz przeprowadzono warsztaty z wyznaczania poziomu za pomocą poziomnicy korytkowej. Na zakończenie odbyły się wspólne obserwacje meteorów przy akompaniamencie zespołu muzyki dawnej Vocantus. Część obserwacyjną prowadził dr hab. Leszek Błasziewicz w stroju Mikołaja Kopernika.

W 2023 r. OPiOA zakończyło realizację dwóch projektów:

- *Śladami Mikołaja Kopernika* – współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach RPO WiM 2014-2020 (Oś priorytetowa: Kultura i dziedzictwo; Priorytet Inwestycyjny: Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego; Działanie: Infrastruktura kultury; Poddziałanie: Instytucje kultury). Całkowita wartość projektu: 1 070 993,00 zł. Dofinansowanie: 533 678,00 zł.

W ramach projektu zrealizowano:

- *Doświadczalnię Kopernika* – nowoczesną, multimedialną i interaktywną ekspozycję o charakterze popularnonaukowym; zestaw interaktywnych eksponatów wykorzystujących osiągnięcia współczesnej technologii informatycznej prezentował w atrakcyjnej formie najważniejsze dokonania astronomiczne Mikołaja Kopernika oraz zapoczątkowany przez rewolucję kopernikańską rozwój badań astronomicznych w ujęciu historycznym,
- *Ogród Kopernika* – utworzony w otoczeniu Obserwatorium Astronomicznego, gdzie zainstalowano repliki instrumentów obserwacyjnych, jak kwadrant, triquetrum i astrolabium, wykorzystywane przez wielkiego astronoma, a także replikę historycznego teleskopu powietrznego,
- zakup wyposażenia Obserwatorium Astronomicznego.

- *Śladami Mikołaja Kopernika cz. II* – współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach RPO WiM 2014-2020 (Oś priorytetowa: Kultura i dziedzictwo; Priorytet Inwestycyjny: Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego; Działanie: Infrastruktura kultury; Poddziałanie: Instytucje kultury). Całkowita wartość projektu: 2 505 865,02 zł. Dofinansowanie: 1 650 000,06 zł. Przedmiotem projektu był zakup wyposażenia multimedialnego dla Planetarium oraz modernizacja wystawy stałej Obserwatorium Astronomicznego. Zakup systemu projekcyjnego do Planetarium o rozdzielczości co najmniej 4K, umożliwiający wyświetlanie na całej kopule pokazów astronomicznych, filmów popularnonaukowych oraz innych dzieł filmowych przygotowanych w technologii fulldome, grafik i animacji o różnorodnej tematyce, obrazów generowanych w czasie rzeczywistym pozwolił w znaczący sposób rozszerzyć ofertę Planetarium.
- W roku 2023 projekt modernizacji Olsztyńskiego Planetarium i Obserwatorium Astronomicznego został wybrany do realizacji jako projekt strategiczny województwa Warmińsko Mazurskiego z dofinansowaniem ze środków Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 w wysokości ok. 22 milionów zł. W ramach projektu planowana jest termomodernizacja obiektu, modernizacja sali projekcyjnej obejmująca wymianę poszycia ekranu sferycznego, wymiana projektora gwiazdowego oraz foteli, poprawa funkcjonalności obiektu i wyposażenie w nowoczesne wystawy interaktywne w hallu dolnym i górnym oraz powstanie zupełnie nowej oferty – wystawy interaktywnej *Habitat księżycowy*. Projekt jest na etapie finalizowania opracowania architektonicznego realizowanego przez firmę Sosak & Sosak Projekt Sp. z o.o. Powstała również koncepcja wystaw interaktywnych zawierająca założenia merytoryczne i opisy planowanych eksponatów.

9.2 Współpraca miejskich instytucji kultury i Wydziału Kultury i Ochrony Zabytków

w ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego i innych programów

W 2023 r. miejskim instytucjom kultury udało się pozyskać dodatkowe środki na działalność z innego źródła. Na podstawie Uchwały Nr XLVIII/716/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 marca 2023 r. na realizację działań w zakresie kultury pozyskano dotacje celowe z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych – pomoc finansowa od Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego na niżej wymienione działania:

- Olsztyński Teatr Lalek – na spektakl *Mikołaj Kropielnik z Olsztyna* – 27 500 zł,
- Miejski Ośrodek Kultury – na IV Zlot Animatorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego – 27 500 zł.

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne otrzymało 50 000 zł z przeznaczeniem na montaż systemu ochronnego krawędzi z siatkami bezpieczeństwa przed upadającymi elementami elewacji w budynku Obserwatorium Astronomicznego.

Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych pozyskano na niżej podane działania:

- Olsztyński Teatr Lalek – wkład własny do projektu *OTL przyszłości* – 90 000 zł,
- Miejski Ośrodek Kultury – wkład własny do projektu *Światło na MOK* – 109 261,70 zł,
- Miejski Ośrodek Kultury – zakup mobilnego, demontowalnego i opuszczanego zadaszenia sceny Amfiteatru im. Czesława Niemena w Olsztynie – 621 150,00 zł (dotacja niewykorzystana),
- Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne – zakup i montaż szlabanu automatycznego na parkingu znajdującym się przy budynku Planetarium – 11 500 zł,
- Miejska Biblioteka Publiczna – wymiana systemu alarmowego w filii nr 18 MBP – 12 041,70 zł.

W 2023 r. miejskie instytucje kultury nie realizowały projektów dofinansowanych w ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

9.3 Mecenat Miasta Olsztyna

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną, upowszechnianiem oraz ochroną dóbr kultury

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną, upowszechnianiem oraz ochroną dóbr kultury przyznawane były na podstawie uchwał Rady Miasta (do 2023 r. włącznie, od 2024 r. – zarządzeniem Prezydenta Olsztyna). W 2023 r. po rozpatrzeniu przez Komisję Kultury Rady Miasta Olsztyna 19 złożonych wniosków, opiewających na kwotę 263 875 zł, przyznano 5 (w 2022 r. i 2021 r. – również po 5, w 2020 r. – 10) stypendiów miesięcznych. Łączna kwota stypendiów zamknęła się sumą

18 000 zł (w 2022 r. – 15 050 zł, w 2021 r. – 14 000 zł, w 2020 r. – 26 000 zł). Wysokość jednego stypendium wynosiła 3 600 zł miesięcznie brutto (kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę).

Nagrody za osiągnięcia w dziedzinie kultury oraz ogólnopolskich konkursach:

- Zarządzeniem nr 132 Prezydenta Olsztyna z dnia 17 kwietnia 2023 r. przyznano 5 dorocznych Nagród Prezydenta Olsztyna za szczególne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury w 2022 roku; łączna wartość nagród wyniosła 20 000 zł,
 - Zarządzeniem nr 380 Prezydenta Olsztyna z dnia 16 listopada 2023 r. przyznano Nagrodę Prezydenta Olsztyna im. Bohdana Jerzego Koziello-Poklewskiego w dziedzinie historii o wartości 7 000 zł,
 - Zarządzeniem nr 407 Prezydenta Olsztyna z dnia 4 grudnia 2023 r. po raz pierwszy przyznano Nagrodę Prezydenta Olsztyna *URBI ET ARTI – Mecenas olsztyńskiej kultury*; nagrody – pamiątkowe statuetki – trafiły do Michelin Polska sp. z o.o. oraz MPEC Sp. z o.o. w Olsztynie,
 - Nagrodę Prezydenta Olsztyna dla lokalnych twórców *Talent Olsztyna* o wartości 1 200 zł,
 - Nagrodę Prezydenta Olsztyna *Grand Prix Festiwalu O Warmio moja miła im. F. Nowowiejskiego* o wartości 3 000 zł,
 - Nagrodę Prezydenta Olsztyna *Grand Prix Konkursu Gitarowego im. J. Rodrigo* o wartości 10 000 zł.
- Łączna kwota nagród wyniosła 41 200 zł (w 2022 i 2021 r. – również po 41 200 zł, w 2020 r. – 31 200 zł).

Patronaty honorowe Prezydenta Olsztyna

W roku 2023 r. przyznano 155 patronatów honorowych Prezydenta Olsztyna przedsięwzięciom o charakterze charytatywnym, kulturalnym, sportowym, rekreacyjnym, naukowym, edukacyjnym, jubileuszowym (w 2022 – 136, w 2021 r. – 87, w 2020 r. – 107). Znalazły się wśród nich m.in.:

- zawody sportowe rangi lokalnej, wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej (pływackie, biegowe, piłkarskie, siatkarskie, kolarskie i rekreacyjno-rowerowe),
- festiwale (muzyczne, taneczne, chóralskie, teatralne, branżowe np. kulinarne),
- konferencje, konkursy (np. wiedzy, zawodowe, plastyczne), festyny i pikniki rodzinne, bale i aukcje charytatywne, wystawy różnego rodzaju, targi branżowe, jubileusze instytucji, organizacji, grup artystycznych.

9.4 Pozostała działalność Gminy w zakresie kultury

W 2023 r. Gmina Olsztyn zabezpieczyła środki finansowe na dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy *o finansach publicznych*, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego – 35 000 zł (zrealizowano 87,14% planu – 30 500 zł). Podpisano 9 umów z NGOS-ami,

z czego jedna nie została zrealizowana. Szczegółowe zestawienie udzielonych dotacji przedstawiono w tabeli poniżej.

Stowarzyszenie Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, ul. Rodziewiczówny 2, 10-030 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>Konstelacja odkrywców marzeń: Ty też możesz być Kopernikiem – miejska gra rodzinna</i>	6 000	6 000	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, rozliczona.
Warmińsko-Mazurski Oddział Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, ul. Parkowa 1, 10-233 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>Impresje Kopernikańskie</i>	4 500	4 500	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, w trakcie rozliczania.
Wytwórnia Zdarzeń Sonokinetycznych ul. Janowicza 21/5, 10-692 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>Orbity dźwięków. Warsztaty modelowania dźwięku w ramach festiwalu Sonikalia 2023</i>	4 000	4 000	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, w trakcie rozliczania.
Fundacja BORUSSIA, ul. Zyndrama z Maszkowic 2, 10-133 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>Festiwal Mendelsohna 2023</i>	4 500	4 500	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, w trakcie rozliczania.
Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, ul. Parkowa 1, 10-233 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>Mikołajki z Mikołajem... Kopernikiem</i>	3 000	3 000	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, w trakcie rozliczania.
Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej w Olsztynie, ul. Kopernika 45/16, 10-503 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>X Zaduszki Wileńskie: Wileńsko-Warmińskie podróże Mikołaja Kopernika po nieboskłonie</i>	3 000	3 000	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, w trakcie rozliczania.
Stowarzyszenie Muzyki Chóralnej <i>Bel Canto</i> , ul. Jagiellończyka 23/2, 10-062 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie <i>VI Muzyczne Czwartki u Prezydenta</i>	3 500	3 500	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, w trakcie rozliczania.
Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne <i>POJEZIERZE</i> , ul. Kołłątaja 2, 10-035 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>Pięknie żyć. 35-lecie chóru Collegium Baccalarum</i>	2 000	2 000	Dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, w trakcie rozliczania.
Fundacja Tańca i Sztuki <i>ARToffNIA</i> , al. Sybiraków 2, 10-257 Olsztyn Dotacja celowa na zadanie: <i>O Obrotach Ciał Tanecznych</i>	4 500	0,00	Fundacja zrezygnowała z udzielonej dotacji. Zwrot kwoty 4 500 zł.

źródło: dane UM Olsztyna

Wydział Kultury i Ochrony Zabytków Urzędu Miasta Olsztyna współorganizował wydarzenia, takie jak m.in.: *Dyktando 2023* z okazji *Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego*, *II edycja Literackiego Festiwalu Atlantyda Północy*, wydarzenia *Narodowe Czytanie*, *Dni Folkloru* czy koncert Arona Bluma.

9.5 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami

Na terenie Olsztyna znajdują się 434 zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego, 1 072 obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków – niewpisane do rejestru zabytków oraz ok. 640 różnego rodzaju obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych (w tym m.in. elementy wyposażenia kościołów, wyposażenie stacji eżektorowych, pomniki). Ponadto w mieście znajduje się ok. 150 pomników, tablic pamiątkowych, rzeźb, płaskorzeźb i innych form upamiętnienia (ta sama liczba obiektów, jak w ubiegłych latach).

Prowadzenie gminnej ewidencji jest jednym z zadań własnych gminy w obszarze ochrony zabytków. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 22 ust. 5) w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Olsztyna została założona Zarządzeniem Prezydenta Olsztyna nr 42 z dnia 7 lutego 2013 r. (aktualizacja w 2023 r. – Zarządzenie nr 130 z dnia 07 kwietnia 2023 r.). Aktualna liczba zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków miasta Olsztyna przedstawia się następująco:

- liczba zabytków nieruchomych niewpisanych do rejestru zabytków: 1072 (w 2022 r. – 1 074, w 2021 r. – 1 075),
- liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków: 434 (w 2022 r. – 436, w 2021 r. – 438),
- liczba zabytków nieruchomych zieleni: 74 (bez zmian w porównaniu z 2022 r. i 2021 r.),
- liczba stanowisk archeologicznych: 103 (bez zmian w porównaniu z 2022 r. i 2021 r.).

Jedną z form ochrony zabytków jest wspieranie i uzupełnianie działań właścicieli obiektów zabytków w ramach dotacji udzielanych z budżetu miasta na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Możliwość taka wynika z art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zasady udzielania dotacji określa Uchwała Nr XXXV/585/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia

30 czerwca 2021 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna (Dz. Urz. woj. warmińsko-mazurskiego z dnia 8 lipca 2021, poz. 2713) zmieniona Uchwałą Nr XXXIX/641/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 24 listopada 2021 r. (Dz. Urz. woj. warmińsko-mazurskiego z dnia 1 grudnia 2021 r., poz. 4627).

W 2023 r. na ten cel przeznaczono kwotę 100 000 zł (identyczna jak w 2022 i 2021 r.). Na podstawie Uchwały Nr LX/929/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji na dofinansowanie prace konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków wykonano następujące prace przy obiektach zabytkowych:

- Odtworzenie stolarki drzwiowej na klatce schodowej w budynku przy ul. Dąbrowszczaków 34, kwota dotacji: 10 000 zł,
- Izolacja przeciwwilgociowa pionowa w budynku przy ul. Grunwaldzkiej 13, kwota dotacji: 10 000 zł,
- Prace konserwatorskie balustrad na klatce schodowej w budynku przy ul. Grunwaldzkiej 25, kwota dotacji: 10 000 zł,
- Prace konserwatorskie drzwi wejściowych i stolarki okiennej (2 szt.) na klatce schodowej w budynku przy ul. M. Kopernika 9, kwota dotacji: 10 000 zł,
- Dokumentacja konserwatorska – badania konserwatorskie wraz z programem prac trzech klatek schodowych w budynku przy ul. M. Lengowskiego 1/3/5, kwota dotacji: 4 000 zł,
- Dokumentacja projektowa remontu balkonów i izolacji przeciwwilgociowych w budynku przy ul. Mazurskiej 4, kwota dotacji: 4 000 zł,
- Prace konserwatorskie stolarki okiennej w lokalu mieszkalnym nr 7 w budynku przy ul. Pieniężnego 17, kwota dotacji: 7 000 zł,
- Dokumentacja konserwatorska dla elewacji podwórzowej, ekspertyza dla stolarki okiennej w częściach wspólnych w budynku przy ul. Ratuszowej 3, kwota dotacji: 4 000 zł,
- Dokumentacja konserwatorska – badania konserwatorskie elewacji i klatki schodowej wraz z programem prac w budynku przy ul. Sielskiej 16, kwota dotacji: 1 800 zł,
- Dokumentacja konserwatorska – badania konserwatorskie elewacji wraz z programem prac w budynku przy ul. M. Curie-Skłodowskiej 23, kwota dotacji: 1 800 zł,
- Prace konserwatorskie elewacji frontowej w budynku przy ul. Warmińskiej 2, kwota dotacji: 27 400 zł,
- Dokumentacja konserwatorska i projektowa remontu elewacji w budynku przy al. Warszawskiej 56, kwota dotacji: 6 000 zł,
- Dokumentacja konserwatorska – program prac konserwatorskich dla remontu muru przy Kościele i Zakonie Franciszkanów przy ul. Wyspiańskiego 4, kwota dotacji: 4 000 zł.

Z pozostałych zadań z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w 2023 r. wykonano:

- prace polegające na renowacji i zabezpieczeniu pomnika św. Jakuba usytuowanego na Targu Rybnym w Olsztynie,
- dokumentacje dotyczące obiektów zabytkowych – program prac konserwatorskich dla drewnianego krzyża i dzwonniczki usytuowanych przy ul. Żniwnej obok budynku pod nr 9 oraz program prac konserwatorskich i naprawczych dla rzeźby *Ryba z dzieckiem* autorstwa Balbiny Świtycz-Widackiej, usytuowanej w fontannie w Parku Podzamcze oraz rzeźby – wodopoju *Pingwiny* autorstwa Huberta Maciejczyka, usytuowanej na skrzyżowaniu ulic Radiowej i Wojska Polskiego, obok wejścia do Parku Jakubowo.

W ramach projektu *Bałtycka Odyseja – powstanie wspólnego obszaru historycznego i kulturowego*, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (wcześniej Program Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020) zrealizowano m.in. działania związane z promocją dziedzictwa archeologicznego Olsztyna:

- strona internetowa www.wirtualnemuzeum.olsztyn.eu, na której opublikowano zdigitalizowane przedmioty wydobyte podczas badań archeologicznych na terenie starego miasta w Olsztynie (kafle, dzbanki, garnki, kule armatnie, monety) i wizualizacje 3D terenu obejmującego Bramę Górną i część miejskich murów obronnych oraz grodzisko i osadę Sędyty w Lesie Miejskim,
- przygotowano prezentację wystawy przedmiotów z wykopalisk archeologicznych – do obejrzenia w budynku Ratusza obok sali nr 219,
- zorganizowano konferencję podsumowującą działania w projekcie oraz prezentującą badania archeologiczne prowadzone w Lesie Miejskim i działania z zakresu animacji kulturowej związanej z historią grodziska i osady Sędyty.

Udział w stowarzyszeniach

Gmina Olsztyn od 2008 r. jest członkiem międzynarodowego stowarzyszenia *Europejski Szlak Gotyku Ceglanego*. Głównym celem Stowarzyszenia jest rozwój Szlaku Gotyku Ceglanego jako organizacji międzynarodowej oraz wspieranie powiązanych z nim działań z zakresu kultury, sztuki, nauki i edukacji. Udział w stowarzyszeniu przyczynia się do zwiększenia liczby turystów odwiedzających Olsztyn. Poprzez wykorzystanie produktu turystycznego, jakim jest szlak gotyku ceglanego, turyści zachęceni są do podróżowania po kolejnych miastach szlaku. W punktach informacyjnych, informacjach turystycznych, instytucjach kultury itp. we wszystkich miastach członkowskich w Polsce, Niemczech i Danii dostępny jest przewodnik pt. *Śladami średniowiecza i Hanzy* wydany w trzech wersjach językowych (polskiej, angielskiej, niemieckiej).

Materiały i informacje o obiektach gotyku ceglanego na bieżąco prezentowane są na stronie internetowej www.eurob.org oraz w mediach społecznościowych: www.facebook.com/backsteingotik, www.instagram.com/brick_gothic, @backsteingotik, @brick_gothic

Pomnik Wyzwolenia Ziemi Warmińsko-Mazurskiej, plac Xawerego Dunikowskiego

W 2023 r. Gmina Olsztyn podtrzymywała swoje stanowisko odnośnie pozostawienia monumentu jako świadectwa historii miasta i regionu, obecnie pozbawionego elementów propagujących komunizm.

Pomnik, który powstał w Olsztynie w latach 50-tych XX w. na fali powojennego wznoszenia tzw. *pomników wdzięczności*, obecnie w żaden sposób nie upamiętnia, ani tym bardziej nie propaguje ustroju komunistycznego. Celem jest wykorzystanie monumentu do stworzenia opowieści historycznej i edukacyjnej wokół skomplikowanych dziejów regionu oraz postaci artysty rzeźbiarza Xawerego Dunikowskiego. Olsztyński pomnik jest bodajże jednym z trzech obecnie zachowanych monumentalnych dzieł rzeźbiarza. Monument posiada znakomite wartości artystyczne i przemyślaną kompozycję.

26 stycznia 2023 r. Wojewoda Warmińsko-Mazurski wydał decyzję nakładającą na Gminę Olsztyn obowiązek usunięcia Pomnika. Gmina Olsztyn odwołała się od tej decyzji do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wnosząc o zawieszenie niniejszego postępowania oraz wstrzymanie natychmiastowego wykonania decyzji. Po postanowieniach z dnia 6 marca 2023 r. odmawiających zawieszenia postępowania w sprawie usunięcia pomnika i odmowy wstrzymania natychmiastowego wykonania decyzji Wojewody Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego dnia 17 maja 2023 r. wydał decyzję utrzymującą w mocy decyzję Wojewody z dnia 26 stycznia 2023 r.

W dniu 23 maja 2023 r. złożono skargę do WSA na decyzję MKiDN z dnia 17 maja 2023 r. W dniu 26 lipca 2023 r. otrzymano Postanowienie WSA w sprawie wstrzymania wykonania decyzji MKiDN i Wojewody w sprawie usunięcia pomnika. MKiDN w dniu 11 sierpnia 2023 r. złożył zażalenie na postanowienie WSA. Wyrok WSA z dnia 13 września 2023 r. oddalił skargę Gminy Olsztyn. Pod koniec 2023 r. przygotowana została Skarga Kasacyjna od wyroku WSA z 13 września 2023 r.

W czerwcu 2023 r. ponad 600 osób podpisało się pod petycją w obronie pomnika autorstwa Xawerego Dunikowskiego. Inicjatorzy petycji – prof. Robert Traba, historyk z Instytut Studiów Politycznych PAN oraz Elżbieta Traba podsumowali akcję w dniu 12 lipca 2023 r. w Domu Mendelsohna w Olsztynie. Przedstawili również założenia *Projektu dla pokoju*, czyli oryginalnego muzeum *pod chmurką*, gdzie Pomnik i przestrzeń wokół niego byłaby z jednej strony hołdem dla ofiar radzieckiego i nazistowskiego totalitaryzmu, z drugiej zaś przestrogą dla kolejnych pokoleń.

Trzeba również podkreślić, że usunięcie lub jakakolwiek forma przeniesienia Pomnika będzie równoznaczne z jego zniszczeniem, bowiem pomnik został stworzony na miejscu w specjalnie dla niego utworzonej przestrzeni. Będzie to jednocześnie pierwszy taki przypadek dotyczący obecnie istniejącej w przestrzeni twórczości X. Dunikowskiego, któremu co warto przypomnieć poświęcone jest osobne muzeum – Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego – oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, którego organizatorem jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Rok 2023 był drugim w tej dekadzie, kiedy to szeroko rozumiana działalność kulturalna nie była ograniczana pandemicznymi restrykcjami. Brak uciążliwych *lockdownów* i kolejnych obostrzeń pozwolił miejskim instytucjom kultury w pełni powrócić do pracy w tradycyjnym stacjonarnym trybie, co zaowocowało wzrostem zainteresowania ofertą – w kontrze do spadków zaobserwowanych w okresie pandemii.

Jak wynika z analizy danych statystycznych przedstawionych przez instytucje kultury, aktywność mieszkańców miasta wróciła do poziomu sprzed pandemii i nadal wzrasta. Abstrahując od okoliczności zewnętrznych (potencjalna perspektywa eskalacji konfliktu w Ukrainie), daje to podstawy do optymizmu względem przyszłości.

Symptomatyczna dla tego roku była kontynuacja relacji polsko-ukraińskich stanowiąca nieuchronną konsekwencję konfliktu zbrojnego, rozpętanego na terenie naszych południowo-wschodnich sąsiadów. Siłą rzeczy objęła ona również strefę szeroko rozumianej kultury i działalności jej instytucji, którą uzupełniono o przedsięwzięcia realizowane we współpracy ze środowiskami ukraińskimi.

Olsztyńskie instytucje kultury, niewątpliwie mocno zakorzenione w otaczającym je środowisku, w 2023 r. aktywnie uczestniczyły w procesie tworzenia i promocji kultury i sztuki. Skuteczna działalność instytucji była możliwa dzięki dotacjom podmiotowym organizatora. Bezcennym zasobem każdej z instytucji kultury Olsztyna są także kompetencje, zaangażowanie i wiedza pracowników, którzy inicjowali i realizowali przedsięwzięcia kulturalne.

Na uwagę zasługuje fakt, że wszystkie instytucje kultury włączyły się aktywnie w obchody Roku Kopernikowskiego.

Zaproponowana przez Miasto oferta kulturalna odpowiadała na potrzeby kulturalne olsztynian i turystów, nie ograniczając się tylko do dystrybuowania treści kulturalnych, ale również tworząc możliwości ich kreowania. Celem organizatorów było stworzenie przyjaznych warunków, pozwalających odbiorcom na kontakt ze sztuką w każdej postaci i formie, a także konfrontowanie się z nowymi zjawiskami w dziedzinie sztuki, teatru, literatury i nauki.

10 Komunikacja społeczna i aktywność obywatelska

Rok 2023 to kolejny rok aktywności mieszkańców Olsztyna w różnych dziedzinach życia. Oprócz zaplanowanych procesów konsultacyjnych, olsztyniacy uczestniczyli w kampaniach społeczno-informacyjnych, inicjowali działania edukacyjne, tworzyli społeczności lokalne. Był to rok dużej aktywności w radach osiedlowych. Odbęło się 15 procedur wyborczych, w wyniku których wyłoniono 13 rad osiedlowych w nowych składach. W przypadku dwóch osiedli rady nie zostały wybrane – Nagórki i Pojezierze. Największą frekwencję zanotowano na osiedlu Mazurskie, w procesach wyborczych wzięło udział ponad 650 osób.

Wykaz spotkań wyborczych w Radach Osiedlowych 2023 r.

Lp.	Rada Osiedla	Liczba mieszkańców na wyborach
1.	Brzeziny	40
2.	Dajtki	55
3.	Generałów	35
4.	Gutkowo	42
5.	Jaroty	53
6.	Kętrzyńskiego	48
7.	Kormoran	40
8.	Kortowo	53
9.	Mazurskie	96
10.	Nad Jeziorem Długim	35
11.	Nagórki	28
12.	Podgrodzie	50
13.	Pojezierze	21
14.	Redykajny	43
15.	Wojska Polskiego	37
ogólna liczba osób biorących udział w wyborach		676

Mieszkańcy Olsztyna chętnie brali udział w ankietowaniu, w opiniowaniu tematów strategicznych, pracy Olsztyńskiego Teatru im. Stefana Jaracza. Dzięki ankiecie przygotowanej we współpracy z naukowcami z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego władze teatru poznały gusta publiczności. Fundacja Warsztat Zmiany prowadziła prace nad koncepcją ogrodów społecznych w Olsztynie, pytała między innymi o to, gdzie powinny powstawać ogrody społeczne oraz jak ogrody powinny wyglądać. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski realizował projekt *Algorytm monitorowania dynamiki zachowań komunikacyjnych w miejskich obszarach funkcjonalnych w aspekcie innowacji i zagrożeń*. Zadanie finansowane przez Narodowe Centrum Nauki. Efektem projektu będzie opracowanie uniwersalnego, łatwego w zastosowaniu i ekonomicznego algorytmu geomatematycznego do monitorowania zachowań

i przyzwyczajęń komunikacyjnych. Opracowanie potrwa do połowy 2024 r. Kolejne badanie dotyczyło Centrum Usług Społecznych. Podstawą do utworzenia lub przekształcenia i funkcjonowania CUS-u jest diagnoza potrzeb oraz potencjału społeczności lokalnej. W związku z tym przeprowadzono diagnozę potrzeb mieszkańców Olsztyna pod kątem oferowanych w przyszłości usług. W 2023 roku odbyło się także badanie – Barometr społeczny – poświęcone *Strategii Rozwoju Miasta Olsztyn 2030+*. Barometr społeczny to zestaw kilkunastu pytań dotyczących oceny m.in. stanu środowiska przyrodniczego, dostępności miejsc kultury czy planów związanych z zamieszkaniem. Mieszkańcy Olsztyna pozostawili także swoje opinie w sprawie ewaluacji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Ponad 350 osób wypowiedziało się na temat ostatniej edycji OBO i wskazało obszary ewentualnych zmian, które powinny znaleźć swoje odbicie w dokumentach opisujących działania związane z realizacją tych konsultacji społecznych. Inne działania badawcze odbyły się w obszarze programu Ciepłe Mieszkanie oraz realizacji zadań związanych z rewitalizacją naszego miasta.

Ankiety przeprowadzone w ramach badań i konsultacji społecznych:

l.p.	temat	termin	liczba uczestników
1.	Komitet Rewitalizacji	27.09 – 03.10	72
2.	OBO 2024 – ewaluacja	04.10 – 27.10	299
3.	Regulamin Komitetu Rewitalizacji	09.10 – 30.10	5
4.	Zespół Opiniujący OBO – ewaluacja	10.10 – 31.10	13
5.	Zespół Koordynujący OBO – ewaluacja	10.10 – 31.10	10
6.	Wnioskodawcy OBO – ewaluacja	10.10 – 31.10	43
7.	Ciepłe Mieszkanie – właściciele i najemcy	25.10. 2023 – 08.01.2024	52
8.	Ciepłe Mieszkanie – wspólnoty mieszkaniowe	25.10.2023 – 08.01.2024	12

10.1 Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne spełniają funkcję doradczą w podejmowaniu ważnych strategicznych decyzji, ale także dostarczają wiedzy o preferencjach mieszkańców i ich oczekiwaniach. Stanowią istotny wielogłos doradczy, który wspiera podejmowanie ważnych decyzji na gruncie samorządu. Rok 2023 rozpoczęły konsultacje poświęcone zbadaniu opinii na temat przyszłości znanej i ważnej w przestrzeni osiedli zatorskich – *Zatorzanki*. Na podstawie § 2 ust. 2 pkt 5 w zw. z ust. 4 załącznika do Uchwały Nr XXXIV/605/13 Rady Miasta Olsztyn z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Olsztyn zrealizowano konsultacje społeczne poświęcone zebraniu opinii w celu wyznaczenia kierunków rozwoju i funkcjonowania Targowiska Miejskiego przy ul. Kolejowej wraz z halą targową *Zatorzanka* w latach 2023-2030+.

Konsultacje odbyły się w terminie 01–31 marca 2023 roku w następujących formach:

- zbierania opinii i propozycji na piśmie, w tym drogą elektroniczną na adres: strategia2030@olsztyn.eu,
- zamieszczenia zagadnień do konsultacji na stronie: www.konsultacje.olsztyn.eu,
- spotkania z mieszkańcami umożliwiające wyrażenie opinii oraz składanie propozycji i opinii do protokołu wraz z elementami warsztatu.

Pozostałe zaplanowane i przeprowadzone procesy znajdują się w ujęciu tabelarycznym:

Lp.	Temat	Termin	Organizator	Realizacja
1.	Zebranie opinii w celu wyznaczenia kierunków rozwoju i funkcjonowania Targowiska Miejskiego przy ul. Kolejowej wraz z halą targową <i>Zatorzanka</i> w latach 2023-2030+.	01 – 31 marca 2023 r.	Biuro Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego	Zrealizowano
2.	Olsztyński Budżet Obywatelski	styczeń-lipiec 2023 r.	Biuro Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego	Zrealizowano
3.	Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna do 2030 roku	29.03 – 11.04 2023 r.	Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej	Zrealizowano
4.	Projekt uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania, składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Olsztyna	29.09 – 30.10 2023 r.	Wydział Strategii i Funduszy Europejskich	Zrealizowano
5.	Program Współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uprawnionymi zgodnie z ustaw o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w roku 2024	2.10 – 27.10 2023 r.	Pełnomocnik Prezydenta Olsztyna ds.. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	Zrealizowano

źródło: dane UMO

Sposób prowadzenia konsultacji społecznych w Olsztynie jest określony w prawie lokalnym – *Uchwała Nr XXXIV/605/13 z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Olsztyna*. W 2023 roku zaplanowano i przeprowadzono 5 procesów konsultacji społecznych. Raporty z ich realizacji są dostępne na stronie www.konsultacje.olsztyn.eu.

Aplikacją wspierającą szybki dostęp do treści konsultacyjnych na stronie jest nowa aplikacja mMieszkaniec. Jest to darmowa aplikacja dedykowana także mieszkańcom Olsztyna, ułatwiająca dostęp do wszystkich treści związanych z opiniowaniem i konsultowaniem działań i zamierzeń Gminy Olsztyn, uruchomiona w nowej odsłonie w 2023 r.

W ramach spotkań konsultacyjnych odbyły się także rozmowy na temat urządzenia Lasu Miejskiego. Uproszczony Plan Urządzenia Lasu jest dokumentem informującym, jakiego typu jest to las i jaką politykę leśną można na jego terenie prowadzić. Projekt dokumentu zawiera m.in. ogólną charakterystykę lasów oraz ich stanu, zestawienia powierzchni i charakterystykę poszczególnych drzewostanów, oparte na inwentaryzacji oraz projektowane zabiegi gospodarcze i ochronne. Organizatorem spotkań konsultacyjnych była fundacja Natural Forest Foundation i Nexus.

10.2 Kampanie społeczno-informacyjne

Gmina Olsztyn po raz trzeci zaangażowała mieszkańców do akcji *Sam sobie sterem – wszędzie pieszo lub rowerem*. Dwa tygodnie poprzedzające Dzień bez Samochodu (22 września) był to czas rywalizacji szkół o nagrody – stacje do naprawy rowerów oraz indywidualne nagrody dla najaktywniejszych. Zamiast dostawać się na lekcje i wracać z nich samochodem, dzieci i młodzież szukają alternatywnych form podróżowania. To także próba zachęty do aktywności po lekcjach i w weekendy, by przemieszczać się *wszędzie pieszo lub rowerem*. Uczniowie zdobywają kilometry przemieszczając się pieszo, rowerem, hulajnogą lub innym ekologicznym środkiem transportu.

Ubiegły rok to także działania edukacyjno-informacyjne. Gmina Olsztyn zrealizowała szeroką kampanię pod hasłem: *BIO-wyrzucaj bez worka*. Jej celem było przedstawienie mieszkańcom korzyści z prawidłowej segregacji bioodpadów. Natomiast najważniejsze jej przesłanie, to wskazanie sposobu wyrzucania bioodpadów – bez worka. Przedsięwzięcie trwało od września 2023 r. do marca 2024 r. i było częścią cyklicznej kampanii Urzędu *ZmieniaMY przyzwyczajenia*. W 2023 r. w stolicy Warmii i Mazur została podsumowana kampania *Przemoc boli*. Przedsięwzięcie zostało zorganizowane przez Olsztyńskie Centrum Edukacji Nauczycieli. Celem były działania mające zapobiegać przemocy, także tej rówieśniczej oraz cyberprzemocy. Kampania składała się ze szkoleń dla nauczycieli, wiedza była potem przekazywana uczniom olsztyńskich szkół, podzielonym na trzy kategorie wiekowe – klas 1-3, 4-6 oraz 7-8.

W pierwszych miesiącach 2023 roku zrealizowano kampanię informacyjną dotyczącą nowych numerów miejskich rachunków bankowych, następnie kampanię *Mamy TO*, przedstawiającą ostatnio zrealizowane inwestycje miejskie oraz trwającą cały rok kampanię informującą mieszkańców Olsztyna o bieżących działaniach Gminy Olsztyn w comiesięcznym biuletynie *Olsztyn.eu*, będącym dodatkiem do bezpłatnego wydawnictwa prasowego. Informacje przekazywano także w ramach współpracy z olsztyńskimi portalami informacyjnymi oraz telewizją regionalną.

Pod koniec roku Gmina Olsztyn zrealizowała kampanię informacyjną poświęconą modernizacji hali Urania pod hasłem *Dni Otwarte Uranii* oraz *Galaktyczny Benefis Uranii*. Wszystkie zaplanowane działania cieszyły się dużą popularnością i zgromadziły podczas dwóch bezpłatnych wydarzeń prawie 5 tys. mieszkańców.

10.3 Olsztyński Budżet Obywatelski

W 2023 roku zrealizowano konsultacje społeczne polegające na wyłonieniu najważniejszych dla mieszkańców Olsztyna projektów do realizacji w 2024 r. X edycja, jubileuszowa wystartowała w styczniu 2023 r. Na realizację projektów zgłoszonych przez mieszkańców w ramach OBO w 2023 roku przeznaczono kwotę 7 500 000 zł, w tym 2 400 000 zł na projekty miejskie oraz 5 100 000 zł na projekty osiedlowe. Środki te są o prawie milion złotych większe niż w poprzedniej IX edycji przeprowadzonej w 2021 roku (w której łączna pula wynosiła 6 550 000 zł).

W ramach ewaluacji przeprowadzono badanie ankietowe, skierowane do wszystkich uczestników budżetu obywatelskiego. Istotną zmianą w harmonogramie realizacji tej edycji było przeniesienie wszystkich etapów na początek roku, co dało możliwość wcześniejszego poznania zwycięskich projektów i skierowania ich do realizacji. Olsztyński Budżet Obywatelski jest opisany w innym rozdziale tego opracowania a Raport Ewaluacyjny stanowi załącznik do niniejszego *Raportu o stanie Miasta*. Do jubileuszowej edycji OBO opracowano Instrukcję Obsługi OBO, ujmującą wszystkie aspekty tego szerokiego zadania.

10.4 Inicjatywa lokalna

Gmina Olsztyn realizuje zadania z zakresu inicjatywy lokalnej. Wartość inwestycji zrealizowanych w 2023 roku przekroczyła 1 milion złotych. To jedna z form rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, polegająca na współpracy jednostek samorządu terytorialnego z mieszkańcami, uregulowana Uchwałą Nr XXXIV/606/13 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej. W ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy zgłaszają pomysły i deklarują udział w ich realizacji, który może mieć formę wkładu rzeczowego, finansowego lub pracy społecznej. W 2023 roku Olsztyn zrealizował 4 inicjatywy zgłoszone przez grupy sąsiedzkie.

Zrealizowane inicjatywy lokalne:

- Przygotowanie dokumentacji technicznej dotyczącej budowy ulicy Basieńki – Oleńki,
- Przygotowanie dokumentacji technicznej budowy ul. Kotańskiego,
- Położenie chodnika – Gruszowe Sady,
- Przygotowanie dokumentacji technicznej budowy ulicy oraz sieci wodno-kanalizacyjnej przy ul. Piwnika.

Do Urzędu Miasta Olsztyna wpłynął w 2023 r. jeden wniosek, złożony przez społeczność osiedla Dajtki, dotyczący ulicy Rolnej i Gryczanej.

10.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej jest podstawowym zadaniem gminy i powiatu. Realizując swoje zadania Miasto może i często korzysta z pomocy innych instytucji i organizacji, takich jak organizacje pozarządowe. Współpraca miasta z organizacjami nie wynika jedynie z obwarowań prawnych i ustawowej konieczności uchwalania rocznego programu współpracy, ale przede wszystkim z dostrzegania korzyści wynikającej z tej współpracy.

Głównym celem realizowanego w roku 2023 Programu było wzmacnianie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez budowanie stabilnego partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, opartego na długotrwałej współpracy w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Olsztyna poprzez realizację zadań publicznych. Działalność organizacji pozarządowych znacząco wpływa na rozwój miasta i jakość życia jego mieszkańców, aktywizuje społeczność lokalną oraz sprzyja budowaniu odpowiedzialności społecznej.

Realizacja Programu opierała się na współpracy finansowej i pozafinansowej. W ramach współpracy finansowej w 2023 roku zorganizowano 18 konkursów ofert na realizację zadań publicznych. Dla porównania: w 2019 – 34, w 2020 roku – 14, w 2021 roku – 13, w 2022 roku – 15.

Pojawiło się też nowe działanie mające na celu wspomaganie i rozwój wspólnot lokalnych, którego założeniem było uzyskanie wzrostu kompetencji społecznych i aktywności mieszkańców Olsztyna poprzez nawiązanie relacji sąsiedzkich oraz angażowanie się we wspólne inicjatywy służące budowaniu więzi i integracji międzypokoleniowej.

W latach 2019-2023 r. Gmina Olsztyn przekazała organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych następujące kwoty:

lp.	obszar wsparcia	Wartość umów (w zł)			
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1.	sport i rekreacja	2 474 602	2 359 461	2 281 080	2 285 080
2.	promocja miasta	60 000	66 000	70 000	80 000
3.	polityka społeczna i senioralna	28 598 645	28 455 211	28 813 998	35 161 660
4.	zdrowie				10 000
5.	bezpieczeństwo publiczne	170 000	220 000	220 000	220 000
6.	nieodpłatna pomoc prawna	254 100	254 100	254 100	254 100
7.	ochrona środowiska	30 000	40 000	40 000	50 000
8.	rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	80 000	80 000	80 000	80 000
9.	kultura				35 000
10.	działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych				15 000
	podsumowanie	31 667 347	31 474 772	31 759 178	38 190 840

Łączna wartość udzielonych dotacji dla organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne Miasta Olsztyna wyniosła w 2023 roku: 38 190 840 zł.

Warto przy tym zaznaczyć, iż mieszkańcy Olsztyna zrzeszeni w organizacjach pozarządowych czynnie angażowali się we współpracę z samorządem Olsztyna przez współuczestnictwo w komisjach opiniujących oferty złożone w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych.

10.6 Wolontariat, w tym wolontariat szkolny

Mieszkańcy Olsztyna zaangażowani w działania wolontarystyczne bezinteresownie i bezpłatnie niosą wsparcie potrzebuującym. W 2023 roku kolejny raz rozstrzygnięto konkurs *Ludziom Dobrej Woli*,

w którym Kapituła Wielkiego Serca wybrała i nagrodziła wyjątkowych mieszkańców. Znaczące wsparcie kolejny raz uzyskał szpital dziecięcy, a wszystko to dzięki tłumnemu uczestnictwu mieszkańców Olsztyna i okolic w kolejnej odsłonie akcji *Kilometry Pomocy Michelin*. Łącznie uczestnicy pokonali w tym roku 6 852 kilometrów. Wspólnie udało się zebrać 153 183 zł.

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy to także wielkie święto wszystkich zaangażowanych wolontariuszy w każdym wieku. W 2023 roku w akcji wzięło ich udział ponad pół tysiąca, dzięki nim w Olsztynie zebrano 457 000 zł, a lekarze Klinicznego Oddziału Patologii i Wad Wrodzonych Noworodków i Niemowląt Miejskiego Szpitala Zespołonego korzystają z mobilnego ultrasonografu, niezbędnego do diagnostyki i ratowania życia najmniejszych pacjentów. Kolejne urządzenie to densytometr rentgenowski kości Horizon, który trafił do Olsztyna jako jedno z 4 urządzeń, które pomaga w diagnozowaniu pacjentów Kliniki Reumatologii.

W Olsztynie od kilku lat funkcjonuje Centrum Wolontariatu uruchomione przez Federację Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA. Głównym zadaniem Centrum jest podejmowanie inicjatyw ukierunkowanych w szczególności na pomoc osobom najbardziej potrzebującym – w tym dzieciom i seniorom. Organizatorzy prowadzą bazę wolontariuszy, którzy chcą pomagać, ale także zapraszają do współpracy organizacje, gdzie wolontariusze posiadający rekomendację Federacji będą mogli się rozwijać i czuć się potrzebni za sprawą zaangażowania w ambitne zadania wspierające innych.

Młodzież szkolna to najmłodsze zaangażowane społecznie pokolenie mieszkańców Olsztyna. W 2023 roku poznaliśmy olsztyńskich *Ośmiu Wspaniałych*. To konkurs dla nastolatków, który podkreśla ich działania na rzecz słabszych i potrzebujących, wymagających opieki, pomoc koleżankom i kolegom. Celem konkursu jest wyłanianie i promowanie pozytywnych zachowań, działań i postaw młodzieży, przeciwdziałanie przemocy i agresji oraz upowszechnianie młodzieżowego wolontariatu.

Na ogólnopolskim szczeblu konkursu Olsztyn reprezentowała Aleksandra Horoszko, uczennica II Liceum Ogólnokształcącego w Olsztynie, dwukrotna stypendystka Ministra Edukacji i Nauki za wybitne osiągnięcia edukacyjne. Przewodnicząca Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej przy Ministrze Edukacji i Nauki, Ambasadorka Unijnego Dialogu Młodzieżowego. W kategorii grupowej laureatem zostało Szkolne Koło Wolontariatu w Zespole Szkół Samochodowych.

Poza tym przyznano wyróżnienia. W kategorii indywidualnej *Ósemka Junior* (uczniowie klas 7-8 szkoły podstawowej) jury jednogłośnie wyróżniło Weronikę Górzyńską. Natomiast w kategorii *Ósemka Senior* (uczniowie klas 1-5 szkoły ponadpodstawowej) członkowie Komitetu postanowili przyznać szczególne wyróżnienie Konradowi Zacharskiemu i Mengfan Xu.

W Olsztynie działają bardzo aktywnie koła wolontariatu, które zrzeszają po kilkadziesiąt osób, a w wypadku wielu inicjatyw angażuje się cała społeczność szkolna. Uczniowie udzielają wsparcia innym – swoim rówieśnikom, osobom potrzebującym czy społeczności lokalnej.

Wspierają między innymi organizację wydarzeń kulturalnych, angażują się w pielęgnowanie tradycji narodowych. Są aktywni w pozyskiwaniu funduszy na szczytne cele. Przygotowywali okolicznościowe kiermasze ze sprzedażą własnych wypieków oraz koncerty charytatywne, a uzyskane z nich dochody przekazywali na leczenie ciężko chorych dzieci. Nieśli pomoc w ramach ogólnopolskiej inicjatywy *szlachetna paczka*, organizowali szkolne inicjatywy w ramach Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

11. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo na poziomie lokalnym to niewątpliwie czynnik rozwojowy miast. Tam, gdzie jest niebezpiecznie, nie ma miejsca na inwestycje, pozyskiwanie kapitału, nie tworzy się nowych przedsięwzięć, nie pojawiają się nowe idee, nie ma szans rozwinąć się rynek turystyczny. Wzrost bezpieczeństwa jest więc czynnikiem prorozwojowym.

Na poziomie lokalnym, obok służb, inspekcji i straży, najważniejszym podmiotem odpowiedzialnym za stan bezpieczeństwa obywateli jest samorząd lokalny. Zadania wchodzące do sfery bezpieczeństwa i porządku publicznego ustawodawca zaliczył do podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Z ustawy o samorządzie gminnym wynika, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Warunkiem koniecznym do skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom, a zwłaszcza przestępczości, jest zaangażowanie lokalnych władz na rzecz bezpieczeństwa obywateli i współdziałanie w tym zakresie z innymi podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa.

W 2023 roku zadania z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa były realizowane w pięciu obszarach:

- bezpieczeństwo i porządek publiczny,
- zarządzanie kryzysowe,
- obrona cywilna,
- sprawy obronne i wojskowe,
- rozwój i inwestycje.

Wydatki Olsztyna na ten cel wyniosły 11 112 480,37 zł, z czego 3 191 978,16 zł stanowiły wydatki majątkowe. Z powyższych środków między innymi sfinansowano działalność Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa i Regionalnego Magazynu Kryzysowego, Straży Miejskiej, Ochotniczej Straży Pożarnej Olsztyn – Gutkowo, funkcjonowanie Miejskiego Systemu Monitoringu oraz zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne na akwenach Miasta Olsztyna. 2 642 103,16 zł przeznaczono na realizację Projektu *Bezpieczny MOF*, który uzyskał dofinansowanie ze środków unijnych.

19 833 469,39 zł – tyle wynosił plan finansowy wydatków przeznaczonych na realizację zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Wyżej wymienione środki finansowe pochodziły ze specjalnie utworzonego Funduszu Pomocy.

Jak co roku, realizowany był *Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego – Bezpieczny Olsztyn*, który jest integralną częścią systemu zarządzania bezpieczeństwem Miasta Olsztyna. Systematyzuje on wszelkie działania służb i innych podmiotów działających w sferze bezpieczeństwa, które niewątpliwie przyczyniają się do ograniczenia zjawisk aspołecznych, co daje podstawy systemom ochrony ludności oraz stwarza warunki dla zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej.

Zadania w ramach Programu, realizowane były przez 8 komisji problemowych, działających w konkretnych niżej wymienionych obszarach:

- bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania,
- bezpieczeństwo w szkole,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej,
- ochrona dziedzictwa narodowego,
- bezpieczeństwo w działalności gospodarczej,
- bezpieczeństwo na drodze,
- popularyzacja Programu.

W 2023 roku zakończono prace związane z realizacją Projektu *Bezpieczny MOF*. Projekt został zrealizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Celem głównym Projektu było podniesienie i zapewnienie utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa społeczności na terenie Olsztyna oraz 6 gmin ościennych (Dywity, Barczewo, Purda, Stawiguda, Gietrzwałd, Jonkowo), poprzez działania służące wyposażeniu i integracji służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz stworzenie możliwości wczesnego ostrzegania i informowania mieszkańców o zaistniałym lub przewidywanym zagrożeniu. Zakładał on wprowadzenie systemu bezpieczeństwa regionu olsztyńskiego, który służyć ma podniesieniu jakości życia w *Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Olsztyna*. W ramach projektu zrealizowano zadania o charakterze inwestycyjnym:

- stworzenie (przebudowa) Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa,
- stworzenie spójnego cyfrowego systemu łączności,
- stworzenie spójnego systemu bezpieczeństwa na akwenach wodnych,
- wyposażenie RCB w Mobilne Centrum Kierowania,
- stworzenie Regionalnego Magazynu Kryzysowego.

Projekt był zintegrowany pod względem przestrzennym. Scała działania na obszarach miejskich i wiejskich, sprzyjając zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa.

W mieście realizowane były również założenia *Strategii Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego* oraz opracowanego w świetle tego dokumentu – *Miejskiego Programu Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego*. Zadania w tym zakresie były inicjowane na gruncie przyjętego przez Miejską Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Planu Realizacyjnego BRD na rok 2023.

Projekty, realizowane przez specjalnie powołane do tego sektory (Edukacja, Nadzór nad ruchem drogowym, Infrastruktura, Ratownictwo), były wdrażane w ramach przyjętych sześciu celów nadrzędnych, tj.:

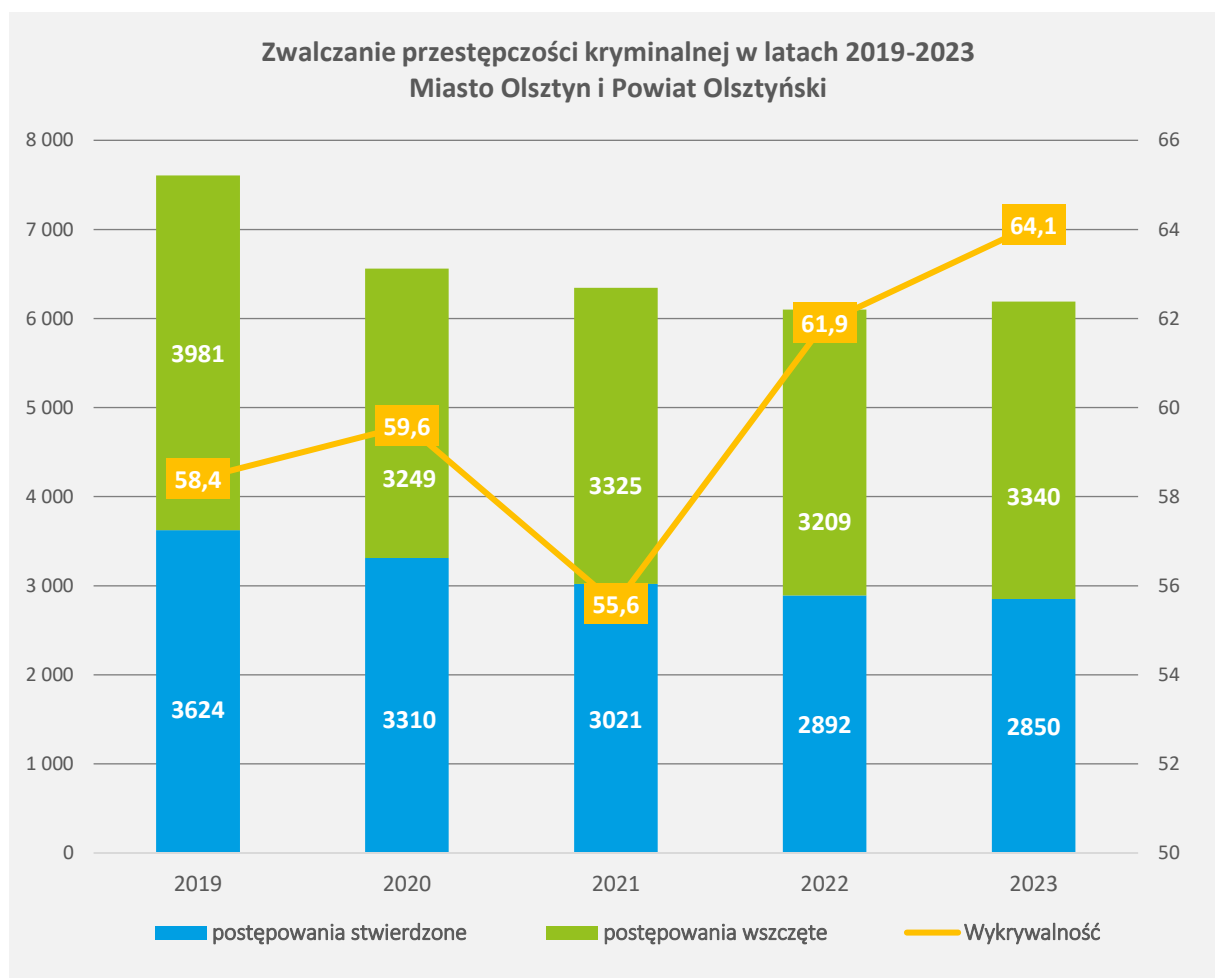
- Działania systemowe.
- Bezpieczeństwo kierowcy.
- Bezpieczeństwo pieszego i rowerzysty.
- Bezpieczna infrastruktura drogowa.
- Bezpieczny pojazd.
- Efektywny system ratownictwa i opieki powypadkowej.

W roku 2023 zrealizowano kilkadziesiąt projektów. Realizacja części z nich będzie kontynuowana w kolejnych latach.

11.1 Policja

Oceniając rok 2023 należy podkreślić, iż na terenie Miasta Olsztyna odnotowano wzrost liczby wszczętych postępowań kryminalnych o 131, a ich wykrywalność wynosi 64,1% i jest wyższa o 2,2 p.p. w odniesieniu do 2022 roku. W 7 wybranych kategoriach przestępczości odnotowano spadek liczby postępowań wszczętych o 51. Wykrywalność w 2023 roku jest wyższa w porównaniu z 2022 rokiem i wynosi 53,2% (+2,1 p.p.). Pozytywnym zjawiskiem było zwiększenie wykrywalności przestępstw kradzieży cudzej rzeczy, które dotyczą bezpośrednio bardzo dużą liczbę osób, są najbardziej uciążliwe i wzbudzają – wraz z podobną kategorią wypełniającą znamiona wykroczenia – największe obawy wśród społeczeństwa. W 2023 roku wszczęto 783 postępowania (o 26 więcej niż w 2022 roku). Uzyskana wykrywalność – 50,3% jest o 4,2 p.p. wyższa od tej z roku 2022.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

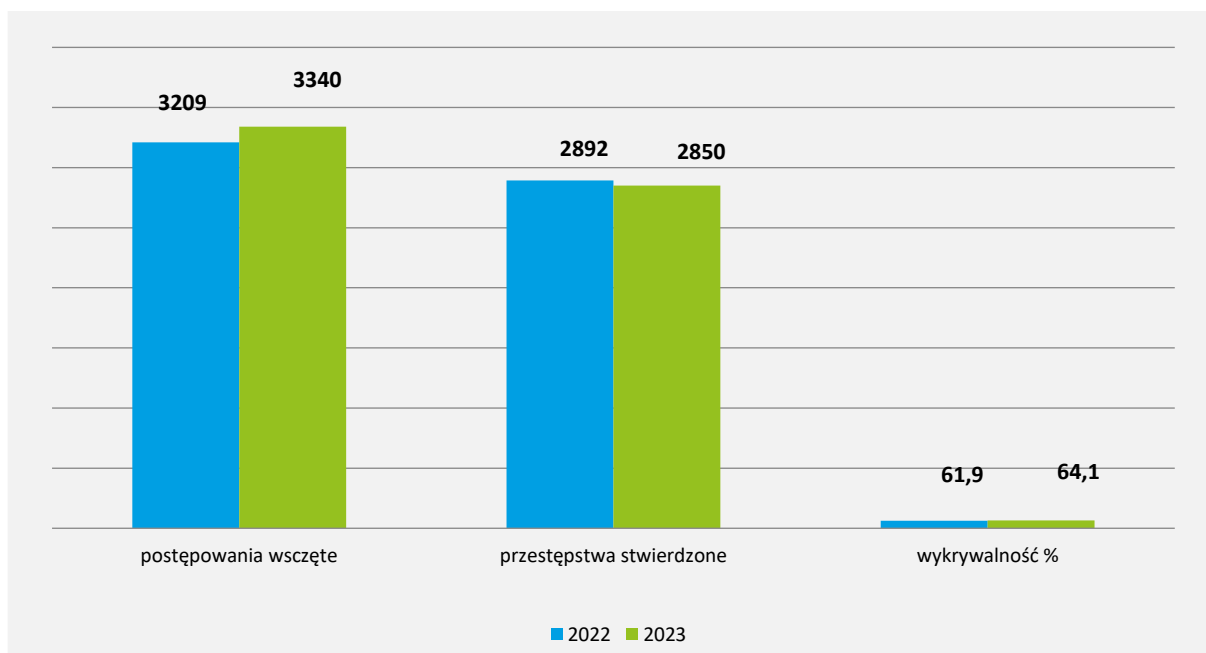
Poniżej przedstawiono najważniejsze, najbardziej istotne kategorie obrazujące skalę i poziom przestępczości oraz wyniki uzyskane przez Komendę Miejską Policji w Olsztynie w zakresie jej zwalczania.

W kategorii **przestępczość ogólna**, w 2023 wszczęto 5 314 postępowań, o 160 postępowań więcej niż w 2022 roku (wskaźnik dynamiki 103,1%). Nastąpił spadek czynów stwierdzonych o 821 (dynamika 85,9%). Wykrywalność jest na poziomie 69,3%, porównywalna do roku 2022.

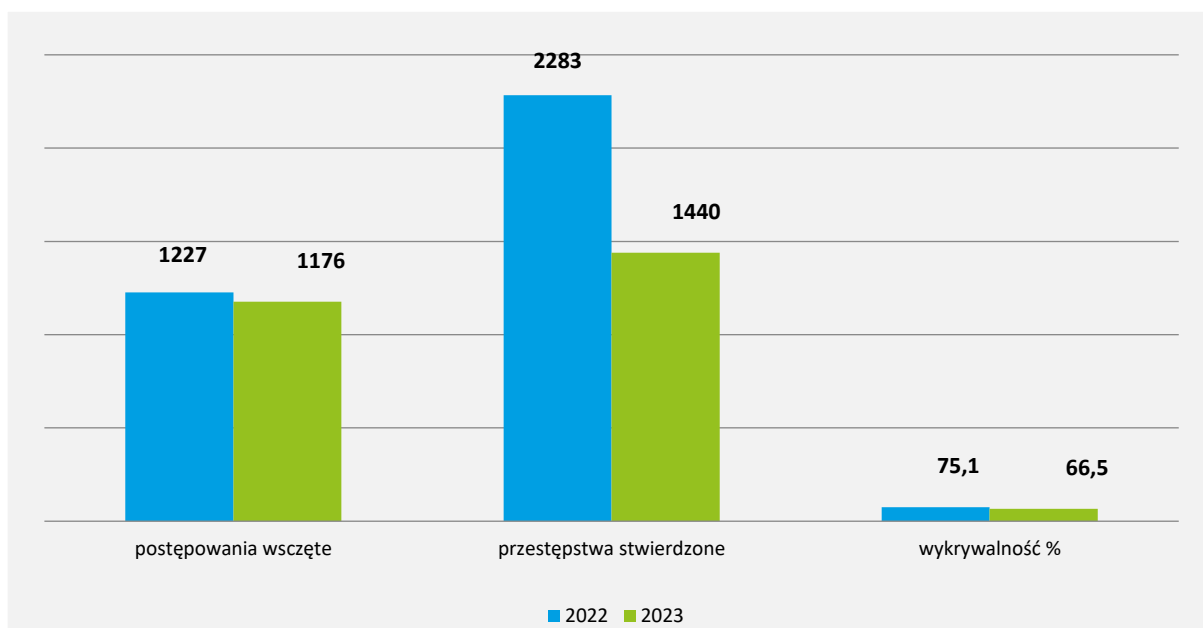
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

W kategorii **przestępczość kryminalna** odnotowano wzrost postępowań wszczętych (dynamika 104,1%, więcej o 131 spraw). W przypadku przestępstw stwierdzonych wskaźnik dynamiki wynosi 98,5% i jest wyższy o 2,8% niż w 2022 roku. Wykrywalność wyniosła 64,1% i jest wyższa o 2,2 p.p. w porównaniu do roku ubiegłego.

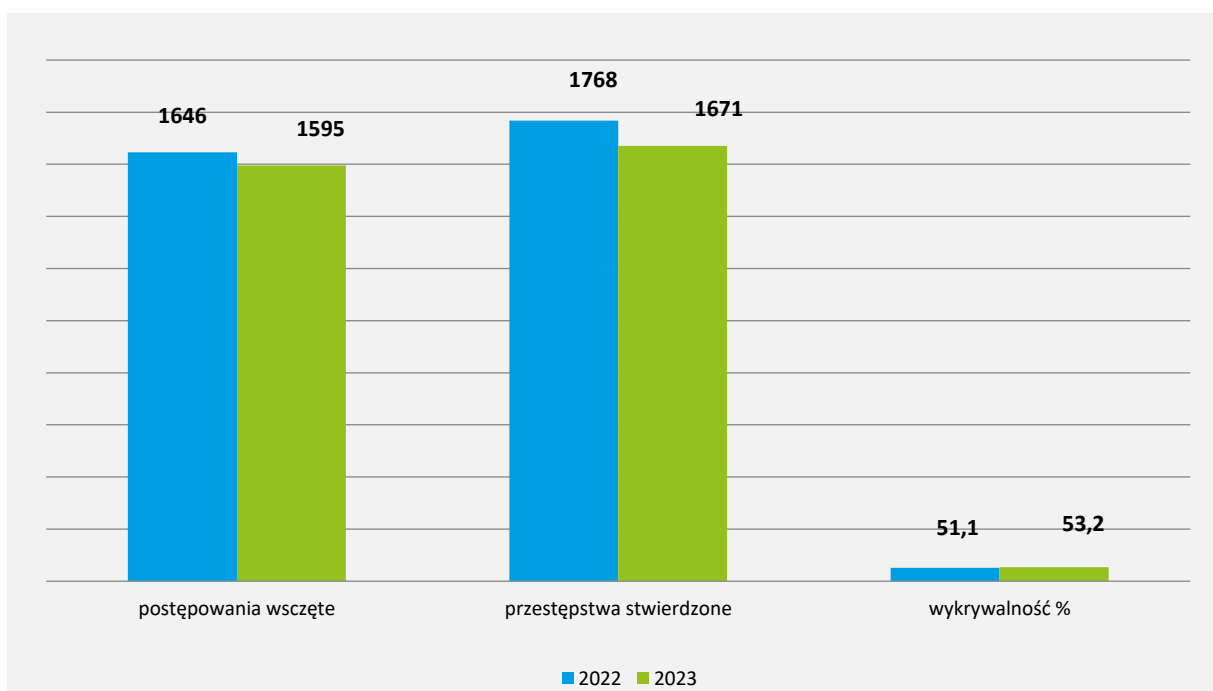
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

W kategorii **przestępczość gospodarcza** w 2023 roku wszczęto 1 176 postępowań (dynamika 95,8%, mniej o 51 spraw) z równoczesnym spadkiem przestępstw stwierdzonych (dynamika 63,1%, mniej o 843 czyny). Uzyskana wykrywalność (66,5%) jest niższa o 8,6 p.p. od ubiegłorocznej.

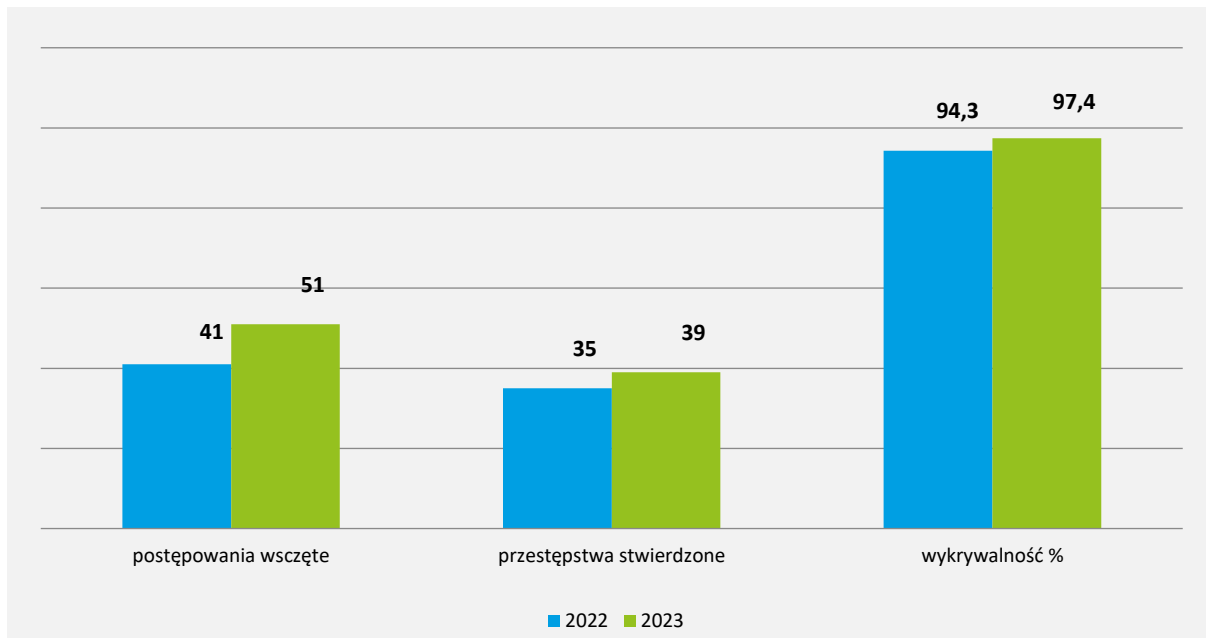
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

W 7 wybranych kategoriach przestępczości liczba postępowań wszczętych (1 595) w 2023 r. jest niższa o 51 spraw niż w roku 2022 (wskaźnik dynamiki 96,9%). W przypadku przestępstw stwierdzonych nastąpił spadek dynamiki (94,5% – mniej o 97 czynów stwierdzonych). Wykrywalność w roku 2023 wyniosła 53,2% co stanowi wzrost o 2,1 p.p. w porównaniu z rokiem 2022.

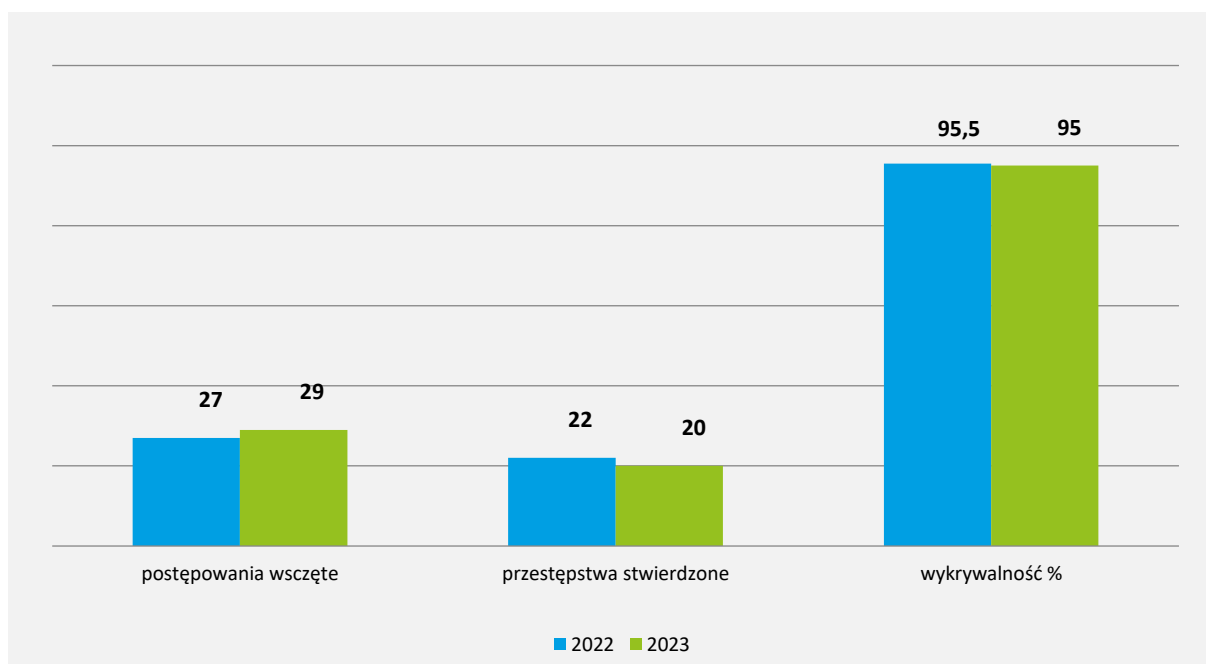
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze** liczba przestępstw wszczętych wzrosła (dynamika 124,4%, wzrost o 10 spraw). Odnotowano wzrost przestępstw stwierdzonych (dynamika 111,4%, więcej o 4 czyny). Uzyskana wykrywalność (97,4%) oznacza wzrost o 3,1 p.p. w porównaniu do 2022 roku.

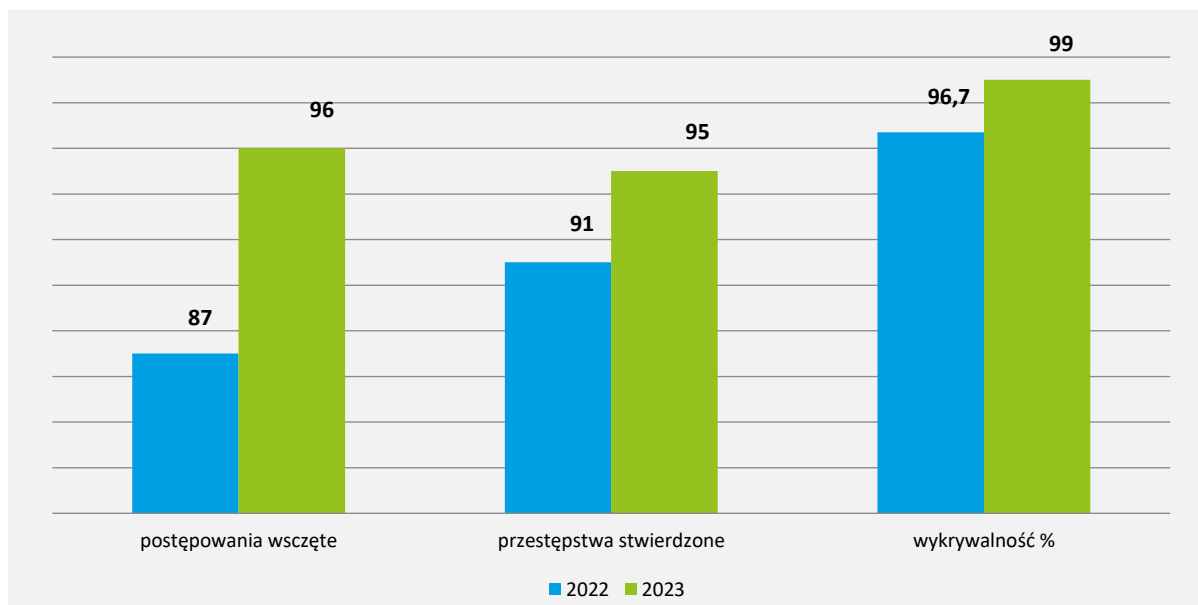
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

W kategorii **bójka i pobicie** liczba przestępstw wszczętych w 2023 roku wzrosła (dynamika 107,4%, wzrost o 2 sprawy). Odnotowano spadek przestępstw stwierdzonych (dynamika 90,9%, mniej o 2 czyny). Uzyskana wykrywalność na poziomie 95% jest na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym (95,5%).

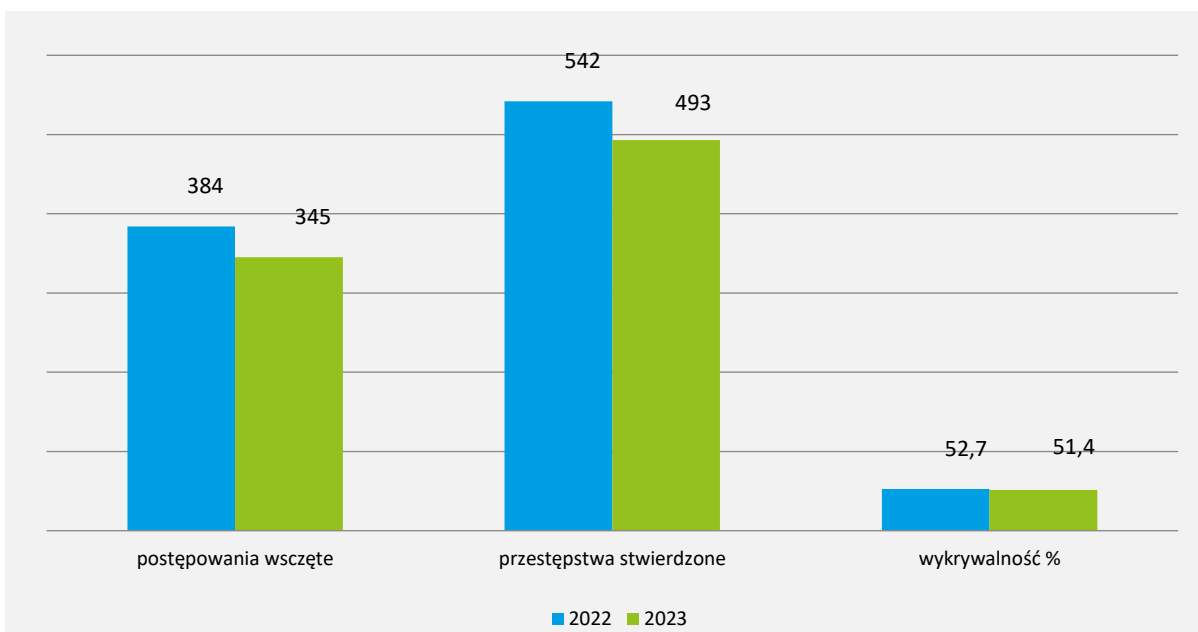
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **uszczerbek na zdrowiu** liczba przestępstw wszczętych utrzymała się na poziomie porównywalnym do roku ubiegłego (dynamika 110,3%, wzrost o 9 spraw). Nastąpił wzrost przestępstw stwierdzonych (dynamika 104,4%, więcej o 4 czyny). Uzyskana wykrywalność na poziomie 99% jest o 2,3 p.p. wyższa niż w 2022 roku.

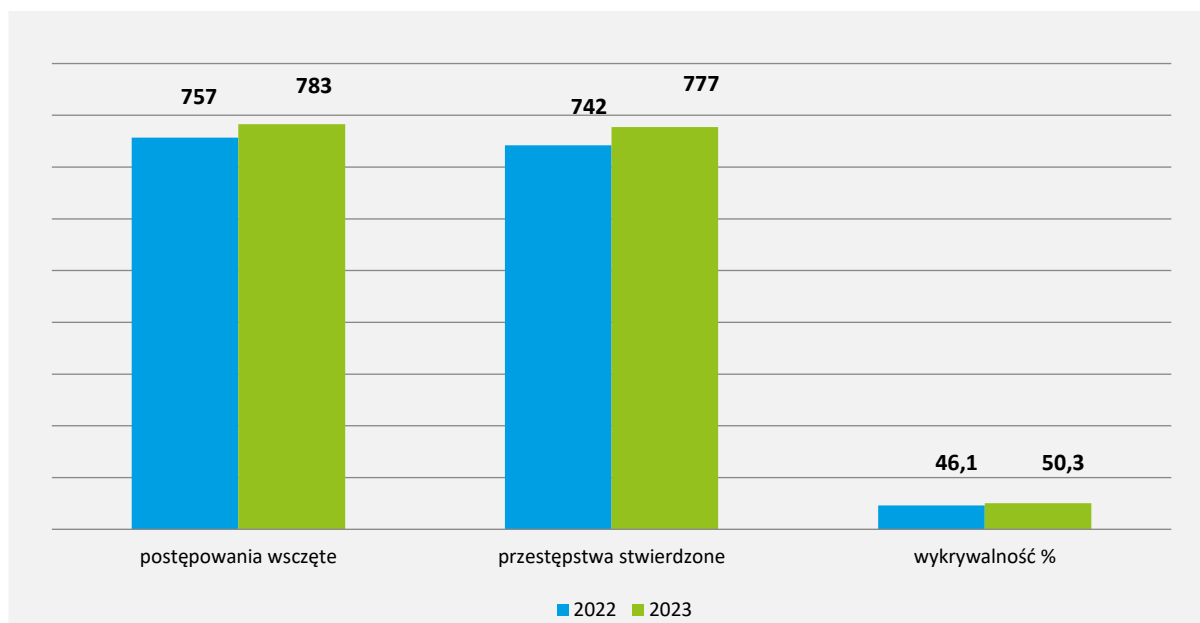
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **kradzież z włamaniem** nastąpił pozytywny spadek przestępstw stwierdzonych (dynamika 91%, mniej o 49 spraw). Wszczęto 345 postępowań – o 39 mniej niż w 2022 roku (dynamika na poziomie 89,8%). Wykrywalność wyniosła 51,4% jest na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym.

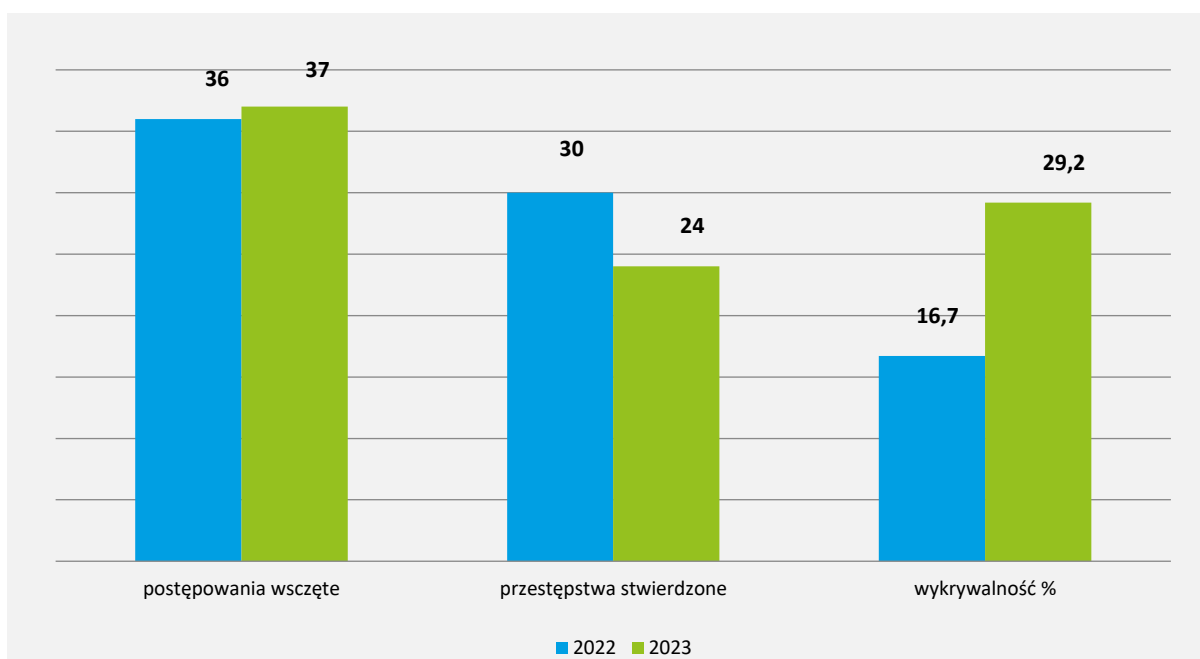
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji w Olsztynie

W kategorii przestępstw **kradzież cudzej rzeczy** nastąpił wzrost przestępstw stwierdzonych (dynamika 104,7%, mniej o 35 spraw). Wszczęto 783 postępowania, o 26 więcej niż w 2022 r. (dynamika na poziomie 103,4%). Uzyskana wykrywalność – 50,3% jest o 4,2 p.p. wyższa od tej z roku 2022.

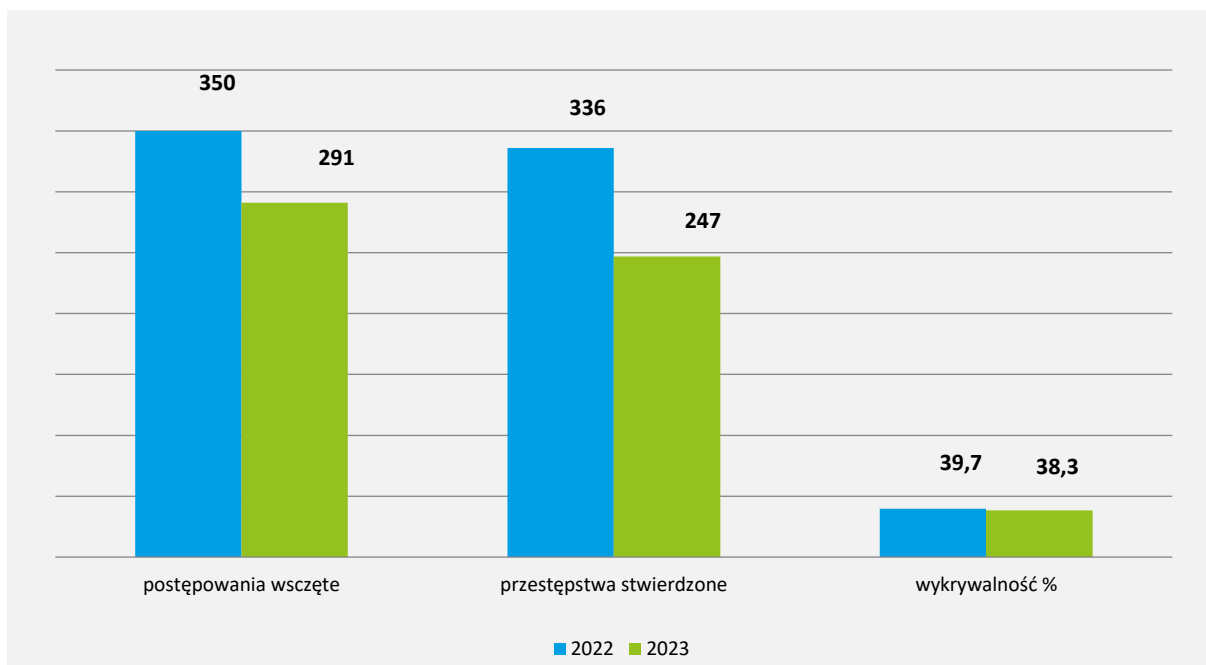
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji w Olsztynie

W kategorii przestępstw **kradzież i kradzież poprzez włamanie do samochodu** nastąpił spadek przestępstw stwierdzonych (dynamika 80%, mniej o 6 czynów). Wszczęto 37 postępowania o 1 więcej niż w 2022 roku (dynamika 102,8%). Uzyskana wykrywalność – 29,2 jest o 12,5 p.p. wyższa od tej z roku ubiegłego.

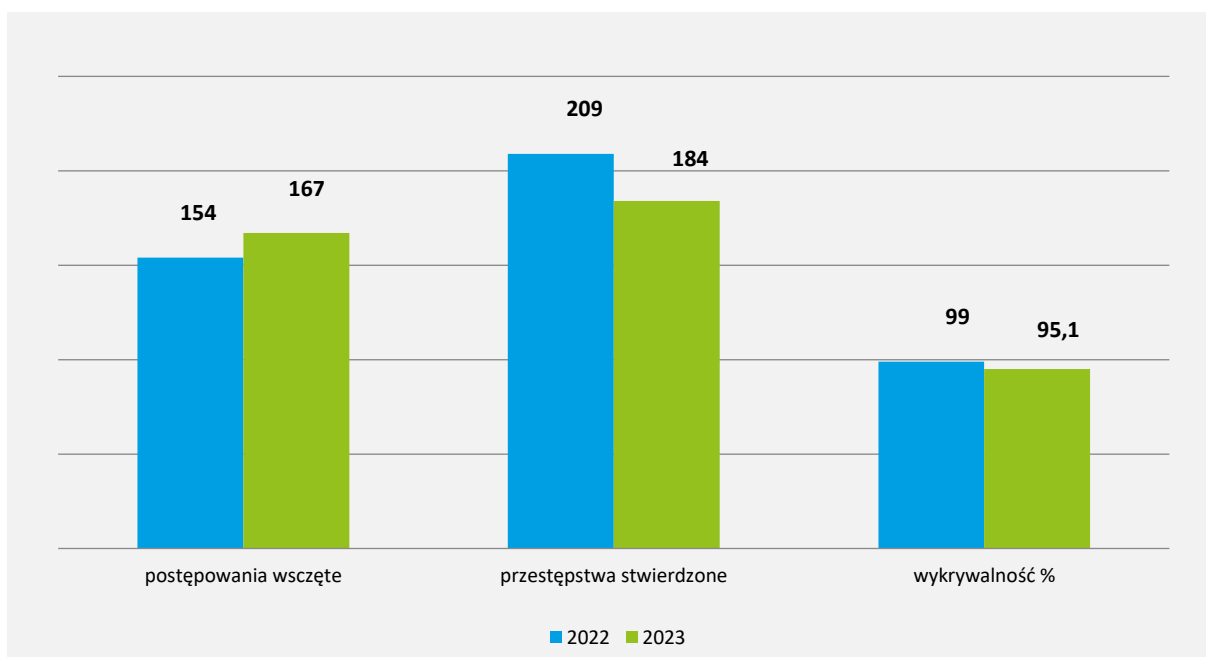
źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji w Olsztynie

W kategorii przestępstw **uszkodzenie rzeczy** liczba przestępstw wszczętych w 2023 roku spadła (dynamika 83,1%, mniej o 59 spraw) przy jednoczesnym spadku przestępstw stwierdzonych (dynamika 73,5%, mniej o 89 czynów). Natomiast uzyskana wykrywalność 38,3% jest na porównywalnym poziomie jak w roku poprzednim.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji w Olsztynie

W kategorii **przestępczość narkotykowa** nastąpił wzrost postępowań wszczętych (dynamika 108,4%, wzrost o 13 spraw) przy jednoczesnym spadku przestępstw stwierdzonych (dynamika 88%, spadek o 25 czynów). Uzyskana wykrywalność 95,1% jest niższa o 3,9 p.p. w stosunku do roku ubiegłego.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KM Policji w Olsztynie

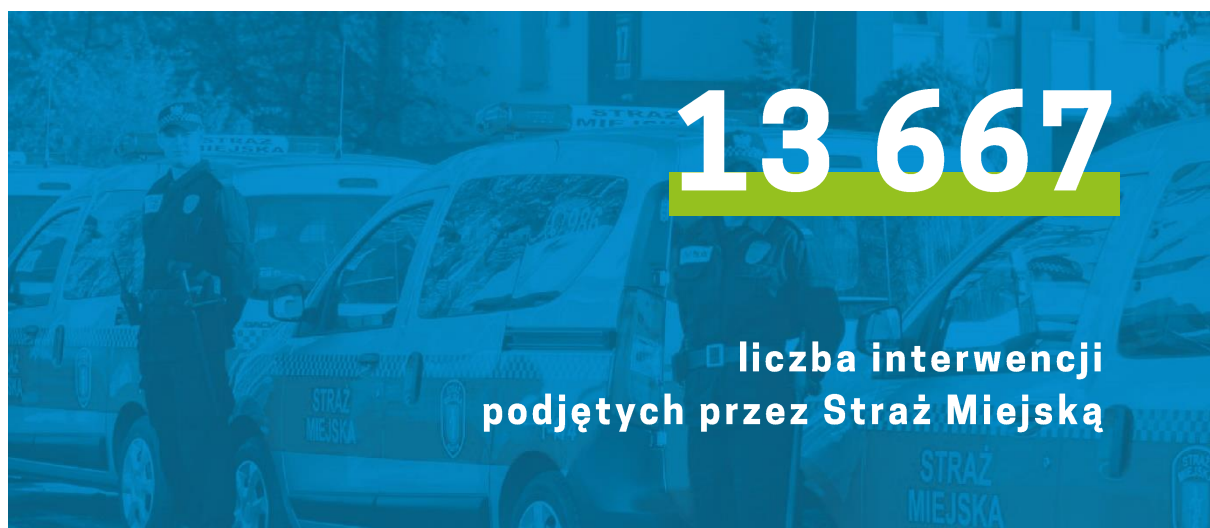
Istotnym obszarem działań, mającym bezpośrednie przełożenie na poziom zagrożenia przestępczością i poprawę stanu bezpieczeństwa jest **bezpieczeństwo w ruchu drogowym**. Od wielu już lat na drogach naszego miasta, można zaobserwować coraz większe natężenie ruchu, co nie odbiega w tym zakresie od trendów ogólnokrajowych. Jedną z przyczyn, jest niewątpliwie zwiększająca się liczba pojazdów.

Poniższe zestawienie tabelaryczne przedstawia skalę zdarzeń drogowych, w tym wypadków, kolizji drogowych oraz osób zabitych i rannych na terenie miasta Olsztyna.

	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji	SUMA
2021	130	3	145	2850	2980
2022	109	0	118	2586	2695
2023	88	0	94	2664	2752
Różnica 2022/2023	↓ - 21	0	↓ - 24	↑ + 78	↑ + 57

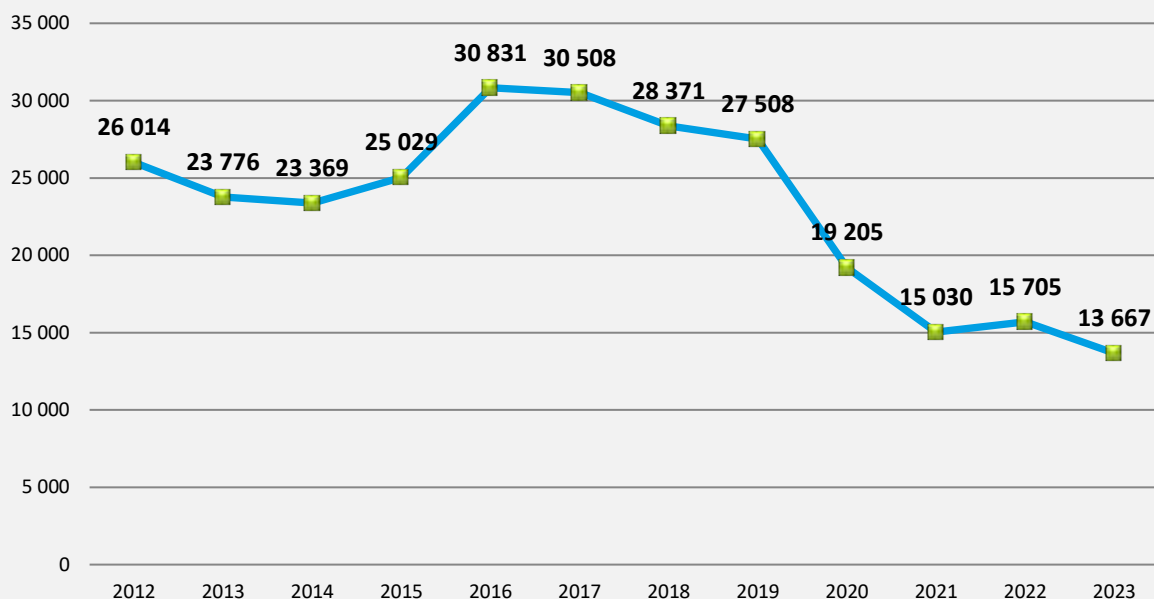
źródło: dane UM Olsztyna

11.2 Straż Miejska

Na zwiększenie stanu porządku oraz poczucia bezpieczeństwa mieszkańców istotny wpływ miała działalność funkcjonującej w mieście Straży Miejskiej. Realizując zadania przewidziane w ustawie o strażach gminnych i miejskich oraz prawa miejscowego, olsztyńscy strażnicy miejscy w okresie od stycznia do grudnia ubiegłego roku podjęli ogółem 13 667 interwencji, co stanowi spadek o 2 038 interwencji, w stosunku do roku 2022.

Wykres porównawczy liczby podjętych interwencji

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Olsztynie

W 2023 roku Dyżurny Straży Miejskiej przyjął 12 751 zgłoszeń od mieszkańców Olsztyna, co stanowi 11% wzrost w stosunku do 2022 roku. W porównaniu do roku 2021 r. było ich o 14% więcej.

W 2023 roku liczba zgłoszeń była wyższa niż w latach 2020-2022. Wzrost liczby zgłoszeń można tłumaczyć większą liczbą zgłoszeń wpływających bezpośrednio od mieszkańców oraz zniesieniem stanu zagrożenia epidemicznego spowodowanego zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Zgłoszenia wpływające do dyżurnego w roku 2023 dotyczyły głównie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, utrzymania czystości i porządku w mieście oraz ochrony środowiska i gospodarki odpadami. W pozostałych sprawach dominowały zgłoszenia dotyczące nieprawidłowego trzymania zwierząt, zakłócania porządku publicznego, uszkodzeń nawierzchni dróg osób potrzebujących natychmiastowej pomocy.

11.3 Straż Pożarna

W zakresie bezpieczeństwa pożarowego w roku 2023 na terenie miasta zanotowano ogółem 1 736 zdarzeń (o 248 mniej niż w roku 2022), w tym 329 pożarów (mniej o 52 niż w roku 2022), 963 miejscowych zagrożeń oraz 444 alarmów fałszywych. W zakresie bezpieczeństwa pożarowego wymiernym wsparciem była działalność Ochotniczej Straży Pożarnej Olsztyn – Gutkowo, do której należy 46 członków. W 2023 roku OSP Gutkowo brała czynny udział w 229 zdarzeniach (mniej o 20 zdarzeń w stosunku do roku ubiegłego).

11.4 Obrona cywilna, zadania obronne

Oprócz służb, bardzo istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta odgrywał zarówno Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Olsztyna, funkcjonujące w jego strukturze Regionalne Centrum Bezpieczeństwa, jak również inne instytucje działające na rzecz bezpieczeństwa obywateli.

W 2023 roku w 100% zrealizowano założenia Miejskiego Planu Zarządzania Kryzysowego. Dyżurny Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa w 2023 r. przyjął i obsłużył 4 688 zgłoszeń, co stanowi wzrost o 106 zgłoszeń w stosunku do roku 2022.

W zakresie zadań obronnych i wojskowych wydano 199 decyzji administracyjnych na świadczenia osobiste i rzeczowe oraz 4 decyzje dotyczące rekompensaty dla osób odbywających ćwiczenia wojskowe, co stanowi wyraźny spadek w stosunku do roku ubiegłego. Istotny wpływ na to miał fakt przekazania od kwietnia 2023 r. spraw przedmiotowych rekompensat do gestii dowódcy jednostki wojskowej wzywającej rezerwistę na ćwiczenia. Trwały również prace nad weryfikacją i aktualizacją Planu Operacyjnego Prezydenta Olsztyna oraz weryfikacją i aktualizacją dokumentacji Stałego Dyżuru Prezydenta Olsztyna.

Nadmienić należy również, iż w Olsztynie zlokalizowanych jest 65 budowli ochronnych.

Przeprowadzono również rejestrację i aktualizację rejestru osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej. Do stawienia się przed komisją lekarską w 2023 r., wezwano 672 osób rocznika podstawowego (wzrost o 22 osoby) i 237 osób rocznika starszego (spadek o 18 osób) oraz 82 kobiety (wzrost o 37 osób). Stawiło się natomiast 552 osób rocznika podstawowego (wzrost o 1 osobę), 47 osób rocznika starszego (spadek o 9 osób) oraz 62 kobiety (wzrost o 19 osób).

W stosunku do roku 2022, w Olsztynie odbyło się więcej imprez, zarówno sportowych, jak i kulturalnych. W 2023 roku wydano 12 decyzji na imprezy masowe (wzrost o 100%). Imprezami wymagającymi szczególnej uwagi ze względu na bezpieczeństwo były imprezy masowe, np. *Mecze piłkarskie w rozgrywkach o Mistrzostwo II Ligi*, w których to uczestniczy drużyna Stomilu Olsztyn.

W roku 2023 przyjęto 91 zawiadomień w sprawie zgromadzeń publicznych (wzrost o 30). Wszystkie zgromadzenia miały pokojowy charakter.

Bezpieczeństwa na akwenach Olsztyna w 2023 roku strzegło 27 ratowników. Od dnia 29 kwietnia do 01 października ratownicy interweniowali 52 razy, co stanowi spadek o 2 interwencje w stosunku do roku ubiegłego. Wszystkie akcje i interwencje prowadzone przez ratowników WOPR zakończyły się pomyślnie, nie było ofiar śmiertelnych. Nad jeziorami: Ukiel, Skanda i Kortowskie funkcjonowało 5 punktów powiadamiania mieszkańców i turystów o zagrożeniach związanych z nagłymi zmianami pogody. W sezonie letnim zorganizowano bezpośrednią łączność radiową ze szkołkami żeglarskimi prowadzącymi zajęcia na jeziorze Ukiel.

Od ponad dwudziestu lat teren miasta objęty jest nadzorem monitoringu wizyjnego, w którego skład obecnie wchodzi 99 kamer, w tym monitoringi lokalne: Dworca Zachodniego, placu zabaw przy ul. Zamenhofa, terenu przyległego do Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1, Skweru Fieldorfa-Nila oraz Górki Jasia. W roku sprawozdawczym zrealizowano inwestycję polegającą na budowie nowoczesnego systemu monitoringu na osiedlu Śródmieście. Projekt obejmował instalację nowego punktu kamerowego oraz wymianę 4 już istniejących, na ulicach: Wyzwolenia oraz M. Curie-Skłodowskiej.

W roku 2023 Centrum Monitoringu zrealizowało 2 302 interwencji, co stanowi spadek o 234 interwencje w stosunku do roku ubiegłego.

11.5 Pomoc obywatelom Ukrainy

W ubiegłym roku, olsztyński samorząd oraz jego mieszkańcy, podobnie jak całe polskie społeczeństwo, kontynuował podjęte w roku 2022 ogromne wyzwanie, aby sprawnie i godnie przyjąć uchodźców z objętej rosyjską inwazją Ukrainy.

Przyjęto inkluzyjny model pomocy dla uchodźców wojennych z Ukrainy, który oznacza przyznanie wszystkim, którzy przekroczyli granicę z Polską po 24 lutym 2022 r. statusu uchodźców, co jest tożsame z nabyciem przez nich takich samych praw społecznych i ekonomicznych, jakie przysługują obywatelom polskim. To szeroki zakres uprawnień, który nie tylko zwiększył znacząco wydatki publiczne ale i zakres zadań wszystkich podmiotów administracji publicznej, ze szczególnym obciążeniem właśnie samorządów. Zaistniała więc konieczność obsługi tysięcy nowych osób przez wiele kolejnych miesięcy a w przyszłości może i lat. Co prawda ramy prawne systemu pomocy zostały określone, jednak logistyka i organizacja jego sprawnego funkcjonowania była niewątpliwie bardzo dużym wyzwaniem dla administracji olsztyńskiego samorządu.

Miasto Olsztyn wraz podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, na bieżąco podejmowały organizacyjne i logistyczne działania na miarę zmieniających się z dnia na dzień potrzeb. Wdrażano wszelkie procedury dotyczące każdego obszaru ustawowo przewidzianej pomocy.

Z uwagi na fakt, iż sytuacja w tym zakresie uległa pewnej stabilizacji, trudności w wykonywaniu tych zadań było stosunkowo dużo mniej niż w roku ubiegłym. Olsztyn, podobnie jak inne samorządy, podejmował na bieżąco decyzje, również i te korygujące, adekwatne do ówczesnie panującej sytuacji i powstających problemów.

Za koordynację wszelkich działań związanych z kryzysem uchodźczym na terenie Miasta odpowiedzialny był Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego oraz działające w jego strukturach Regionalne Centrum Bezpieczeństwa.

W celu sprawniejszej koordynacji zadań, w strukturach Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa działały grupy robocze, odpowiedzialne za dany obszar działań związany z kryzysem uchodźczym a Dyżurny Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa, we współpracy z Dyżurnym Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, przyjmował i nadawał bieg wszelkim zgłoszeniom dotyczącym pomocy humanitarnej, relokacji oraz wszelkich innych spraw dotyczących uchodźców z Ukrainy.

Podobnie jak w ubiegłym roku, na terenie miasta funkcjonował punkt recepcyjny.

Na terenie miasta w dalszym ciągu funkcjonowało uruchomione przez miasto miejsce zbiorowego zakwaterowania uchodźców (decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego punkt zamknięto 31 lipca 2023 r.).

Ze schronienia w miejskim obiekcie — Schronisku Szkolno-Młodzieżowym Relaks, który oferował 60 miejsc, skorzystało łącznie 47 uchodźców. W dalszym ciągu funkcjonował miejski punkt zbiórki darów w pomieszczeniach Banku Żywności przy ul. Gietkowskiej 8.

Wspólnie z organizacjami pozarządowymi, olsztyńskimi przedsiębiorcami oraz prywatnymi darczyńcami organizowano konwoje humanitarne, m.in. do Łucka – miasta partnerskiego Olsztyna, gdzie transportowano m.in. artykuły medyczne, sprzęt, artykuły pierwszej potrzeby oraz wszystko to, co niezbędne do egzystencji na terenach objętych działaniami wojennymi.

Natomiast tu na miejscu organizowano wszelkie niezbędne działania w takich obszarach jak: pomoc społeczna, edukacja, praca i zatrudnienie, kultura, działania informacyjne. Nadawano również numery PESEL, których liczba na koniec 2023 roku wyniosła 759.

Podsumowując, należy podkreślić, że 2023 rok – podobnie jak poprzedni – nie był łatwy pod wieloma względami, ale na pewno dużo bardziej stabilny, biorąc pod uwagę przede wszystkim kwestię związaną z trwającym kryzysem uchodźczym.

Niezależnie od występujących trudności cele, zadania oraz założenia zrealizowano na wysokim poziomie, uwzględniając oczekiwania społeczne w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wszystkie działania w 2023 roku były ukierunkowane na pracę zapobiegawczą zarówno w przestępczości kryminalnej, jak i w obszarze zdarzeń drogowych oraz porządkowych.

Miasto Olsztyn sukcesywnie podejmowało i będzie podejmować starania mające na celu poprawę stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wynikiem powyższego jest ciągłe udoskonalanie systemu zarządzania bezpieczeństwem na wielu płaszczyznach. Istotną rolę odgrywać powinna koordynacja działań i współpraca wszystkich podmiotów w każdym obszarze systemu bezpieczeństwa a organizacja ich pracy musi być ukierunkowana na zbliżenie się do społeczeństwa lokalnego oraz ugruntowanie zaufania publicznego u wszystkich obywateli.

Natomiast, przy wielu niewiadomych dotyczących dalszej skali napływu uchodźców, ich samoistnych przemieszczeń za granicę, czasu trwania wojny i możliwości ich powrotu do ojczyzny, uzasadniona wydaje się teza, iż konieczna będzie dalsza kontynuacja stałego monitoringu funkcjonalności przyjętych zasad i reguł publicznego systemu pomocy dla uchodźców wojennych oraz elastyczność w jego stosowaniu i korygowaniu ujawnianych mankamentów przyjętych procedur. Niezbędnym będzie także doskonalenie współpracy nie tylko pomiędzy organami administracji publicznej na wszystkich poziomach jej organizacji, ale także z organizacjami pozarządowymi, wolontariuszami, przedsiębiorcami i wszystkimi obywatelami, bowiem doświadczenia minionego roku pokazały ogromną funkcjonalność wspólnotowego działania w sytuacji kryzysowej.

12. Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyna

Główne założenia Strategii MOF

Realizacja działań zawartych w Strategii MOF wynika z wizji, która definiuje Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyna jako *zintegrowany i konkurencyjny krajowy ośrodek wzrostu gospodarczego opartego o wielopoziomą współpracę*.

Najważniejsze obszary, których dotyczy Strategia MOF, zmierzają do rozwiązania problemów komunikacyjnych, infrastrukturalnych oraz rozwoju usług publicznych. W sferze Strategii pozostają także: koncentracja instytucji i organizacji pozarządowych oraz wysokie zaangażowanie instytucjonalne w sprawy lokalne, zasoby kultury materialnej, bezpieczeństwo, zasoby przyrodnicze i niska emisja.

Na podstawie analiz oraz rekomendacji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego wyznaczono główne kierunki realizowane z alokacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) – instrumentu wspomagającego realizację celów MOF. Należą do nich:

- podniesienie jakości komunikacji zbiorowej i transportu drogowego,
- uporządkowanie przestrzeni publicznych, ładu przestrzennego i konkurencyjności,
- wzrost jakości usług publicznych.

Wdrażanie Strategii MOF

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 na realizację ZIT Olsztyna przeznaczono 63 674 863,36 euro, z czego 45 879 094 euro na tzw. *działania twarde* w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EEFR), a 17 795 768,36 euro na *działania miękkie* z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

W ZIT realizowany jest jeden projekt w formule pozakonkursowej pt. *Bezpieczny MOF*.

Alokacja i kontraktacja projekt EFRR

Oś priorytetowa	Działanie	Poddziałanie	PI	Alokacja ze środków UE (w euro)	Kontraktacja (w zł) ⁹
ALOKACJA POZAKONKURSOWA					
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów	5.4 Zapobieganie i zarządzanie ryzykiem	5.4.2 Bezpieczny MOF (ZIT Olsztyna)	5b	6 805 545,00	29 522 946,37
ALOKACJA KONKURSOWA					
4. Efektywność energetyczna	4.4 Zrównoważony transport miejski	4.4.1 Ekomobilny MOF (ZIT Olsztyna)	4e	20 317 205,00	90 558 045,75
7. Infrastruktura transportowa	7.2 Infrastruktura drogowa w miejskich obszarach funkcjonalnych	7.2.1 Mobilny MOF (ZIT Olsztyna)	7b	18 756 344,00	81 706 197,09
Razem:				45 879 094,00	201 787 189,21

źródło: dane UM Olsztyna

Alokacja i kontraktacja – projekty konkursowe EFS

Oś priorytetowa	Działanie	Poddziałanie	PI	Alokacja (w euro)	Kontraktacja (w zł)
11. Włączenie społeczne	11.1 Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	11.1.2 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji – projekt Społeczny MOF	9i	10 340 116,7	45 588 363,79
	11.2 Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych	11.2.4 Ułatwienie dostępu do usług społecznych – projekt Zdrowy i Aktywny MOF	9iv	7 455 651,66	32 525 309,37
Razem:				17 795 768,36	78 113 673,16

źródło: dane UM Olsztyna

⁹ Kurs 1 EUR=4,3355 PLN (31.12.2023 r.)

Zgodnie z założeniami alokacja środków zaplanowanych na realizację przedsięwzięć dofinansowanych środkami dedykowanymi ZIT MOF Olsztyna została w pełni wyczerpana. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Instytucję Zarządzającą programem regionalnym Związek ZIT MOF Olsztyna w ramach powierzonej alokacji poprawnie wypełnił założone cele oraz zrealizował wszystkie wynikające ze Strategii MOF Olsztyna wskaźniki produktu i rezultatu.

Pozostałe działania podejmowane w ramach MOF

W ramach przygotowań do nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 zakończono prace nad opracowaniem *Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna 2030+ Nowe Wyzwania*. Dokument Strategii został przyjęty Uchwałą Nr LXVI/1029/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2023 r. Realizacja *Strategii MOF Olsztyna* będzie finansowana z różnych źródeł, z których najważniejsze to:

- środki własne budżetu jst wchodzących w skład MOF Olsztyna,
- środki pochodzące z dotacji celowych będących w dyspozycji odpowiednich Ministrów,
- środki budżetu Unii Europejskiej (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny+, Fundusz Spójności),
- inne środki pochodzące z np. funduszy tworzonych w Banku Gospodarstwa Krajowego,
- środki funduszy celowych, w tym np. Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- inne środki finansowe, w tym zwłaszcza środki osób fizycznych i osób prawnych.

W perspektywie finansowej 2021-2027, źródłem finansowania działań strategicznych MOF Olsztyna będą przede wszystkim środki publiczne, w tym pochodzące z alokacji regionalnego programu operacyjnego zarówno z EFRR, jak i EFS+. Dodatkowym źródłem wsparcia działań w formule ZIT mogą być środki krajowych programów, w szczególności w obszarach dotyczących:

- rozwoju zrównoważonego transportu publicznego,
- poprawy stanu środowiska przyrodniczego,
- zwiększenia efektywności energetycznej,
- wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego.

Łączną alokację przewidzianą dla instrumentu ZIT MOF Olsztyna w programie Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (FEWiM 2021-2027) przedstawiono w tabeli poniżej.

Program/Fundusz UE	Alokacja ze środków UE (EUR)
FEWiM/EFRR	51 279 613
FEWiM/EFS+	19 322 366
RAZEM FEWiM	70 601 979
FEPW/EFRR	45 000 000
RAZEM FEWiM+FEPW	115 601 979

źródło: opracowanie własne

W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przewiduje się dotacje bezzwrotne. Nie przewiduje się natomiast instrumentów finansowych o charakterze zwrotnym. Przedsięwzięcia planowane do realizacji to wiązki projektów wpisujących się w priorytety programu FEWiM 2021-2027, wynikające z celów strategicznych i operacyjnych Strategii MOF Olsztyna.

Plan finansowy ZIT MOF Olsztyna w FEWiM

Lp.	Nazwa wiązki projektowej	Całkowita wartość wiązki (PLN)	Wartość dofinansowania w ramach FEWiM - 85% (PLN)	Całkowita wartość wiązki (EUR)	Wartość dofinansowania w ramach FEWiM - 85% (EUR)	Źródło finansowania
1.	Spółeczny MOF	30 558 907	25 975 071	6 790 868	5 772 238	EFS+
2.	Edukacyjny MOF	71 735 972	60 975 576	15 941 327	13 550 128	EFS+
3.	Ekomobilny MOF	218 400 041	185 640 035	48 533 342	41 253 341	EFRR
4.	Komunalny MOF	53 080 264	45 118 224	11 795 614	10 026 272	EFRR
RAZEM		373 775 183	317 708 906	83 061 152	70 601 979	

źródło: opracowanie własne

Rozdział III

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA OLSZTYNA

W roku 2023 prowadzono prace, celem których jest opracowanie programów wdrożeniowych *Strategii Rozwoju Miasta – Olsztyn 2030+* (dalej: *Strategii Olsztyn 2030+*). 30 sierpnia 2023 r. Uchwałą Nr LXIII/981/23 Rady Miasta Olsztyna do realizacji przyjęto pierwszy z nich, tj. *Gminny Program Rewitalizacji Olsztyna do roku 2030+*. W procesie konsultacyjnym wypracowano zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Olsztyna, a następnie przyjęto je w drodze Uchwały Nr LXVI/1028/23 Rady Miasta Olsztyna z 29 listopada 2023 r.

W roku 2023 rozpoczęto prace nad kolejnymi programami wdrożeniowymi *Strategii Olsztyn 2030+*. Proces opracowania niżej wymienionych programów nadzoruje Zespół Koordynujący powołany Zarządzeniem nr 173 Prezydenta Olsztyna z dnia 18 maja 2023 r., a prowadzą zespoły robocze kierowane przez Liderów powołanych Zarządzeniem nr 186 Prezydenta Olsztyna z dnia 25 maja 2023 r.:

- *Olsztyn metropolitalny, przedsiębiorczy i dostępny* – Marię Borzym, Dyrektor Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- *Olsztyn świadomy i kompetentny* – Małgorzatę Siergiej, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 13 w Olsztynie,
- *Olsztyn empatyczny i tolerancyjny* – Sylwię Rembiszewską-Piątek, Zastępcę Prezydenta Olsztyna,
- *Olsztyn inspirujący i zapraszający* – Angelikę Stawisińską, Dyrektor Pałacu Młodzieży w Olsztynie,
- *Olsztyn zaangażowany i witalny* – Alicję Dietowiecką, Dyrektor Biura Sportu i Rekreacji, Urząd Miasta Olsztyna,
- *Olsztyn bezpieczny* – Mariusza Rychcika, Prezesa Zarządu Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. z Olsztynie.

Programy podzielono tematycznie, zgodnie z przyjętymi celami operacyjnymi. Założono poziomą agregację zakresu programów uwzględniającą przenikanie się poszczególnych obszarów tematycznych. Na rysunku poniżej przedstawiono schemat celów strategicznych (3) i celów operacyjnych (12) *Strategii Olsztyn 2030+*.

źródło: opracowanie własne

Cenne doświadczenie zawodowe i wkład merytoryczny w przygotowanie dokumentów programowych wnoszą eksperci zewnętrzni – szerokie grono przedstawicieli olsztyńskich środowisk naukowych, społecznych, gospodarczych. Proces opracowywania poszczególnych projektów programów wdrożeniowych wspiera prof. dr Wojciech Dziemianowicz i eksperci firmy Geoprofit.

Proces przygotowania programów wdrożeniowych oparto na dwóch głównych filarach:

- procesie diagnostycznym, którego celem jest uszczegółowienie diagnozy przygotowanej dla *Strategii Olsztyn 2030+*;
- pracy nad projektami mającymi realizować działania ze *Strategii Olsztyn 2030+*, odpowiadającymi celom operacyjnym.

Przedsięwzięcia projektowe wypracowane przez poszczególne Zespoły zostaną zaprezentowane mieszkańcom do konsultacji m.in. w czasie otwartych spotkań. Zgodnie z harmonogramem zakończenie prac nad programami zaplanowano na IV kwartał 2024 r.

System monitorowania *Strategii Olsztyn 2030+* opiera się na wskaźnikach realizacji poszczególnych celów strategicznych. Źródłem danych monitoringu są:

- statystyka publiczna – dla każdego celu strategicznego przypisano wskaźniki pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS. Dane za rok 2023 na dzień opracowywania niniejszej informacji są jeszcze niedostępne.
- barometr społeczny¹⁰ – dane pochodzące z własnego badania społecznego opinii przeprowadzonego wśród mieszkańców Olsztyna. Barometr zawiera wskaźniki tożsame ze wskaźnikami zapisanymi w *Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030*. Przyjęto je dla poszczególnych celów strategicznych *Strategii Olsztyn 2030+*. Pierwsze badanie opinii społecznej pn. *Barometr społeczny Strategia Rozwoju Miasta Olsztyn 2030+* przeprowadzono w roku 2022, po przyjęciu dokumentu do realizacji.

W tabeli poniżej przedstawiono przyjęte w *Strategii Olsztyn 2030+* wskaźniki monitoringu, wybrane jako obrazujące zmiany zachodzące w Mieście.

¹⁰ Badanie opinii społecznej pn. *Barometr społeczny Strategia Rozwoju Miasta Olsztyn 2030+* przeprowadzono w roku 2022 na grupie 600 respondentów, w roku 2023 – na grupie 1000 respondentów (wykonawca: Grupa BST, Katowice)

Wskaźniki monitorowania *Strategii Olsztyn 2030+*

Cel strategiczny 1. Olsztyn wrażliwy							
wskaźnik	jednostka miary	Źródło danych	wartość 2020	2021	2022	2023	wartość docelowa 2030
Przestępstwa na 1000 mieszkańców	szt.	BDL GUS	18,57 (2021)	18,72	24,84	-	spadek
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	os.	BDL GUS	328	296	213	-	spadek
% mieszkańców twierdzących, że w ich otoczeniu osoby w jakikolwiek sposób wykluczone otrzymują rzeczywiste wsparcie ze strony władz lokalnych	%	barometr społeczny	-	-	25,8	36,8	wzrost
% mieszkańców korzystających z lokalnej infrastruktury aktywizacji społecznej	%	barometr społeczny	-	-	85,2	87,9	wzrost
% mieszkańców utożsamiających się z m. Olsztyn ¹¹	%	barometr społeczny	-	-	26,5	38,0	wzrost
% mieszkańców wysoko oceniających stan środowiska przyrodniczego w ich otoczeniu	%	barometr społeczny	-	-	54,7	55,0	wzrost
Cel strategiczny 2. Olsztyn otwarty							
wskaźnik	jednostka miary	Źródło danych	wartość bazowa 2020	2021	2022	2023	wartość docelowa 2030
Studenci uczelni w Olsztynie jako % studentów ogółem w Polsce	%	BDL GUS	1,5	1,5	1,4	-	wzrost
Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	os.	BDL GUS	279,1	353,3	529	-	wzrost
Mieszkania na 1000 mieszkańców	os.	BDL GUS	472,8	482,7	493,8	-	wzrost

¹¹ % mieszkańców utożsamiających się z m. Olsztyn prezentowany jako % respondentów udzielających odpowiedzi *nie planuję zmiany miejsca zamieszkania* na pytanie: *Gdyby miał(a) Pan(i) możliwość wyprowadzenia się z Olsztyna, gdzie chciał(a)by Pan(i) zamieszkać?* (w roku 2022 – N=600; w roku 2023 – N=1000)

% mieszkańców pozytywnie oceniających ofertę kulturalną miasta	%	barometr społeczny	-	-	49,2	64,5	wzrost
% mieszkańców oceniających wysoko poziom dostępności komunikacyjnej miejsc istotnych dla funkcjonowania ich i członków ich rodzin	%	barometr społeczny	-	-	48,4	59,4	wzrost
% mieszkańców twierdzących, że w ostatnim czasie poprawili swoje kompetencje zawodowe	%	barometr społeczny	-	-	67,8	63,3	wzrost
Cel strategiczny 3. Olsztyn proaktywny							
wskaźnik	jednostka miary	Źródło danych	wartość bazowa 2020	2021	2022	2023	wartość docelowa 2030
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	szt.	BDL GUS	0,24	0,28	0,24	-	wzrost
Podmioty nowo zarejestrowane w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców	szt.	BDL GUS	79	82	86	-	wzrost
% mieszkańców pozytywnie oceniających ofertę sportowo-rekreacyjną miasta	%	barometr społeczny	-	-	57,2	68,8	wzrost
% mieszkańców dostrzegających poprawę pozycji miasta na arenie krajowej i międzynarodowej	%	barometr społeczny	-	-	8,7	14	wzrost
% mieszkańców deklarujących działania we współpracy z innymi osobami na rzecz społeczności lokalnych	%	barometr społeczny	-	-	20,7	20,1	wzrost

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL) oraz wyników badania opinii społecznej pn. Barometr społeczny Strategia Rozwoju Miasta Olsztyn 2030+

Rozdział IV

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI OLSZTYŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

1. Stan realizacji projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego wyłonionych w roku 2023 do realizacji w roku 2024

Olsztyński Budżet Obywatelski (OBO) w 2023 roku miał swoją X edycję. Nieprzerwanie od 2013 roku co roku powstają inwestycje obywatelskie lub są realizowane rozmaite aktywności, które proponują i wybierają mieszkańcy Olsztyna. Od 2019 roku procedurę OBO reguluje Uchwała Nr VIII/17/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego przyjęta na podstawie ustawy z 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych.

Szczególne konsultacje społeczne, jakimi są działania obejmujące formułę budżetu obywatelskiego w 2023 roku wyłoniły zadania do realizacji w 2024 roku. Pula finansowa dla projektów miejskich i osiedlowych wynosiła 7 500 000 zł. Ostatecznie w budżecie miasta po aktualizacji kosztów niezbędnych do wykonania zwycięskich projektów w 2024 roku zapisano kwotę 7 900 000 zł. Po raz pierwszy główne działania konsultacyjne zrealizowano w pierwszej połowie roku. Limity Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego na przestrzeni lat:

Rok/wyбір	Rok/realizacja	Edycja	limit OBO
2013	2014	I	2 150 000
2014	2015	II	3 300 000
2015	2016	III	3 530 000
2016	2017	IV	3 730 000
2017	2018	V	3 730 000
2018	2019	VI	3 730 000
2019	2020	VII	6 400 000
2020	2021	VIII	6 538 221
2021	2022	IX	6 550 000
2023	2024	X	7 500 000
2024	2025	XI	7 500 000
suma			54 658 221

źródło: dane UMO

Co roku mieszkańcy Olsztyna decydują w drodze głosowania, na co przeznaczyć co najmniej 0,5% wydatków gminy Olsztyn, zawartych w ostatnim przedłożonym sprawozdaniu z wykonania budżetu. Do realizacji w 2024 roku wybrano 34 projekty.

Zespół Koordynujący nadzorujący procedurę OBO zdecydował o wprowadzeniu także formuły listy rezerwowej, na której znalazł się jeden projekt, którego wykonanie jest uzależnione od realizacji pozostałych 34 projektów.

Wszystkie zwycięskie projekty zostały umieszczone w uchwale nr LXVIII/1038/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie budżetu Miasta Olsztyna na 2024 rok. Projekty obejmują różne dziedziny życia mieszkańców Olsztyna:

Rodzaj projektu	Kategoria	Liczba projektów
Infrastruktura	miejskie	0
	osiedlowe	18
Kultura i edukacja	miejskie	1
	osiedlowe	7
Zieleń i zwierzęta	miejskie	1
	osiedlowe	4
Sport i rekreacja	miejskie	2
	osiedlowe	2
razem		35

źródło: dane UMO

Dla konsultacji społecznych X edycji określono następujący harmonogram, który zrealizowano (po raz pierwszy główne działania konsultacyjne zrealizowano w pierwszej połowie roku):

HARMONOGRAM X edycji OBO 2024	
9 stycznia do 28 lutego	Nabór wniosków
1 marca do 15 maja	Ocena i odwołania od oceny wniosków
28 kwietnia do 15 maja	Rozpatrywanie odwołań od negatywnej oceny wniosków
19 maja	Ogłoszenie listy projektów do głosowania
19 maja do 4 czerwca	Promocja projektów wybranych do głosowania
5 czerwca do 18 czerwca	Głosowanie na projekty OBO 2024
12 lipca	Ogłoszenie listy zwycięskich projektów
1 stycznia do 31 grudnia 2024	Realizacja projektów wybranych w X. edycji OBO

źródło: dane UMO

2. Stan realizacji projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego wyłonionych w roku 2022 do realizacji w roku 2023

W 2022 roku do realizacji w 2023 roku skierowano 8 projektów na kwotę **2 390 875 zł**. Realizacja projektów była wyższa od planowanej o 1 293 118 zł. Oprócz przeniesionych na 2023 rok trzech projektów, do realizacji dołączono projekty, których realizacja wymagała nie tylko dodatkowego finansowania, ale także ze względu na charakter projektów i ogólną sytuację gospodarczą wymagany był dłuższy czas realizacji.

Tabela realizacji projektów OBO 2023

Nr projektu	Nazwa projektu OBO	Koszt głosowany w zł	Komórka realizująca	Kwota na dokończenie realizacji w 2023 r.	Kwota realizacji w zł	Stan realizacji	Rozliczenie w zł
51	Edukacyjny Ekotaras	500 000	Wydział Inwestycji	475 646	1 194 990	Zrealizowany	719 344
91	Rowerowy plac zabaw PUMPTRACK Olsztyn – Jaroty	500 000	Wydział Inwestycji	472 940	554 472	Zrealizowany	81 532
12	Grajmy w koszykówkę! – modernizacja boiska na terenie III LO w Olsztynie	500 000	Wydział Inwestycji	463 715	1 119 524	Zrealizowany	655 809
13	Podwórko dla wszystkich – zielona ostoja dla dzieci i dorosłych, aktywnych i szukających odpoczynku, ptaków i owadów. Plac zabaw z łąką kwietną i strefą relaksu	50 000	Zakład Lokali i Budynków Komunalnych	60 880	60 701	Zrealizowany częściowo	0
41	Poprawa bezpieczeństwa na ul. Skłodowskiej, Wyzwolenia i Ratuszowej przez instalację nowoczesnego systemu monitoringu	169 300	Regionalne Centrum Bezpieczeństwa	169 300	209 838	Zrealizowano	40 538
2	AED: Akcja - Edukacja - Defibrylacja!	500 000	Wydział Zdrowia	500 000	475 213	Zrealizowano	-24 787
19	Remont ulicy Murzynowskiego. Odcinek od przejścia dla pieszych na wysokości Warzywniacka do ulicy Krasickiego	224 040	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	224 404	227 931	Zrealizowano częściowo	3 527
60	Remont chodnika i zatok postojowych wzdłuż bloków Nr 8 i 10, częściowo 20 i 12, przy ul. Świtycz-Widackiej w Olsztynie	199 085	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	213 845	31 180	Zrealizowano	-182 665
		2 390 875		2 560 010	3 873 848		1 293 118

źródło: dane UMO

Na uwagę z pewnością zasługuje projekt *AED: Akcja – Edukacja – Defibrylacja!*, który zrealizowano w całości poprzez:

- Zakup sprzętu i materiałów na potrzeby ćwiczeń z pierwszej pomocy w celu poprawy jakości nauczania pierwszej pomocy na lekcjach techniki i edukacji dla bezpieczeństwa w szkołach, poprzez zapewnienie realistycznych symulacji z pierwszej pomocy dla uczniów – kwota 305 513,04 zł. Ta część zadania objęła 42 szkoły w Olsztynie, do których zostały przekazane zestawy zawierające: 4 fantomy do nauki resuscytacji krążeniowo-oddechowej (2 osoby dorosłej, 1 dziecka, 1 niemowlęcia), defibrylator treningowy AED do prowadzenia zajęć treningowych z jego użyciem, kamizelka ActFAST do szkoleń z pierwszej pomocy w sytuacji zadławienia, zestaw materiałów do ćwiczeń z pierwszej pomocy i dezynfekcji, w tym m.in. płyny do dezynfekcji, rękawice winylowe, opatrunki, kompresy, bandaże, maski CPR do sztucznego oddychania, koce ratunkowe.
- Zakup 7 półautomatycznych defibrylatorów AED wraz z kapsułami zewnętrznymi i oznakowaniem w celu zwiększenia dostępności defibrylatorów AED – kwota 70.000 zł. Defibrylatory będą ogólnodostępne całodobowo, umieszczone na zewnątrz budynków we wskazanych lokalizacjach m.in. OSP Gutkowo, Osiedle Dajtki (SP nr 18), pętla tramwajowa (ul. Kanta), budynek zarządu cmentarza (ul. Poprzeczna).
- Zakup usługi przeprowadzenie kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy przedmedycznej wraz z egzaminem kończącym kurs dla 100 pracowników szkół i placówek oświatowych na terenie Miasta Olsztyna – kwota 99.700,00 zł. Program szkolenia kończy się egzaminem państwowym i uzyskaniem tytułu ratownika. Przeszkolone osoby będą mogły udzielać pierwszej pomocy w razie nieobecności pielęgniarki w szkole i poza nią oraz prowadzić zajęcia z pierwszej pomocy.

W przypadku projektu nr 19 – *Remont ulicy Murzynowskiego. Odcinek od przejścia dla pieszych na wysokości Warzywniacka do ulicy Krasickiego* wyremontowano chodnik oraz jezdnię na długości około 100 m od strony skrzyżowania z ul. Wańkowicza. Dodatkowo wyremontowano zatokę postojową o długości około 80 m. Do zrealizowania całości głosowanego zadania pozostało około 230 m jezdni oraz:

- zatoka postojowa o długości około 50 m
- remont chodnika o długości około 50 m. W budżecie na 2024 rok zaplanowano 400 tys. zł na dokończenie realizacji.

Problemy w realizacji projektu nr 60 – *Remont chodnika i zatok postojowych wzdłuż bloków Nr 8 i 10, częściowo 20 i 12, przy ul. Świtycz-Widackiej w Olsztynie* – powstały po stronie wykonawcy, który wycofał się z realizacji zadania. Ostatecznie na projekt i część zadań wydano 31 tysięcy 180 zł. Zadanie zaplanowane jest do dokończenia w 2024 r.

3. Raport ewaluacyjny z przebiegu konsultacji społecznych projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego przeprowadzonych w roku 2023

Przebieg konsultacji społecznych X edycji OBO został opisany w raporcie ewaluacyjnym, sporządzonym przez Pracownię Strategii i Projektów Społecznych z Olsztyna, który stanowi załącznik do Raportu o stanie Miasta.

W 2023 roku po raz pierwszy rozpoczęto działania konsultacyjne w ramach OBO w pierwszych dniach stycznia. Miniona edycja potwierdziła, że wczesne rozpoczęcie procesu pozytywnie wpływa na przygotowania do realizacji zwycięskich zadań. Dlatego kolejna edycja również swój początek osadziła w styczniu.

Olsztyński Budżet Obywatelski jest realizowany bez zakłóceń i w zgodzie z przyjętymi dokumentami.

Rozdział V

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI UCHWAŁ RADY MIASTA OLSZTYNA

Rada Miasta Olsztyna podjęła w 2023 roku 180 uchwał dostępnych pod adresem: <https://prawomiejscowe.pl/UrządMiastaOlsztyna/tabBrowser/bags//3621/UCHWA%C5%81Y-RADY-MIASTA-OLSZTYNA>, apel Rady Miasta Olsztyna do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o wycofanie z dalszego procedowania projektu ustawy o ochronie ludności oraz stanie klęski żywiołowej w dniu 25.01.2023 r., a także 2 stanowiska: w dniu 29.03.2023 r. nr 12/23 w sprawie wyrażenia szacunku św. Janowi Pawłowi II Honorowemu Obywatelowi Olsztyna oraz wyrażenia sprzeciwu wobec nieuprawnionego wykorzystywania Jego Osoby w walce politycznej oraz nr 13/23 w dniu 26.04.2023 r. w sprawie poparcia wschodniego przebiegu obwodnicy Olsztyna.

Realizacja uchwał Rady Miasta Olsztyna.

Zrealizowane zostały 152 uchwały, 22 są w trakcie realizacji, 5 nie zostało zrealizowanych, 1 została zrealizowana w części.

Problematyka spraw podejmowanych w uchwałach Rady Miasta Olsztyna:

- **Uchwały z zakresu budżetu i podatków dotyczące:**

- zmiany uchwały w sprawie budżetu Miasta Olsztyna na 2023 rok,
- budżetu Miasta Olsztyna na 2024 rok,
- uchwalenia i zmiany wieloletniej prognozy finansowej Miasta Olsztyna,
- rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Miasta Olsztyna za 2022 rok,
- udzielenia absolutorium Prezydentowi Olsztyna z tytułu wykonania budżetu Miasta za 2022 rok,
- uchylenia uchwały w sprawie określenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu Miasta Olsztyna za I półrocze, informacji o kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej oraz informacji o przebiegu wykonania planów finansowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i samorządowych instytucji kultury za I półrocze,
- zmiany uchwały w sprawie emisji obligacji komunalnych oraz zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,
- emisji obligacji komunalnych oraz zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,
- wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego Miasta Olsztyna za lata 2023-2025,
- stawek podatku od nieruchomości.

Pośród 17 uchwał z tego zakresu 13 zostało zrealizowanych, 2 są w trakcie realizacji, 1 nie została zrealizowana, 1 została zrealizowana w części.

- **Uchwały z zakresu zdrowia i spraw społecznych dotyczące:**
 - nadania Statutu Miejskiemu Szpitalowi Zespolonemu w Olsztynie,
 - określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku,
 - podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,
 - wprowadzenia programu osłonowego w zakresie udzielania wsparcia osobom starszym z terenu miasta Olsztyna w ramach Programu *Korpus Wsparcia Seniorów* na rok 2023,
 - określenia zadań, na które przeznacza się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznane na realizację zadań ustawowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2023 roku,
 - zwolnienia samorządowego zakładu budżetowego o nazwie Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych w kwocie 39 194,01 zł za rok 2022 do budżetu Miasta Olsztyna,
 - nadania statutu Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie,
 - wysokości opłaty za pobyt w Izbie Wyrzeźwień – Ambulatorium dla Nietrzeźwych Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie,
 - powołania Rady Społecznej przy Miejskim Szpitalu Zespolonym w Olsztynie i zwołania jej pierwszego posiedzenia,
 - zatwierdzenia Programu Polityki Zdrowotnej pn. *Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców miasta Olsztyna na lata 2023 – 2024*,
 - przyjęcia *Strategii rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna do roku 2030*,
 - zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Miejskiego Szpitala Zespolonego w Olsztynie za okres 01.01.2022 r. – 31.12.2022 r. oraz pokrycia straty przychodami przyszłych okresów,
 - udzielenia zgody na cesję wierzytelności przyszłych przysługujących Wykonawcy: Konsorcjum Naprzód Marketing sp. z o.o., Naprzód Hospital sp. z o.o., Naprzód Service sp. z o.o. wobec Miejskiego Szpitala Zespolonego w Olsztynie wynikających z umowy nr DZP-382-63A/22 z dnia 09.02.2023 r., celem zabezpieczenia wierzytelności przysługujących PKO BP S.A. z tytułu kredytu wobec Naprzód Marketing sp. z o.o. oraz cesję zrotną tych wierzytelności, przez PKO BP S.A. na rzecz Wykonawcy,
 - zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie ul. Dworcowa 28 za 2022 rok i przeksięgowania dodatniego wyniku finansowego na przychody przyszłych okresów w celu zakupu sprzętu,
 - nadania Statutu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej pod nazwą Przychodnia Specjalistyczna w Olsztynie ul. Dworcowa 28,

- likwidacji Rodzinnego Domu Dziecka Nr 2 w Olsztynie z siedzibą w Dywitach,
- zmiany Uchwały Nr X/98/15 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 maja 2015r. w sprawie powołania Rady Olsztyńskich Seniorów oraz nadania jej Statutu,
- udzielenia zgody na cesję wierzytelności przyszłych przysługujących Wykonawcy: Konsorcjum – Catermed sp. z o.o., Jolmark sp. z o.o. wobec Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie wynikających z umowy nr DZP-382-62/22 z dnia 09.04.2023 r., celem zabezpieczenia wierzytelności przysługujących BNP Paribas Bank Polska S.A. z tytułu kredytu wobec Catermed sp. z o.o. oraz cesję zwrotną tych wierzytelności, przez BNP Paribas Bank Polska S.A. na rzecz Wykonawcy,
- powołania Komisji konkursowej w celu przeprowadzenia konkursu na stanowisko Dyrektora Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie,
- oceny Raportu o sytuacji ekonomiczno-finansowej Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie za rok 2022,
- oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie za rok 2022,
- powołania Rady Społecznej przy Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie i zwołania jej pierwszego posiedzenia,
- wyrażenia zgody na zawarcie pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia międzygminnego w zakresie powierzenia Gminie Ostróda częściowej realizacji zadania publicznego polegającego na świadczeniu usług opiekuńczych i bytowych w formie rodzinnego domu pomocy,
- trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego,
- zmiany uchwały w sprawie utworzenia Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olsztynie przy ul. Bałtyckiej 37a i nadania statutu tej jednostce,
- ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania,
- ustanowienia *Wieloletniego Gminnego Programu Ośłonowego w Zakresie Dożywiania Dzieci i Młodzieży dla Miasta Olsztyna na lata 2024-2028*,
- wyboru biegłego rewidenta do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie za lata 2023-2024,
- zatwierdzenia Programu Naprawczego Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie,
- ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat,

- zmiany Uchwały Nr XXXIX/681/13 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie przekształcenia Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Edukacyjnych i Diagnostycznych oraz powołania Olsztyńskiego Centrum Pomocy Dziecku przy ul. Pstrowskiego 5A i przyjęcia statutu Centrum. Spośród 33 uchwał z tego zakresu 30 zostało zrealizowanych, 1 jest w trakcie realizacji, 2 nie zostały zrealizowane.
- **Uchwały z zakresu oświaty, kultury i promocji dotyczące :**
 - ustalenia stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu na cele przewozu wychowanków i uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych,
 - nadania imienia Szkole Podstawowej nr 9 w Olsztynie,
 - zamiaru likwidacji Branżowej Szkoły I Stopnia nr 8 Specjalnej dla Uczniów z Chorobami Przewlekłymi w Olsztynie oraz Technikum nr 9 Specjalnego dla Uczniów z Chorobami Przewlekłymi w Olsztynie wchodzących w skład Zespołu Placówek Specjalnych w Olsztynie oraz wyłączenia tych szkół ze struktury Zespołu Placówek Specjalnych w Olsztynie,
 - likwidacji Branżowej Szkoły I Stopnia nr 8 Specjalnej dla Uczniów z Chorobami Przewlekłymi w Olsztynie oraz Technikum nr 9 Specjalnego dla Uczniów z Chorobami Przewlekłymi w Olsztynie wchodzących w skład Zespołu Placówek Specjalnych w Olsztynie oraz wyłączenia tych szkół ze struktury Zespołu Placówek Specjalnych w Olsztynie,
 - zamiaru przekształcenia X Liceum Ogólnokształcącego Mistrzostwa Sportowego wchodzącego w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 5 Mistrzostwa Sportowego im. Mariana Grzegorza Bublewicza w Olsztynie poprzez utworzenie dodatkowej lokalizacji w celu prowadzenia internatu,
 - przekształcenia X Liceum Ogólnokształcącego Mistrzostwa Sportowego wchodzącego w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 5 Mistrzostwa Sportowego im. Mariana Grzegorza Bublewicza w Olsztynie poprzez utworzenie dodatkowej lokalizacji w celu prowadzenia internatu,
 - określenia jednostek budżetowych, które gromadzą dochody na wydzielonym rachunku, źródeł, z których dochody są gromadzone na tym rachunku, przeznaczenia tych dochodów oraz sposobu i trybu sporządzania planu finansowego dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku i wydatków nimi finansowanych, dokonywania zmian w tym planie oraz ich zatwierdzania,
 - nadania imienia Szkole Podstawowej nr 14 w Olsztynie,
 - zmiany Uchwały Nr XV/251/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia czasu przeznaczonego na realizację bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki w publicznych przedszkolach oraz określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania

przedszkolnego dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach prowadzonych przez Gminę Olsztyn,

- zmiany Uchwały Nr XV/251/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia czasu przeznaczonego na realizację bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki w publicznych przedszkolach oraz określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach prowadzonych przez Gminę Olsztyn,
- nadania imienia Zespołowi Szkół Gastronomiczno-Spożywczych w Olsztynie,
- uchylenia uchwały w sprawie współdziałania z Gminami Barczewo, Dywity i Purda w zakresie włączenia, od roku szkolnego 1999/2000, niektórych miejscowości tych Gmin do obwodów szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez Miasto Olsztyn,
- szczegółowych warunków i trybu przyznawania stypendiów artystycznych w zakresie twórczości artystycznej, upowszechniania kultury oraz opieki nad zabytkami,
- zmian w składzie osobowym Rady Artystycznej,
- przyznania w 2023 roku stypendium osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem oraz ochroną dóbr kultury,
- nadania Honorowych Obywatelstw Olsztyna,
- udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna,
- przyznania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków dla Rzymskokatolickiej Parafii św. Jakuba Apostoła w Olsztynie na realizację zadania pn. *Prace restauratorskie i konserwatorskie przy zabytkowej Bazylice konkatedralnej pw. św. Jakuba Apostoła w Olsztynie*,
- ustanowienia roku 2023 Rokiem Mikołaja Kopernika.

Spośród 20 uchwał z tego zakresu, 15 zostało zrealizowanych, 4 są w trakcie realizacji, 1 nie została zrealizowana.

- **Uchwały z zakresu geodezji i gospodarki nieruchomościami dotyczące:**
 - sprzedaży w trybie bezprzetargowym nieruchomości gruntowej na poprawę warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej, położonej w Olsztynie,
 - odstąpienia od żądania zwrotu udzielonej bonifikaty,
 - wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości polegającej na przekazaniu przez Gminę Olsztyn nieruchomości zabudowanej, położonej przy ul. Partyzantów 82, w zamian za przejęcie prawa własności lokalu użytkowego nr A położonego przy Placu Konsulatu

Polskiego 1 wraz z udziałem w częściach wspólnych budynku oraz w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości będącej własnością Gminy Olsztyn,

- wyrażenia zgody na zawarcie w trybie bezprzetargowym umowy dzierżawy na Jezioro Długie, położone przy ul. Bałtyckiej stanowiące własność Gminy Olsztyn z dotychczasowym dzierżawcą,
- wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości, stanowiącej własność Gminy Olsztyn,
- sprzedaży w trybie bezprzetargowym nieruchomości gruntowej, na poprawę warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej, położonej w Olsztynie,
- sprzedaży w trybie bezprzetargowym dzierżawionego gruntu stanowiącego własność Gminy Olsztyn, wraz ze sprzedażą pawilonów handlowych z zaliczeniem nakładów poniesionych na ich wybudowanie,
- wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy Gminą Olsztyn a podmiotem oraz osobami wymienionymi w uchwałach,
- wyrażenia zgody na udzielenie Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Olsztynie bonifikaty od opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu,
- wyrażenia zgody na sprzedaż na rzecz Skarbu Państwa prawa własności nieruchomości Gminy Olsztyn położonych w Olsztynie przy ul. Partyzantów i ul. Działkowej za cenę niższą niż ich wartość,
- przyznania Najemcy i Dzierżawcy pierwszeństwa w nabyciu nieruchomości zabudowanej oraz wyrażenia zgody na sprzedaż w trybie bezprzetargowym.

Spośród 15 uchwał z tego zakresu 9 zostało zrealizowanych, 5 jest w trakcie realizacji, 1 nie została zrealizowana.

- **Uchwały z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska dotyczące:**

- wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy najmu garaży, stanowiącego własność Gminy Olsztyn,
- wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umów najmu lokali użytkowych, stanowiących własność Gminy Olsztyn,
- wyrażenia zgody na zawarcie w trybie bezprzetargowym umowy najmu lokalu użytkowego z zapleczem o powierzchni 235,40 m² z przeznaczeniem na prowadzenie działalności gastronomicznej w Centrum Rekreacyjno-Sportowym Ukiel w Olsztynie przy ul. Sielskiej 38a stanowiącego własność Gminy Olsztyn na okres 10 lat,
- wyrażenia zgody na zawarcie w trybie bezprzetargowym kolejnej umowy najmu lokalu użytkowego stanowiącego własność Gminy Olsztyn położonego w Olsztynie przy ul. Dąbrowszczaków 33/4a na okres 10 lat z dotychczasowym najemcą,

- wyrażenia zgody na zawarcie w trybie bezprzetargowym umowy najmu lokalu użytkowego stanowiącego własność Gminy Olsztyn położonego w Olsztynie przy ul. Gietkowskiej 9e na okres 30 lat,
- przyjęcia *Zasad przeprowadzania naboru wniosków o zawarcie umowy najmu, w tym określenia kryteriów pierwszeństwa, zasad przeprowadzania oceny punktowej, w nowych lokalach mieszkalnych przy ul. Marii Zientary-Malewskiej w Olsztynie, w ramach programu dopłaty do czynszu „Mieszkanie na Start” w Olsztynie,*
- ustalenia stawek dotacji przedmiotowej udzielanej Zakładowi Lokali i Budynków Komunalnych – samorządowemu zakładowi budżetowemu,
- zmiany uchwały w sprawie ustalenia stawek opłat za korzystanie z cmentarzy komunalnych oraz usług w miejskich domach przedpogrzebowych,
- przyjęcia przez Gminę Olsztyn do realizacji w 2023 roku zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych na terenie Gminy Olsztyn,
- ustalenia stawek dotacji przedmiotowej udzielonej Zakładowi Cmentarzy Komunalnych – samorządowemu zakładowi budżetowemu,
- Wykazu Kąpielisk na terenie Gminy Olsztyn,
- zmiany uchwały w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów,
- zawarcia porozumienia międzygminnego dotyczącego współdziałania Gmin wchodzących w skład aglomeracji Olsztyn przy realizacji zadania polegającego na zmianie obszaru i granic aglomeracji Olsztyn poprzez wyłączenie części terenów nieskanalizowanych przynależnych do Gmin Barczewo i Dywity oraz włączenia terenów skanalizowanych przynależnych do Gminy Purda,
- pozbawienia statusu pomnika przyrody,
- ustanowienia pomników przyrody w mieście Olsztynie,
- przyjęcia *Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie na rok 2023,*
- zmiany uchwały w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawek opłat za pojemniki i worki o określonej pojemności.

Spośród 25 uchwał z tego zakresu 24 zostały zrealizowane, 1 jest w trakcie realizacji.

- **Uchwały z zakresu transportu i komunikacji dotyczące:**

- zmiany przebiegu drogi gminnej nr 312032 N (ul. 1 Maja) w Olsztynie,

- pozbawienia ul. Synów Pułku (od ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego do ul. Ignacego Krasickiego), ul. Ignacego Krasickiego (od ul. Synów Pułku do ul. Wincentego Witosa), ul. Wincentego Witosa (od ul. Ignacego Krasickiego do ul. Biskupa Tadeusza Płoskiego), kategorii dróg gminnych na obszarze miasta Olsztyna,
- zaliczenia odcinka Alei Generała Władysława Sikorskiego (od Alei Obrońców Tobruku do ul. Biskupa Tadeusza Płoskiego) i odcinka ul. Biskupa Tadeusza Płoskiego (od Alei Generała Władysława Sikorskiego do ul. Wincentego Witosa) do kategorii dróg gminnych na obszarze miasta Olsztyna,
- zmiany przebiegu dróg gminnych nr 320001N (ul. Partyzantów), 312032N (ul. 1 Maja) i 304003N (ul. Wędkarskiej) w Olsztynie,
- zmiany Uchwały Nr XVII/207/15 Rady Miasta Olsztyna z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ustalenia stawki opłat za korzystanie przez operatora i przewoźnika z przystanków komunikacyjnych, których właścicielem albo zarządzającym jest Gmina Olsztyn oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków,
- ustalenia wysokości opłat obowiązujących w 2024 roku za usunięcie pojazdu z drogi w trybie art. 130a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku – Prawo o ruchu drogowym i jego przechowywanie na parkingu strzeżonym oraz wysokości opłat wynikających z kosztów powstałych w przypadku odstąpienia od usunięcia pojazdu, jeżeli wydanie dyspozycji usunięcia pojazdu spowodowało powstanie tych kosztów.

Spśród 6 uchwał z tego zakresu 6 zostało zrealizowanych.

- **Uchwały z zakresu gospodarki przestrzennej dotyczące:**
 - uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie przedszkola przy ulicy Radiowej w Olsztynie*,
 - zmiany uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego otoczenia jeziora Ukiel w Olsztynie – rejon Gutkowo – Południe*,
 - wyrażenia zgody na usytuowanie tablicy upamiętniającej bohaterów polskiego podziemia antykomunistycznego,
 - wyrażenia zgody na upamiętnienie olsztyńskich sportowców w Alei Sław Olsztyńskiego Sportu, zlokalizowanej na terenie CRS Ukiel w Olsztynie,
 - przystąpienia do sporządzenia zmiany *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego między boczniką kolejową, ulicą Lubelską i granicą Miasta Olsztyna o nazwie Dzielnica Przemysłowa – Wschód 4*,
 - uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie przedszkola przy ul. Świtezianki w Olsztynie*,

- uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie przedszkola przy ul. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Olsztynie*,
- uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie przedszkola przy ul. Ludwika Zamenhofa w Olsztynie*,
- przyjęcia *Programu Zatorze – programu przestrzennego rozwoju północnego obszaru Olsztyna*,
- wyrażenia zgody na usytuowanie tablicy upamiętniającej 100-lecie powołania Lasów Państwowych,
- przystąpienia do sporządzenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 125-126/7 w Olsztynie przy ulicy Wincentego Witosa*,
- uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów sportowych II przy Alei Sybiraków w Olsztynie*,
- wyrażenia zgody na upamiętnienie 500. rocznicy Hołdu pruskiego w formie pomnika,
- sporządzenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego otoczenia jeziora Ukiel w Olsztynie – rejon Gutkowo-Południe, część A*.

Pośród 14 uchwał z tego zakresu 11 zostało zrealizowanych, 3 są w trakcie realizacji.

- **Uchwały z zakresu spraw różnych dotyczące:**

- zmiany uchwały w sprawie przyjęcia *Programu współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2023*,
- przyjęcia *Programu współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2024*,
- przyjęcia *Gminnego Programu Rewitalizacji Olsztyna do roku 2030+*,
- udzielenia pomocy finansowej Samorządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego na działalność Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli na rok 2023,
- upoważnienia do złożenia wniosku o dofinansowanie oraz przyjęcia do realizacji przedsięwzięcia *Rozbudowa systemu gospodarowania wodami opadowymi – III Etap*,
- określenia zasad wyznaczania, składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Olsztyna,
- przyjęcia *Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna 2030+ – Nowe wyzwania*,
- powierzenia Miastu Olsztyn – miastu na prawach powiatu niektórych zadań z zakresu administracji rządowej związanych z przeprowadzeniem kwalifikacji wojskowej w 2023 roku,
- powierzenia Gminie Olsztyn niektórych zadań z zakresu administracji rządowej związanych z przeprowadzeniem kwalifikacji wojskowej,

- zmiany Uchwały Nr V/57/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie wyznaczenia dwóch dodatkowych przedstawicieli Miasta Olsztyna w Zgromadzeniu Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich,
- zmiany Uchwały Nr LIII/1030/18 Rady Miasta Olsztyna z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zapewnienia wspólnej obsługi informatycznej dla jednostek organizacyjnych Gminy Olsztyn,
- przedłużenia kadencji samorządu osiedla Brzeziny, Nad Jeziorem Długim, Mazurskiego, Wojska Polskiego, Podgrodzie, Kętrzyńskiego, Pojezierze, Kormoran, Kortowo, Generałów, Dajtki, Gutkowo, Jaroty, Nagórki, Pieczewo, Podleśna, Zielona Górka, Zatorze oraz zarządzenia wyborów w tych osiedlach,
- zarządzenia wyborów do samorządu osiedla Redykajny,
- skarg na Prezydenta Olsztyna i kierowników miejskich jednostek organizacyjnych oraz podtrzymania stanowiska względem rozpatrzenia skargi,
- rozpatrzenia wniosku o poparcie petycji skierowanej do Ministra Infrastruktury dotyczącej zapewnienia zastępczej komunikacji autobusowej na odcinku Olsztyn Główny - Korsze - Kętrzyn - Giżycko -Ełk na czas modernizacji linii kolejowej nr 38 poprzez podjęcie stosownej uchwały/stanowiska i przekazanie jej Ministrowi,
- rozpatrzenia petycji dotyczącej utwardzenia drogi na ulicach Przepiórczej, Cietrzewiej i Bażantowej w Olsztynie,
- powołania Zespołu ds. zaopiniowania kandydatów na ławników do sądów powszechnych,
- zgłoszenia kandydatów na ławników, które pozostawia się bez dalszego biegu,
- wyboru ławników do Sądu Rejonowego i do Sądu Okręgowego w Olsztynie na kadencję 2024-2027,
- zatwierdzenia rocznego planu kontroli Komisji Rewizyjnej Rady Miasta Olsztyna na 2024 r.,
- zmiany Uchwały Nr II/4/18 w sprawie ustalenia składu osobowego stałych komisji VIII kadencji Rady Miasta Olsztyna,
- udzielenia wotum zaufania Prezydentowi Olsztyna,
- przyjęcia Regulaminu Ogólnego Korzystania z Centrum Rekreacyjno-Sportowego Ukiel w Olsztynie,
- utworzenia przez Gminę Olsztyn Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą *Hala Olsztyn Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*,
- powierzenia spółce Hala Olsztyn Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Olsztynie zadań własnych Gminy Olsztyn.

Spośród 50 uchwał z tego zakresu 44 zostało zrealizowanych, 6 jest w trakcie realizacji.

Uchwały podjęte przez Radę Miasta Olsztyna w 2023 roku zostały przekazane organom nadzoru, które zajęły stanowiska w stosunku do niżej wymienionych uchwał:

- Uchwała Nr LV/870/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie nadania Statutu Miejskiemu Szpitalowi Zespolonemu w Olsztynie – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.91.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 21.02.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały w części,
- Uchwała Nr LV/873/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania stypendiów artystycznych w zakresie twórczości artystycznej, upowszechniania kultury oraz opieki nad zabytkami – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.105.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28.02.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały w części,
- Uchwała Nr LV/882/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie przyjęcia *Programu współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2023* – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.79.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 09.02.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały w części,
- Uchwała Nr LX/931/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 31 maja 2023 r. zmieniająca uchwałę nr XV/251/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia czasu przeznaczonego na realizację bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki w publicznych przedszkolach oraz określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach prowadzonych przez Gminę Olsztyn – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.236.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19.06.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały,
- Uchwała Nr LXI/940/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 czerwca 2023 r. uchylająca uchwałę w sprawie określenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu Miasta Olsztyna za I półrocze, informacji o kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej oraz informacji o przebiegu wykonania planów finansowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i samorządowych instytucji kultury za I półrocze – Uchwała nr 0102-264/23 Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie z dnia 12.07.2023 r. w sprawie badania zgodności z prawem Uchwały, stwierdzająca nieważność uchwały,
- Uchwała Nr LXI/947/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 5 lipca 2023 w sprawie przyjęcia *Zasad przeprowadzania naboru wniosków o zawarcie umowy najmu, w tym określenia kryteriów pierwszeństwa, zasad przeprowadzania oceny punktowej, w nowych lokalach mieszkalnych przy ul. Marii Zientary-Malewskiej w Olsztynie, w ramach programu dopłaty do czynszu „Mieszkanie*

na Start” w Olsztynie – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.362.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11.08.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały w części,

- Uchwała Nr LXIII/970/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.379.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12.09.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały w części,
- Uchwała Nr LXIII/972/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Ogólnego Korzystania z Centrum Rekreacyjno-Sportowego Ukiel w Olsztynie – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.392.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 04.10.2023 r. stwierdzające nieważność części załącznika do uchwały,
- Uchwała Nr LXVI/1018/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia *Programu współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2024* – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.8.2024 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 05.01.2024 r. stwierdzające nieważność załącznika do uchwały, w części dotyczącej §18 ust.1 i ust.4 Rozdziału 6. – Komisje konkursowe,
- Uchwała Nr LXVI/1020/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.462.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14.12.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały,
- Uchwała Nr LXVI/1021/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku – Rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.463.2023 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14.12.2023 r. stwierdzające nieważność uchwały.

Rozdział VI

**PODSUMOWANIE
I WNIOSKI**

PODSUMOWANIE

Lektura *Raportu o stanie miasta Olsztyna 2023* uzmysławia jak szeroki wachlarz działań i usług obejmuje samorząd. Nie ma dziedziny życia, której nie dotykałby działalność samorządowa. Bliższe wczytanie się w *Raport* pokazuje jak wielka jest to machina i jak bardzo standard naszego życia jest od niej zależny. Na co dzień nie zawsze dostrzegamy skalę tego zjawiska i problemy, które jej towarzyszą. W *Raporcie* przedstawiono wydatki ponoszone przez samorząd w poszczególnych obszarach i to, w jakim stopniu są one bilansowane dochodami. Jednocześnie Raport daje możliwość porównania danych z wartościami z lat ubiegłych.

Podsumowanie jest kwintesencją *Raportu* i skupia się na najważniejszych obszarach życia społecznego oraz towarzyszących im działaniach i wydarzeniach.

Zapoznanie się z dokumentem pokazuje, że Olsztyn rozwija się w dobrym tempie, w sposób zrównoważony, a pojawiające się negatywne zjawiska, np. mające związek z demografią mają charakter ogólnopolski lub są uzależnione od polityki państwa.

DEMOGRAFIA

Bez wątpienia tym, co może i powinno niepokoić jest dalszy spadek ludności Olsztyna. Co prawda wyludnianie się miast jest tendencją ogólnopolską, jednak nie powinno to nikogo uspokajać. W roku 2023 liczba zameldowanych mieszkańców naszego miasta wyniosła 154 405 osób (mniej o 1 935 mieszkańców, tj. 1,2% – w porównaniu do roku 2022; mniej o 8 596 osób tj. 5,3% w stosunku do danych za rok 2019).

Jednocześnie rośnie udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Obserwowany jest także ujemny przyrost naturalny. Największy wzrost liczby zameldowanych odnotowano w grupie 70-79-latków (o 28% więcej niż w 2019 roku), a największy spadek w grupie 30-39-latków (o 19,5% mniej niż w roku 2019).

Optymizmem nie nastraja również współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony liczebnością osób w wieku poprodukcyjnym, jak i w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, który wskazuje na tendencję wzrostową. Odnotowany w roku 2023 współczynnik obciążenia osobami w wieku nieprodukcyjnym był większy o 6,34 punkty procentowe – dla grupy osób w wieku poprodukcyjnym oraz o 0,6 punktów procentowych – dla grupy osób w wieku przedprodukcyjnym.

Trzeba również odnotować fakt, że w roku 2023 urodziło się o 220 noworodków mniej w stosunku do roku 2022. Do pozytywów należy zaliczyć wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego, który wyniósł 2,1% i był najniższy od roku 2004.

BUDŻET I FINANSOWANIE

Budżet w 2023 roku osiągnął wyjątkowo wysoki poziom zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków. Strona dochodowa zamknęła się kwotą 1 830 418 636 zł, zaś wydatkowa – 2 069 103 541 zł. 35% wydatków (tj. 719 193 767 złotych) poniesiono w związku z działalnością inwestycyjną.

Analizując dochody budżetu Olsztyna widać, że w roku 2023 o ponad 37 milionów złotych spadły dochody z udziału w podatkach dochodowych PIT i CIT, natomiast inne pozycje dochodowe zanotowały wzrost.

W 2023 r. realizowano 153 projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych, zarówno unijnych, jak i krajowych. Całościowa kwota dofinansowania wyniosła 776 019 236 zł. Główne nakłady poniesiono w dwóch obszarach, tj. *transport publiczny i mobilność miejska*, gdzie realizowano 9 projektów o wartości dofinansowania 470 772 243 zł oraz *sport i rekreacja* obejmujący 7 projektów o wartości dofinansowania 135 527 942 zł. Wyjątkowo dużo projektów, bo aż 61 dotyczyło edukacji. Ich wartość wyniosła 17 345 615 zł. Największe wsparcie budżet Olsztyna otrzymał w ramach Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020, tj. kwotę 438 107 291 zł i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020 – kwotę 184 661 163 zł.

GOSPODARKA KOMUNALNA

Gospodarka komunalna jest kluczowym obszarem zaspokajania potrzeb mieszkańców i obejmuje wiele strategicznych obszarów. Jej sprawne funkcjonowanie daje gwarancję bezproblemowego rozwoju. W stosunku do roku 2022 nie zanotowano istotnych zmian w jej funkcjonowaniu.

ZASÓB MIESZKANIOWY

W mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn, według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r., pozostawało 3 629 lokali mieszkalnych, w tym: 2 327 lokali usytuowanych w budynkach wspólnot mieszkaniowych, 1 302 w budynkach stanowiących w 100% własność Gminy Olsztyn, 43 w budynkach spółdzielni mieszkaniowych. Jednocześnie, w roku 2024 nastąpi zakończenie budowy 5 budynków przy ul. Towarowej, w których przewidziano 56 lokali przeznaczonych na wynajem socjalny, w tym 20 przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zapotrzebowanie na lokale komunalne wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. wyniosło 241 lokali. Na dzień 31 grudnia 2023 r. pozostawało 586 przyjętych do realizacji wyroków sądowych orzekających eksmisję z przyznanym uprawnieniem do najmu socjalnego lokalu. Kwota wypłaconych przez Gminę Olsztyn odszkodowań za niedostarczenie lokalu na potrzeby najmu socjalnego lokalu wraz z odsetkami w 2023 r. wyniosła 1 223 805 zł, co oznacza wzrost wypłaconych odszkodowań o 111 445 zł. Na dzień 31 grudnia 2023 r. do zamieszkiwania w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn zgłoszono 7 534 osób – o 223 osoby mniej niż w 2022 r. Warto zauważyć, że od 2019 r. liczba osób zgłoszonych do wspólnego zamieszkiwania w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn się zmniejsza.

Faktycznie poniesione koszty utrzymania nieruchomości wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych ogółem w 2023 r. są niższe o 1 444 000 zł niż koszty prognozowane na rok 2023. Poziom wykonania wynika z realizacji zadań określonych w uchwałach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Olsztyn podejmowanych na corocznych zebraniach przez właścicieli lokali.

Poniesione koszty utrzymania budynków gminnych i lokali gminnych ogółem w 2023 r. są niższe o 1 122 000 zł niż koszty prognozowane na rok 2023. Zwiększeniu uległy tylko koszty remontów, które wyniosły 980 000 zł.

W roku 2023 sprzedano łącznie 61 lokali mieszkalnych, w tym: 57 mieszkań w trybie bezprzetargowym i 4 mieszkania w trybie przetargowym. Plan dochodów z tego tytułu został przekroczony o 3,19%.

TARGOWISKA

Gmina posiada trzy targowiska miejskie, przy ul. Kolejowej, Grunwaldzkiej i Wilczyńskiego. Największe targowisko zlokalizowane jest przy ul. Grunwaldzkiej i obejmuje 24 656 m². Na jego terenie, znajduje się 66 obiektów handlowo-magazynowych, 116 ław, 60 stanowisk do handlu z pojazdów, 3 wiaty oraz 5 murowanych pawilonów handlowych. Z uwagi na znaczący spadek zainteresowania wynajmem boksów handlowych w MHT Zatorzanka, w 2023 r. podtrzymana została decyzja o wyłączeniu z eksploatacji obiektu przy jednoczesnej kontynuacji procesu ustalenia jego nowej funkcji.

W 2023 r. rzeczywiste, łączne wpływy z tytułu wynajmu targowisk miejskich wyniosły 958 948 zł. Jednocześnie koszty ich działalności zamknęły się kwotą 1 127 721 zł.

CMENTARZE

Zakład Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie posiada w trwałym zarządzie cmentarze komunalne o ogólnej powierzchni 71,8 ha:

- cmentarz komunalny *Poprzeczna* o pow. 18,3 ha – założony w 1962 r.,
- cmentarz komunalny *Dywity* o pow. 53,3 ha – założony w 1984 r.,
- oraz miejskie domy przedpogrzebowe przy ul. Poprzecznej i Mariańskiej.

Na cmentarzu komunalnym *Poprzeczna* nie ma wolnej powierzchni grzebalnej. Dokonywane są tam wyłącznie dochowania do istniejących już grobów oraz pochówki w miejscach uzyskanych przez pogłębienie grobów oraz po grobach zlikwidowanych a także pochówki urnowe w kolumbariach. Cmentarz komunalny *Dywity* jest obecnie rozbudowywany o kolejne 5 ha z powierzchni rezerwowej, co zapewni miejsca pochówku na kolejne około 10 -15 lat. Inwestycja zostanie zakończona 31 sierpnia 2024 r.

W 2023 roku na cmentarzu *Poprzeczna* pochowano 780 zmarłych, a na cmentarzu *Dywity* 926 zmarłych. Łącznie 1 706 osób, z czego 47% stanowiły pochówki pokremacyjne.

W 2022 r. wyłoniony został inwestor, któremu przekazano w dzierżawę miejskie domy przedpogrzebowe i działkę pod budowę Wielofunkcyjnego Domu Przedpogrzebowego i krematorium. Zadaniem wyłonionego inwestora jest zaprojektowanie, wybudowanie i użytkowanie obiektu obejmującego dwie kaplice ceremonialne, prosekatorium, część administracyjną, w tym ZCK oraz spoielarnię. Rozpoczęcie budowy planowane jest na początek II kwartału 2024 r.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ, WODĘ, OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW I GOSPODAROWANIE WODĄ

Dostawa ciepła dla ponad 65% mieszkańców Olsztyna realizowana jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie. Struktura dostarczania ciepła do miejskiej sieci ciepłowniczej (MSC) przedstawia się następująco:

- Elektrociepłownia Kortowo (MPEC Sp. z o.o.) – 81% ciepła,
- Kotłownia Szczytowa przy ul. Bublewicza (Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o.) – 15% ciepła,
- Elektrociepłownia Michelin Polska Sp. z o.o. i spalarnia odpadów medycznych OZK – 4% ciepła.

Udział ciepła OZE (biomasa) wyniósł 25% w łącznej ilości ciepła dostarczonego do sieci.

Transport wytworzonego ciepła odbywa się poprzez miejską sieć ciepłowniczą (MSC) o długości 182 km, z czego 148 km stanowi nowoczesna sieć z rur preizolowanych.

W 2023 r. zrealizowano plan zadań inwestycyjnych o łącznej wartości ponad 61 mln zł. Główne zadania obejmowały przyłączanie nowych odbiorców ciepła, modernizację miejskiej sieci ciepłowniczej i inwestycje związane ze źródłem ciepła Ciepłownia Kortowo.

W roku 2023 Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. wyprodukowało łącznie 9 869 tys. m³ wody surowej, w tym 8 045 tys. m³ wody przeznaczonej do spożycia, spełniającej wszelkie wymogi jakościowe określone polskimi i unijnymi przepisami. Sprzedaż wody była wyższa od sprzedaży w 2022 roku o 2,5%. W 68% woda trafiła do gospodarstw domowych. Wodę czerpano z pięciu ujęć podziemnych.

W roku 2023 PWiK odebrało od odbiorców i oczyściło 9 604,6 tys. m³ ścieków, tj. o 448,9 tys. m³ (4,9%) więcej niż w roku ubiegłym. Długość sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej będących na stanie PWiK na koniec 2023 roku wyniosła 387 km.

W 2023 roku Spółka poniosła nakłady inwestycyjne w wysokości 11 287,63 tys. zł – w stosunku do 2022 roku były one niższe o 8 842,57 tys. zł, tj. o 56%. Prowadzona działalność inwestycyjna została ograniczona głównie do modernizacji i odtworzenia istniejących obiektów infrastruktury technicznej i budowlanej w celu zapewnienia prawidłowego ich funkcjonowania.

Ważną dziedziną gospodarki komunalnej jest gospodarowanie wodami opadowymi. W skład infrastruktury deszczowej wchodzi m.in. sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 220 km, ok. 5 500 szt. studni deszczowych, 90 szt. separatorów, 4 przepompownie, 75 piaskowników oraz system otwartych rowów odwadniających o łącznej długości ponad 12,80 km.

Na terenie Gminy Olsztyn znajduje się 12 zbiorników retencyjnych, wybudowanych w latach 2017-2022. Szczególnie efektownie wygląda zbiornik przy ulicach Paukszty – Sikorskiego, który stanowi jednocześnie fragment parku łączącego Nagórki i Jaroty.

W 2023 r. na inwestycje związane z budową i modernizacją systemu kanalizacji deszczowej wydano 39 743 227 zł, w tym w ramach budowy linii tramwajowej w ciągu ulic Piłsudskiego, Wyszyńskiego, Synów Pułku, Krasickiego do os. Pieczewo. Do końca 2023 r. wykonano 12 km sieci kanalizacji deszczowej DN110 – Dn1000 za kwotę 39 485 704 zł.

GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zagospodarowaniem odpadów komunalnych odbieranych z nieruchomości zamieszkałych oraz mieszanych zajmował się Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie (ZGOK). Zgodnie z uchwałą powierzenia zadania i umową wykonawczą Spółka zobowiązana jest do wykonywania na terenie 37 gmin macierzystych zadań użyteczności publicznej, poprzez zaspokajanie potrzeb

mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami. System gospodarki odpadami komunalnymi finansowany był z opłat pobieranych od właścicieli nieruchomości. Wysokość opłaty uzależniona jest od średniomiesięcznego zużycia wody z ostatnich 12 miesięcy na danej nieruchomości. Łączna średniomiesięczna ilość zużytej wody wykazana w złożonych deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosiła 439 839,50 m³ i pozostała praktycznie na niezmiennym poziomie w stosunku do roku 2022.

Dochód z tytułu opłaty w 2023 r. wyniósł 60 991 997 zł. Na koszty systemu gospodarki odpadami komunalnymi wydatkowano w sumie 56 852 022 zł, przy czym koszty związane z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych wyniosły 55 515 851 zł. Bilans systemu na dzień 31 grudnia 2023 r. zamknął się nadwyżką w kwocie 4 139 975 zł. W związku z powyższym uchwałą Rady Miasta Olsztyna z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zmieniono stawkę opłaty dla mieszkańców, która od lutego 2024 r. wynosi 9,80 zł/m³ zużytej wody (mniej o 1,30 zł/m³ w porównaniu do stawki obowiązującej od 1 stycznia 2023 r.).

REWITALIZACJA

W 2023 r. zakończyły się działania w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Olsztyna 2023. W ramach 5 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowano 26 projektów rewitalizacyjnych, z których wdrożono 20. Pozostałych 6 projektów nie zrealizowano z uwagi na niewystarczające środki finansowe.

W trakcie 2023 r. zostały zakończone i oddane do użytku mieszkańców dwa duże projekty inwestycyjne na obszarze rewitalizacji. Dzięki projektowi *Przebudowa i rozbudowa Hali Widowiskowo-Sportowej „URANIA” w Olsztynie* rewitalizacji powstała nowoczesna, funkcjonalna przestrzeń do realizacji wydarzeń sportowych, kulturalnych i społecznych. Był to jeden z kluczowych projektów przedsięwzięcia pn. *Wzmocnienie funkcji społecznych i kulturalnych obszaru rewitalizacji*. Ponadto w 2023 r. w realizacji pozostawały zaplanowane w MPRO 2023 społeczne projekty rewitalizacyjne o charakterze ciągłym. Pierwszy z nich to program *Podwórka z Natury*; działania prowadzone były na 3 podwórkach, przy ul. Grunwaldzkiej, Niedziałkowskiego oraz Ratuszowej/M. Curie-Skłodowskiej, przy wsparciu organizacji pozarządowej, we współpracy z Katedrą Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

W dniu 30 sierpnia 2023 r. Rada Miasta Olsztyna uchwałą nr LXII/981/23 przyjęła do realizacji nowy *Gminny Program Rewitalizacji Olsztyna do roku 2030+*. Program został sporządzony w oparciu o nową metodologię oraz na podstawie szczegółowej diagnozy stanu miasta, wskazującej obszary

koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz współistniejących z nimi deficytów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. W ramach dalszych prac 29 listopada 2023 r. Rada Miasta przyjęła Uchwałę LXVI/1028/23 w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Olsztyna

PLANOWANIE PRZESTRZENNE I BUDOWNICTWO

W 2023 roku prowadzono prace nad 11 miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, z czego 6 przedstawiono Radzie Miasta i uchwalono. W toku procedur planistycznych odbyło się 6 dyskusji publicznych nad projektami planów miejscowych, w których czynny udział brali mieszkańcy Olsztyna.

Na obszarach, na których nie obowiązywały plany miejscowe, pozwolenia na budowę wydawane były na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W 2023 r. wydano 150 decyzji o warunkach zabudowy oraz 36 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. 71 decyzji o warunkach zabudowy dotyczyło zabudowy mieszkaniowej, z czego 46 zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Wyraźnym trendem ostatnich 5 lat jest zwiększająca się liczba decyzji o pozwoleniu na budowę wydawanych na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W 2023 r. aż 76% z 348 decyzji o pozwoleniu na budowę wydano na terenach, na których obowiązuje plan miejscowy.

W lipcu 2023 r. uchwałą Rady Miasta zakończono prace i przyjęto dokument *Program Zatorze – program przestrzennego rozwoju północnego obszaru Olsztyna*.

TRANSPORT PUBLICZNY I MOBILNOŚĆ MIEJSKA

Wszelkie działania podejmowane w ramach organizacji transportu publicznego i mobilności miejskiej są zgodne z postulatami wskazanymi w *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Olsztyna na lata 2012-2027.*, a także innymi dokumentami, takimi jak *Strategia Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego w Olsztynie do 2027 r. czy Plan zrównoważonej mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna 2030+.*

W 2023 r. odnotowano kolejny znaczący wzrost kosztów realizacji przewozów. W stosunku do roku 2022 zwiększono budżet na funkcjonowanie komunikacji miejskiej o ok. 14,3 mln zł. Środki te przeznaczone zostały na wzrost stawek dla operatorów publicznego transportu zbiorowego, a ofertę przewozową utrzymano na zbliżonym poziomie.

W 2023 r. zanotowano wzrost liczby osób przewiezionych. W autobusach miejskich i tramwajach wg szacunków podróżowało 39 747 869 pasażerów, co jest liczbą o ok. 2% większą niż w 2022 r.

W dni robocze w szczytach komunikacyjnych na trasy wyjeżdżało 14 tramwajów oraz ok. 148 autobusów. Poza godzinami szczytu było to 12 tramwajów i ok. 96 autobusów.

Łącznie, w 2023 r. Olsztyn wydał na zakup usług przewozowych 117,7 mln zł. Wpływy z biletów wyniosły 34,44 mln zł, a gminy oraz firmy, z którymi Gmina Olsztyn zawarła stosowne porozumienia, dopłaciły łącznie 5,274 mln zł.

W 2023 r. taryfa biletowa nie uległa zmianie; sprzedano 5 774 618 biletów jednorazowych i krótkookresowych oraz 253 536 biletów długookresowych.

W omawianym okresie zrealizowano kilka mniejszych inwestycji mających na celu spełnienie postulatów dotyczących transportu zbiorowego, w tym wymianę wiat, ustawienie ławek i wyposażenie wiat w gabloty rozkładowo-reklamowe.

Strefa Płatnego Parkowania w Olsztynie (SPP) stanowi integralną część polityki transportowej Olsztyna. W Strefie Płatnego Parkowania w Olsztynie znajduje się ok. 2 400 miejsc postojowych i 116 parkomatów. Łączne wpływy za 2023 r. wzrosły o kwotę 101 688 zł i wyniosły 7 169 763 zł.

UTRZYMANIE DRÓG

Na terenie miasta Olsztyna w 2023 r. znajdowało się łącznie 351,64 km dróg, w tym:

- 7,87 km dróg krajowych,
- 28,58 km dróg wojewódzkich,
- 16,37 km dróg powiatowych,
- 298,82 km dróg gminnych.

W 2023 r. wykonano okresową kontrolę stanu technicznego i przydatności do użytkowania dróg w Olsztynie i w jej wyniku otrzymano następujący obraz stanu technicznego jezdni:

- stan bardzo zły – 2,3%,
- stan zły – 14,4%,
- stan zadawalający – 18,0%,
- stan dobry – 24,3%,
- stan bardzo dobry – 41,0%.

Na bieżące utrzymanie ulic i chodników na drogach gminnych Zarząd Dróg Zieleni i Transportu wydał ok. 7,2 mln zł oraz na drogi pozagminne ponad 1,2 mln zł. Zimowe utrzymanie dróg Olsztyna kosztowało łącznie 6,86 mln zł.

W 2023 r. w mieście zarejestrowanych było 159 075 aktywnych pojazdów, a wśród nich 67% to samochody osobowe.

ŚRODOWISKO

Obowiązujący *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Olsztyna do 2024 r. z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030* został przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/558/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 kwietnia 2021 r. POŚ dotyczy poszczególnych komponentów środowiska, których ochrona jest ujęta w dokumentach bardziej szczegółowych, takich jak: *Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Olsztyna*, *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Olsztyn*, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Olsztyna (PGN)*, *Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE)*, *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀*, *Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy Olsztyn*, *Plan adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu*, *Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie*, *Uproszczony plan urządzenia lasu dla Lasu Miejskiego w Olsztynie*, *Uproszczony plan urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa położonych na terenie Miasta Olsztyna*.

W stosunku do lat ubiegłych realizacja poszczególnych komponentów Programu przebiegała bez zakłóceń, dlatego warto wskazać jedynie te najbardziej kluczowe dla stanu środowiska.

W ramach *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej* realizacja celów wg. stanu na dzień 31.12.2023 r. wyglądała następująco:

- oszczędność energii – 163 510 MWh/rok,
- redukcja CO₂ – 57 990 Mg/rok,
- produkcja OZE – 343 MWh/rok.

Powyższe dane w stosunku do lat ubiegłych wykazują tendencję wzrostową.

Najważniejsze zadania inwestycyjne zrealizowane w 2023 r.:

- Budowa linii tramwajowej z os. Pieczewo do Centrum (Gmina Olsztyn),
- Modernizacja Hali Widowiskowo-Sportowej *Urania* (Gmina Olsztyn),
- Przebudowa systemu dystrybucji ciepła w Olsztynie – etap II (MPEC Sp. z o.o.).

Zgodnie z przyjętym harmonogramem działań określonym w *Planie Ograniczania Niskiej Emisji*, Gmina Olsztyn uruchomiła w 2017 r. program dotacji na wymianę źródeł ogrzewania w budynkach mieszkalnych. Program miał na celu redukcję do 2023 r., szkodliwych substancji emitowanych do powietrza atmosferycznego w ilości 6,28 kg B(a)P/rok oraz 52,63 Mg/rok PM₁₀.

Działania w okresie 2017-2023 objęły:

- modernizację 34 budynków mieszkalnych wielorodzinnych i 23 budynków jednorodzinnych,

- likwidację 216 kotłów na paliwo stałe oraz przyniosły efekt ekologiczny, tj. ograniczenie emisji: redukcja B(a)P – 2,57 kg; redukcja pyłu PM10 – 15,13 t.

Najważniejszym zadaniem *Założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Olsztyna* były:

- Budowa instalacji termicznego przekształcania frakcji palnej powstałej w wyniku przetworzenia odpadów komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą – nowa elektrociepłownia (MPEC Sp. z o.o., Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o.),
- Zakończenie modernizacji sieci ciepłowniczej.

W ramach Założeń realizowana jest umowa o Partnerstwie Publiczno-Prywatnym dotycząca przedsięwzięcia pod nazwą *Zagospodarowanie frakcji palnej z odpadów komunalnych poprzez termiczne przekształcenie wraz z odzyskiem energii wykorzystywanej dla zapewnienia dostaw ciepła do miejskiej sieci ciepłowniczej w Olsztynie, wraz z zaprojektowaniem i wybudowaniem Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów oraz Kotłowni Szczytowej*. Umowa obejmuje także sfinansowanie nakładów inwestycyjnych i zarządzanie. Infrastrukturą. Partnerem Prywatnym jest firma Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o., a Partnerem Publicznym Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie. W ramach umowy wybudowano i uruchomiono kotłownię szczytową gazowo-olejową; trwa również rozruch elektrociepłowni (Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów – ITPO) zasilanej paliwem w postaci frakcji palnej odpadów komunalnych. Łączna moc cieplna całej instalacji wynosić będzie 100 MW. W zakresie ITPO wybudowano wszystkie obiekty kubaturowe i zainstalowano urządzenia technologiczne.

Rok 2023 przyniósł również zakończenie realizacji programów modernizacji sieci ciepłowniczej. Łącznie w latach 2017-2023 zmodernizowano 20 km sieci, przebudowano 13 węzłów grupowych, z których powstało 71 węzłów indywidualnych. Całkowity koszt inwestycji (z VAT) wyniósł 68 mln zł, w tym kwota dofinansowania wyniosła 27 mln zł.

W ramach działań zrealizowanych w 2023 r. dotyczących *Programu Ochrony Powietrza*, do których należała m.in.: termomodernizacja i zmiana sposobu ogrzewania budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej, zwiększenie udziału zieleni poprzez nasadzenia nowych drzew i krzewów, sprzątanie i mycie ulic, udało się zredukować emisję pyłu PM10 w wysokości ok. 17 249,86 kg/rok oraz benzo(a)pirenu w wysokości 2,61 kg/rok.

W 2023 r. realizowano *Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie na rok 2023*, na podstawie którego wykonano m.in. 609 interwencji dotyczących zwierząt bezdomnych i wolno żyjących, tj. ponad 18% mniej niż w roku poprzednim, a lekarze weterynarii w gabinecie weterynaryjnym Schroniska przeprowadzili 5 423 wizyty w zakresie

leczenia i profilaktyki zwierząt bezdomnych i wolno żyjących, więcej o prawie 10% niż w 2022 r. Zapewniano też całodobową opiekę weterynaryjną – w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt. Poszukiwano właścicieli zwierząt dostarczonych do schroniska oraz promowano adopcje, w wyniku czego 92% dostarczonych do Schroniska zwierząt znalazło dom, co wskazuje na niewielki (2%) wzrost w stosunku do 2022 r. Prowadzono także program sterylizacji kotów wolno żyjących na terenie Olsztyna. Zabiegom tym, finansowanym ze środków gminnych, poddano łącznie 685 zwierząt, w tym 479 w Schronisku dla Zwierząt.

Lasy zlokalizowane w granicach administracyjnych Olsztyna zajmują łącznie powierzchnię powyżej 1 900 ha. W 2023 r. gospodarkę leśną w lasach Gminy prowadzono w oparciu o aktualny *Uproszczony plan urządzenia lasu dla Lasu Miejskiego w Olsztynie*. Poza lasami na terenie Olsztyna znajduje się: 15 parków o łącznej powierzchni blisko 90 ha, a także ponad 64 ha skwerów i zieleńców oraz ponad 185 ha zieleni przyulicznej. Budżet przeznaczony na bieżące utrzymanie zieleni wynosił 5,38 mln zł i wzrósł w stosunku do poprzedniego roku o 1,18 mln zł. W ramach realizowanych przez Gminę Olsztyn inwestycji, a także bieżącego utrzymania zostało posadzone blisko 2 500 szt. drzew, prawie dwukrotnie więcej niż w 2022 r. Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2023 r. kontynuowano działania prowadzące m.in. do odtworzenia alejowego charakteru olsztyńskich ulic oraz zwiększenia liczby drzew w przestrzeni miasta. Warto też odnotować, że w 2023 r. wprowadzono Zarządzeniem Prezydenta *Standardy zieleni Olsztyna*, jako zbiór jednolitych zasad dotyczących etapu projektowania, wykonywania i pielęgnacji zieleni miejskiej.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, TURYSTYKA, PROMOCJA

W ciągu ostatnich lat władze Olsztyna postawiły na rozwój jednej z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki miejskiej – sektora turystyki, tworząc przyjazne warunki do inwestowania.

W 2023 r. działania informacyjne w zakresie wystawionych do sprzedaży przez Gminę Olsztyn działek inwestycyjnych prowadzono na portalu ofert inwestycyjnych invest.olsztyn.eu. Efektem wspólnych działań była sprzedaż 7 działek na ogólną kwotę 30,642 mln zł netto. Najbardziej spektakularną transakcją było zbycie działki przy ul. Mariana Bublewicza, za 26,442 mln zł.

Promocja miasta na arenie krajowej objęła m.in.:

- akcję promocyjną – pakiet lojalnościowy *Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz 2023*, w której wzięło udział 20 obiektów noclegowych i 45 partnerów,
- kampanie promocyjne w mediach ogólnopolskich (Travel Channel, Telewizja TVS, TVP Regiony, Radio Zet, Radio Vox, Radio Eska, Trójka Polskie Radio, Onet, Wirtualna Polska, Gazeta.pl, poznaj-swiat.pl, Super Express, Świat Podróże Kultura, media Polska Press oraz Ringier Axel Springer, Nowa Turystyka, Rynek Turystyczny, Wiadomości Turystyczne, Elity),

- współorganizację wydarzeń rekreacyjno-rozrywkowych z ogólnopolskimi mediami, w tym: imprezy rowerowej *Wiosna z Radiem Zet*, *Majówka z Radiem Zet*, *Aktywne Lato z Radiem Zet*, *Przebojowa Zima z Radiem Zet*, promocja zdrowego trybu życia podczas Pikniku Rodzinnego *Love Rower 2023* organizowanego w Parku Centralnym, współorganizacja i udział w przedsięwzięciu Dziedzictwo Kulinarne Warmii i Mazur, Targi żywności regionalnej, naturalnej i tradycyjnej w Olsztynie,
- promocję miasta podczas wydarzenia *Olsztyn Green Festiwal*,
- promocję miasta podczas wydarzenia *Obchody 670. Urodzin Miasta*.

W odniesieniu do bazy turystycznej w 2023 r. Olsztyn dysponował 5 403 miejscami noclegowymi, w tym około 1 796 miejsc w obiektach kategoryzowanych (2 hotele czterogwiazdkowe, 7 trzygwiazdkowych i 4 dwugwiazdkowych). Na przestrzeni lat 2020-2022 w olsztyńskich obiektach przybywa miejsc noclegowych.

W obszarze współpracy Olsztyna z miastami partnerskimi w roku 2023 zrealizowano dwa szczególne wydarzenia tj. *Obchody jubileuszowe 30-lecia partnerstwa Olsztyna i Gelsenkirchen (Niemcy)* oraz *Rok Mikołaja Kopernika w 550. rocznicę urodzin*. Oba wydarzenia zostały połączone pod hasłem Zjazd Miast Partnerskich Olsztyna i zorganizowane w dniach 22-26 maja 2023 roku. Udział w przedsięwzięciu wzięli nasi partnerzy z Chateauroux we Francji, Gelsenkirchen i Offenburga w Niemczech, Richmond w USA oraz Łucka na Ukrainie. W ramach zjazdu odbyła się w Olsztyńskim Planetarium i Obserwatorium Astronomicznym m.in. konferencja popularnonaukowa pt. *Różne oblicza Mikołaja Kopernika*.

OLSZTYŃSKI PARK NAUKOWO-TECHNOLOGICZNY

Działania wspierające rozwój przedsiębiorczości w Olsztynie realizowane są także przez Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny. OPN-T to miejsce dla przedsiębiorstw i instytucji naukowych, w którym stymuluje się i zarządza przepływem wiedzy i technologii pomiędzy uczelniami wyższymi, instytucjami badawczo-rozwojowymi, przedsiębiorstwami oraz rynkiem, wspiera tworzenie i rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych przy pomocy procesów inkubacyjnych.

W Olsztyńskim Parku Naukowo-Technologicznym zdecydowana większość firm to firmy dojrzałe z sektora IT, geoinformatyki oraz biotechnologii. W roku 2023 w Parku funkcjonowały 42 takie firmy, zaś pozostałe 22 firmy rozpoczynały działalność. Warto odnotować, że poprzez firmy powiązane, działalność związana z Parkiem generuje około 800 miejsc pracy. Tworząc korzystne warunki do rozwoju firm, które mają w nim swoją siedzibę, OPN-T wspiera nową innowacyjną przedsiębiorczość. Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny był inicjatorem oraz współorganizatorem wielu wydarzeń skierowanych do przedsiębiorców. Kalendarz Parku wskazuje co najmniej 32 takie wydarzenia o charakterze szkoleniowym i integrującym.

ROZWÓJ USŁUG PUBLICZNYCH

Zdecydowaną większość zadań z zakresu usług publicznych prowadzi Centrum Informatycznych Usług Wspólnych Olsztyna (CIUWO). W omawianym czasie CIUWO zrealizowało następujące działania:

- udostępniło łącznie 25 e-usług publicznych, w tym utworzyło 16 stron internetowych,
- zrealizowało 6 inwestycji podnoszących standard bezpieczeństwa oraz zwiększających dostępność do usług poprzez modernizację sieci teleinformatycznej,
- wyposażyło w sprzęt informatyczny i pomoce dydaktyczne 15 jednostek celem stworzenia lepszych warunków kształcenia dopasowanego do potrzeb oraz poprawy warunków edukacji podstawowej, ogólnokształcącej i zawodowej,
- podniosło poziom bezpieczeństwa infrastruktury teleinformatycznej,

Ponadto CIUWO utrzymuje w dostępności 170 usług wdrożonych w latach wcześniejszych na potrzeby jednostek obsługiwanych, w tym Urzędu Miasta Olsztyna.

ZDROWIE I POMOC PUBLICZNA

Na terenie gminy w roku 2023 funkcjonowały dwa podmioty lecznicze tj. Miejski Szpital Zespolony oraz Przychodnia Specjalistyczna, dla których organem założycielskim jest Rada Miasta Olsztyna. Liczba pacjentów korzystających w 2023 r. z tych podmiotów wyniosła 127 553 osób, liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych z zakresu hospitalizacji i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej: 151 570, świadczeń medycznych diagnostycznych: 1 020 750, świadczeń rehabilitacyjnych i fizjoterapeutycznych: 145 423, świadczeń izby przyjęć oraz opieki świątecznej i nocnej: 19 529.

W Miejskim Szpitalu Zespolonym na koniec 2023 r. w oddziałach szpitalnych były 234 łóżka oraz 3 łóżka obserwacyjne w Izbie Przyjęć. W omawianym roku z usług szpitala skorzystało 19 70 pacjentów, a średni czas hospitalizacji wynosił 3,3 dnia.

Dla Miejskiego Szpitala Zespolonego z budżetu Olsztyna udzielona została dotacja w wysokości 4 105 831 zł.

W 2023 roku: 1 128 mieszkańców Olsztyna skorzystało z bezpłatnych badań profilaktycznych realizowanych w Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie w ramach Programu *Profilaktyka 40 Plus*. W ramach Programu wykonano 9 927 świadczeń. W ramach promocji, edukacji i profilaktyki zdrowia w roku 2023 zakupiono 7 nowych, zewnętrznych, półautomatycznych defibrylatorów AED wraz z kapsułami zewnętrznymi. Ponadto rozpoczęto w Olsztynie realizację Programu Polityki Zdrowotnej pn. *Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców miasta Olsztyna*. Dzięki temu wybrani w trybie konkursowym realizatorzy przeprowadzili 20 procedur zapłodnienia pozaustrojowego metodą in vitro dla 20 par z terenu Miasta.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DO ROKU 2030

Uchwałą Nr LVIII/916/23 z dnia 26 kwietnia 2023 r. Rada Miasta Olsztyna przyjęła *Strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna do 2030 roku*. Cel główny Strategii został zdefiniowany jako *Zwiększenie dostępności oraz jakości usług społecznych służących poprawie jakości życia mieszkańców Miasta Olsztyna*. Strategia określiła 7 poniżej wymienionych obszarów strategicznych:

- Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny
- Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami
- Obszar III. Efektywna polityka senioralna
- Obszar IV. Aktywność zawodowa mieszkańców
- Obszar V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach
- Obszar VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym
- Obszar VII. Spójny system polityki społecznej

W odniesieniu do realizacji działań wpisujących się w *Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny* w roku 2023 w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olsztynie objęto wsparciem 120 rodzin, w których przebywało 244 dzieci.

W ramach realizacji postanowień *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej obowiązującego w Olsztynie* utworzono: 6 rodzin pomocowych. W celu zapewnienia dzieciom opieki całodobowej w placówkach typu interwencyjnego, socjalizacyjnego i rodzinnego pieczy zastępczej, w 10 placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych było 148 dzieci.

Placówki wsparcia dziennego

W roku 2023 na terenie Olsztyna funkcjonowało 29 żłobków zapewniających 1 206 miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3, w tym 4 żłobki miejskie oraz 25 placówek niepublicznych prowadzonych przez podmioty inne niż gmina. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w żłobku miejskim wyniósł 2 317 zł, natomiast koszt utrzymania Zespołu Żłobków Miejskich, w skład którego wchodzi 4 miejskie placówki – 9 710 506 zł.

Polityka prorodzinna w mieście prowadzona była także m.in. poprzez realizację Programu *Duża Rodzina z Olsztyna*. W roku 2023 wydano 2 058 *Kart Dużej Rodziny* natomiast liczbę wszystkich uprawnionych osób z terenu Miasta do otrzymania Karty oszacowano na ok. 25 tys. osób.

W odniesieniu do realizacji działań wpisujących się w *Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami*, wymienić należy przede wszystkim efekty pracy Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W roku 2023 Zespół wydał 4 831 orzeczeń o niepełnosprawności.

W ramach obsługi zadań Miasta Olsztyna dofinansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami w 2023 r. wydatkowano 7 322 125 zł. Środki finansowe wykorzystano na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami oraz działalność warsztatów terapii zajęciowej prowadzonych na terenie Olsztyna przy ul. Bałtyckiej 45 oraz ul. Traktorowej 35.

W 2023 r. realizowany był także *Program Aktywny Samorząd*, w zakresie którego dofinansowaniem objęto szkolenia na prawo jazdy, zakup wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym, serwis i naprawę wózków elektrycznych, zakup protez kończyn. Ponadto 23 osoby z niepełnosprawnościami, wymagające wsparcia społecznego, socjalnego oraz terapeutycznego korzystały z mieszkań chronionych.

Środowiskowe domy pomocy

Mieszkańcy Olsztyna potrzebujący opieki i wsparcia korzystali w roku 2023 z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Łączna liczba osób, którym przyznano tę formę wsparcia to 575 mieszkańców.

Program Opieka wytchnieniowa – edycja 2023 to resortowy Program finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Opiekę wytchnieniową w formie całodobowej świadczone w Ośrodku Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej przy ul. Świtezianki 4 (dzieci z niepełnosprawnościami) oraz w Dziennym Domu Pomocy Społecznej *Nasz Dom* przy ul. Świtezianki 4A (osoby dorosłe z niepełnosprawnościami w stopniu znacznym). Do uczestnictwa w Programie opiekunowie zgłosili 19 osób z niepełnosprawnościami, w tym 7 osób dorosłych oraz 12 dzieci.

W roku 2023, w ramach *Efektywnej Polityki Senioralnej* Gmina Olsztyn włączyła się aktywnie w resortowy Program wieloletni *Senior+*, w ramach którego funkcjonowały dwa dzienne domy *Senior+* przy ul. Hozjusza i przy ul. Siewnej. Łącznie z dziennych zajęć prowadzonych w tych domach skorzystało 120 olsztyńskich seniorów. Na terenie Miasta funkcjonował także dzienny klub *Senior+* przy ul. Żołnierskiej 45a, który zapewnił zajęcia dla 30 nieaktywnych seniorów. W roku 2023 w Olsztynie działało 6 Domów Pomocy Społecznej, z czego 2 domy prowadzone przez gminę i 4 prowadzone przez organizacje pozarządowe. W roku 2023 Domy Pomocy Społecznej dysponowały 434 miejscami. Z usług oferowanych przez DPS-y skorzystało 524 pensjonariuszy.

Wzmocnienie zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia lub pracy na własny rachunek jest celem strategicznym określonym dla *Obszaru IV. Aktywność zawodowa mieszkańców*. Realizacja zadań w tym obszarze prowadzona była w stosunku do osób bezrobotnych w głównej mierze przez Miejski Urząd Pracy w Olsztynie. Wg danych MUP w Olsztynie w roku 2023 pracę podjęło 2 107 osób, w tym 308 osób znalazło zatrudnienie subsydiowane, czyli bezpośrednio związane z pomocą finansową udzieloną pracodawcy stanowiącą zachętę do zatrudnienia.

W ramach *Obszaru V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach* w roku 2023 dwie miejskie jednostki organizacyjne (tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień) prowadziły programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie* realizowany był także poprzez prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. W Ośrodku podopieczni korzystają z usług bytowych, psychologicznych, pomocy prawnej, działań terapeutyczno-wspierających, terapii indywidualnej i grupowej. W roku 2023 z usług oferowanych przez Ośrodek skorzystały 122 osoby, w tym 89 kobiet, 24 dzieci i 9 mężczyzn. W roku 2023 przeprowadzono również 16 programów wspierania rodzin w sytuacjach kryzysowych, w których uczestniczyły 1 042 osoby.

Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym realizowana była w szczególności wobec osób dotkniętych kryzysem bezdomności, ubogich oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. W roku 2023 podejmowano zadania reintegracji zawodowej i społecznej wobec 99 osób długotrwale bezrobotnych, które wzięły udział w programie realizowanym przez CIS w Olsztynie. Grupą mieszkańców Olsztyna korzystającą ze wsparcia w procesie integracji społecznej i socjalnej są również Romowie.

W 2023 roku w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie funkcjonowało Schronisko dla Bezdomnych im. Sabiny Kuszczaków przy ul. Towarowej 18. Schronisko dysponowało 36 miejscami, które w okresie sprawozdawczym zostały w 100% wykorzystane na rzecz potrzebujących. Ponadto w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie w 2023 roku funkcjonowała Noclegownia dla bezdomnych przy ul. Towarowej 18, która dysponowała 64 miejscami.

W 2023 r. przyznawano i wypłacano świadczenia dla obywateli Ukrainy na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*. Na zasadach i w trybie ustawy w 2023 r. wypłacono następujące świadczenia:

- zasiłki okresowe – 49 świadczeń dla 14 środowisk na kwotę 26 821 zł,
- zasiłki stałe – 222 świadczenia dla 32 środowisk na kwotę 94 565 zł,
- zasiłki celowe – 5 świadczeń dla 3 osób, na kwotę 750 zł,
- sprawienie pogrzebu – 1 pogrzeb na kwotę 2 809 zł,
- posiłek dla dzieci i młodzieży – 101 dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach; wydatkowano środki w wysokości 3 024 zł.

W roku 2023 obywatelom Ukrainy przebywającym w Olsztynie wypłacono ponadto świadczenia rodzinne w łącznej wysokości 1 717 195 zł.

EDUKACJA

W roku szkolnym 2023/2024 Miasto Olsztyn było organem prowadzącym 69 jednostek systemu oświaty, w tym 25 samodzielnych przedszkoli, 1 zespołu szkolno-przedszkolnego, 18 samodzielnych szkół podstawowych, 4 samodzielnych liceów ogólnokształcących, 5 zespołów szkół ogólnokształcących, 7 zespołów szkół zawodowych, 2 poradni psychologiczno-pedagogicznych, 2 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, 2 zespołów szkół/placówek specjalnych funkcjonujących w szpitalach, Pałacu Młodzieży, Szkolnego Schroniska Młodzieżowego i Olsztyńskiego Centrum Edukacji Nauczycieli. Do przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn uczęszczało 25 454 dzieci.

W olsztyńskich szkołach i placówkach oświatowych zatrudniono nauczycieli na 2 985 etatach i był to wzrost o 16 etatów w stosunku do roku 2022. W 2023 r., podobnie jak w latach ubiegłych, Miasto Olsztyn zapewniło wszystkim dzieciom uczestniczącym w rekrutacji przedszkolnej miejsca w placówkach prowadzonych przez Miasto oraz niepublicznych, wyłonionych w drodze konkursu ofert. Z wychowania przedszkolnego w przedszkolach prowadzonych przez Miasto Olsztyn korzystało 3 321 dzieci. Do przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn w roku szkolnym 2023/2024 uczęszczało 25 454 dzieci i młodzieży. Dzieci ze szczególnymi potrzebami mogą korzystać z oferty zajęć w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym z siedzibą przy al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 42, w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niestyszających z siedzibą przy ul. Marii Grzegorzewskiej 6 oraz w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3 przy ul. Melchiora Wańkowicza 1, który prowadzi oddziały integracyjne. Na przestrzeni ostatnich 5 lat w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych zaobserwować można ponad dwukrotny wzrost liczby uczniów z niepełnosprawnościami.

Przedszkola i szkoły współpracują z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 oraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3, które wydają opinie i orzeczenia dla dzieci i uczniów potrzebujących pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W minionym roku wydano 1 726 orzeczeń i opinii.

W celu wspierania i rozwijania zainteresowań sportowych uczniów w szkołach prowadzonych przez Miasto Olsztyn funkcjonowały oddziały sportowe i oddziały mistrzostwa sportowego. W roku 2023 w oddziałach sportowych uczyło się 604 uczniów a w oddziałach mistrzostwa sportowego 219. Od 1 października 2023 r., jako integralną część kształcenia sportowego prowadzoną w *Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 Mistrzostwa Sportowego im. Mariana Grzegorza Bublewicza w Olsztynie*, rozpoczął internat dla uczniów spoza Olsztyna. Internat dysponuje 60 miejscami.

Uczniowie przybywający z zagranicy, w tym uchodźcy z Ukrainy, objęci byli dodatkową nauką j. polskiego oraz zajęciami wyrównawczymi. Dotyczyło to 415 uczniów szkół podstawowych i 45 uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wyniki uzyskane przez uczniów klas ósmych szkół podstawowych przystępujących do egzaminu ósmoklasisty wskazują, że z roku na rok średni wynik jest coraz wyższy. W 2023 r. wzrósł również odsetek osób zdających egzamin maturalny w stosunku do 2022 r.

W 2023 r. w ramach udziału w programie Erasmus+ szkoły umożliwiły uczniom i nauczycielom poszerzenie kompetencji i umiejętności potrzebnych na rynku pracy, zapewniły uczniom praktyki i staże zagraniczne. Realizowano również rządowe programy: Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025, rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 – Aktywna tablica, czy też *Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023*.

Miasto Olsztyn prowadzi Pałac Młodzieży im. Orłów Lwowskich oraz 5 szkolnych schronisk młodzieżowych, w tym 4 sezonowe funkcjonujące w strukturach zespołów szkół. W Pałacu Młodzieży stwarzana jest możliwość wszechstronnego rozwijania uzdolnień, zainteresowań oraz pogłębiania wiedzy i kształtowania umiejętności spędzania wolnego czasu. Z zajęć prowadzonych w 122 grupach skorzystało 2 300 dzieci. W 2023 r. Pałac Młodzieży realizował roczny projekt współfinansowany ze środków unijnych pn. *Kultura regionalna w Pałacu Młodzieży w Olsztynie*. Całkowity rzeczywisty koszt realizacji wyniósł – 117 780 zł, z tego 89 588 zł stanowiło dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Olsztynie w 2023 r. funkcjonowało w dwóch obiektach: przy ul. Kościuszki 72/74 oraz przy ul. Żołnierskiej 13b. W 2023 r. z noclegów w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym skorzystało 9 604 gości (w 2022 r. – 8 998 gości). Jest to największa liczba gości, jaka skorzystała z noclegów w tej placówce na przestrzeni 5 lat.

W 2023 r. do 119 szkół i placówek prowadzonych przez inne podmioty niż Miasto Olsztyn przekazano łączną kwotę dotacji w wysokości 206 228 769 zł. Była ona wyższa w stosunku do dotacji przekazanej w 2022 r. o 32 087 078 zł. W jednostkach systemu oświaty prowadzonych przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osobę fizyczną:

- zatrudnionych było 2 144 nauczycieli, w tym w jednostkach publicznych – 655, w niepublicznych – 1 489; w 2022 r. te liczby wynosiły odpowiednio: 2 060 nauczycieli, w tym w jednostkach publicznych – 696, w niepublicznych – 1 364,
- z oferty edukacyjnej korzystało 12 184 wychowanków/uczniów/słuchaczy (o 882 mniej w stosunku do roku 2022), w tym w jednostkach publicznych – 5 052 osób, w niepublicznych – 7 132 osób.

SPORT I REKREACJA

W 2023 r. Miasto Olsztyn przeznaczyło na zadania z zakresu sportu 186,6 mln zł, z tego na wydatki bieżące – 29,4 mln zł, natomiast na wydatki majątkowe – 157,2 mln zł. Zgodnie z rocznym programem współpracy z organizacjami pozarządowymi, zrealizowano 4 zadania z zakresu sportu, z których skorzystało łącznie ponad 6.000 osób. Budżet na dotacje w 2023 r. wyniósł ogółem 2 285 080 zł. Miasto Olsztyn współpracowało w tym zakresie z ponad 30 organizacjami sportowymi. Ponadto w 2023 roku część zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, głównie o charakterze rekreacyjnym, została dofinansowana przez Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie.

W 2023 roku Miasto Olsztyn zajęło 14 miejsce na 920 gmin w Polsce w klasyfikacji systemu sportu młodzieżowego, w którym brano pod uwagę punkty zawodników w kategorii od młodzika do młodzieżowca. Olsztyńscy zawodnicy powyższe punkty zdobyli w 28 dyscyplinach sportowych.

W omawianym roku Prezydent Olsztyna przyznał 13 nagród zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym oraz 9 nagród trenerom prowadzącym szkolenie sportowe zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe. Łączna pula nagród wyniosła 40 000 zł. W ramach środków dotacyjnych na *Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Olsztyna*, sfinansowano 80 stypendiów dla zawodników na łączną kwotę 416 256 zł.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie w 2023 roku administrował jedenastoma obiektami sportowo-rekreacyjnymi zlokalizowanymi na terenie całego Miasta. W 2023 roku OSiR w Olsztynie zorganizował bądź współorganizował 24 imprezy sportowe i sportowo-rekreacyjne.

Najważniejszą inwestycją sportową w roku 2023 było zakończenie realizacji zadania pn. *Przebudowa i rozbudowa Hali widowiskowo-sportowej Urania w Olsztynie*. W ciągu roku trwały również prace nad dokumentacją projektową *Budowy Ośrodka Szkolenia Piłkarskiego Warmia w Olsztynie*.

KULTURA

Politykę kulturalną i obowiązek zapewnienia mieszkańcom możliwości dostępu do kultury, Miasto Olsztyn realizuje przede wszystkim poprzez działalność pięciu miejskich instytucji kultury: Miejskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Biura Wystaw Artystycznych, Olsztyńskiego Teatru Lalek oraz Olsztyńskiego Planetarium i Obserwatorium Astronomicznego. Wydatki z budżetu poniesione na kulturę wyniosły 20 956 947 zł, z tego na dotacje podmiotowe dla samorządowych instytucji kultury – 19 536 630 zł oraz na dotacje celowe – 314 913 26 zł.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Kultury zorganizował lub współorganizował 545 wydarzeń, w tym m.in. 92 koncerty, 72 spotkania, dyskusje i prelekcje, 31 wystaw i instalacji artystycznych, 57 działań

animacyjnych, 34 spektakle teatralne i 31 seansów filmowych, 11 projektów, 13 akcji specjalnych oraz 168 międzypokoleniowych warsztatów artystycznych, w których uczestniczyło co najmniej 66 478 osób. Do łącznej frekwencji należy dodać 22 110 osób, które w omawianym czasie zwiedzały ekspozycje w Tartaku Raphaelsohnów i Zajeźdni Trolejbusowej, w tym 2 447 osób w ramach 91 grup zorganizowanych. Merytoryczna działalność prowadzona w Spichlerzu w pierwszym półroczu 2023 r. nadal pozostawała w wyłącznej gestii ukraińskiego stowarzyszenia *Dwa Skrzydła*, które od 2022 r. prowadziło tam zakrojoną na szeroką skalę działalność animacyjno-edukacyjną. Największe natężenie propozycji koncertowych przypada na sezon wakacyjny. W 2023 r. MOK przygotował kompleksowy i wielopłaszczyznowy cykl wydarzeń artystycznych, który odbywał się od połowy czerwca do początku września pod hasłem *CHWACKO!*

Zadaniem statutowym Miejskiej Biblioteki Publicznej jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych oraz uczestnictwo w upowszechnianiu wiedzy i kultury. MBP realizuje swoje zadania poprzez sieć 14 filii bibliotecznych rozmieszczonych równomiernie na terenie Olsztyna, w tym dwóch multimedialnych bibliotek: *Planeta 11* oraz *Multicentrum*. Ponadto do sieci należą wyprofilowane filie: *Abecadło* – wyjątkowa filia dla dzieci oraz Biblioteka Ekonomiczno-Techniczna. W 2023 r. MBP odnotowała 31 087 użytkowników, co oznacza wzrost względem poprzedniego okresu sprawozdawczego o 1 965 osób, natomiast liczba uczestników wydarzeń kulturalno-edukacyjnych wyniosła 34 336, tj. prawie o 9 tys. osób więcej niż w roku poprzednim. W omawianym roku dokonano 663 492 wypożyczeń. Ponadto w roku 2023 Biblioteka zorganizowała 2 194 działań kulturalnych i zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło 34 303 osób.

W 2023 r. w Galerii Sztuki Biura Wystaw Artystycznych zorganizowano 17 wystaw i 15 wydarzeń pozawystawienniczych. Frekwencja dotycząca uczestnictwa w wydarzeniach wystawienniczych wyniosła 8 492 osoby, natomiast w programie pozawystawienniczym wzięło udział 927 uczestników i uczestniczek z różnych grup wiekowych. BWA prowadzi stałą działalność edukacyjną, z której korzysta 1 659 osób. Łączna frekwencja w 2023 roku wynosiła 11 078 osób.

W 2023 r. w Olsztyńskim Teatrze Lalek wystawiono 303 spektakle teatralne w obiekcie, tj. o 123 spektakle więcej niż w 2022 r., oraz siedem spektakli w terenie. Teatr przygotował dwie premiery oraz dwie wystawy. Aktorzy prowadzili także liczne warsztaty teatralne. Teatr odwiedziło 33 203 widzów w siedzibie oraz 1 770 obejrzało spektakle w terenie.

W 2023 r. w OTL miały miejsce następujące premiery:

- *Żaba nie Śmieszka* w reż. A. Błaszczak (premiera 29.04.2023 r.) oraz
- *Pięć i pół człowieka* w reż. A. Bartnikowskiego (premiera 21.10.2023 r.).

Kontynuowano również cykl animacji pt. *Pracownia Małego Widza*, w którym plastyczka Natalia Skowrońska-Iwańczyk prezentowała możliwości tworzenia pokazywała własnego teatru w domu.

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne (OPIOA) w 2023 roku obchodziło jubileusz 50-lecia, który był nierozdzielnie związany z obchodami 550. urodzin Mikołaja Kopernika. W Roku Kopernikowskim planetarium zorganizowało 1 936 wydarzeń (wystaw, koncertów i projekcji muzycznych, seansów fulldome, warsztatów, seansów dydaktycznych, wieczornych pokazów astronomicznych, imprez astronomicznych), w tym też promujących postać Mikołaja Kopernika. W roku jubileuszowym Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne odwiedziła rekordowa liczba zwiedzających – 94 147 osób.

Stypendia i nagrody

W 2023 r. po rozpatrzeniu przez Komisję Kultury Rady Miasta Olsztyna 19 złożonych wniosków, przyznano 5 stypendiów miesięcznych. Łączna kwota stypendiów zamknęła się sumą 18 000 zł. Wysokość jednego stypendium wynosiła 3 600 zł miesięcznie brutto.

Zarządzeniem nr 407 Prezydenta Olsztyna z dnia 4 grudnia 2023 r. po raz pierwszy przyznano Nagrodę Prezydenta Olsztyna *URBI ET ARTI – Mecenasa olsztyńskiej kultury*. Nagrody – pamiątkowe statuetki – trafiły do Michelin Polska sp. z o.o. oraz MPEC Sp. z o.o. w Olsztynie.

W roku 2023 r. przyznano 155 patronatów honorowych Prezydenta Olsztyna przedsięwzięciom o charakterze charytatywnym, kulturalnym, sportowym, rekreacyjnym, naukowym, edukacyjnym, jubileuszowym.

Ochrona zabytków

Na terenie Olsztyna znajdują się 434 zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego, 1 072 obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków – niewpisanych do rejestru zabytków oraz ok. 640 różnego rodzaju obiekty wpisane do rejestru zabytków ruchomych. Jedną z form ochrony zabytków jest wspieranie i uzupełnianie działań właścicieli obiektów zabytków w ramach dotacji udzielanych z budżetu miasta na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków. W 2023 r. na ten cel przeznaczona była kwota 100 000 zł.

W 2023 r. Gmina Olsztyn podtrzymywała swoje stanowisko odnośnie pozostawienia monumentu – Pomnika Wyzwolenia Ziemi Warmińsko-Mazurskiej, jako świadectwa historii miasta i regionu, obecnie pozbawionego elementów propagujących komunizm.

Jak wynika z analizy danych statystycznych przedstawionych przez instytucje kultury, aktywność mieszkańców miasta wróciła do poziomu sprzed pandemii i nadal wzrasta.

OLSZTYŃSKI BUDŻET OBYWATEKLSKI / KONSULTACJE

Rok 2023 to kolejny rok aktywności mieszkańców Olsztyna w różnych dziedzinach życia. Oprócz zaplanowanych procesów konsultacyjnych, olsztyniacy uczestniczyli w kampaniach społeczno-informacyjnych, inicjowali działania edukacyjne, tworzyli społeczności lokalne.

Budżet Obywatelski w 2023 roku przyniósł realizację 8 projektów, w tym długo oczekiwane – Edukacyjny Ekotaras, Rowerowy Plac Zabaw czy Grajmy w koszykówkę – boisko przy III LO. Kwota realizacji to prawie 4 mln złotych. Był to też rok wznowienia konsultacji społecznych w formie budżetu obywatelskiego. W ich wyniku wyłoniono 35 projektów do wykonania w 2024 roku.

Ogólna kwota zapisana w budżecie miasta wynosi 7 900 000 zł. Na zgłoszone przez mieszkańców Olsztyna projekty oddano ponad 55 tysięcy głosów. Na uwagę zasługuje fakt, że głosowanie elektroniczne – za pomocą systemu glosujobo.olsztyn.eu – wybrało aż 90% głosujących, tylko 10% głosujących olsztyniaków zdecydowało się wybrać głosowanie za pomocą tradycyjnych kart do głosowania. Zmiana nawyków pozwala na szybsze uzyskanie wyników głosowania.

Szczególną rolę w tym partycypacyjnym procesie odgrywa Zespół Koordynujący, w którym zasiada piętnaścioro przedstawicieli różnych grup społecznych, reprezentujących mieszkańców. Zespół czuwa nad prawidłowym przebiegiem Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Członkowie tego gremium pracują społecznie.

W 2023 roku mieszkańcy Olsztyna uczestniczyli także w procesach konsultacyjnych, wyborach do rad osiedli oraz licznych ankietach, sondach i badaniach społecznych. W organizowanym co roku badaniu poświęconym monitorowaniu wdrażania założonych przez Gminę Olsztyn celów wzięła udział reprezentatywna dla naszego miasta grupa badawcza tysiąca osób. Z badania wynika, między innymi, że wśród ankietowanych przeważały osoby angażujące się w działalność społeczną, przy czym najczęściej robią to indywidualnie.

Aktywność społeczna to nie tylko duże przedsięwzięcia, ale także ciekawe sąsiedzkie i osiedlowe działania. W zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych na uwagę zasługują: *Fete de la Musique – Święto Muzyki*, zorganizowane przez Federację Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa; *Społeczne eko skrzynki na Osiedlu Grunwaldzkim w Olsztynie*, przygotowane przez Stowarzyszenie Przyjaciele Czternastki, czy też *Zieloni sąsiedzi, czyli sąsiedzka integracja międzypokoleniowa mieszkańców budynku przy ulicy Zimowej 2 w Olsztynie*, zorganizowane przez Forum Dialogu Publicznego.

Gmina Olsztyn udzieliła organizacjom pozarządowym ponad 38 milionów złotych dotacji w dziesięciu kategoriach, które obejmują zadania publiczne. Zdecydowanie największą kwotę – ponad 35 milionów złotych zaangażowano w politykę społeczną i senioralną.

BEZPIECZEŃSTWO

W 2023 roku zadania z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa były realizowane w 5 obszarach:

- bezpieczeństwo i porządek publiczny,
- zarządzanie kryzysowe,
- obrona cywilna,
- sprawy obronne i wojskowe,
- rozwój i inwestycje.

Wydatki Olsztyna na ten cel wyniosły 11 112 480 zł, z czego 3 191 978 zł stanowiły wydatki majątkowe. Z powyższych środków między innymi sfinansowano działalność Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa i Regionalnego Magazynu Kryzysowego, Straży Miejskiej, Ochotniczej Straży Pożarnej Olsztyn – Gutkowo, funkcjonowanie Miejskiego Systemu Monitoringu oraz zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne na akwenach Miasta Olsztyna.

Na realizację zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przeznaczono 19 833 469 zł ze specjalnego Funduszu Pomocy. Jak co roku realizowany był *Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego – Bezpieczny Olsztyn*.

W 2023 roku zakończono prace związane z realizacją Projektu *Bezpieczny MOF*. Głównym celem Projektu było podniesienie i zapewnienie utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa społeczności na terenie Olsztyna oraz 6 gmin ościennych.

Policja

W roku 2023 na terenie Miasta Olsztyna odnotowano wzrost liczby wszczętych postępowań kryminalnych o 131, a ich wykrywalność wyniosła 64,1% i była wyższa o 2,2% w odniesieniu do 2022 roku.

Istotnym obszarem działań, mającym bezpośrednie przełożenie na poziom zagrożenia przestępczością i poprawę stanu bezpieczeństwa jest bezpieczeństwo w ruchu drogowym. W roku 2023 wydarzyło się 88 wypadków, wobec 109 wypadków w roku 2022, natomiast o 78, do liczby 2 664 zwiększyła się liczba kolizji. Łącznie odnotowano 2 772 wypadki i w stosunku do roku 2022 ich liczba wzrosła o 57.

Straż Miejska

Realizując zadania przewidziane w ustawie o strażach gminnych i miejskich oraz prawie miejscowym, olsztyńscy strażnicy miejscy w okresie od stycznia do grudnia ubiegłego roku podjęli ogółem 13 667 interwencji, co stanowiło spadek o 2 38 interwencji w stosunku do roku 2022. W 2023 roku Dyżurny Straży Miejskiej przyjął 12 751 zgłoszeń od mieszkańców Olsztyna (więcej o 11% w stosunku do 2022 roku).

Straż Pożarna

W zakresie bezpieczeństwa pożarowego w roku 2023 na terenie miasta zanotowano ogółem 1 736 zdarzeń (o 248 mniej niż w roku 2022), w tym 329 pożarów, 963 miejscowych zagrożeń oraz 444 alarmów fałszywych. W odniesieniu do roku 2022 nastąpił spadek o 52 (24,57%) pożarów powstałych na terenie Olsztyna.

Obrona Cywilna

W 2023 roku w 100% zrealizowano założenia Miejskiego Planu Zarządzania Kryzysowego. Dyżurny Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa w 2023 r. przyjął i obsłużył 4 688 zgłoszeń, co stanowiło wzrost o 106 zgłoszeń w stosunku do roku 2022.

Do zadań obrony cywilnej należy wydawanie decyzji na organizację imprez masowych. W 2023 roku wydano 12 decyzji na imprezy masowe (wzrost o 100%). Imprezami wymagającymi szczególnej uwagi ze względu na bezpieczeństwo były imprezy masowe – *mecze piłkarskie w rozgrywkach o Mistrzostwo II Ligi*, w których uczestniczyła drużyna Stomilu Olsztyn. W omawianym roku przyjęto ponadto 91 zawiadomień w sprawie zgromadzeń publicznych, co stanowiło wzrost o 30 wydarzeń. Wszystkie zgromadzenia miały pokojowy charakter.

Bezpieczeństwa na akwenach Olsztyna w 2023 roku strzegło 27 ratowników. Od 29 kwietnia do 1 października ratownicy interweniowali 52 razy. Teren miasta objęto nadzorem monitoringu wizyjnego, w którego skład wchodzi 99 kamer, w tym monitoringu lokalnego. W roku 2023 Centrum Monitoringu zrealizowało 2 302 interwencji – o 234 interwencje mniej w porównaniu do danych za rok poprzedni.

MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

Na podstawie analiz oraz rekomendacji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego wyznaczono główne kierunki realizowane z alokacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) – instrumentu wspomagającego realizację celów MOF. Należą do nich:

- podniesienie jakości komunikacji zbiorowej i transportu drogowego,
- uporządkowanie przestrzeni publicznych, ładu przestrzennego i konkurencyjności;

- wzrost jakości usług publicznych.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 na realizację ZIT Olsztyna przeznaczono 63 674 863 euro, z czego 45 879 094 euro na tzw. *działania twarde* w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EEFR), a 17 795 768 euro na *działania miękkie* z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Zgodnie z założeniami alokacja środków zaplanowanych na realizację przedsięwzięć dofinansowanych środkami dedykowanymi ZIT MOF Olsztyna została w pełni wyczerpana. Związek ZIT MOF Olsztyna w ramach powierzonej alokacji poprawnie wypełnił założone cele oraz zrealizował wszystkie wynikające ze Strategii MOF Olsztyna wskaźniki produktu i rezultatu.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA OLSZTYNA

W roku 2023 prowadzono prace, celem których jest opracowanie programów wdrożeniowych *Strategii Rozwoju Miasta – Olsztyn 2030+ (Strategii Olsztyn 2030+)*. 30 sierpnia 2023 r. Uchwałą Nr LXIII/981/23 Rady Miasta Olsztyna do realizacji przyjęto pierwszy z nich, tj. *Gminny Program Rewitalizacji Olsztyna do roku 2030+*.

W roku 2023 rozpoczęto prace nad kolejnymi programami wdrożeniowymi *Strategii Olsztyn 2030+*. Proces opracowania niżej wymienionych programów nadzoruje Zespół Koordynujący a prowadzą zespoły robocze kierowane przez Liderów:

- *Olsztyn metropolitalny, przedsiębiorczy i dostępny* – Marię Borzym, Dyrektor Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- *Olsztyn świadomy i kompetentny* – Małgorzatę Siergiej, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 13 w Olsztynie,
- *Olsztyn empatyczny i tolerancyjny* – Sylwię Rembiszewską-Piątek, Zastępcę Prezydenta Olsztyna,
- *Olsztyn inspirujący i zapraszający* – Angelikę Stawisińską, Dyrektor Pałacu Młodzieży w Olsztynie,
- *Olsztyn zaangażowany i witalny* – Alicję Dietowiecką, Dyrektor Biura Sportu i Rekreacji, Urząd Miasta Olsztyna,
- *Olsztyn bezpieczny* – Mariusza Rychcika, Prezesa Zarządu Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. z Olsztynie.

Proces opracowywania poszczególnych projektów programów wdrożeniowych wspiera prof. dr Wojciech Dziemianowicz i eksperci firmy Geoprofit.

NAGRODY I RANKINGI

Rok 2023 przyniósł Olsztynowi wiele cennych nagród i wyróżnień:

- Tytuł Lidera Transformacji Energetycznej 2023 r. za projekt *Działalność Olsztyńskiego Klastra Energii*,
- Nagroda Europejskiego Lidera PPP za *modelowy projekt partnerstwa publiczno-prywatnego*,
- Nagroda *PPP Excellence* przyznana Prezydentowi Olsztyna Piotrowi Grzymowiczowi za *całokształt działań na rzecz wsparcia rozwoju rynku PPP w Polsce*,
- Tytuł Lidera Polskiej Teleinformatyki oraz Statuetka Złotego Cyborga przyznana Prezydentowi Olsztyna Piotrowi Grzymowiczowi za *wybitne osiągnięcia we wdrażaniu innowacyjnych technologii inteligentnego miasta*,
- Tytuł *Mistrza Unijnych Środków wśród miast powyżej 50-tysięcy mieszkańców* w ramach projektu *Samorządy Rzeczypospolitej. 20 lat Polski w Unii Europejskiej*, przygotowanego przez dziennika *Rzeczpospolita*,
- I miejsce w Rankingu *Miast przyjaznych do życia* przygotowanym przez portal *Business Insider*.

Rok 2023 nie należał do łatwych, głównie z powodu rosnących kosztów funkcjonowania samorządu przy wciąż malejących dochodach, wynikających z polityki państwa. Jednak zostanie on zapamiętany chociażby z powodu zakończenia prac na trzech strategicznych inwestycji, jakimi były:

- drugi etap budowy trakcji tramwajowej,
- rewitalizacja i modernizacja hali Urania,
- zakończenie budowy Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów.

Te inwestycje bez wątpienia zakłócały sprawne funkcjonowanie miasta, jednak były niezbędne i zdecydowanie wpłynęły na wizerunek miasta nowoczesnego i perspektywicznego.

Uwieńczeniem roku 2023 były z pewnością dwa wyróżnienia przyznane Olsztynowi – tytuł *Mistrza Unijnych Środków* i tytuł *Miasta przyjaznego do życia*.

Załącznik I

OLSZTYŃSKI
BUDŻET OBYWATELSKI

DE
CY
DU
JE!

glosujobo.olsztyn.eu

**RAPORT
Z EWALUACJI X EDYCJI
OLSZTYŃSKIEGO
BUDŻETU
OBYWATELSKIEGO**

Raport z ewaluacji X edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego (edycja 2023/2024)

Pracownia Strategii i Projektów Społecznych

Izabela Jurzyńska

OLSZTYN 2023

Spis treści

Wstęp	3
1. Przebieg X edycji OBO	5
2. Wyniki badania ankietowego mieszkańców	9
3. Wyniki badania ankietowego wnioskodawców	16
4. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Koordynującego	24
5. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Opiniującego	28
Wnioski i rekomendacje	33

Wykaz skrótów

MBP - Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynie

MOK – Miejski Ośrodek Kultury w Olsztynie

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie

OBO – Olsztyński Budżet Obywatelski

OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie

UMO – Urząd Miasta Olsztyna

ZDZiT – Zarząd Dróg Zieleni i Transportu w Olsztynie

ZK – Zespół Koordynujący OBO

ZLiBK – Zarząd Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Wstęp

Olsztyński Budżet Obywatelski, realizowany od 2013 roku, stanowi przejaw partycypacji społecznej w procesie podejmowania decyzji o przeznaczeniu części środków z budżetu samorządu miasta na inwestycje i działania aktywizujące społeczność lokalną. OBO jest szczególną formą konsultacji społecznych, w których mieszkanki i mieszkańcy miasta wpierw zgłaszają propozycje projektów, a następnie w bezpośrednim głosowaniu wybierają przedsięwzięcia do realizacji przez jednostki organizacyjne miasta. Co istotne, wyniki konsultacji przeprowadzonych w ramach OBO są wiążące, zaś Rada Miasta Olsztyna – zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – pracując nad projektem uchwały budżetowej „nie może usuwać lub zmieniać w stopniu istotnym zadań wybranych w ramach budżetu obywatelskiego”¹.

Cytowana ustawa nie jest jedynym aktem prawa regulującym mechanizm budżetu obywatelskiego. Należy odwołać się również do prawa miejscowego, które określa aktualne zasady i tryb przeprowadzania OBO. Podstawowym dokumentem jest uchwała nr VIII/117/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 maja 2019 r., na podstawie której Prezydent Olsztyna co roku przyjmuje zarządzenia określające szczegółowo warunki wdrażania budżetu partycypacyjnego w danym roku. Wspomniana wyżej uchwała Rady Miasta stanowi, że „proces przeprowadzania Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego podlega ewaluacji”².

Ewaluacja, w świetle definicji zaczerpniętej ze Słownika Języka Polskiego, stanowi „określenie wartości czegoś”³. W tym znaczeniu pojęcie ewaluacji bliskie jest słowom takim jak np. ocena, rozpoznanie, opiniowanie. Bardziej rozbudowaną i ujmującą różne wymiary zagadnienia definicję podają autorzy opracowania pt. „Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej”. Wedle tej publikacji, „ewaluacja to systematyczne badanie, prowadzone z użyciem zróżnicowanych metod, złożone ze zbierania danych, analizy, oceny oraz informowania o wynikach. Jego celem jest oszacowanie (...) jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania interwencji publicznych”⁴.

Celem ewaluacji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego nie jest określenie wartości samego mechanizmu budżetu partycypacyjnego, ponieważ, po pierwsze, jest to instrument obligatoryjny, a po drugie – efekty jego wdrażania są, można by rzec, widoczne gołym okiem, jak również opisane i udostępnione na łamach różnych publikacji. Dyskusji podlega więc nie to, czy OBO wdrażać, ale jak to robić, aby budżet obywatelski przynosił jak najwięcej korzyści całej wspólnotie samorządowej.

¹ Art. 5a ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.).

² § 24 uchwały nr VIII/117/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego (Dz. Urz. Woj. War.-Maz. 2019 poz. 3450).

³ <https://sjp.pwn.pl/sjp/ewaluacja;2557271.html>; dostęp 8.11.2023.

⁴ *Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, praca zbiorowa, Warszawa 2021, s. 12.

Niniejszy Raport, opisujący wyniki badania ewaluacyjnego dziesiątej edycji OBO, skupia się więc na kluczowych procesach realizowanych w ramach mechanizmu budżetu partycypacyjnego. Wskazuje elementy OBO, które wymagają zmiany, usprawnienia. Kwestie te prezentowane są z perspektywy wybranych kluczowych interesariuszy – mieszkank i mieszkańców miasta, w tym wnioskodawców, a także dwóch zespołów odpowiedzialnych za koordynację i realizację konsultacji społecznych w formie OBO. Każda z tych grup została zaproszona do udziału w odrębnym badaniu ankietowym (przygotowane zostały 4 różne formularze ankiety dostępnej online), które Urząd Miasta Olsztyna przeprowadził w październiku 2023 roku. Analizie poddano również dokumenty dotyczące organizacji i przeprowadzenia X edycji OBO. Na tej podstawie sformułowano wnioski i zalecenia, zaprezentowane w ostatniej części Raportu.

1. Przebieg X edycji OBO

Jubileuszowa dziesiąta edycja Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego została zrealizowana w okresie od 9 stycznia do 12 lipca 2023 roku. Szczegółowe uregulowania odnośnie jej realizacji wprowadziło Zarządzenie nr 346 Prezydenta Olsztyna z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzenia X edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego⁵.

Na realizację projektów zgłoszonych przez mieszkańców w ramach OBO w 2023 roku przeznaczono kwotę 7 500 000 zł, w tym 2 400 000 zł na projekty miejskie oraz 5 100 000 zł na projekty osiedlowe. Środki te są o prawie milion złotych większe niż w poprzedniej IX edycji przeprowadzonej w 2021 roku, w której łączna pula wynosiła 6 550 000 zł.

Należy nadmienić, iż X edycja OBO powinna się odbyć w 2022 roku, zaś zwycięskie projekty byłyby realizowane w 2023 roku. Uchwałą Rady Miasta Olsztyna konsultacje społeczne oraz etap wdrażania projektów zostały przesunięte o rok⁶. Decyzja Rady była motywowana zaangażowaniem samorządu miasta oraz mieszkańców w pomoc obywatelom Ukrainy, a także potrzebą nadrobienia opóźnień w realizacji wcześniejszych projektów OBO spowodowanych inflacją i wzrostami cen m.in. materiałów budowlanych i robocizny.

Harmonogram działań zrealizowanych w 2023 roku w ramach edycji X konsultacji społecznych Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego był następujący:

- 9 stycznia - 28 lutego - Nabór wniosków;
- 1 marca - 15 maja - Ocena i odwołania od oceny wniosków;
- 28 kwietnia - 15 maja - Rozpatrywanie odwołań od negatywnej oceny wniosków;
- 19 maja - Ogłoszenie listy projektów do głosowania;
- 19 maja - 4 czerwca - Promocja projektów wybranych do głosowania;
- 5 czerwca - 19 czerwca - Głosowanie na projekty OBO 2024;
- 12 lipca - Ogłoszenie listy zwycięskich projektów.

Ogłoszenie startu X edycji OBO nastąpiło 9 stycznia 2023 roku podczas konferencji prasowej z udziałem Prezydenta Olsztyna, Dyrektorki Biura Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego UMO (komórki urzędu odpowiedzialnej za realizację OBO) oraz Prezesa Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa (organizacja współpracująca z UMO przy wdrażaniu kampanii informacyjno-edukacyjnej). Ogłoszenie o rozpoczęciu naboru wniosków do X edycji OBO pojawiło się też m.in. w aktualnościach na stronie olsztyn.eu, podstronie obo.olsztyn.eu i glosujobo.olsztyn.eu, a także na oficjalnej stronie OBO na portalu społecznościowym Facebook. Wymienione strony internetowe oraz strona OBO na FB były

⁵ Zarządzenie to zostało zmienione zarządzeniem nr 215 Prezydenta Olsztyna z dnia 16 czerwca 2023 r., które wprowadziło zmianę w harmonogramie działań, wydłużając o 1 dzień etap głosowania.

⁶ Uchwała nr XLVI/739/22 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie zawieszenia konsultacji społecznych w formie budżetu obywatelskiego w zakresie projektów przewidzianych do realizacji w 2023 roku.

następnie uzupełniane o nowe treści dotyczące przebiegu konsultacji budżetu obywatelskiego. Na tablicach ogłoszeniowych, w autobusach, miejscach publicznych pojawiły się plakaty informujące o rozpoczęciu X edycji OBO oraz zachęcające do składania wniosków. Jednocześnie udostępniono publikację „Instrukcja obsługi OBO dla Mieszkańców” w wersji drukowanej w nakładzie 2 000 egzemplarzy oraz w wersji elektronicznej.

Wraz z ogłoszeniem naboru wniosków do OBO, uruchomione zostały również punkty konsultacyjne, w których mieszkańcy przygotowujący projekty mogli skonsultować je pod względem merytorycznym. Punkty konsultacyjne znajdowały się w wybranych komórkach organizacyjnych Urzędu Miasta (10 punktów konsultacyjnych), jednostkach Miasta Olsztyna (ZDZiT, MOK) oraz w siedzibach większości Rad Osiedli (15 punktów konsultacyjnych). Ponadto pomoc merytoryczną dla wnioskodawców zapewniała Federacja FOSa. W okresie od 19 stycznia do 23 lutego 2023 roku odbyły się spotkania edukacyjno-informacyjne z mieszkańcami osiedli.

Warto nadmienić, że kampania informacyjno-edukacyjna odbywała się pod hasłem „Wymyśl swoje miasto”, zaś publikowane na stronach internetowych informacje, plakaty, broszury otrzymały jednolitą, atrakcyjną wizualnie szatę graficzną. Co równie ważne, udostępnione zostały materiały ułatwiające przygotowanie projektów do OBO przez mieszkańców. Były to w szczególności Bank Pomysłów oraz Cennik miejski na stronie glosujobo.olsztyn.eu, a także wspomniana wcześniej publikacja „Instrukcja obsługi OBO dla Mieszkańców”.

Etap pierwszy X edycji OBO, czyli nabór wniosków, zakończył się wynikiem 165 zgłoszonych projektów, w tym 126 osiedlowych oraz 39 miejskich. Po przeprowadzeniu weryfikacji pod względem formalnym i merytorycznym do głosowania zostało skierowanych 120 projektów (niemal 70% spośród tych, które wpłynęły), w tym 89 osiedlowych i 31 miejskich⁷.

Za akceptację oceny formalnej wniosków oraz występowanie o opinię Przewodniczących Rad Osiedli odpowiedzialny był Zespół Koordynujący X edycję Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego, powołany zarządzeniem nr 6 Prezydenta Olsztyna z dnia 5 stycznia 2023 r. W jego skład weszło 15 osób, w tym: 3 mieszkanki miasta oraz 3 osoby reprezentujące organizacje pozarządowe, a także po 3 przedstawicieli: Prezydenta, Rady Miasta i Rad Osiedli. Do zadań Zespołu Koordynującego należało również dbanie o prawidłowy przebieg OBO, w tym w szczególności nadzór nad realizacją zadań według harmonogramu OBO 2024, udział w promowaniu idei OBO 2024, rozpatrywanie skarg i wniosków w sprawie nieprawidłowości działań promocyjnych, a także zatwierdzenie: a) listy do głosowania zawierającej projekty z pozytywną oceną formalną i merytoryczną, b) wyników głosowania i przekazanie ich Prezydentowi Miasta celem opublikowania.

⁷ Łączna liczba wniosków zgłoszonych do 10. edycji OBO była wyższa o 39 względem poprzedniej edycji, w której spośród 133 zgłoszeń do etapu głosowania przeszło 96 projektów (nieco ponad 72%).

Drugim ważnym ogniwem w realizacji X edycji OBO był Zespół Opiniujący, powołany Zarządzeniem nr 365 Prezydenta Olsztyna z dnia 8 grudnia 2022 r. W jego skład weszły 33 osoby - przedstawiciele jednostek miejskich, takich jak np. Urząd Miasta, MOPS, MOK, MBP, OSiR, ZLiBK, spółki komunalne, a także osoby reprezentujące jednostki pomocnicze miasta - Rady Osiedli. Zadaniem tego Zespołu było przeprowadzenie oceny merytorycznej projektów, które przeszły ocenę formalną, wraz z uzasadnieniem oceny każdego wniosku, a także przedstawienie listy zweryfikowanych merytorycznie projektów Zespołowi Koordynującemu. Zespół Opiniujący mógł ponadto proponować wnioskodawcom zmiany, które miały istotne znaczenie dla realizacji zgłoszonego przez nich zadania.

Ogłoszenie listy projektów, które po pozytywnej weryfikacji pod względem formalnym i merytorycznym zostały skierowane do głosowania, nastąpiło 18 maja 2023 roku. Od tego momentu wnioskodawcy mieli nieco ponad dwa tygodnie na promocję swoich inicjatyw. Etap ten zakończył się 4 czerwca. Następnego dnia rozpoczęło się głosowanie.

Mieszkańki i mieszkańcy miasta zachęceni byli do głosowania drogą elektroniczną, poprzez platformę www.glosujobo.olsztyn.eu. Instrukcja informowała, kto i w jaki sposób może zagłosować, a także ile wniosków można poprzeć w kategorii „miejski” i „osiedlowy” (przyznając im odpowiednie punkty). Ponadto umożliwiono głosowanie w sposób „tradycyjny”, za pomocą wydrukowanych kart do głosowania. Wypełnioną kartę papierową należało wrzucić do jednej z zamkniętych i zabezpieczonych banderolą urn. Były one dostępne w Ratuszu, Punkcie Obsługi Klienta w Galerii Warmińskiej, CRS Ukiel, WCRS Aquasfera, w siedzibach Rad Osiedli oraz mobilnych punktach głosowania.

Głosowanie zakończyło się 19 czerwca. Wzięło w nim udział 14 116 mieszkańców i mieszanek Olsztyna. Frekwencja była zatem wyższa, o prawie pół tysiąca, od poprzedniej edycji OBO, w której zagłosowały 13 642 osoby, ale niższa od frekwencji zanotowanej podczas VIII edycji - głosowało wtedy 17 134 mieszkańców miasta. Należy zwrócić uwagę na relatywnie wysoką liczbę kart do głosowania oddanych nieważnie – było ich 1 818, co stanowiło prawie 12,9% wszystkich kart. Dla porównania w edycji IX OBO odnotowano jedynie 1% kart nieważnych, zaś w edycji VIII – aż 17%.

Suma wszystkich głosów oddanych na ważnych kartach do głosowania wyniosła 55 527, ponieważ każdy głosujący mógł wybrać maksymalnie 6 projektów, w tym 3 miejskie oraz 3 osiedlowe (średnia wskazań to nieco ponad 4,5). Spośród ważnych kart do głosowania, zdecydowana większość, bo ponad 90%, została oddana za pomocą internetu (11 112 kart), a tylko co dziesiąta karta została złożona w formie papierowej (1 186 kart). Osoby głosujące internetowo za pośrednictwem platformy glosujobo.olsztyn.eu nieco częściej korzystały z urządzeń mobilnych (53%) niż komputera (47%).

Interesujące wnioski można poczynić również w odniesieniu do płci i wieku osób uczestniczących w głosowaniu w ramach X edycji OBO. Częściej głosowały kobiety niż

mężczyźni, bowiem spośród ważnych kart do głosowania, 7 541 kart (61,3% ogółu) zostało wypełnionych przez kobiety, a 4 757 (niecałe 38,7%) przez mężczyzn. Jeśli chodzi o wiek osób uczestniczących w głosowaniu, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale 36-49 lat (38,1% głosujących) oraz seniorzy w wieku 60+ (24,9% głosujących), natomiast najmniej było dzieci i młodzieży do 25 r.ż. (8,1% głosujących).

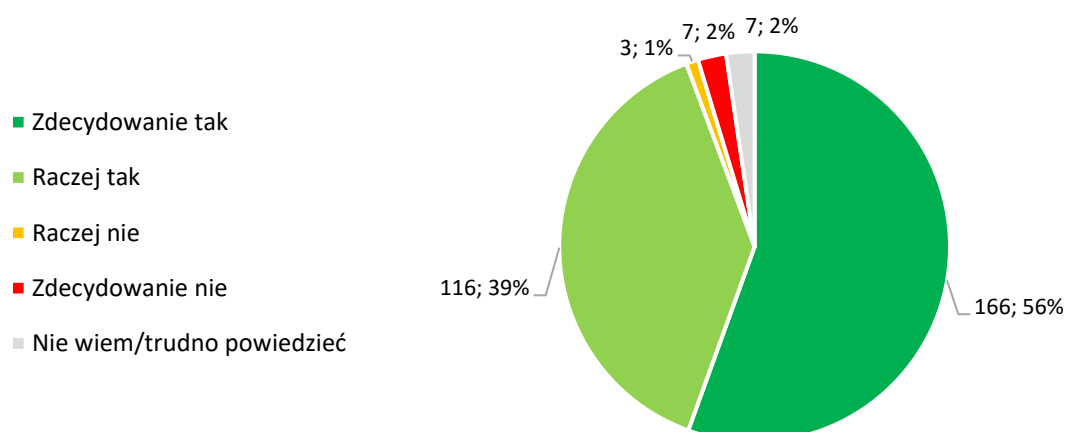
Wyniki głosowania poznaliśmy 12 lipca 2023 roku podczas konferencji zorganizowanej w olsztyńskim Ratuszu. Tego samego dnia lista zwycięzców oraz pełne wyniki głosowania zostały opublikowane na glosujobo.olsztyn.eu. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych w ramach budżetu obywatelskiego do realizacji w 2024 roku zostanie skierowanych 30 projektów osiedlowych oraz 1 z listy rezerwowej (w przypadku niewykorzystania wszystkich środków), a także 4 projekty miejskie.

2. Wyniki badania ankietowego mieszkańców

Formularz ankiety w wersji elektronicznej do samodzielnego wypełnienia udostępniony został za pośrednictwem portalu konsultacje.olsztyn.eu w terminie 4-27 października 2023 roku. Ankiety wypełniło 299 respondentek i respondentów. W tej grupie, trzech na czterech ankietowanych stanowiły osoby dorosłe w przedziale wieku 26-60 lat, a niecałe 17% - dzieci i młodzież do 25 r.ż. oraz 8% - seniorzy w wieku powyżej 60 lat. Co istotne, 20 ankiet (niecałe 7%) wypełniły osoby, które nie zamieszkują na terenie Olsztyna. Ich odpowiedzi również zostaną wzięte pod uwagę i przeanalizowane jako głos interesariuszy zewnętrznych⁸.

Pierwsze trzy pytania ankiety dotyczyły różnych aspektów związanych ze sposobem głosowania w ramach OBO. W pierwszym pytaniu uczestnicy zostali poproszeni o ocenę, czy sposób głosowania jest dla nich jasny i zrozumiały. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 1. Odpowiedzi na pytanie: Czy sposób głosowania w ramach OBO jest dla Pana/i jasny i zrozumiały? n=299

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Dla ponad 94% ankietowanych sposób głosowania w ramach OBO jest jasny i zrozumiały - osoby te wybrały odpowiedź „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”. Niewielki odsetek badanych zaznaczył pozostałe odpowiedzi, przy czym najmniej wskazań dotyczyło odpowiedzi „Raczej nie”.

W kolejnym pytaniu zapytaliśmy o to, czy w opinii respondenta/respondentki ankiety właściwa jest zasada głosowania polegająca na oddaniu do 3 głosów na projekty osiedlowe i do 3 głosów na projekty miejskie. Zdecydowana większość badanych – 246 osób (82%) –

⁸ Co prawda osoby nie zamieszkujące na terenie Olsztyna nie mogą zgłaszać projektów do OBO i na nie głosować, ale też korzystają z efektów budżetu partycypacyjnego, jeśli w mieście pracują, odwiedzają rodzinę lub znajomych itp. Niemniej 3 osoby z grupy 20 osób deklarujących zamieszkiwanie poza Olsztynem, które wypełniły ankietę, odpowiedziały jednocześnie, że uczestniczyły w głosowaniu w ramach X edycji OBO.

uważa, że „tak”; 21 osób (7%) jest odmiennego zdania, natomiast 32 osoby nie mają zdania w tym zakresie.

Zbliżone wyniki zostały uzyskane w trzecim pytaniu: „Czy sposób organizacji głosowania polegający na możliwości oddania głosów zarówno elektronicznie, jak i w wersji tradycyjnej (karta do głosowania) jest Pana/i zdaniem odpowiedni?”. Prawie 88% ankietowanych uważa, że „tak”. Odpowiedź „nie” wybrały 22 osoby (7%), natomiast 15 osób nie ma zdania. Wyniki trzeciego pytania zostały pogłębione w kolejnym, w którym osoby uważające, że głosowanie zarówno w formie elektronicznej i papierowej nie jest właściwe, zostały poproszone o wskazanie rozwiązań, które mogłyby ulepszyć sposób oddawania głosów w ramach OBO. Uzyskane odpowiedzi prezentuje wykres⁹.

Rysunek 2. Odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób można zmienić sposób oddawania głosów? n= 47

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

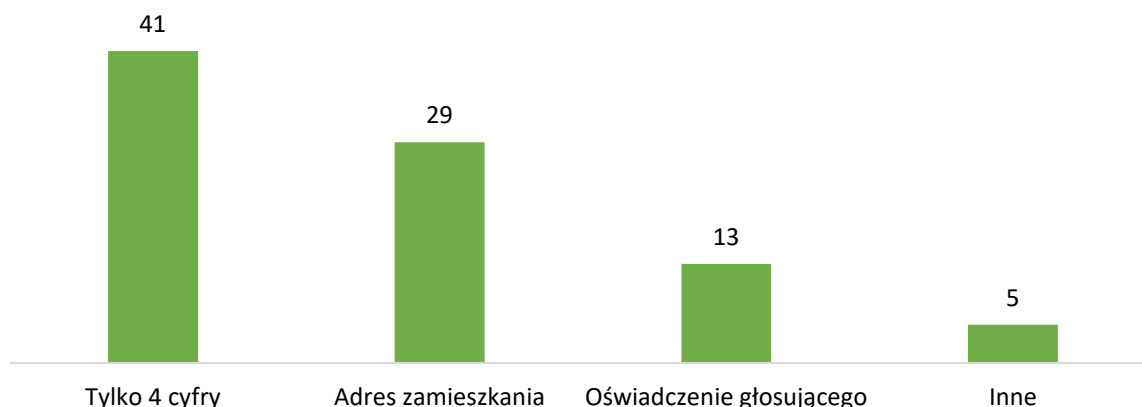
Najwięcej spośród ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie, uważa, że w ramach OBO powinno odbywać się jedynie głosowanie elektroniczne. Opcję tę poparło 30 respondentów i respondentek. Mniej liczna grupa uważa, że głosowanie powinno być organizowane jedynie w formie papierowej. Natomiast 4 osoby, które wybrały odpowiedź „Inne”, mogły podać własną propozycję. Analiza udzielonych odpowiedzi pozwala jednak stwierdzić, że uwagi dotyczą innych aspektów głosowania albo jak w jednym przypadku, zostały tu umieszczone prawdopodobnie w wyniku niezrozumienia zadanego pytania.

Ankietowani zostali również poproszeni o wyrażenie opinii w kwestii weryfikacji osób głosujących poprzez numer PESEL. Numer ten jest obowiązkowo podawany w kartach do głosowania. Większość uczestników i uczestniczek badania – 181 osób (61%) uważa, że sposób weryfikacji, czy głosujący jest mieszkańcem Olsztyna poprzez numer PESEL, jest właściwy. Odmiennego zdania są 73 osoby (24%), natomiast 45 osób nie ma sprecyzowanej opinii w tym zakresie.

⁹ Udzielenie odpowiedzi na to pytanie nie było wymagane. Z możliwości nie udzielenia odpowiedzi skorzystało 251 ankietowanych. Co ciekawe, wypowiedziało się 47 osób, a więc ponad dwukrotnie więcej niż grupa osób, które w poprzednim pytaniu odpowiedziały „Nie”.

Osoby, które zaznaczyły odpowiedź „Nie”, w kolejnym pytaniu zostały poproszone o wskazanie innej metody weryfikacji faktu zamieszkania osoby głosującej w Olsztynie. Z możliwości tej skorzystała większa grupa ankietowanych (88 osób). Preferowane przez nich rozwiązania prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 3. Odpowiedź na pytanie: w jaki sposób powinno się weryfikować, czy osoba głosująca jest mieszkańcem Olsztyna? n=88

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Większość ankietowanych (41 osób) uważa, że weryfikacja, czy głosująca/y w OBO zamieszkuje na terenie Olsztyna, powinna się odbywać poprzez „tylko 4 cyfry”, wybrane z numeru PESEL. Mniejsza grupa uważa, że tą metodą powinien być adres zamieszkania (29 respondentów) albo oświadczenie głosującego (13 osób). Inną, własną odpowiedź podało 5 osób, w tym jedna odpowiedź nie dotyczyła zadanego pytania, zaś pod jednej osobie wskazało, że odpowiednim sposobem weryfikacji głosujących będzie: „legitka” (w potocznym użyciu słowo odnoszące się do legitymacji szkolnej); numer identyfikacji podatkowej NIP dla osób płacących podatki w Olsztynie; adres zamieszkania i oświadczenie w przypadku osób nie figurujących w bazach danych. Ponadto jedna osoba nie wskazała konkretnego pomysłu, ale zwróciła uwagę na problem wykluczenia z głosowania osób mieszkających tuż obok osiedla Gutkowo, w granicach gminy Jonkowo. Wiele spośród nich na co dzień funkcjonuje i większość swojego czasu spędza w Olsztynie, ale nie ma wpływu na decyzje o realizowanych na osiedlu czy w mieście projektach z OBO.

Pytanie siódme ankiety internetowej dotyczyło tego, czy osoba ją wypełniająca głosowała w X edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Ponad 73% respondentów i respondentek (219 osób) udzieliło odpowiedzi „Tak”, przy czym większość głosowała elektronicznie (tę opcję wskazało 207 osób). Jednak wyniki kolejnych, powiązanych pytań, mogą sugerować, że liczba osób wypełniających ankietę, którzy uczestniczyli w głosowaniu w ramach tegorocznej edycji OBO, jest inna – przypuszczalnie wyższa i może wynosić nawet 229 osób. Albowiem respondenci odpowiadając na pytanie o to, jak oceniają zastosowany przez siebie sposób głosowania, wskazują, że zdecydowanie pozytywnie (153 osoby) lub raczej pozytywnie (67

osób), a tylko nieliczna grupa wybrała odpowiedź „raczej negatywnie” (1 osoba) lub „zdecydowanie negatywnie” (8 osób). Z kolei na pytanie: „Ile głosów oddał/a Pan/i w tegorocznej, X edycji?”, odpowiedzi nie udzieliło 77 osób. Natomiast rozkład pozostałych 222 wskazań prezentuje tabela nr 1.

Dodatkowo ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, na jakie kategorie projektów głosowali w X edycji OBO - według podziału na projekty twarde (inwestycyjne) oraz miękkie (społeczne, kulturalne, edukacyjne). Odpowiedzi udzieliło 219 osób. Większość spośród nich podało, że głosowało na obie kategorie projektów – były to 143 osoby (ponad 65%). Natomiast tylko na projekty twarde zagłosowały 43 osoby, a tylko na projekty miękkie – 33 ankietowanych.

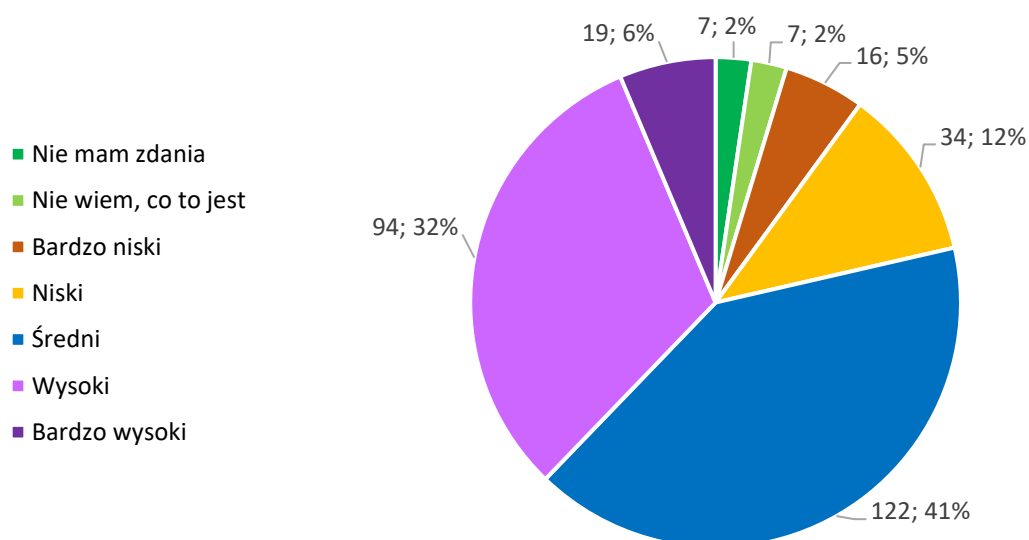
Tabela 1. Odpowiedź na pytanie: Ile głosów oddał/a Pan/i w tegorocznej, X edycji? n=222

Wyszczególnienie	Na 1 projekt	Na 2 projekty	Na 3 projekty
Projekty miejskie	47	21	143
Projekty osiedlowe	40	23	127

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W kolejnym pytaniu respondenci i respondentki mieli dokonać samooceny w zakresie poziomu wiedzy o Olsztyńskim Budżecie Obywatelskim. Rozkład odpowiedzi pokazuje duże zróżnicowanie w tym zakresie. Dominują odpowiedzi „średni” (blisko 41% wskazań) i „wysoki” (niecałe 32%), ale nie można też pominąć wskazań dotyczących poczucia braku lub niskiego poziomu wiedzy o OBO, które dotyczyły co piątego ankietowanego.

Rysunek 4. Odpowiedzi na pytanie: Jak ocenia Pan/i swój poziom wiedzy o Olsztyńskim Budżecie Obywatelskim? n=299

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Ostatnie pytanie ankietowe dotyczyło tego, w jakich aspektach, zdaniem badanych, OBO wpływa na jakość życia mieszkańców. Kafeteria zawierała 7 odpowiedzi zamkniętych oraz jedną otwartą, dającą możliwość podania własnej odpowiedzi przez ankietowanych, przy czym osoby wypełniające formularz mogły wybrać więcej niż jedną odpowiedź (łączna liczba wskazań wyniosła 957). Większość odpowiedzi dotyczyło „wizerunku miasta” (wybór 178 osób), „rekreacji” (169) oraz „zieleni miejskiej” (145). Nieco mniej ankietowanych zaznaczyło „bezpieczeństwo mieszkańców” oraz „uczestnictwo w kulturze” (odpowiednio 134 i 130 wskazań), natomiast najmniej dotyczyło „sportu” oraz „propagowania wiedzy, edukacji” (odpowiednio 106 i 79 wskazań). Jednocześnie 16 badanych osób skorzystało z możliwości, aby podać własną odpowiedź na pytanie. Choć była to statystycznie niewielka grupa wśród osób biorących udział w badaniu, warto bliżej przyjrzeć się zamieszczonym w tej części ankiety uwagom, pomijając wskazania respondentów dotyczące braku wiedzy/własnego zdania.

Wypowiedzi pozytywne lub neutralne odnośnie wpływu OBO dotyczyły przede wszystkim możliwości bezpośredniego wpływania mieszkańców na przestrzeń miejską, na poprawę stanu infrastruktury (np. budowa oraz remonty dróg i chodników, ścieżek rowerowych, tereny zielone), a także realizację projektów społecznych, które nie miałyby raczej szans na sfinansowanie z budżetu miasta. Podkreślano, że projekty OBO odpowiadają na potrzeby i oczekiwania mieszkańców, bo są realizowane na osiedlach, blisko użytkowników, którzy mogą korzystać z ich efektów. Ponadto wskazywano na integrację społeczności lokalnej, jej zaangażowanie oraz spełnianie marzeń.

Pojawiło się też pięć odpowiedzi nacechowanych negatywnie. Dwie z nich, choć wyrażone w odmienny sposób, dotyczą w istocie tego samego zagadnienia, a mianowicie przekonania, że mechanizm OBO jest wykorzystywany niezgodnie z przeznaczeniem. Bo „wyręcza” miasto w statutowych obowiązkach oraz finansuje przedsięwzięcia, na które powinny znaleźć się środki w budżecie miasta. Ponadto jedna osoba uważa, że często zwycięskie projekty nie są realizowane. Inny respondent/respondentka wskazuje na marnotrawstwo w doborze tematów projektów. Pojawiła się też silnie pejoratywna ocena OBO jako działania, które skłóca sąsiadów i niszczy dobre relacje interpersonalne, zmuszając mieszkańców do „walki” o głosy na potrzebne inwestycje, gdy jednocześnie środki są przeznaczane na nieracjonalne projekty.

Na zakończenie ankiety, uczestnicy zostali poproszeni o podzielenie się innymi refleksjami, uwagi i opiniami na temat głosowania, organizacji i realizacji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Odpowiedź na pytanie nie była jednak obowiązkowa, jednak z tej możliwości skorzystało 38 osób. Poniżej cytujemy wypowiedzi ankietowanych pogrupowane według poruszonych zagadnień, pomijając opinie nie odnoszące się do tematu badania oraz opinie, które pojawiły się już wcześniej, gdy ankietowani ustosunkowywali się do kwestii weryfikacji głosujących poprzez numer PESEL czy wypowiadali się na temat wpływu budżetu partycypacyjnego na jakość życia mieszkańców.

Najwięcej opinii dotyczyło **celów, na jakie przeznaczane są środki z OBO oraz wysokości puli** na OBO. Kontrowersje budzi w szczególności wydatkowanie budżetu obywatelskiego na infrastrukturę drogową, czyli budowę oraz remonty dróg i chodników, a także remonty obiektów przy szkołach, którymi - w opinii kilku uczestników/uczestniczek badania - powinno zajmować się miasto i finansować z innych niż OBO środków. Jednocześnie wskazywano, że zbyt mało jest projektów dotyczących kultury, sportu i rekreacji, integrujących mieszkańców, a także przedsięwzięć innowacyjnych, nowych rozwiązań w danej przestrzeni. Dwie osoby uważają, że OBO powinno być przeznaczane wyłącznie na „extra” potrzeby czy też zadania wykraczające ponad zadania własne jednostek miejskich, zaś z „normalnego” budżetu miasta powinny być pokrywane koszty dotyczące podstawowych zadań samorządu, w tym remonty infrastruktury. Ponadto jedna z osób wyraziła opinię, że środki OBO są często wydatkowane w sposób nieefektywny, za mało jest dyscypliny i nadzoru nad wykorzystaniem pieniędzy. Inna osoba wskazała, że proporcja pomiędzy środkami na projekty miejskie a osiedlowe powinna być zmieniona, poprzez zwiększenie puli na te drugie – padła tu propozycja, że 90% środków powinno być przeznaczonych na projekty osiedlowe a 10% na miejskie. Jednocześnie zdaniem jednej uczestniczki/uczestnika ogólna pula na OBO powinna zostać zwiększona. Należy też wspomnieć o uwadze odnośnie czipowania kotów i psów – jedna z badanych osób wskazała, że zabiegi czipowania nie powinny być prowadzone, bo jest to niepotrzebna ingerencja w organizm zwierzęcia, a środki na ten cel lepiej przeznaczyć na szukanie domu dla bezdomnych kotów i psów.

Wśród odpowiedzi na ostatnie pytanie ankiety pojawiły się również opinie odnoszące się do **promocji OBO, przebiegu procesu zgłaszania i oceny projektów oraz głosowania** na nie. Wskazywano w nich, że budżet partycypacyjny jest za mało rozpropagowany wśród mieszkańców oraz że przebiega w zbyt krótkim czasie; że wielu mieszkańców miasta (np. studenci) nie posiada zameldowania na stałe ani czasowego, przez co nie mogą brać udziału w głosowaniu; że wniosek składany do OBO jest zbyt obszerny merytorycznie, a ponadto wiele aspektów jest zależnych od decyzji miasta a nie wnioskodawcy. Jedna z osób zaproponowała, aby powrócić do wcześniejszego sposobu publikowania zgłoszonych wniosków, aby już w momencie przesłania był widoczny dla wszystkich – dzięki temu inne osoby, które wpadną na ten sam pomysł, będą wiedziały o tym oraz mogły podjąć odpowiednie decyzje i zaoszczędzić czas.

Trzy osoby odniosły się do problemu projektów, które są negatywnie oceniane przez społeczność (np. budowa ścieżki rowerowej kosztem miejsc parkingowych). Postulowano, aby umożliwić mieszkańcom zgłaszanie weta dla takich przedsięwzięć, ich wycofania nawet jeśli uzyskają poparcie w głosowaniu albo też wprowadzić, na etapie głosowania OBO, możliwość przyznawania głosów „negatywnych”, czyli przeciwko jakiemuś projektowi.

Ponadto po jednym głosie dotyczyło:

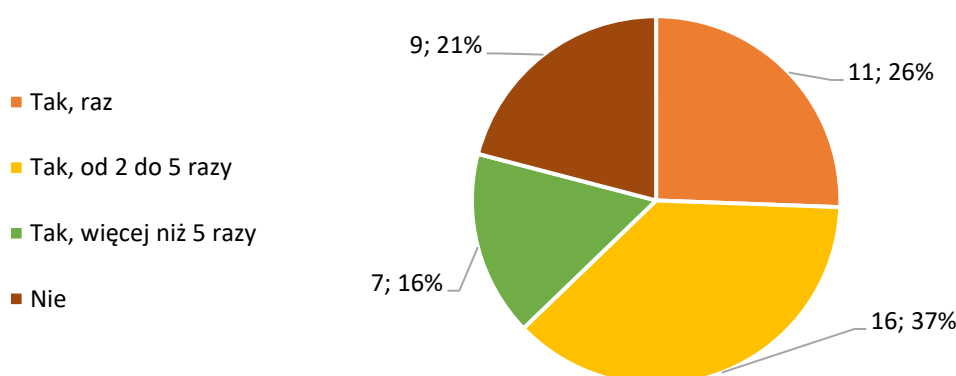
- wdrożenia w ramach OBO bardziej „interaktywnego” ale też transparentnego procesu zgłaszania i oceny wniosków, w którym widoczne będą dane o projektach z poprzednich edycji OBO (wraz z ich opisami i załącznikami), zaś powody odrzucenia wniosków i lista odrzuconych będą dostępne publicznie;
- możliwości wzięcia udziału w głosowaniu przez osobę mieszkającą w Olsztynie, posiadającą PESEL UKR;
- zwiększenia promocji OBO, organizacji dodatkowo np. festynu podsumowującego, a także mocniejszego eksponowania informacji, że dana inwestycja czy wydarzenie to wybór mieszkańców w ramach OBO;
- czytelniejszej/ bardziej przejrzystej strony, na której odbywa się głosowanie (w tym m.in. zniechęcające długie skrolowanie treści);
- wyrażenia opinii, że osiedla o mniejszej liczbie mieszkańców nie mają równych szans z większymi osiedlami, których projekty częściej wygrywają w OBO.

Ponadto część osób przekazała uwagi na temat **wykonania oraz utrzymania projektów zrealizowanych ze środków OBO**. Podnoszono w szczególności, że sposób realizacji zwycięskich projektów czasem znacząco odbiega od pierwotnej wersji zgłoszonej pod głosowanie albo nie jest pełny, i ostatecznie powstaje coś, co się nie sprawdza; że nie ma wglądu w rozliczenia projektów zrealizowanych; a także, że nie zawsze jest brana pod uwagę późniejsza kosztowna eksploatacja niektórych z projektów, brakuje środków na remonty oraz nadzór, więc inwestycje te szybko „popadają w ruinę” (podawano przykład skateparku przy SP34). Postulowano zarazem przyspieszenie procedur związanych z realizacją zwycięskich projektów, ponieważ długi czas oczekiwania nie wpływa korzystnie na postrzeganie OBO.

3. Wyniki badania ankietowego wnioskodawców

Formularz ankiety w wersji elektronicznej do samodzielnego wypełnienia udostępniony został w terminie 10-31 października 2023 roku. Ankiety wypełniły 43 osoby, które składały wnioski do X edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. W tej grupie są zarówno mieszkańcy, którzy byli wnioskodawcami również w poprzednich edycjach, jak i osoby, które robiły to po raz pierwszy.

Rysunek 5. Odpowiedzi na pytanie: Czy składał/a Pan/i wniosek w poprzednich edycjach OBO?
n=43

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Spośród wnioskodawców, którzy przygotowali wnioski również w poprzednich edycjach OBO, zdecydowaną większość (29 badanych) stanowiły osoby, których co najmniej jeden projekt przeszedł do fazy realizacji.

Następnie osoby wypełniające ankietę zostały poproszone o wyrażenie opinii, czy czas na składanie wniosków w tegorocznej edycji OBO był wystarczający. W opinii 36 osób (84% uczestników i uczestniczek badania) ten czas był wystarczający; odmienną opinię, że był zbyt krótki, wyraziło 6 osób, zaś jedna osoba zaznaczyła odpowiedź „Trudno powiedzieć”.

W kolejnym pytaniu respondenci i respondentki mieli zadanie ocenić poziom trudności zgłaszania wniosków do OBO. Odpowiedź „zdecydowanie łatwy” zaznaczyło 16 osób, a „raczej łatwy” najwięcej ankietowanych – 20 osób. W opinii 5 osób zgłaszanie wniosków w ramach OBO jest raczej trudne, a 2 osoby uważają to za „zdecydowanie trudne”.

Wnioskodawcy w trakcie przygotowania projektu doświadczali różnorodnych trudności. Padło kilka odpowiedzi podobnych do siebie. Dwie osoby wskazały, że przyczyną problemów było złożenie „bliźniaczych” wniosków. Również dwie osoby, jako trudność oceniły: wycenę kosztów projektu składanego do OBO; nanoszenie na mapy lokalizacji i długości planowanej inwestycji. Po jednym wskazaniu dotyczyło: poniesienia znacznych nakładów finansowych

wynikających z konieczności zatrudnienia fachowca do dokonania pomiarów; utraty gotowego projektu w systemie z powodu nie zapisywania na bieżąco postępów prac; konieczności założenia nowego konta użytkownika (poprzednie konto nie działało); niejasnych procedur i arbitralnych decyzji odnośnie wniosku, które zdaniem respondenta/respondentki zapadają w jednej z jednostek miejskich; czy braku współpracy urzędników z wnioskodawcą w zakresie dostosowania pomysłu do realnych możliwości oraz niedoborem wiedzy eksperckiej w dziedzinie, której dotyczy projekt, a także nie wskazania przez urzędników, z kim należy skonsultować wniosek.

Ponadto trzy osoby odniosły się do etapu oceny wniosków. Jedna z nich wskazała, że informacja o odrzuceniu projektu została przesłana w terminie zbyt późnym, aby mogła złożyć odwołanie i ewentualnie poprawić dokumenty, na dodatek w jej opinii było to celowe działanie urzędników, aby uniknąć rozpatrywania odwołania. Natomiast dwie pozostałe osoby uważają, że ocena ich wniosków nie została przeprowadzona prawidłowa, a wnioski zostały odrzucone bez podstaw merytorycznych.

Większość wnioskodawców – 39 osób – konsultowało założenia swoich projektów w trakcie opracowywania wniosków do OBO. Najczęściej byli to mieszkańcy osiedla, grupy nieformalne, przedstawiciele Rad Osiedli, a także różne jednostki miejskie (np. UMO, ZDZiT, OSiR). Założen swoich projektów nie konsultowało 4 wnioskodawców.

W kolejnym, otwartym pytaniu, ankietowani mogli opisać swoją motywację/powody napisania projektu w X edycji OBO. Odpowiedzi były zróżnicowane, choć zarazem niektóre z nich powtarzały się, takie jak np. chęć kontynuacji lub dokończenia rozpoczętej wcześniej inicjatywy; potrzeba zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców; poprawa komfortu życia na osiedlu; zły stan techniczny drogi lub chodnika; rozwiązanie problemu, w sprawie którego dotychczasowe działania samorządu nie były wystarczające. Ponadto wskazywano, że powodem złożenia wniosku do OBO były w szczególności: chęć poprawy wizerunku miasta, chęć stworzenia miejsca rozrywki dla dzieci, ale też potrzeba życia w ładnej okolicy, zwiększenie potencjału sprzętowego OSP, zintegrowanie rodzin z tego samego osiedla.

Wnioskodawcy zostali również poproszeni o wskazanie, skąd czerpali wiedzę dotyczącą tegorocznego OBO. Można było wybrać tylko jedną odpowiedź. Większość badanych – 27 osób - zaznaczyło stronę internetową OBO glosujobo.olsztyn.eu, natomiast inne opcje uzyskały po kilka wskazań. Najwięcej dotyczyło strony internetowej Urzędu Miasta olsztyn.eu (5 osób), profilu OBO Olsztyn na Facebooku (3), a także informacji od innych wnioskodawców (3 wskazania).

Uczestnicy i uczestniczki badania mieli następnie możliwość, aby zaproponować dodatkowe działania OBO służące zwiększeniu skuteczności kampanii informacyjno-promocyjnej. Pytanie miało charakter otwarte, niemniej możliwa jest częściowa analiza ilościowa odpowiedzi.

Albowiem według 8 osób działania informacyjno-promocyjne są wystarczające/odpowiednie, nie ma potrzeby ich rozszerzania o dodatkowe narzędzia.

Część ankietowanych wskazała propozycje działań, które można ująć jako ukierunkowane na usprawnienie lub wzmocnienie już stosowanych narzędzi informacyjno-promocyjnych:

- poprawa czytelności i dostępności treści na stronie internetowej miasta;
- większe zaangażowanie Rad Osiedli w działania informacyjne;
- lepsze propagowanie informacji o OBO w szkołach ponadpodstawowych;
- warsztaty i konsultacje, na których mieszkańcy mogliby skorzystać z pomocy w wypełnianiu wniosku;
- zwiększenie ilości reklam w mediach lokalnych;
- więcej informacji w telewizji regionalnej;
- plakaty na przystankach;
- wysyłka informacji o projektach do szkół osiedlowych;
- akcje typu happening, spotkania z mieszkańcami zachęcające do udziału.

Pojawiły się też odpowiedzi wskazujące na nowe/dodatkowe narzędzia służące informacji i promocji OBO w lokalnej społeczności:

- założenie profili społecznościowych na Tiktoku, Instagramie;
- ulotki roznoszone przez pocztę;
- ogłoszenia na klatkach schodowych;
- mapa z zaznaczonymi projektami;
- wykazy projektów osiedlowych wywieszane na przystankach na tych osiedlach;
- indywidualne rozmowy z sąsiadami;
- wcześniejsze wyłonienie lokalnych liderów, wyposażenie ich w odpowiednie materiały promocyjne;
- informacja w szkołach - lekcje poświęcone OBO;
- ulotki w skrzynkach na listy;
- SMS-y wysyłane na numery telefonów mieszkańców Olsztyna;
- billboardy.

Pięć osób umieściło odpowiedzi nie dotyczące bezpośrednio kwestii usprawnienia kampanii informacyjno-promocyjnej OBO:

- więcej urzędników przygotowanych do odbioru projektów wykraczających poza schematy;

- często mieszkańcy nie mają świadomości, że na ich osiedlu został zrealizowany jakiś projekt z OBO, a powstałe zmiany przypisują działaniom instytucji miejskich;
- trudno jest zachęcić ludzi do zainteresowania i działania;
- wiedza na temat oceny merytorycznej wniosku;
- większość mieszkańców miasta nie zna budżetu obywatelskiego, pomimo, że jest to bardzo ważna sprawa.

Ponadto 9 osób wskazało, że nie wiedzą lub nie mają zdania w tej sprawie.

Ankietowanych zapytano następnie, czy prowadzili działania promocyjne złożonego przez siebie projektu, a jeśli tak, to w jaki sposób. Odpowiedź „osobiście namawiałem/łam do oddania głosu” wybrało 13 osób; „internet i media społecznościowe” wskazało 10 osób, natomiast 8 - „plakaty i ulotki”. Ponadto 2 osoby wybrało wszystkie wskazane opcje, 1 osoba promowała swój projekt poprzez ulotki wrzucane do skrzynek pocztowych i rozmowy z mieszkańcami, zaś 1 ankietowany/a odpowiedział/a, że najlepszą promocją projektu jest duże zainteresowanie organizowanymi od wielu lat koncertami, finansowanymi z OBO. Żadnych działań promocyjnych projektów z OBO nie realizowało 8 ankietowanych.

W kolejnym pytaniu, ankietowani zostali poproszeni o ocenę swojej wiedzy na temat wybranych aspektów funkcjonowania Zespołów OBO. Oceny należało dokonać na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo nisko, a 5 – bardzo wysoko. Pierwszym z zagadnień był tryb powoływania Zespołu Koordynującego. Najwięcej wskazań padło na odpowiedź „Trudno powiedzieć” (14 osób), natomiast jedną z ocen na zaproponowanej skali wybrało od 4 do 8 ankietowanych. Co ciekawe, najwięcej wskazań było na skrajne oceny - na „1” (8 osób) oraz w drugiej kolejności na „5” (7 osób). Średnia ocen w zakresie wiedzy ankietowanych na temat trybu powoływania Zespołu Koordynującego OBO wynosi zatem 2,9, a mediana uzyskanych odpowiedzi to ocena „3”.

Drugim badanym aspektem funkcjonowania Zespołów OBO był tryb powoływania Zespołu Opiniującego. Podobnie jak w przypadku powoływania Zespołu Koordynującego, najwięcej ankietowanych wskazało odpowiedź „Trudno powiedzieć” (13 osób - o 1 mniej niż poprzednio), natomiast jedną z ocen na zaproponowanej skali wybrało ponownie od 4 do 8 ankietowanych. Najwięcej wskazań było ponownie na „1” (8 osób), zaś w drugiej kolejności na „4” (7 osób). Średnia ocen w zakresie wiedzy ankietowanych na temat trybu powoływania Zespołu Opiniującego OBO wynosi zatem znowu 2,9, a mediana uzyskanych odpowiedzi to ocena „3”.

Trzecim badanym aspektem był skład Zespołu Koordynującego OBO. Ponownie najwięcej wskazań padło na odpowiedź „Trudno powiedzieć” (13 osób). Natomiast oceny swojej wiedzy na skali od 1 – bardzo słabo do 5 – bardzo wysoko dokonało 30 ankietowanych. Tym razem najczęściej zaznaczano „5” (wybór 8 osób) oraz w drugiej kolejności „1” (7 osób). Średnia ocen

wynosi 3,1 i jest nieznacznie wyższa od poprzednich dwóch średnich. Mediana odpowiedzi to ponownie ocena „3”.

Bardzo podobne, jak w poprzednim pytaniu, zostały odnotowane wyniki w odniesieniu do czwartego badanego aspektu, tj. składu Zespołu Opiniującego OBO. Z tymże odpowiedzi na skali od 1 do 5 udzieliło tym razem 31 osób. Średnia ocen wyniosła ponownie 3,1, zaś mediana odpowiedzi to ocena „3”.

Respondenci i respondentki ankiety zostali również zapytani o to, czy sposób organizacji głosowania polegający na możliwości oddania głosów zarówno elektronicznie, jak i w wersji tradycyjnej (karta głosowania) jest ich zdaniem odpowiedni. Większość badanych wskazało, że tak – odpowiedź tę zaznaczyły 34 osoby; przeciwnego zdania było 7 ankietowanych, zaś 2 osoby nie miały zdania w tym zakresie. Jednocześnie 17 wnioskodawców wypełniających ankietę uważa, że powinno być tylko głosowanie elektroniczne, natomiast 2 osoby stoją na stanowisku, że powinno być głosowanie wyłącznie w formie tradycyjnej z użyciem papierowych kart do głosowania. W uwagach jedna osoba wskazała, że jej zdaniem karty papierowe częściowo wypełnione i rozdawane przez wnioskodawców nie powinny być brane pod uwagę na etapie zliczania głosów. Padła też propozycja, która zdaje się być ironiczną oceną niektórych działań na etapie głosowania (choć trudno jednoznacznie określić intencje ankietowanej osoby), aby wykorzystać „zbiorcze listy do głosowania” w formie papierowej, które umożliwiłyby zbieranie głosów wśród osób, które nie wiedzą co podpisują albo nie są świadome tego, jakie są inne projekty zgłoszone np. na danym osiedlu.

Kolejne pytanie ankiety dotyczyło sposobu weryfikacji poprzez numer PESEL, czy głosujący jest mieszkańcem Olsztyna. Zdaniem 30 osób (70% ankietowanych) ten sposób jest właściwy. Według 9 ankietowanych nie, zaś 4 osoby nie mają zdania na ten temat.

Osoby, które zaznaczyły odpowiedź „nie”, zostały następnie poproszone o wskazanie, w jaki inny sposób powinno się ich zdaniem weryfikować miejsce zamieszkania osoby głosującej. Pytanie miało charakter otwarty. Najczęściej pojawiała się, choć w nieco odmienny sposób wyrażona, propozycja dotycząca zastosowania adresu zamieszkania jako metody weryfikacji, czy głosujący w OBO są mieszkańcami/mieszkankami Olsztyna. Przy czym w opinii części osób wystarczające powinno być oświadczenie o zamieszkanui składane w momencie głosowania, inni zaś uważają, że adres zamieszkania powinien być w jakiś sposób potwierdzony (np. umową najmu).

Pojawiły się też inne propozycje:

- czasowe zameldowania w ewidencji ludności miasta;
- połączenie numeru PESEL z oświadczeniem o zamieszkanui;
- poświadczenie osoby będącej w miejskiej bazie danych;
- geolokalizacja urządzenia, na którym osoba głosuje;

- mobilny urzędnik lub członek rady osiedla, który w dogodnych dla głosującego godzinach zweryfikuje faktyczność zamieszkania.

Pojawiła się też wypowiedź nie odnosząca się wprost do postawionego pytania. Opinia ta zostanie przywołana nieco dalej, w ostatniej części niniejszego rozdziału.

Większość wnioskodawców zamierza złożyć projekt do kolejnej edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Zadeklarowało to 36 osób. Odpowiedź „nie” wybrały 2 osoby, a 5 respondentów jeszcze nie wiem czy będzie składać wnioski.

Na zakończenie badania uczestnicy zostali zapytani: „Czy jest coś, co Pana/i zdaniem, wymaga zmiany w kolejnej edycji OBO? Jeśli tak, to co?”. Pytanie miało charakter otwarty, więc osoba mogła podać własną odpowiedź. Co czwarta osoba uważa, że nie ma takich aspektów, nic nie wymaga zmiany. Pozostali respondenci i respondentki (31 osób) wskazali bardzo różne kwestie odnoszące się niemal do wszystkich etapów budżetu obywatelskiego.

Cześć z nich dotyczyła **wielkości i przeznaczenia środków z OBO**, np.:

- 1) inwestycje osiedlowe w infrastrukturę drogową nie powinny być finansowane z OBO;
- 2) utrzymanie startu procedury OBO w pierwszej połowie roku;
- 3) zwiększenie puli środków na projekty OBO;
- 4) podniesienie kwot na projekty miękkie;
- 5) wydłużenie czasu trwania edycji;
- 6) zmiana sposobu przeliczania środków na projekty osiedlowe według liczby mieszkańców (pokrzywdzone są osiedla domów jednorodzinnych względem osiedli z budynkami wielorodzinnymi/blokami mieszkalnymi/wieżowcami);
- 7) kwoty przeznaczone na każde osiedle powinny być niejawne, żeby wnioskodawcy nie mogli pisać projekty pod konkretną kwotę, zarazem uniemożliwiając uzyskanie wsparcia przez inne projekty.

Niektóre wypowiedzi dotyczyły etapu **przygotowania i oceny wniosków**:

- 1) do konsultacji wniosków składanych do OBO powinni być delegowani odpowiednio przygotowani/przeszkoleni pracownicy jednostek miejskich;
- 2) ponadto powinna być możliwość zatrudnienia konsultanta z urzędu (np. do wykonania pomiarów geodezyjnych);
- 3) postulat, aby wnioski oceniali eksperci, a nie urzędnicy;
- 4) jeżeli projekt zawiera nazwę nie związaną z jego celem i założeniami, która może być myląca, to wnioskodawca powinien zostać wezwany do zmiany nazwy, albo należy odrzucić taki projekt;
- 5) członkowie Rad Osiedli nie powinni być autorami projektów;

- 6) określenie jasnych zasad oceny wniosków, bez odwoływania się do wielu ustaw czy innych dokumentów;
- 7) wątpliwości w trakcie oceny powinny być wyjaśniane na korzyść wnioskodawcy;
- 8) propozycja zwiększenia stawek godzinowych za usługi przy projektach miękkich;
- 9) należy zadbać o to, aby ocena wniosków była przeprowadzana w terminie, zgodnie z regulaminem;
- 10) wydłużyć czas na wprowadzanie poprawek do wniosku;
- 11) uzasadnienie oceny negatywnej wniosku, skutkującej jego odrzuceniem, powinno być dokładne i wyczerpujące;
- 12) postulat wprowadzenia kilkuletniej karencji na przyjmowanie projektów do OBO dotyczących terenów, na których realizowane były inne programy miejskie.

Inne opinie odnosiły się do etapu **promocji, głosowania i wyboru projektów**:

- 1) postulat, aby w danej edycji OBO na każdym osiedlu mogły wygrać dwa projekty zamiast jednego;
- 2) wprowadzić ograniczenie, że każdy mieszkaniec może głosować wyłącznie na projekty osiedlowe zgłoszone na osiedlu, które zamieszkuje;
- 3) odstąpienie od wymagania podania numeru PESEL podczas głosowania;
- 4) urna wyborcza powinna być wydawana także wnioskodawcom;
- 5) nierówne szanse w przypadku, gdy projekt dotyczący remontu chodnika przy małej uliczce, przy której są domki jednorodzinne, musi konkurować z podobnym projektem, ale dotyczącym ulicy z blokami wielorodzinnymi;
- 6) powinna być organizowana tzw. „dogrywka” w przypadku, gdy w projektach osiedlowych wygrają 3 projekty - głosy, które były oddane na inne projekty osiedlowe, które nie dostały się do czołówki, powinny, np. w drodze losowania, wesprzeć jeden z tych 3 projektów na danym osiedlu;
- 7) promocja OBO w mediach, szkołach, instytucjach lokalnych powinna odbywać się przed naborem projektów;
- 8) wydłużenie etapu OBO przewidzianego na działania promocyjne projektów.

Część uwag wiązała się zaś z etapem **realizacji projektów z OBO**:

- 1) w przypadku większych przedsięwzięć inwestycyjnych, procedury wyboru wykonawców powinny być uruchamiane pod koniec roku poprzedzającego, aby od stycznia można było rozpocząć realizację;
- 2) udzielanie informacji o zrealizowanych projektach, np. ile opakowań wrzucono do śmieciomatów;

- 3) zwycięskie projekty powinny być realizowane w terminie, a jeśli to się nie uda i środki zostaną przesunięte na kolejny rok budżetowy, kwota powinna zostać powiększona o wskaźnik inflacji;
- 4) należy relokować środki z projektów nie realizowanych lub takich, które nie wykorzystają całej przyznanej puli, na inne, które są w trakcie realizacji, ale brakuje pieniędzy do ich skończenia.

Pojawiły się też ogólne opinie, które trudno przypisać do którejś z określonych wyżej grup. Jedna z ankietowanych osób uważa, że powinna być zmieniona formuła konsultacji w ramach budżetu obywatelskiego. Na zebraniu mieszkańców danego osiedla, priorytetowe zadania powinna uzgodnić z mieszkańcami rada osiedla, następnie ta informacja powinna trafić do Urzędu Miasta. Taka formuła byłaby lepsza, bo o możliwości zgłaszania projektów oraz głosowaniu na nie wie bardzo mało osób. Inny respondent/respondentka wyraził/a negatywną opinię o działaniu urzędników, zarzucając im brak inicjatywy i pomysłowości, a także zastraszanie się brakiem pieniędzy i terminami. Ponadto padła propozycja, aby zwiększyć pulę środków, zainwestować w ulice, chodniki i oświetlenie, a potem przeznaczyć środki na rozrywkę.

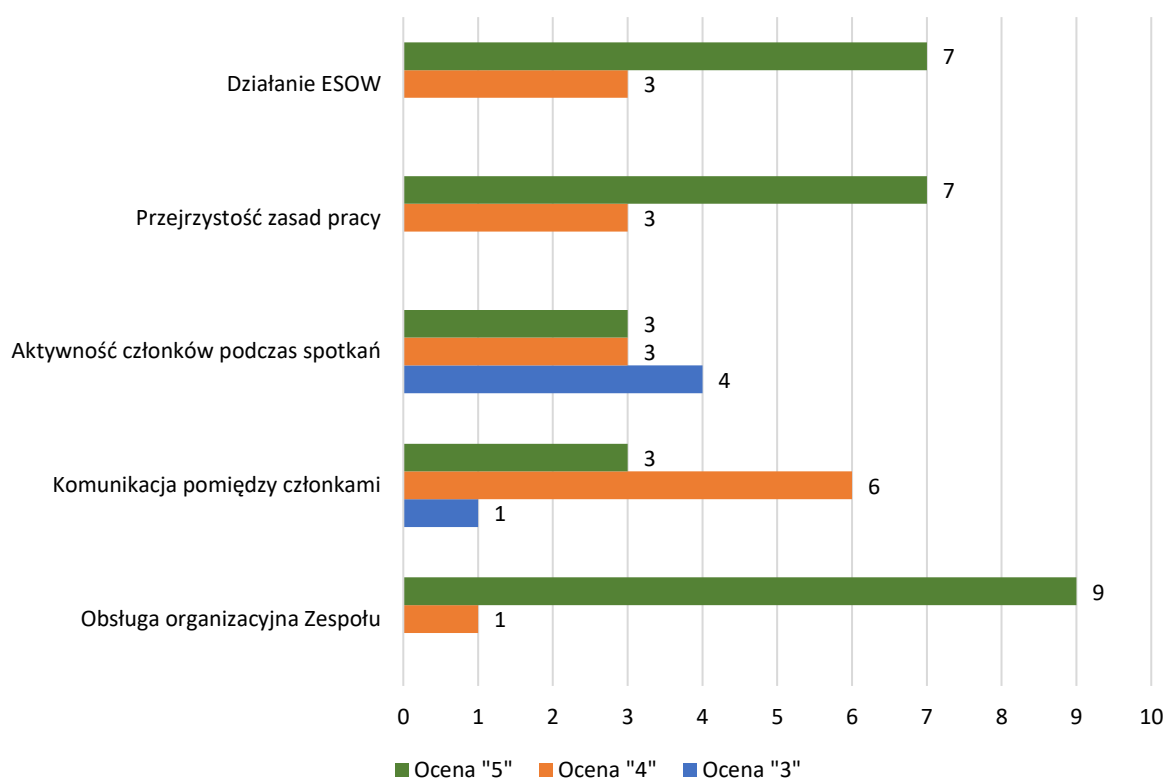
4. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Koordynującego

Formularz ankiety w wersji elektronicznej do samodzielnego wypełnienia udostępniony został w terminie 10-31 października 2023 roku. Ankiety wypełniło 10 z 15 członków i członkiń Zespołu Koordynującego X edycję Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

Większość ankietowanych - 6 osób - w poprzednich edycjach OBO nie była członkiem/ członkinią Zespołu Koordynującego OBO, 1 osoba wchodziła w skład zespołu raz, a 3 osoby były członkami od 2 do 5 razy.

Motywacje do wzięcia udziału w pracach Zespołu były bardzo zróżnicowane. Dotyczy m.in. chęci poznania potrzeb mieszkańców, wspierania inicjatyw społecznych, poprawy jakości i różnorodności składanych projektów, dopilnowania prawidłowej realizacji OBO, a także poznania reguł – zobaczenia, jak OBO działa „od kuchni”.

Rysunek 6. Odpowiedzi na pytanie: Jak ocenia Pan/i poniższe aspekty prac Zespołu Koordynujący OBO? n=10

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Następnie ankietowani zostali poproszeni o ocenę wybranych aspektów prac Zespołu Koordynującego OBO na skali do 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo nisko, a 5 – bardzo wysoko. Każdy respondent i respondentka mogli również zaznaczyć odpowiedź „Trudno powiedzieć”. Badanymi aspektami działania Zespołu były:

- Obsługa organizacyjna Zespołu
- Komunikacja pomiędzy członkami Zespołu
- Aktywność członków Zespołu podczas spotkań
- Przejrzystość zasad pracy Zespołu
- Działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków

Pierwsze zagadnienie z listy, tj. obsługa organizacyjna Zespołu, zostało ocenione bardzo wysoko, albowiem 9 osób przyznało najwyższą ocenę, a 1 osoba dała „czwórkę” (średnia ocen 4,90). Drugi aspekt, czyli komunikacja pomiędzy członkami, otrzymał niższe oceny: 3 osoby wybrały ocenę „5”, 6 osób dało „4”, a 1 osoba – ocenę „3” (średnia ocen 4,20). Najniżej oceniono trzeci aspekt - aktywność członków Zespołu podczas spotkań, któremu 3 osoby dały ocenę „5”, 3 osoby - „4”, a 4 osoby zaznaczyły ocenę „3” (średnia 3,90). Pozostałe dwie kwestie, tzn. przejrzystość zasad pracy Zespołu oraz działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków, uzyskały identyczne oceny – 7 osób wybrało „5”, a 3 osoby – ocenę „4”. Średnia ocen w obu tych pytaniach wyniosła 4,70. Jak widać, żaden spośród ankietowanych nie przyznał oceny w przedziale 1-3 ani nie zaznaczył odpowiedzi „Trudno powiedzieć”.

Kolejne pytanie zadane ankietowanym brzmiało: „Co mogłoby Pana/i zdaniem usprawnić prace Zespołu Koordynującego OBO w najbliższych latach?”. Miało charakter otwarty, a więc każda osoba mogła udzielić własnej odpowiedzi. Wskazania respondentów i respondentek są następujące:

- zmniejszenie liczby członków ZK;
- ZK powinien częściej się spotykać;
- większe zaangażowanie członków zespołu;
- wiele problemów i ich rozwiązań wynika ze składu zespołu, tzn. tego, jakie konkretnie osoby w nim zasiadają, jakie są ich osobiste cechy, temperament, doświadczenie, dyspozycyjność, stopień zaangażowania, motywacje itp.;
- podział ZK na grupy – jedna zajmująca się projektami osiedlowymi, druga miejskimi;
- zastrzeżenia do jakości przygotowywanych projektów – proces przygotowywania projektów jest zbyt uproszczony, wnioski czasami nie są przemyślane, opisy zbyt ogólnikowe i niejednoznaczne, budżety niedoszacowane, a etapowanie realizacji wydaje się niecelowe, jednak w głosowaniu można wypowiedzieć się tylko "ZA", nie można zagłosować "Przeciw";
- członkowie ZK powinni posiadać identyfikatory z imionami.

Trzy osoby nie podały żadnej propozycji. Jedna z nich uważa, że dotychczasowa praca Zespołu jest zadowalająca, druga „nic by nie zmieniała”, ponadto jeden ankietowany nie ma zadania na ten temat.

Następnie osoby uczestniczące w badaniu zostały zapytane, jakie ich zdaniem są mocne strony OBO, czyli aspekty, które mogą być wskazywane jako dobra praktyka, przykład, który należy kontynuować. Pytanie miało charakter otwarty, a więc każda osoba mogła udzielić własnej odpowiedzi. Wskazania respondentów i respondentek są następujące:

- wysokość budżetu przeznaczana na realizację pomysłów;
- działanie punktów konsultacyjnych w Urzędzie;
- foldery o OBO pod względem graficznym (kolorowe, przyciągające wzrok) i treści;
- reklama - wykładanie folderów i ulotek w miejscach, gdzie przemieszczają się duże grupy mieszkańców;
- współpraca Zespołu Koordynującego i Zespołu Opiniującego;
- realizacja projektów zgłaszanych przez mieszkańców – poczucie wpływu, docenianie ich zaangażowania; nie odrzucanie ich pomysłów za "brak przecinka", tylko dopytywanie, doprecyzowanie itp.;
- transparentność i organizacja prac;
- proste zasady funkcjonowania OBO (nie dotyczy to jednak etapu realizacji projektów);
- w sprzyjających okolicznościach szybkie tempo urzeczywistnienia oczekiwań mieszkańców (od pomysłu do jego realizacji);
- ugruntowana "marka" z 10-letnią tradycją i raczej pozytywny odbiór wśród mieszkańców;
- różnorodność osób w zespole koordynującym;
- ogromne wsparcie ze strony Ratusza;
- duża wiedza pracowników Biura Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego;
- dobra współpraca z pracownikami Urzędu.

Członkowie Zespołu Koordynującego zostali również poproszeni o wskazania słabych stron OBO, czyli aspektów, które się nie sprawdzają i wymagają zmian. To pytanie miało charakter otwarty, a więc każda osoba mogła udzielić własnej odpowiedzi. Wskazania respondentów i respondentek są następujące:

- plebiscytowa forma wyboru, zbyt mało czasu na dyskusje;
- głosowanie na kartach papierowych;
- zbyt dużo wniosków dotyczących remontów chodników i ulic;
- OBO nie powinien polegać głównie na remontach dróg i chodników, które miasto powinno wykonywać z innych środków; projekty z OBO powinny w głównej mierze dotyczyć działań „miękkich” ewentualnie rewitalizacji miejsc takich jak parki;
- zbyt duża ogólnikowość wniosków, nieścisłości, niedoszacowania;
- za mały budżet przeznaczony na OBO;

- niedomagania na etapie realizacji projektów - pomijanie Wnioskodawców w procesie realizacji, częste modyfikacje pierwotnie zgłoszonych projektów;
- zbyt ogólny podział wewnątrz OBO - jedynie na projekty "twarde" i "miękkie" oraz osiedlowe i miejskie);
- niedostateczna promocja OBO wśród mieszkańców - brak skierowania konkretnego przekazu do różnych grup odbiorców;
- za słabo promowane efekty OBO, szczególnie w zakresie oznaczania, że dana inwestycja/wydarzenie jest wykonane ze środków OBO;
- formularz z podpisami powinien zawierać również nazwę projektu.

Ostatnie pytanie ankiety dotyczyło innych refleksji dotyczących tegorocznej edycji OBO, którymi ankietowani chcieliby się podzielić. Z możliwości tej skorzystało 8 osób, które wskazały bardzo różne aspekty, przy czym niektóre wypowiedzi dotyczyły kilku odrębnych zagadnień:

- żeby składane wnioski były przemyślane, skrupulatnie i wyczerpujące opisane;
- wnioski powinny być dokładniejsze pod kątem lokalizacji inicjatywy;
- niektóre wnioski nie spełniają wymogów regulaminu;
- środki na projekty osiedlowe uzależnione nie tylko od ilości mieszkańców, także od powierzchni, gęstości zamieszkania itp. czynników;
- duża ilość wniosków obywatelskich, które nie powinny być ujęte w OBO;
- różnorodny zespół koordynujący - na plus;
- OBO nie powinno finansować remontu dróg;
- powinna być większa promocja OBO wśród uczniów i młodych osób, aby młodzi też zrozumieli, co to jest budżet obywatelski;
- przy naborze kandydatów i kandydatek na członków Zespołu Koordynującego OBO należałoby określić orientacyjnych poziom niezbędnego zaangażowania, np. 1 spotkanie w tygodniu po około 2-3h od lutego do czerwca;
- duże zaangażowanie pracowników z Biura Prezydenta i Dialogu Obywatelskiego;
- strona graficzna wniosków, szczególnie jeśli chodzi o podpisy obywateli, powinna być bardziej przejrzysta.

Ponadto jedna z osób wskazała, że nie ma zdania z uwagi na brak porównania (nie uczestniczyła w pracach Zespołu Koordynującego w poprzednich edycjach OBO), ale jej wrażenia z tej pracy są mocno pozytywne.

5. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Opiniującego

Formularz ankiety w wersji elektronicznej do samodzielnego wypełnienia udostępniony został w terminie 10-31 października 2023 roku. Ankiety wypełniło 13 z 33 członków i członkiń Zespołu Opiniującego X edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

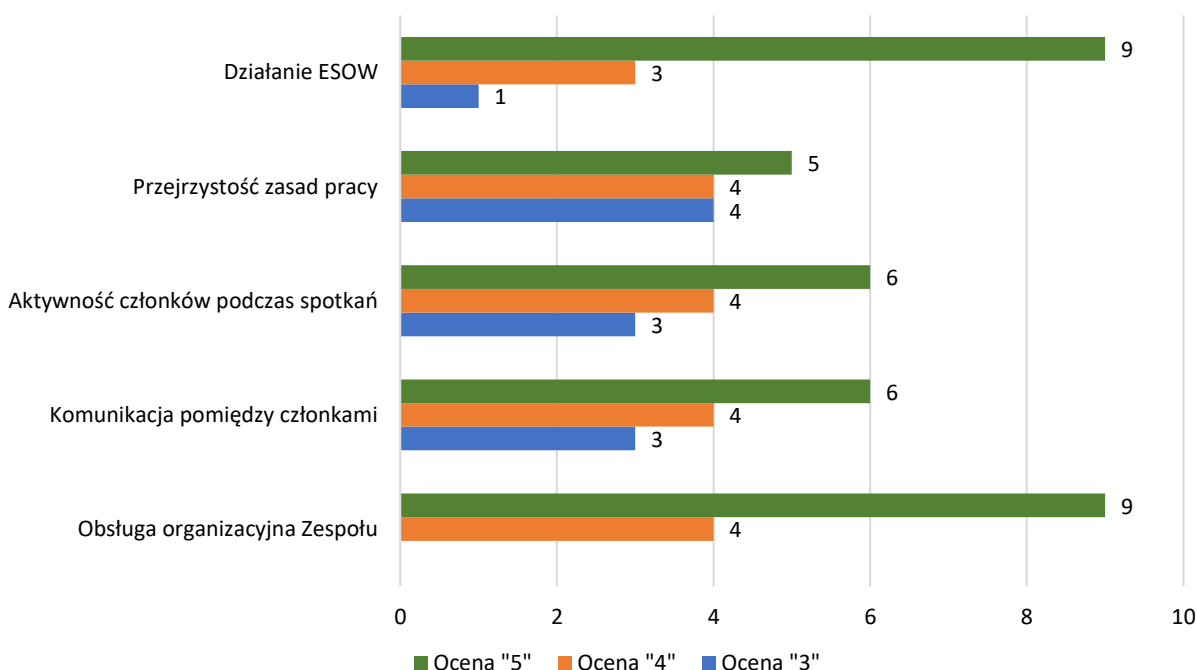
Większość ankietowanych w poprzednich edycjach OBO nie była członkiem/członkinią Zespołu Opiniującego OBO albo była nimi od 2 do 5 razy (po 4 osoby), natomiast 2 osoby wchodziły w skład zespołu raz, a 3 osoby były członkami zespołu więcej niż 5 razy.

Następnie ankietowani zostali poproszeni o ocenę wybranych aspektów prac Zespołu Opiniującego OBO na skali do 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo nisko, a 5 – bardzo wysoko. Każdy respondent i respondentka mogli również zaznaczyć odpowiedź „Trudno powiedzieć”. Badanymi aspektami działania Zespołu były:

- Obsługa organizacyjna Zespołu
- Komunikacja pomiędzy członkami Zespołu
- Aktywność członków Zespołu podczas spotkań
- Przejrzystość zasad pracy Zespołu
- Działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków

Uzyskane wyniki prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 7. Odpowiedzi na pytanie: Jak ocenia Pan/i poniższe aspekty prac Zespołu Opiniującego OBO? n=13

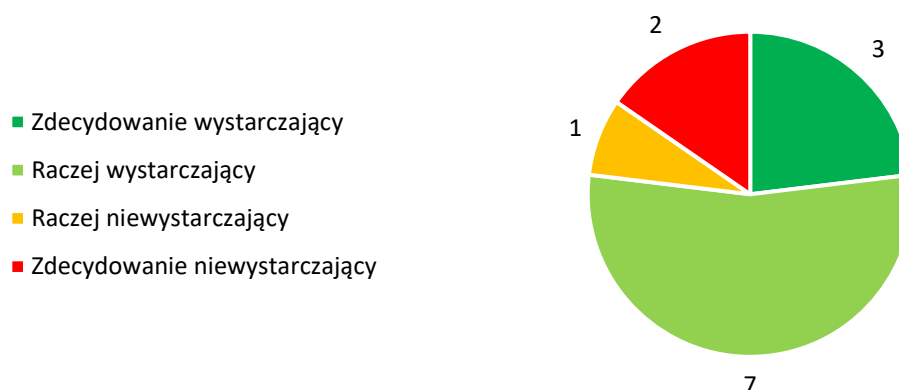

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Pierwsze zagadnienie z listy, tj. obsługa organizacyjna Zespołu, zostało ocenione bardzo wysoko, albowiem 9 osób przyznało najwyższą ocenę, a 4 osoby dały „czwórkę” (średnia ocen 4,69). Drugi aspekt, czyli komunikacja pomiędzy członkami, otrzymał niższe oceny: 6 osób wybrało ocenę „5”, 4 osoby dały „4”, a 3 osoby – ocenę „3” (średnia ocen 4,23). Identycznie oceniono trzeci aspekt - aktywność członków Zespołu podczas spotkań. Nieco niższe (zarazem najniższe ze wszystkich czynników) oceny otrzymała przejrzystość zasad pracy Zespołu, w przypadku której ocenę „3” i „4” przyznały po 4 osoby, a ocenę „5” dało 5 osób (średnia ocen 4,08). Bardzo wysoko ankietowani ocenili działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków, który otrzymał 9 najwyższych ocen, ponadto 3 osoby dały „4” a 1 przyznała „3”, co daje średnią 4,61. Jak widać, żaden spośród ankietowanych nie przyznał oceny w przedziale 1-3 ani nie zaznaczył odpowiedzi „Trudno powiedzieć”.

Następnie członków Zespołu Opiniującego zapytano, czy czas na weryfikację projektów przez Zespół był ich zdaniem wystarczający. Uzyskane wyniki prezentuje wykres.

Rysunek 8. Odpowiedzi na pytanie: Czy czas na weryfikację projektów przez Zespół Opiniujący był Pana/i zdaniem wystarczający? n=13

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Kolejne pytanie zadane ankietowanym brzmiało: „Co mogłoby Pana/i zdaniem usprawnić prace Zespołu Opiniującego OBO w najbliższych latach?”. Miało charakter otwarty, a więc każda osoba mogła udzielić własnej odpowiedzi. Wskazania respondentów i respondentek są następujące:

- możliwość edytowania wniosków w panelu w wybranej dowolnej kolejności - a nie tylko on ostatniego do pierwszego
- obowiązkowe podawanie numeru działek przez wnioskodawcę i dodatkowo dokładne zaznaczanie obszaru na mapie
- w przypadku obiektów kubaturowych, urządzeń itp. - załączanie chociaż szkicowego rysunku lub zdjęcia, jak to będzie wyglądać;
- tytuły wniosków powinny być adekwatne do zawartości;

- opiniowanie wniosków przez członków w zakresie dotyczącym ich kompetencji/działalności; opiniowanie tematyczne – bo na przykład inżynier nie musi się znać na kulturze;
- zgłoszenie do prac w zespole co najmniej dwóch osób z wydziału;
- podział Zespołu na opiniujący projekty miękkie i infrastrukturalne; utworzenie podzespołów i zwiększenie częstotliwości ich spotkań np. ZDZIT, geodezja, inwestycje, architektura, wodociągi jako jeden zespół oraz kultura i edukacja, Rady Osiedli itp. jako drugi zespół;
- proponowane konsultacje w podgrupach tematycznych (np. instytucje kultury wspólnie analizują projekty związane z kulturą, ale późniejsza ocena jest indywidualna);
- wyznaczanie do Zespołu Opiniującego osób z dużym doświadczeniem;
- kontakt pomiędzy osobami opiniującymi wnioski;
- wprowadzenie opcji: "dopuszczyć projekt warunkowo";
- podgląd opiniowania wniosków przez pozostałych członków Zespołu;
- opiniowanie wniosków w partiach na przykład po 50 sztuk;
- częstsze posiedzenia zespołu (co 3 tygodnie).

Jedna z osób podała, że nie ma porównania do pracy zespołu w poprzednich edycjach, niemniej uważa, że praca całego zespołu przebiegła sprawnie.

Następnie osoby uczestniczące w badaniu zostały zapytane, jakie ich zdaniem są mocne strony OBO, czyli aspekty, które mogą być wskazywane jako dobra praktyka, przykład, który należy kontynuować. Pytanie miało charakter otwarty, a więc każda osoba mogła udzielić własnej odpowiedzi. Wskazania respondentów i respondentek są następujące:

- czytelny elektroniczny panel obsługi wniosków;
- fajny kontakt z większością członków zespołu i osobami koordynującymi obsługę OBO;
- kontakt z wnioskodawcami, w celu ewentualnej korekty wniosku, tak aby projekt mógł być przyjęty do głosowania;
- projekty często wskazują na potrzeby społeczne, które jednak nie zawsze muszą być realizowane w trybie OBO;
- otwartość i przychylność miasta;
- pozytywne nastawienie do wniosków i wnioskodawców, zgodnie z którym podejmowane są starania, aby doprowadzić jak największą liczbę projektów do głosowania;
- świetnie działający ESOW, szczególnie pomocny przy wszelkiego rodzaju konsultacjach;

- nadzieja głosujących, że coś zostanie zrobione w ich sprawie;
- komunikacja pomiędzy członkami zespołu i możliwość uzyskania informacji uzupełniających od autorów projektów;
- wieloletnia już realizacja programów OBO pozwala na czerpanie z doświadczeń lat poprzednich;
- powoływanie kompetentnych osób.

Członkowie Zespołu Opiniującego zostali również poproszeni o wskazanie słabych stron OBO, czyli aspektów, które się nie sprawdzają i wymagają zmian. To pytanie miało charakter otwarty, a więc każda osoba mogła udzielić własnej odpowiedzi. Wskazania respondentów i respondentek są następujące:

- możliwość zgłoszenia wniosku na danym terenie przez mieszkańca innego osiedla;
- składanie wniosków przez firmy oferujące jakiś produkt lub usługę (np. pola do gry w disc-golfa, kaczkomaty, ławeczki solarne), motywacją może być więc osiągnięcie korzyści materialnej;
- roczny okres realizacji - w przypadku zadań obejmujących konieczność uzyskania uzgodnień m.in. z konserwatorem zabytków powoduje, że nie można zrealizować zadania;
- czasami wygrywają projekty prawidłowo złożone, ale o małym znaczeniu dla mieszkańców miasta;
- projekty, które powinny być wykonywane przez miasto, np. remont chodników, nie powinny być zgłaszane jako inicjatywa obywatelska;
- nie powinny być przyjmowane projekty, które jasno wskazują osoby, które na realizacji projektów odnoszą korzyści finansowe (pomniki i instalacje, spektakle i pokazy, przy których jasno wskazani są wykonawcy);
- czasem trudno wydać opinię na podstawie dostępnych informacji;
- brak weryfikacji zamieszkania w Olsztynie;
- rozważyć zwiększenie wymaganej liczby podpisów na listach poparcia;
- nie uwzględniać podpisów osób z tego samego adresu zamieszkania;

Ponadto jedna z osób wskazała, że słabą stroną jest zbyt mała promocja projektów zrealizowanych we wcześniejszych edycjach OBO. Jednocześnie zarekomendowała, aby informacje, zdjęcia i fotorelacje o zrealizowanych wydarzeniach i inwestycjach z OBO były publikowane na przykład na stronie Urzędu Miasta w podziale na stosowne kategorie, dzięki temu mieszkańcy będą mogli śledzić rezultaty OBO oraz aktywniej uczestniczyć w kolejnych edycjach.

Ostatnie pytanie ankiety dotyczyło innych refleksji dotyczących tegorocznej edycji OBO, którymi ankietowani chcieliby się podzielić. Udzielone odpowiedzi dotyczyły tego, że:

- z roku na rok Wnioskodawcy są bardziej twórczy, co jest bardzo pozytywne;
- dobrym posunięciem było większe zaangażowanie rad osiedlowych w pracach zespołów, które można rozwinąć również w kierunku działań promujących OBO na osiedlach;
- społeczeństwo powinno mieć taką formę aktywności i nie można jej przerywać;
- organizacja X edycji OBO była bardzo profesjonalna;
- wnioskodawcami nie powinny być osoby zatrudnione lub powiązane z Gminą Olsztyn, w szczególności pracownicy jednostek miejskich;
- wnioskodawcami nie powinny być osoby, które w sposób obraźliwy piszą odwołanie;
- powinny być przewidziane dodatki finansowe dla pracowników samorządowych, którzy oprócz własnych zadań dodatkowo zajmują się obsługą OBO, co jest pracochłonne i stresogenne (niezadowoleni wnioskodawcy bywają niecierpliwi i nieuprzejmi).

Wnioski i rekomendacje

Przez 10 lat wdrażania, Olsztyński Budżet Obywatelski stał się ważnym elementem partycypacyjnego zarządzania miastem, które angażuje znaczną grupę mieszkańców. Jest to narzędzie umożliwiające bezpośredni wpływ obywateli na zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej, poprawę warunków życia, decydowanie o sprawach ważnych dla mieszkańców. Nie ma drugiego takiego mechanizmu w mieście, który w relatywnie krótkim czasie aktywizowałby równie dużą grupę osób do analizowania problemów, kreowania pomysłów, budowania poparcia społecznego, a zarazem umożliwiającego szybką realizację części z tych inicjatyw dzięki środkom z budżetu samorządu miasta.

Można postawić tezę, że o doniosłości OBO świadczą nie tylko liczne pozytywne opinie, lecz również głosy odmienne, nierzadko dość skrajnie negatywne w swej wymowie. Jedne i drugie mogą wskazywać na pokłady energii niezbędnej w kontekście zaangażowania społecznego. Jednocześnie różnorodność zapatrywań na OBO i oczekiwań względem tego instrumentu, czy wręcz pewien konflikt w przestrzeni budżetu partycypacyjnego, są nieuniknione, ponieważ ścierają się tutaj odmienne potrzeby oraz często opozycyjne interesy grup, środowisk i instytucji. Przykład: część osób uważa, że główną wartością OBO jest możliwość poprawy lokalnej infrastruktury; inni podnoszą, że środki z OBO nie powinny być przeznaczane na remont ulic i chodników. Niektórzy mieszkańcy chcą więcej ścieżek rowerowych, inni są niezadowoleni, bo odbiera im się miejsca parkingowe.

W świetle zrealizowanych w październiku 2023 roku badań ankietowych, jakkolwiek nie są one reprezentatywne dla całej badanej populacji, nasuwa się wniosek, że Olsztyński Budżet Obywatelski jest pozytywnie odbierany i doceniany przez większość interesariuszy. Z drugiej strony, pomimo przeprowadzenia dziesięciu edycji konsultacji społecznych w ramach OBO, nie brakuje aspektów spornych, kwestii wymagających zmian i dopracowania. Mówiąc obrazowo, mechanizm OBO niczym silnik potrzebuje okresowych przeglądów, napraw i konserwacji, aby lepiej pracować w zmieniających się warunkach. Niezbędnych do tego wskazówek i podpowiedzi dostarcza ewaluacja. Zgromadzone w jej toku opinie i uwagi od uczestników procesu budżetu partycypacyjnego oraz przeprowadzone analizy pozwalają sformułować wnioski i rekomendacje na rzecz ulepszenia działania OBO.

Na pierwszy plan wysuwają się informacja, edukacja i dialog. Chodzi zarówno o skuteczniejsze docieranie do mieszkańców za pomocą różnych kanałów komunikacji, zachęcanie ich do udziału – składania wniosków, głosowania, interesowania się efektami OBO, jak i dostarczanie im rzetelnej wiedzy o OBO jako szczególnej formie konsultacji społecznych. Trzeba pamiętać, że konsultacje te są realizowane przez samorząd miasta jako podmiot administracji publicznej, a więc na podstawie konkretnych przepisów i w granicach prawa. Z założenia OBO ma być przestrzenią służącą dialogowi i współpracy mieszkańców, władz miasta i jednostek samorządowych na rzecz dobra całej wspólnoty, a nie rywalizacją w ramach plebiscytu czy konkursu ofert. Warto do tego dążyć, aby wszyscy zainteresowani podobnie rozumieli rolę i

zasady OBO oraz nie próbowali „naginać” procedur do własnych partykularnych interesów. Poniżej przedstawiono główne rekomendacje wynikające z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego, z jednoczesnym ich uzasadnieniem bądź wskazaniem dlaczego inne rozwiązania w tym obszarze, sugerowane przez badane osoby, nie mogą zostać wdrożone.

Rekomendacja 1.

Wzmocnić kampanię informacyjno-edukacyjną OBO o dodatkowe kanały informacji oraz nowe narzędzia.

Analiza uwag i opinii zebranych w badaniach ankietowych, w szczególności głosów krytycznych, może sugerować, że część poglądów/opinii o OBO wynika z niskiej znajomości zasad i trybu przeprowadzania budżetu partycypacyjnego, a także nieznanego szerszego kontekstu tj. działania samorządu miasta. Wyzwaniem może być również to, że informując o OBO często trzeba odwoływać się do aktów prawa (uchwały, zarządzenia) regulujących organizację i przebieg konsultacji w ramach budżetu partycypacyjnego.

Odpowiedzią na te bariery może być wzmocnienie kampanii informacyjno-edukacyjnej na temat OBO. Przekaz kierowany do ogółu społeczności miasta powinien być formułowany w języku prostym, zrozumiałym dla wszystkich potencjalnych odbiorców, bez stosowania skomplikowanej terminologii prawniczej czy urzędniczej.

Duży potencjał do rozszerzenia działań promocyjnych tkwi w nowoczesnych technologiach informacyjno-komunikacyjnych. Proponuje się, aby więcej informacji o OBO było udostępnianych w różnych mediach elektronicznych, do mieszkańców mogą być wysyłane SMS-y i/lub powiadomienia na telefon, rekomendowane jest też szersze wykorzystanie portali społecznościowych.

Zarazem potrzebne jest wykorzystanie tradycyjnych metod informowania mieszkańców (np. wywieszanie plakatów/informacji na tablicach ogłoszeń, klatkach schodowych, w sklepach) oraz rozwijanie tych form komunikacji oraz edukacji, w których główną rolę odgrywa bezpośredni kontakt interpersonalny, rozmowa, wspólna praca. Ważne jest bowiem inicjowanie zróżnicowanych interakcji ze społecznością lokalną, aby przepływ informacji nie był jednostronny, zdominowany przez formy komunikacji pośredniej.

Jako uzupełnienie dotychczas stosowanych metod mogłyby odbywać się np. warsztaty o OBO dla młodzieży w szkołach w ramach zajęć lekcyjnych; spotkania informacyjno-konsultacyjne dla określonych odbiorców (typu studenci, seniorzy, rodziny z dziećmi, wybrane grupy zawodowe) w miejscach, gdzie osoby należące do tych grup są często obecne. Ponadto w większym stopniu w promocję OBO oraz kreowanie przestrzeni dla debaty z udziałem mieszkańców powinni włączać się członkowie i członkinie Rad Osiedli, które jako jednostki pomocnicze samorządu miasta działają „bliżej” mieszkańców. Rekomendowane jest wzmocnienie kampanii informacyjno-edukacyjnej szczególnie na etapie zgłaszania wniosków do OBO oraz

głosowania. Jednak działania służące budowaniu świadomości mieszkańców na temat budżetu partycypacyjnego powinny odbywać się permanentnie, przez cały rok.

Należy nadmienić, że sformułowane w ankietach niektóre uwagi krytyczne w odniesieniu do zasad i procedur OBO mogą wynikać z ich nieznajomości lub niezrozumienia.

Rekomendacja 2.

Prowadzić dyskusję z mieszkańcami o kwestiach budzących emocje czy kontrowersje

Jedną z takich spraw jest zgłaszanie do OBO projektów dotyczących budowy i remontów dróg, chodników czy obiektów infrastrukturalnych przy placówkach oświaty. Zdaniem dużej grupy ankietowanych, inwestycje w infrastrukturę techniczną powinny być realizowane przez UMO z innych środków. Co więcej, zdaniem części osób w ramach OBO powinny być realizowane wyłącznie działania dotyczące „niematerialnych” potrzeb wspólnoty, szczególnie dotyczące edukacji, kultury czy integracji społeczności lokalnej. W świetle przepisów ustawy o samorządzie gminnym nie jest jednak możliwe takie ograniczenie tematyki projektów zgłaszanych przez mieszkańców, aby wykluczyć z nich np. infrastrukturę drogową, ponieważ budżet partycypacyjny może dotyczyć wszystkich zadań własnych miasta wynikających z art. 7 ustawy o samorządzie gminnym.

Inną „kontrowersyjną” sprawą jest zgłaszanie projektów, które miałyby być realizowane na danym osiedlu, przez mieszkańców innych osiedli, a także głosowanie na projekty zgłoszone na danym osiedlu przez mieszkańców innych osiedli. Wyrażone w ankietach oczekiwanie, że prawo głosu zostanie ograniczone, jest nieuprawnione, ponieważ zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym prawo do udziału w budżecie obywatelskim przysługuje wszystkim mieszkańcom i mieszkankom miasta. To wyłącznie od nich zależy, czy zdecydują się na zgłoszenie lub wsparcie pomysłów w okolicy swojego miejsca zamieszkania, czy może za bardziej istotne uznają projekty w sąsiedztwie swojej pracy, nauki lub innego istotnego dla nich miejsca.

Kolejną newralgiczną kwestią jest możliwość głosowania przez osoby mieszkające na obrzeżach miasta i czujące się mieszkańcami jednego z osiedli Olsztyna, lecz pod względem administracyjnym ich adres zamieszkania należy do innej gminy (np. Jonkowo, Dywity czy Stawiguda). I w tym przypadku przepisy prawa są jednoznaczne. Każdy samorząd gminy ma ściśle określone terytorium, zaś zamieszkiwanie poza granicami tego terytorium uniemożliwia osobie korzystanie ze specyficznych praw przysługujących mieszkańcom, w tym prawo do brania udziału w konsultacjach publicznych dotyczących budżetu partycypacyjnego.

W ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej należy tego typu kwestiom poświęcać uwagę, konsekwentnie odpowiadając na ewentualne wątpliwości i zarzuty ze strony uczestników. Zasadne może być też przygotowanie opracowania w formie Q&A, w którym omówione zostaną newralgiczne tematy dot. zasad i przebiegu OBO.

Rekomendacja 3.**Organizację kolejnych edycji OBO utrzymać w okresie pierwszej połowy roku**

Harmonogram realizacji X edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego uznany został za optymalny, ponieważ wszystkie etapy (oprócz ogłoszenia wyników) odbyły się przed wakacjami. Umożliwia to bardziej efektywną realizację procesu. Jak wiadomo, okres wakacji letnich jest bardzo często okresem urlopowym – nie tylko dla pracowników jednostek miejskich, ale też wnioskodawców czy ogólnie mieszkańców miasta. Dlatego też organizowanie w tym czasie etapu zgłaszania wniosków, ich oceny czy też głosowania, nie jest rozwiązaniem pożądanym ani skutecznym.

Rekomendacja 4.**Skuteczniej wesprzeć mieszkańców w przygotowaniu dobrej jakości projektów do OBO**

Obywatele i obywatelki dostrzegający jakieś problemy i potrzeby swojego osiedla czy całego miasta, które chcieliby rozwiązać poprzez mechanizm budżetu partycypacyjnego, zwykle nie są ekspertami w sprawach technicznych czy kosztorysowaniu. W związku z tym bardzo ważne dla nich jest ułatwianie dostępu do informacji oraz możliwości weryfikacji planowanych inicjatyw „okiem” eksperta – takich możliwości oczekują od samorządu miasta. Wsparcie merytoryczne może odbywać się zarówno poprzez bezpośrednie kontakty z urzędnikami oraz fachowcami zatrudnianymi przez miasto, jak i poprzez bazę dokumentów, wzorów i kalkulatorów służących poprawnemu napisaniu wniosku, w tym oszacowaniu kosztów projektu.

Praktyka pokazuje, że nierzadko ważniejszym od etapu konsultowania pomysłów i przygotowania wniosków jest etap oceny, w którym członkowie Zespołu Oceniającego proponują poprawki i uzupełnienia wniosku. Istotne jest zatem, aby poszczególne wnioski były oceniane przez osoby specjalizujące się w dziedzinie, której dany wniosek dotyczy.

Rekomendacja 5.**Zmodyfikować sposób weryfikacji mieszkańców uczestniczących w głosowaniu poprzez nr PESEL oraz wzmocnić informowanie o tych wymogach**

Weryfikacja, czy osoba głosująca jest mieszkańcem/mieszkanką Olsztyna jest konieczna. Niezbędne jest też zapewnienie równości i bezpośredniości głosowania, a więc uniknięcie sytuacji, że dana osoba głosuje kilkakrotnie w ramach OBO.

Na kartach do głosowania osoba, która chciała oddać głosy na projekty zgłoszone do X edycji OBO (podobnie było w poprzednich edycjach), musiała podać imię i nazwisko oraz numer PESEL. Wzbudzało to opór części osób, który znalazł odzwierciedlenie w wynikach badania ankietowego mieszkańców oraz wnioskodawców. Postulowano w nich odstąpienie od wymagania podania całego numeru PESEL na rzecz wskazywania tylko 4 cyfr z tego numeru, albo wprowadzenie wymogu podania innych niż PESEL danych, np. adresu zamieszkania.

Rekomendowana zmiana miałaby polegać na tym, aby w momencie oddawania głosu w ramach OBO, mieszkańiec i mieszkanka Olsztyna podawali swoje imię i nazwisko oraz ostatnie 4 cyfry numeru PESEL, zaś w przypadku osób nie posiadających numeru PESEL – numer dokumentu podróży. W ten sposób zostanie zwiększony poziom odczuwanego bezpieczeństwa danych osobowych przez osoby głosujące.

Rekomendowane jest zarazem wzmocnienie akcji informacyjnej odnośnie wymogów, które powinni spełnić mieszkańcy miasta nie zameldowani lub nie figurujący w rejestrze wyborców, a chcący zagłosować w danej edycji OBO. Należy poświęcić więcej miejsca na te aspekty, podkreślając, że uprawnienie do głosowania dla części mieszkańców może wiązać się z koniecznością spełnienia obowiązku złożenia do UMO wniosku o wpisanie na listę uprawnionych do głosowania.

Rekomendacja 6.

Rozpocząć debatę na temat wprowadzenia zmiany w zakresie głosowania, polegającej na rezygnacji z papierowych kart do głosowania

Wyniki badań ankietowych pokazują, że aktualnie stosowany system łączący dwie różne formy głosowania – papierową i elektroniczną – jest popierany, choć nie brakuje też zwolenników przejścia wyłącznie na głosowanie drogą elektroniczną poprzez dedykowaną temu stronę glosujobo.olsztyn.eu.

Rozwiązanie takie mogłoby przynieść sporo korzyści związanych m.in. z ujednoliceniem i uproszczeniem systemu, zwiększeniem bezpieczeństwa głosowania oraz wyeliminowaniem ryzyka oddawania głosów nieważnych, a także zmniejszeniem kosztów ekonomicznych i środowiskowych związanych z drukiem, transportem i przechowywaniem kart papierowych. Ponadto ograniczyłoby to niektóre nadużycia np. polegające na dostarczaniu mieszkańcom w części wypełnionych papierowych kart do głosowania. Docelowo również zgłaszanie wniosków mogłoby się odbywać wyłącznie w formie elektronicznej.

Zmiana taka wymaga jednak szerszej dyskusji z udziałem różnych interesariuszy OBO. Należałoby stopniowo przygotowywać mieszkańców do rezygnacji z papierowych kart do głosowania. Prawdopodobnie niezbędne będzie wdrożenie dodatkowych rozwiązań umożliwiających głosowanie poza miejscem zamieszkania przez osoby doświadczające barier/trudności w korzystaniu z internetu (np. uruchomienie stacjonarnych/mobilnych punktów do głosowania). W tym zakresie warto posiłkować się doświadczeniami miast na prawach powiatu, w których głosowanie w ramach budżetów obywatelskich odbywa się wyłącznie drogą elektroniczną, czyli m.in. w Poznaniu, Gorzowie Wielkopolskim, Sosnowcu czy Szczecinie.

Rekomendacja 7.

Stale ulepszać dokumenty i narzędzia techniczne wykorzystywane w ramach OBO

Niektóre uwagi krytyczne wyrażone w ankietach dotyczyły aspektów technicznych związanych z realizacją budżetu obywatelskiego w Olsztynie. Istotne znaczenie dla mieszkańców i wnioskodawców ma np. łatwość odnalezienia i zapoznania się z treścią aktów prawnych stanowiących podstawę organizacji OBO; czytelność stron internetowych miasta, na których można uzyskać informacje o OBO; przejrzystość formularzy wniosków i obligatoryjnych załączników; sposób działania platformy do głosowania. Jednakże inicjatywa w zakresie wprowadzania modyfikacji OBO od strony technicznej nie musi wychodzić wyłącznie od mieszkańców.

Ważna jest też weryfikacja i ocena dokonywana przez pracowników UMO oraz Zespołu Koordynującego i Oceniającego, a więc ciał odpowiedzialnych za realizację budżetu partycypacyjnego. Nie każda zmiana w tym zakresie musi być konsultowana z interesariuszami OBO. Natomiast głębsze, kompleksowe modyfikacje procedur mogą wymagać podjęcia jakiejś formy uprzedniego zapoznania odbiorców i zebrania ich opinii.

Rekomendacja 8.

Poprawić realizację ostatniego etapu OBO, tj. wykonania projektów wybranych w głosowaniu mieszkańców oraz informowanie mieszkańców o postępach i zakończeniu inwestycji

Jedną z częściej powtarzających się uwag względem OBO był długi czas oczekiwania na realizację niektórych przedsięwzięć wybranych przez mieszkańców miasta, a także znaczne odbieganie ostatecznego efektu działań od pierwotnie zgłoszonej koncepcji. Ponadto podnoszono, że brakuje odpowiedniego nadzoru nad inwestycjami oddanymi do użytku mieszkańcom oraz środków na późniejszą ich eksploatację i niezbędne naprawy. Kwestie te zniechęcają do OBO, dlatego władze samorządu oraz jednostki miejskie powinny zwrócić większą uwagę na to, w jaki sposób i w jakim terminie projekty są realizowane, a także zapewnić niezbędne środki na ich utrzymanie w przyszłości.

Co prawda, wraz z zakończeniem głosowania i wyborem projektów do realizacji, rola wnioskodawcy w zasadzie się kończy, jednak rekomenduje się, aby poszczególne jednostki organizacyjne miasta i pracownicy samorządu odpowiedzialni za wdrożenie projektów podejmowali kontakt z osobami, które zwyciężski wniosek złożyły, przekazywali im informacje o postępie prac/zakończeniu inwestycji oraz jeśli jest taka potrzeba, konsultowali z nimi wykonywane działania.

Rekomendacja 9.

Wzmocnić deliberatywną funkcję budżetu obywatelskiego

Jak już wspomniano, OBO jest szczególną formą konsultacji społecznych, w ramach których debata z mieszkańcami, rozważanie „za” i „przeciw” oraz wspólne poszukiwanie najlepszych rozwiązań powinny być mocno zaakcentowane. Jednocześnie regulacja zawarta w ustawie o samorządzie gminnym, która nakłada na władze miasta jako obligatoryjne prowadzenie

budżetu obywatelskiego z zastosowaniem głosowania bezpośredniego przez mieszkańców, osłabia deliberatywność tego mechanizmu a wzmacnia jego plebiscytowy charakter.

Deficyty w poddawaniu pod publiczną dyskusję projektów uwidaczniają się zwłaszcza wtedy, gdy dofinansowanie otrzymują wnioski nie do końca przemyślane i odpowiadające na realne potrzeby, a tym bardziej projekty budzące sprzeciw niektórych środowisk czy grup społecznych. Wyzwaniem może okazać się również zgłoszenie w danej edycji OBO dwóch lub więcej „bliźniaczych” pomysłów. W efekcie zdarza się, że do realizacji przechodzą nie zawsze projekty priorytetowe, odpowiadające na najbardziej „palące” problemy, tylko te, których wnioskodawcy potrafili zapewnić największą mobilizację społeczną wokół własnego pomysłu. Zmiana tego trendu może okazać się jednak jednym z najtrudniejszych wyzwań.